

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**De gratia et merito ad mentem D. Thomae I 2. Q109 et
seq. - Cod. Ettenheim-Münster 221**

**Münzer, Franz
Weber, Fortunatus**

[s.l.], 1716

P. Franciscus Schuteranus. De gratia et merito ad mentem D. Thomae

[urn:nbn:de:bsz:31-120300](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-120300)

Tractatus
THEOLOGICUS
 DE
GRATIA, ET ME
 rito ad mentem D: Tho: i. 2. q. iog. et seq.

Proloquium.

Lectio I.^{ma}
 6. Mart. 1716.

Flores i.^{is} sicut auditores R:R: hoc mense Martio orbis
 delinunt, et i.^{us} sua fertilitas hinc generi deliquit, prode
 arguitur. si tenerum e' quod ex tellure, ino hyemalibz
 p^{ri}mas orig, et facile perit si d' utili fomento sub-
 levet. Homo inquit Job. c. 14. q^{si} flos cycediz, addit
 Frater Dni Jacoby in sua Canonica c. 1. et simul flos
 agri transibil! nil flore debilibz, mane orig, ref-
 peri morig! flebilis et debilis q^o homo e', unq
 sicut flos, ingressz et transitz e', et ideo ad die
 vineat necesse e' firma fomentum heat. Et vos
 auditores R:R: de hoies n' ignoro teneros flores
 n' iam hinc mundi s' vinea Dni Sabaoth electica
 p. Religionis et nomis et officio, unde ut utiliter

floreatis, in hoc salubri vna dies unice totiq
sancti, vna foveata graa ppono, sine qua
simo Hortulano Des nemo graty invenit
hac ea planta, qd bonu e, huc qd bene plan
tatu irrigat, ex hac unice qd dno. Maestis
oculis placet, suum incrementum obtinet:
issa em nra dno parla e et fore dno
causa et int Niseng, issa fm Aug, p
tio All. J. et interiori, his pulchritudo, ab
candor meat, huc: issa si Hieronimo ca
dis et Ambrosio, deallat, irradiat, ac filium
reddid Deo: issa q Chrysof: subigine peccum
tollit, aiumq, splendorem reddid, Soliq, radij
facit pulchrosq, p qd ampliq, dicam, dnd Dag
diit qia fons e aqua salubri, in vita eter
na. Jo. 4. ia qd de psalms geludo vlt: issa:
v. 55. vobis aulano, oes fructus sende ad equas
et qd n hbet, argentu, propeata, venite,
emile alio, argento, ~~o~~ haurite, audien
tes me et delectabi in coassidne via vna.
Rescribam post hoc methodu usitata, tabam
am hanc nra una disputare in 2. q. subdi
visa qare 1. de existia, divisioe, respice
et nra graa, altera de caa et effectibus
inferib, tractabim; dno igit vobis qute
Cante graa fit:

Disputatio Unica DE Gratia, et Merito.

Dua ut in fine proloqui diximus huius disputatiois
erunt quae in parte 1^a de existia, necessitate, divisione
et natura gratiae huiusmodi tractabimus, in altera vero
de causa et effectu eius et de iustificacione impij et merito
tractabimus, quoniam, cum huiusmodi duas gentes quae desideramus
urgente huiusmodi licentia copia plures unig q: artes disti-
guemus, quos quidem artes in sua natura pro in corpore
quaestiois ponemus, sicut in alijs tractat in corpore arte
N. et huiusmodi scilicet: indicare quoniam. filio q: de existia
divisione necessitate divisione et natura duas gratias.

Questio I. De existentia, necessitate, divisione et natura Divinae Gratiae.

Tres huiusmodi q: ex abundantia materiae distinguimus artes in
plures scilicet: subditos, in 1^a agemus de existia et
necessitate duas gratias in altera de divisione eius et
natura eius, quae est in efficaciam et sufficientem, et
in 3^a de huiusmodi duas gratias natura tractabimus, ut tra-
ctemus in illis, quoniam duas gratias confidentes. Et articulo
1° de existia et necessitate duas gratias.

Arlus I. De existentia et necessitate Divinae Gratiae.

Lex in hoc arto distinguitur sexibus, quatuor 1° tradit
quædam prænotanda generalia. In 2° inquirimus
an existat aliqua gratia, et an sine illa homo possit
aliquid verum percipere, aut bonum facere? in 3°
an homo sine gratia possit Deum super omnia diligere? in 4°
utrum homo possit sine gratia sine alia gratia
præcepta legis observare? In 5° utrum homo possit se
preparare ad gratiam sine gratia, aut sine ea re-
gere ad peccatum, aut omnino peccatum vitare? In 6° denique
an sine speciali gratia deus homo finaliter in bono possit
perseverare? hoc quod sequitur sit quædam generica præ-
notanda de l. 9.

Sect. I.

Quædam generica prænotanda de Divina Gratia.

1. Prænotandum est 1° gratiam secundum L. D. hinc id est l. 2. q. 110. a. 1.
in 0 secundum gratiam modum loquendi præcipue tripliciter accipi
solere 1° pro dilectionis et benevolentia affectu quod quædam alibi
sibi gratia est et acceptum ita dicere quædam quod ipse
miles v. g. et in gratia legis, id est lex est cum sibi
gratia est amare eum. 2° pro aliquo dono gratia, ex
benevolentia sine pretio aut reusipite aliqua dato, ita
si proximo quod donamus liberaliter dicens nos et ei gratiam.

fecerit, 3° aujz pro regentate aut regnitate
 beneficii accepti, unde dicitur aliquam gratiam agere,
 et in hac gratia acceptione 2° orig. ex 1^a et 3^a
 ex secunda, fuit enim aliquid alteri gratis dany
 quia cum amung, ita si aliquid accepit gratia
 agit quia accepit; nos autem hic attendimus gratiam
 in 2^a acceptione, quatenus est aliquid donum a Deo no-
 bis gratis sine ulla necesse meritis liberaliter do-
 natum quomodo Aplos dixit Rom. II. si autem gratia iam non
 ex operibus, alioquin gratia iam non est gratia. Et
 ex hoc

Probandum est 2° quod gratia sit pro dono gratuito ac-
 cepta. Item est duplex generalis et specialis, illa gener-
 alis est quae dicitur donum Dei sine ratione sine figura
 sine ratione dicitur sine inditum unde etiam dicitur be-
 neficium creatis operibus et oia se quaeque, nam dona
 integre rationalium, sentire rationalium crescere vegetantia
 et unquam se oium rerum, immo enim Deus nulla ne-
 cessitate quibus oia hoc dicitur, et ex mera sui bonitate
 creatis hoc se suum fuerit claritate in illud scrip-
 tura, id habes quod non accepisti, si autem accepisti quod gloriaris
 quod non accepisti pro oium se et operibus gratia Dei est
 donum a Deo creatis gratuito datum. Specialis vero
 gratia est donum nam alicui inditum et plane gratis
 quod ad se aut operibus eius propriis, et huius
 donum est ordinis huius rationalis, ut donum integritatis
 in statu nam integra et auxilia specialia ad actus

diffinites, naales in in statu naae pure p et
taly graa ab alijsqz naae graa phia l. Sor.
linis fypnaalis et donu oem naae ordinem
excedens naae naali fualto datu ad fine
suum fypnaalem, et sic est graa pries
Thegia fuit de ea hic agim et sic de
lexibi ad graa qd fit donu daum naae inditu
creae naali gratis datum in ordine ad fine
sue fypnaalem. et haec graa iteru e duplex
una actualis qe gfer q mde alicuij hly et
qlibis aia inherens, altera utilis qe gfer
q mde. dispois et auxilia actualia in spi
raoes naae. rones interne p actualis graa
qnois charitem indiffibets gmitte, in ha dispa
charitas fo hly ab ea reijta disty ut in 3. arto
ostendemus.

3. Praenotandu e 3. Quinqz pnto staty naae hae
pro praesenti instituto a Dnibz solere disty, 1.
e staty naae pure in qe fult hoo paeise fua
fua naalia gferat, nullo hto ordine ad graa
aut disgraa, neqz attentu naali rectidne et
subiectioe ptis inferioris ad superioie. 2. Est
staty naae integra et iste staty addit naae pure
moralem rectidnem et subiectione ptis fenfitioe
et superioris ad superioie et naalem, a qe subiectione
staty naae pure abstracty, et ista subiectio e moty

rectio q. vult, mores et alia auxilia fealia
 ordinis ta naali, huius p. uisus: unde staty nae
 pure representat hoem in naalibz. Huius offitio
 sine subiectioe et rectidne morali p. in-
 ferioz ad superiore sine aali, ad raalem, staty
 vero nae integra representat eu moxltu bo-
 nu in bonis naalibz, et ex hoc dicit, staty nae
 integra, qia aale e. solum raali tngm suo su-
 periori, unde in hoc statu hoo est liber a
 moris, morbis et aliis miseris naam hna
 q. p. g. t. i. b. z, in in statu nae integra corpore
 qd oia sint integra recepio supponit, tem-
 perantia ad infra, id e. qd oia in suo offi-
 cio naali g. t. i. b. z, isti duo staty fuerunt huius
 possibili, nqm am labun, i. hoie ia in graa
 creato. 3. ius status est staty innoia seu
 iustia originalis, in qo nri i. parente, erant qditi,
 et si ilig n. huius abeby rectidne moralis et
 subiectio p. aalis ad raalem, p. huius donum
 qd. dam. Supnaale graa, qo hoo p. ficiebat
 et ordinabat ad Deum tam ut finem supnaate
 gam naalem, desit iste staty quido Adam g. tra-
 praegit Deo de arbore prohibita q. mediti, et i.
 p. cauit, tui em inuapit, et e. 4. ius status, staty
 nimiru nae lapsa, q. ita p. p. l. l. qd naa hois

usque d
 lla. l. do
 ordina
 et p. r
 e p. r
 et p. r
 as in h
 id sine
 d. p. r
 h. et
 p. r
 in p. r
 graa
 h. d. i. p. r
 3. ar. l.
 as h. a
 p. r
 i. p. r
 a. p. r
 h. a. d.
 2. i. p. r
 nae p. r
 a. p. r
 a. p. r
 a. p. r

que in graa et iustia originali & g'dita &
p'dm protoparentu d' graa cauidit in
suas miseria lapsa e, et in hoc statu
hoc n' b'm sp'nalia dona amittit, s'
b'm in sui realibz sauciata nas multas
& p'dm relitibz vulneribz vide Tr: de
p'cto Orig: et hinc aali hoc rebellat p'ui;
hinc ara mortibz hinc morbi et miseria
nas de quibz oibz in ill: Trac: 5. statz
e, statz nas reparata & chri graa in
ga & S: Bap'tma regenerati et a p'cto li
berati sumz remanente b'm in nobis que
p'p'ua et fomite p'cti: sm deos hos ultimos
statz dicenda int'gi deb.

4. Pronotandu 4° qd in statu nas lapsa aali
p'ca hae nas int'g, vltas, seu appetitibz aali
item appetitibz irascibilis et cupiditabilis que st
4^{or} p'ca que p'nt ee s'ba virtum sm gas 4^{or}
dist'guun, virtus cardinalis, & p'dm originale
n' s'nt o'no sublata aut amissa, s' b'm ut
ait S: D: hic q: 85. a. 3. q'damdo destituta p'prio
ordine qo naalto ordinabunz ad virtutem: hinc
intellu infestat ignoraa, vltu vltat na
citia, id e vltas facta e p'ona vltu respicitata

in malis, irascibilis, facta est languens et in-
 firma ad bonum arduum, quiescibilis vero
 in delectabilibus facta est immoderata, unde et
 ex peccato originali lapsa nunc facta est vul-
 nera, Ignorantia, malitia, infirmitas, et
 quiescencia sicut de peccato orig: diximus, his
 autem nunc haec et quidem laevata, pro toto
 peccato vix debet deservire.

Prænot. 5. pro errore multum modernum heret. 5.
 cum, quod etiam pro statu naturae lapsae in hoc vix libe-
 rum arbitrium fuerit. Et cath. veritas, à Frid: sp. b.
 de Justis: Can. 5. ita dicit: Si quis liberum hominis arbitrium
 post Adae peccatum amissum dixerit, aut rem esse de solo
 vinculo, imò statum sine reprobatione sit. Illud quidem
 hominis liberum arbitrium non valet ad peccandum, quod etiam
 et illud sine gratia Dei electi est peccatum, ut quidam
 putabant, et in sententia Baij à Pio 5. et Greg. 13. dam-
 nata ordine 27. sic sonant: liberum arbitrium sine
 gratia Dei ad peccandum non nisi ad peccandum valet, hinc
 procedit altera sequens 28. v. Pelagianus et error
 dicitur, quod liberum arbitrium valet ad nullum peccatum
 vitandum. Et iterum 6. v. Non nisi Pelagianus
 error admitti potest usque ad quod liberum arbitrium bonum,
 seu et malum, et gratia Christi iniuriam facit, quod ita
 sentit et docet. Hoc non aperte etiam exprimitur,
 in Frid: ut sep. c. 5.

Adesq. et liberum hominis arbitrium etiam in statu naturae lapsae 6.

scribitur
 idem in
 se facta
 ipse, p.
 multis
 Tr. de
 l. f. r. i.
 laipre
 ut in
 p. d. g.
 a in
 do li
 in que
 hinc
 la male
 hity mal
 i qe p
 p. q. s. f.
 orig. le
 p. h. ut
 hinc p. p.
 v. h. m. h.
 v. h. m. h.
 v. h. m. h.

fine Dei gratia speciali, et abstractendo ab ea, et hoc o-
perari ante nosse bonum et meritorium premi-
alicuius temporali, et in meritorium vite eterna.
Illud prius colligitur ex sententia dicitur damnasse,
si enim non in liberi arbitrii est et malum, ergo aliquando est
bonum: Et hoc tradit. De: hic q. 109. a. 2. in O. his
obis: Quia in rebus hinc per peccatum non est tollit
corrupta, et sicut toto bono non prius, et
quidem in statu non est virtutem sua non aliquid
bonum agere. ita S. P. et hoc confirmat apostolus
Rom. 2. dicens: quod gentes que legem non habent, nascuntur ea
que legis sunt, faciunt. ubi sub hoc nascuntur S. P. P.
gentes intelligunt ex natura visibus et per lib. et
arbitrium legibus ante quibus de gentibus, qui fidei gratiam
non habent, unde et sequitur sententia Damiani fuit ab ipso
Pontifice damnata: cum Pelagius sentiant, quod ten-
tum ad Rom. 2. gentes, qui legem non habent, intelligunt
de gentibus fidei gratiam non habentibus ad quod breviter
subsumo: ea agere nascuntur quod legis sunt, et agere
ex natura, quod legis nascuntur et verba rari sunt sententia
sine aliqua interveniente speciali gratia, quod verum huius-
modi faciunt, bona sunt, ergo et gentes ea peccatum
gratia non habent ex solo generali Dei genere, qui
pro et necessitate, potest querari aliquid operum moralium
bonum.

7. altera autem pars assumpti, quod sine speciali gratia Dei
hoc per lib. arbitrium non potest querari autem meritorium
vite eterna hoc in Trid. sess. Can. 2. de iust.

si quis dixerit ad hoc solum dñā grāā f̄ Christum
 IESUM dari et facilius deo iustē vivere ac
 vitam aeterna[m] promereri potest, ipse f̄ lib. arbitrio
 sine grāā utrumq[ue], s̄ agere tñ et difficulte potest
 anathema. Et, et rās id ipse evincit, nā ubi deū
 proprium meriti personali ad vitam aeterna[m] gēde-
 rent, ibi eorū deficiit rās meriti huiusmodi, atq[ue] ubi
 n̄ proprii grāā Dei specialis, ibi deficiit proprium
 meriti personali, v̄ d̄ charitas, charitas em qm̄q[ue]
 distat a grāā, indistincte tñ, q̄ d̄ in charitate
 in grāā dicente Ap̄lo Joanne, q̄ manet in charitate
 in Deo manet sicut f̄ grāā f̄ qm̄ Deus hñs cordi
 inhabitat. q̄ d̄.

Prænot: ~~6.~~ 6. ^{to} P̄pter difficultatem grāā in ea q̄
 e[st] benevolens aut asperitas, et doni gratuiti, et recog-
 nitio ad donum gratuitum, de q̄ d̄ pluri distinxit
 diximus n. 1. item in eam, q̄ d̄ dicitur generalis et specialis,
 item q̄ d̄ dicitur actualis et utilis, de q̄ d̄ n. 2. plura
 alia, et grāā diversitas, sic em abm̄ dividit in
 grāā grati datam et gratis facientem. Illi
 nōe n̄ tñm̄ quælibet grāā generalis, de q̄ supra, s̄
 talis grāā in se q̄ d̄ doni personali gratuite
 ad salutem et utilitatem proximorum specialiter ordinata,
 uti e[st] grāā sanitate, quæ rās v̄ v̄m̄, populiq[ue]
 gratiam v̄m̄ faciens ea e[st], q̄ ipsum habem̄ Deo
 facit gratiam, et f̄ se ordinat ad propriam salutem
 dat grāā grati data f̄ se 1.º ordinat ad salutem proximi

in hoc
 præ
 cōtra
 mase
 quod
 in o hñ
 habet
 q̄ d̄
 aliq̄
 d̄ q̄
 et c̄
 h. p̄
 d̄. et
 in grāā
 f̄ d̄ ipse
 q̄ d̄
 p̄ d̄
 brevis
 f̄ d̄
 q̄ d̄
 v̄m̄ hñ
 peccatō
 cupit q̄
 moralit
 grāā Dei
 hñ m̄
 d̄ d̄

Item dividit in gratia operante et cooperante
illa dicit operans, quia pro ea DEUS in nobis
incipit bonum, hoc dicit cooperans, quia DEUS
pro operante incipit in nobis, et perficiamus
pro hanc nobis cooperat. Item in exultantem
et adiuvantem, illa est, quia hoc a bono opere
cessans existit a DEO, iuxta Apocal: 3. Cu-
libet ad Ithum et pulso. Adiuvens vero est, quod
hanc se exultante iuvat ad operandum bonum.
Item dividit ratione effectus in proveniente et
subsequente, ita sapientia legitur, misericordia eius
proveniet me. Et iterum: misericordia eius sub-
sequat me. Causat enim gratia ut bonum velimus, et
proveniens, et causat ut bonum quod volumus operemus,
et est subsequens in lege ad actu ultis. His addit
gratiam sed facit invidiam cooperante. Sufficiens
item dicitur, quia tribuit huius sufficiens in actu, effi-
cax vero, quia efficaciter et infallibiliter inest quod
operatur, et non solum facit nos pro velle, sed
definito velle.

Sect: II.

An existat aliqua gratia, et an sine
ea homo possit aliquod verum cognoscere
aut bonum facere?

1. ^{rum} quod in rebus incipimus et, an sit de nihilo em-

disputare nihil e, id etn hui agimz, unde i. de
 eximia dno graa in iurimz, nemo am graa
 genete accepta, p. inficiari, nisi q. superbi negando
 id totu q. d. a Deo gratis auq. p. se, suo q. d. t. o. r. i
 gratia refragari: q. d. habes inquit scrip. t. u. r. a. q. d. n.
 auq. p. t. i. s. e. a. m. auq. p. t. i. s. e. a. m. auq. p. t. i. s. e. a. m.
 i. Cor. 4.: Unde de graa special. sola quap. s. van
 existat i. p. t. a. m. de hac, si f. v. i. ad scrip. t. u. r. a. m. sive
 ad p. r. o. m. q. u. i. l. i. a. r. e. s. p. i. c. i. o. n. z. q. u. i. a. n. u. i. e. x. i. s. t. i. t. d. i. c. i. t. u. r.
 d. e. m. z. n. i. h. i. l. e. m. e. d. e. o. f. r. e. q. u. e. n. t. s. c. r. i. p. t. u. r. a. m. q. u. i. a. s. p. e. c. i. a. l. i. a.
 D. e. i. b. e. n. e. f. i. c. i. a. q. u. e. n. d. a. r. e. q. u. i. d. u. l. t. r. a. i. n. q. u. i. t.
 Isai. c. v. d. b. u. i. f. a. u. c. e. v. i. n. c. e. m. e. a. e. t. n. f. e. i. t.
 s. h. u. i. q. u. a. s. d. n. o. a. n. i. s. i. a. u. l. t. e. r. i. q. u. e. n. d. a. b. i. z.
 s. h. u. i. q. u. e. n. s. i. t. a. i. n. t. e. g. r. a. s. i. f. e. m. D. n. o. s. i. m. a.
 p. e. a. f. a. c. e. r. e. n. i. l. i. n. t. e. n. s. i. t. q. u. a. n. d. o. f. i. c. i. p. o. t. e. s. t. q. u. i.
 n. e. c. e. s. s. a. r. i. a. s. u. b. t. r. a. h. e. r. i. t. q. u. e. n. z. q. u. o. d. e. x. i. s. t. i. t. a.
 g. r. a. a. q. u. i. d. i. c. i. t. u. r. e. m. z. d. e. c. e. a. m. z. n. e. c. e. s. s. i. t. e. m. e. i. z.
 e. x. a. m. i. n. a. b. i. n. z. a. d. u. i. n. z. a. n. t. i. a.
 N. o. t. a. n. d. u. m. e. t. s. i. n. e. g. e. n. e. r. a. l. i. D. e. i. q. u. e. s. t. u. q. u. i. i. o.
 q. u. e. s. t. u. q. u. i. d. e. s. e. r. e. g. r. a. a. n. i. m. i. s. q. u. i. a. c. e. r. t. u. e. e.
 n. e. m. i. n. e. m. i. n. h. o. c. s. t. a. t. u. n. o. n. l. a. p. s. a. a. l. i. q. u. i. d.
 c. o. g. i. t. a. r. e. v. e. r. u. m. a. u. t. b. o. n. u. m. f. a. c. e. r. e. p. o. t. e. s. t. i. n.
 e. m. s. u. p. p. h. l. u. m. q. u. e. r. a. s. s. e. q. u. z. a. d. e. t. n. n. e. c. e. s. s. i. t.
 e. t. q. u. i. d. e. a. a. 2. a. s. i. c. u. t. i. n. e. e. p. u. s. d. e. p. e. n. d. e. t. a.
 c. o. a. 1. a. i. t. a. q. u. e. q. u. i. e. i. z. e. f. f. i. c. i. e. n. t. i. a. s. e. a. t. a. b. e. f. f. i. c. i. a.
 c. o. a. 1. a. d. e. p. e. n. d. e. r. e. s. e. c. t. u. m. q. u. e. n. s. i. t. e. m. g. e. n. e. r. a. l. i. z. e. i. z.
 q. u. e. s. t. u. q. u. i. n. u. n. e. i. n. s. u. e. n. d. e. m. p. h. l. u. m. m. o. u. e. n. s. 2. a. n.

cooperant
 in vobis
 q. d. d. n.
 infirmos
 d. l. a. r. h. a.
 n. o. q. u. e. r. e.
 3. l. a.
 i. o. d. i. o.
 d. e. b. o. n. e.
 t. e. e. t.
 d. e. e. i. z.
 i. z. p. h. l.
 i. n. g. d. i.
 q. u. e. r. e. n. z.
 h. i. s. a. d. d. i. z.
 s. p. i. c. i. o. n. z.
 h. e. e. f. f. i. c.
 i. n. f. e. r. t. q. u. i.
 d. e. s. i. p.
 a. n. s. i. n. e.
 n. o. f. e. r. e.
 h. i. l. o. e. n.

moveat nisi in virtute 1° moventis: et hoc ipse
variis locis scriptura infirmat. nobis Joanne
tam adducere sufficiat, ait am. oia q^d ipse
facto s^u, et sine ipso facto est nihil. Actum
c: 15. sine me nihil potestis facere s^{ed} resp. arbi-
tror hunc genitum Dei quosq^{ue} ce recepim^{us}
aliud q^{ui} negare, nisi forte q^{ui} voluerit attri-
bare, q^{ui}tra pos. ia n^{on} deest tabim^{us}. Diximus
multa de hoc genit^o quosq^{ue} et p^{ro}ha p^{ro}destinase
q^{ui} ad hoc genit^o quosq^{ue} importat^{ur} ad actum
in p^{ro}ha circa finem ubi de dependia 2°
moventis à 1° motore egim^{us}.

ii. Notate 2° Veru^m et bonu^m aliud ce supraale
aliud naale, illud est q^{uod} q^{ui} g^{er}ere aut operari
naturas excedit vires unde supraale q^{ui}
s^ura naa dicit, hinc ad veru^m huiusmodi
cendu^m est q^{uod} godda lumen v. g. fidei aut d^{omi}
illustrat^{ur}, ad bonu^m am signi operandi aliud
godda propriu^m naalem virtutem ad aut
fficiens aut habilitat^{ur} ad ce sufficienti sine
debis regij danda ab eo, unq^{ue} vires id q^{uod}
supraale dicit, n^{on} excedit, et huiusmodi sine lumen
sive operandi propriu^m est vera graa à Ono Deo
dimanans ad hanc fragilitati succurrende, ad
operande q^{ui} supraalia sine q^{ui} in illa sine
q^{ui} v^{er}tem neq^{ue}ria est hoi^{us} p^{ro}alis dra graa

si neq; hoc e' d' in presentib; eorum ubi id solum
 indagamus, an hoc in statu nrae lapsae q
 solus gentilem Dei quosq; et promotionem
 p'eam sit aliqd veru' naturale, integru', aut
 bonu' morale operari? ubi itou
 Notandu' e' hoc, qd veru' naturale aliud e' tale
 s'cu' ex pte obti et rase sui, aliud e' naturale ta
 ex pte sui qm' etm' ex pte medie ad illud g'nf
 centu' ordinati, sic N. 5. s'ellu'm e' veru' naturale
 rase sui, n' ta videt; naturale ex pte medie, id e'
 n' videt; hic N. 5. q' soloru' naturaliu' ministeriu'
 g'nficabit; sine aliqua revelat'one aut interna
 inspirat'one desuper facta: extra Regis pro
 fessoris Martii D. Ettonis vivos ee adhuc 24.
 e' veru' naturale tu' ex pte obti tu' ex pte medie
 quoniam id ministeriu' p'fuu' integ' g'nficere pt:
 id go genoltu' qd hinc integ' ministeriu' p'fuu'
 g'nficere pt, e' veru' naturale tu' ex pte obti tu'
 ex pte medie, qd et am, cum naturale p' ministeriu'
 tu' p'fuu' q' p' g'nficere n' pt, e' naturale
 ex pte obti s'cu' n' am ex pte medie, mediu'
 em' naturale integ' hinc pro hac via e' ministeriu'
 suum, ut v' p' n' p' experit. Vere sic expli
 cate
 dicitur ad aliqd agendu' diu' veritas
 practica sic e' v. g. Idea edificii in mente archi
 tecti g'nta q' si vero n' e' dicitur ad aliqd operandu'
 p' istu' integrandu', e' veritas p'elativa, sic e'

v.g. si indagem qd sint profepi huius Mōri
Hm ut N. fiam p circa hoc Am et ad
veritate ois venire hōiem pro statu nāe
lōffe egere spēali gōae ad gōfēndā
veritatem Hm ex pte obli nāalem, qm
idēd hōo pū ordinariū gōfē gōfēit, solo
ministerio spū intēgit, ubi gō ministeriū
spū ad gōfēndū nō sufficit, necesse ē alij
lumen de celo adfit, adeoq; de grōie nāctū
hīe ex pte obli pūe mediātū gōfēis pro
cedit ad unig resolutionē p.

12. Apertis 1. Intelligit hōy pro statu nāe lōffe
solo gōfē Dri gōit et pōdtrāce adūty
hōe spēali alio auxiliō p alij nō
nāale verē gōfēre: imo nō solum alij,
p oē distributivē aut divīsiōē, nō am collectivē.
Est S. Dri hū q: 104. a. 1. Quem quis pōq;
pōdtrā Caritātē gō ad ultim. parte. S. D.
Ita ut intelligit hōy ut aliqā form, sicut in
tegitū lumen ipse, qd ē de sufficiens ad
gōdā. intelligitā gōfēnda, ad ea sicut in gōm
nōbia q; spēalia pōpūy devinē, utiq; a
verē intelligitā hōy intelligit gōfēre nō p,
nisi fortior lumine q; fīaq; sicut lumine
fidei l. pōpūtia qd dīij lumen gōae in gōm
ē nāe pōdtrā p pōpūe S. D. brevis totum

sumatur qd sine graa nihil est hoc intellige
 sicut sine graa feali supaddita ad nos e
 apertis ita dicit: sic ipse dicendum est qd ad
 gnoscere uigq; veri hoc indiget auxiliis dno
 genitoy gentis. et intly o Deo mouerit ad pua
 actum: et am indiget ad profunda veritate in
 oi nova illustrare supaddita naali illustrari,
 prin qibzda qd excedunt naalem gnoscere: et
 tu Deus quidoy miraculose p sua graa aliquos
 instruit de his, et naalem gnoscere qnspiciunt,
 sicut et quidoy miraculose fauit qd dno qd nau
 fauere et, et ita s. d. factis luculentis.

De 1.ª pass: ois pua in obitu suo gnaale dte profutum 13.
 sicut naa fm modum suum id e libera libere, necesse
 necesse ferz, sic experia ducim, auditu sonoro dte
 profuto audire uisum coloratu dte applicatu videre
 appetitu ad bonu sibi proficuu ferri, atq; in illa
 et naaly pua. hoi uig obitu gnaale e seruo mi
 nisterio suu sibi profutu: qd intly in seruo minist
 terio suu dte profutu sicut naa ferz. qd qd
 est ad hoc ut aliqua pua sicut naa ferz, in obitu
 suo gnaale sibi dte profutu et uerita, auxiliu
 aliud suale, sicut sufficiat gentis Dei quidoy, ita
 qd hoi intly solo gentis Dei quidoy aliq; uerita
 ta ex pte obitu qm modu naale sicut proutiu sine
 sicutiu nulla inre, gnoscere. et. Et hoc pulchre
 ostendit D. Aug. in 1.ª retractaon dicens, et qd toto

quod in oratione dixi, DEUS quod nisi mundos rerum
sine voluisti, refundi enim per multos etiam ad mun-
dos multa sine per ad quod loci: ut: subsumit: per gratia
hoc mundi efficere, per illud per: Cor mundi crea in
me DEUS per gratia per hoc quod scriptum veritatem
proficere hoc S. Aug.

14. Cōs. ex eo, quod tale auxilium gratia dicitur ad id unde
requiritur: scilicet enim requiritur ad obitum quod gratia fieri reddere,
habile ad proficendum? per gratia dicitur DEUS ad hoc
dedit per obitum, ut per illas sine si alio superaddito est
sufficiens ad actu tali per gratia generalis generalis per
fite, iste quippe naturalis est finis datur naturalium
per gratia dicitur. scilicet requiritur ad hoc ut obitum sufficienti
per gratia dicitur per gratia huius gratia est, quod obitum generalis tum
ex parte obitum tum medio proficere et sine si alio superad-
dito sufficienti proficere et patet ex operatione suorum,
sic videtur et fieri in colorate ad aliud requiritur, quoniam
ut sub naturali medio tum proponitur et fite dicitur de
aliis. per gratia dicitur scilicet requiritur ad apertum in tale obitum!
per gratia dicitur, quod per gratia recepta sunt et intelligitur si obitum
dicitur et proficere quodammodo recepta, in illud fieri ex sua
natura solo quodammodo generalis proficere: quod ad id dicitur unde
tale auxilium requiritur.

15. Py: 2^a pars quod oes veritates huiusmodi naturalis sine
speciali aliter superaddito auxilium intelligitur huiusmodi distri-
butive et diverse sine proficere, per, ex eo, quod ad videtur
esse maior pars de una huiusmodi veritate ac de al-

tera, aq̄l̄t̄ em̄ r̄ō p̄ā p̄ī p̄ōb̄at̄ d̄ē ḡāḡ, s̄ēr̄īt̄e
 itā n̄āt̄ī: ēt̄ f̄āc̄ē q̄l̄ȳ t̄ēs̄t̄ā, R̄ōm̄. ī. ēx̄īs̄t̄īā D̄ēi
 f̄ s̄ōl̄ā n̄āt̄īā ḡn̄ōs̄c̄ī p̄ōē, d̄ūl̄ d̄īc̄īt̄: īm̄ōf̄īb̄īl̄īā
 f̄ ēā q̄ē f̄āc̄t̄ā s̄t̄ īn̄t̄ēl̄l̄ēt̄ā q̄p̄īc̄īūm̄, s̄ē ām̄ h̄ōc̄ s̄ē
 r̄īt̄ās̄ d̄ē n̄āt̄īb̄ȳ f̄āc̄īl̄ī s̄ȳr̄ēm̄ā, f̄īḡō h̄ān̄ē f̄ l̄ū
 m̄ēn̄ n̄āt̄ē īn̄t̄ēḡ ḡn̄ōs̄c̄ī p̄ōē, c̄ūs̄ n̄ p̄ōt̄ ḡn̄ōs̄c̄ī
 āl̄īā m̄īn̄ȳ d̄īf̄f̄īc̄īl̄ēm̄? *Off̄: n̄ḡl̄īē: N̄ōn*
Ī ūl̄ r̄āc̄ē ēp̄īḡn̄āb̄īl̄ī ūl̄l̄ā t̄ūm̄ r̄āc̄ē ōb̄t̄ī t̄ū m̄īd̄ȳ
n̄āt̄ī s̄ēr̄īb̄ās̄, q̄m̄ īn̄t̄ēḡ h̄ūȳ āl̄īās̄ n̄āt̄īs̄ ēx̄c̄ēl̄l̄ȳ
c̄ūm̄ s̄ōl̄ō ḡn̄ōs̄c̄ī ḡēn̄ēr̄ī s̄īn̄ē ōī āl̄īā ḡr̄āā f̄ēāl̄ī
ḡn̄ōs̄c̄ī n̄ p̄ōt̄. ḡō p̄. D̄īx̄ī t̄ū īn̄t̄ēl̄l̄ūm̄ h̄ūī ōēs̄
s̄ēr̄īb̄ēs̄ d̄īs̄t̄r̄īb̄ūt̄īv̄ē ēt̄ d̄īv̄īs̄īv̄ē īd̄ ē s̄ēḡr̄ēḡāt̄īv̄ē,
ēt̄ h̄ān̄ē ēt̄ īl̄l̄ām̄ n̄ ēm̄ c̄ōl̄l̄ēc̄t̄īv̄ē ēt̄ s̄īm̄l̄ ḡn̄ōs̄c̄ī
p̄ōē, īl̄l̄īḡ r̄āc̄ē p̄āt̄ēt̄ ēx̄ d̄ūb̄ī, h̄ūīḡ ām̄ r̄āc̄ē p̄ēt̄īȳ
ēx̄ ēō, q̄d̄ īn̄t̄ēḡ h̄ūȳ ḡēn̄ēr̄īs̄ ār̄t̄īs̄q̄ f̄īl̄, āḡī t̄ū m̄īn̄īs̄
t̄ēr̄īō s̄īm̄ ēt̄ h̄ōīs̄ āāl̄īs̄ q̄ī āḡḡr̄āv̄āt̄ h̄ōīēm̄
r̄āc̄ēm̄ ēp̄ īn̄ p̄l̄ēr̄īs̄q̄, r̄ēb̄ēl̄l̄īs̄ p̄r̄ō d̄īs̄t̄r̄āc̄t̄īōēm̄
īm̄ōd̄ēr̄āt̄ē īr̄ōā ōb̄t̄ā s̄ēn̄s̄īb̄īl̄īt̄ā, h̄īn̄ē d̄īc̄īt̄
S̄ēc̄. 3. C̄ōḡīt̄āc̄ōēs̄ m̄ōr̄t̄āl̄īūm̄ t̄īm̄īd̄ā ēt̄ īn̄c̄ēr̄t̄ā
p̄r̄ōv̄īd̄īā n̄r̄ē, c̄ōr̄p̄ ēm̄ q̄ c̄ōr̄r̄ūm̄p̄ī āḡḡr̄āv̄āt̄
āīām̄ ēt̄ t̄ēr̄r̄ēn̄ā īn̄h̄āb̄īt̄ās̄ d̄ēp̄r̄īm̄īt̄ s̄īm̄ m̄ūl̄t̄ā
c̄ōḡīt̄ān̄t̄ē p̄ h̄ȳ āūēd̄īt̄ q̄d̄ s̄ēr̄īb̄ī n̄āt̄ē, s̄t̄ p̄ēn̄d̄ūm̄
īn̄f̄īn̄īt̄ā h̄ōīḡ ām̄ v̄īt̄ā d̄ēb̄īl̄ī ēt̄ m̄ōr̄t̄āl̄ī, ūt̄ p̄r̄ōīn̄
īn̄s̄t̄ē īm̄p̄ōs̄s̄īb̄īl̄ē m̄ōr̄t̄āl̄īs̄ v̄īd̄ēā, īn̄t̄ēl̄l̄ūm̄ ōēs̄
h̄ūīḡīn̄ī s̄ēr̄īb̄ē, s̄īn̄ē f̄ēāl̄ī D̄ēī ḡr̄āā c̄ōl̄l̄ēc̄t̄īv̄ē
ḡn̄ōs̄c̄ī p̄ōē. P̄r̄ēt̄ēr̄ēā f̄ p̄ūl̄m̄ ōr̄īḡīn̄āl̄ē h̄ūȳ
īn̄t̄ēl̄l̄ūs̄ ēt̄ v̄ūl̄n̄ēr̄āt̄ȳ f̄ īḡn̄ōr̄āām̄, h̄ōc̄ ām̄ īḡn̄ōr̄āā
t̄ōl̄l̄ēr̄ȳ s̄īn̄ē s̄ēr̄īb̄ē n̄āt̄ī ēt̄m̄ c̄ōl̄l̄ēc̄t̄īv̄ē s̄īm̄p̄l̄īc̄īt̄ās̄

proficere sed sine speciali gratia, hoc quoque admitti nec
debet, nec potest.

16. Inferi ex auctoritate S. Patris supra relata 1. quod aliqua
veritas naturaliter proficibilis est lumine altiori deo infu-
sionis etiam per gratiam, unde aperte et legitime quidem
veritas ex parte obiecti et modo naturali proficere debent
se quoad quod prius intellectus lumine proficere possunt. S. Patris
autem loci citati. De his quidem, miraculose et suam
gratiam aliquos instruit de his quoque et naturali ratione
proficere possunt. 2. Inferi, quod etiam nihil impe-
diat intellectus proficere seu integre aliquid verum
supernaturale sine speciali gratia, supposita tamen re-
velatione talis veritatis, si haec veritas naturaliter sumatur,
id multis locis docet S. Patris. nunc ubi de fide
agit, ubi docet sicut habuimus in T. de Vir. Theol.
quod heretici fidei veritates per Evangelica revelata
proverunt naturaliter credant et supernaturales, quae
eodem fidei naturalis vel patet necessitas supponit
aliquam gratiam eorum in intellectu, quia in hereticis
de hoc habet specialis deus gratia est incapax.

17. Inferi 3. necessitatem tamen gratiam specialem ad intelligendum
verum supernaturale et tamen naturale per fidei et ex parte sui mo-
tivi sicut etiam ad initium fidei et prius obis notum: illud
prius negabant Pelagiani docentes ad apprehendendum veritates
fidei et requiri gratiam internam per tamen externam id est talem,
quae quod sit in lege et externa ratione credendum facta
et promulgatione Evangelii et posterius vero negabant semper

lagiani graa interna qdem ad operanda fidei ve-
 ritatibz sub yrio motivo fidei representes negant, tu-
 eandem regeri ad initu fidei; qtra hoc go catho-
 lica veritas qd posuimus, abba j. in Conc. Arauficano
 Can: 5. his rebz: si quis fuerit ugentm ita et intium
 fidei ipsius, seduliter qfectu n f graa donu s
 naalts nobis in ea dicit apostolicis dogmatibz ad-
 versis probz idipso Tord: qformavit sep: 6. Can: 3.
 dicens, si quis dixerit sine praesentia sig: iussitase
 atq; eig adiutorio hoem credere, sperare, diligere aut
 pariter poe sicut oportet ut ei iustificavis graa
 spero, anathema st. Et qdem hoc facti testat
 scriptura dicente Dno Joan. 6. Nemo ad me ve-
 nire nisi Pater meq traxerit cu p trahit am nos Pa-
 ter aterny sua graa: go p Multu huc facit
 qd dicit act: 16. Petrus aperuit cor eig intendere his
 q dicebant a Paulo p Eo go p suprago, veritas
 em ex motivo supnaali qnotibz ipse go p i fclt
 supnaalis, spacificat em unum qd a sua forma seu
 motivo, veritas am fclt supnaalis sine interna
 graa qnoti n st, alias em eet veritas, naalis n su-
 pnaalis ut patet: go p Est etm hic notandum
 B. Augustinum, anteqm fuerat facty Epp, fuisse in
 errore semipelagianum, ita ut n putaverit fidem
 Dei graa praesentis, st ipsemet facty l. des pdest.
 Item C. B. postea am eundem errorem revocavit
 ut patet ex eodem loco. p hoc de poa intay sufficiunt.
 Apertio 2. Qd qdem hoc probat na lapsa in solo 18.
 geneli Dei quosa et sine spcali graa. hna virti super-

addita eliciere aliqua n' tu sive distributive sive
collective opera mortis bona, et q' sint tantum
meritoria penam impedi, ita S. D. hic q. 109. a.
2. dicens, q'ia nra hna + p'ctm n' e' tollit cor-
rupta, et sicut toto bono nra p'vige, it' q'idem
etm in statu nra corrupta q' virtutem suam nra
aliquid bonum parare agere, sicut edificare domos
plantare vinea, p' et alia huiusmodi, n' tu totum
bonum sibi gratuita ita q' in nullo deficiat, sicut
hoc infirmus p' + seipso aliqua motu hie n' tu
p'cti p' moveri motu hris fieri, nisi sanus auxi-
lio medicina p' ita S. D. Est ta hae sententia
q'tra Michaelen Baism Doct. Lovaniensem
existimantem ad oe bonum op' mortis bonum
regiri graa sanctificante et imperio ha-
ritz, adeoq' via opera q' elicit p'ctos, ee
p'cta; Item q'tra Jansenii volentem ad oe op'q'
mortis bonum regiri graa fidei, adeoq' via
opera infidelium ee p'cta, et oe eoru virtus
vicia, nec n' q'tra Gregorium Ariminensem
et Falquez, q' est graa sanctificante et in-
fluxu charit' s. fidei n' regitant, necessit' tu
ee dicunt auxilium speciale ad oe op'q' mortis
bonum. p' q'tra hos faciunt ea q' ee sententia
damnat' diximus N. C. et maxime q' dicit op'q'
Rom. 2. gentes q' legem n' hnt, naalto ea, q'

legis s' f'
naalto p'
fuerit q'
hinc leg'
bona, p' ca
speali graa
bona. M.
speali p'ct'
alios faci
p' ad hanc
etm bona
ciant, q'ia
speali et q'
Qua tu ee
p' c. 2.
Hic q' f'
a loco
fuerit p'ct'
obten p'ct'
s. libere b'
speali. q'
abj. v'ct'
arbitrium
exhauste
in mor
2. Non

legis sibi faciunt p ad qd sic urget: ea facere
 naaltr qd legis sibi, et ex naa sine graa special;
 facere qd spontanea. Legi naali, atq; facere qd
 spontanea legi naali ex naa, et facere naaltr moaltr
 bona. qd ea facere naaltr qd legis sibi, et sine
 special; graa ex virtute naa facere qd moaltr
 bona. M. patet ex II. 6. et ex eo qd qd ex graa
 special; fiunt, iam n naaltr tm, sicut graa fiunt,
 alias facile dixerit, qd gentes qd fidem n hnt
 sicut Aplem opera n tantm moaltr bona, sicut
 etm bona in ordine sponnaali naaltr fa-
 ciant, qia etm hoc opera refundunt in naa
 sicut et graa et patet ex Trid: ssp. 6. Can. 4.
 Quod tn nullatenus dici potest ex eodem Trid: eadem
 ssp: c. 2. patet. m: etm patet, n em aliud in-
 terlegit qd opp moaltr bonum: qd p.

A saec p qd apud: istdem fere motivis qibus 19.
 supra jam apud: probavim: nam 1. ois poa in
 obtum suum gnaale dte profitum sicut naa
 l. libere l. necessio pt fieri sine graa alias
 special; maxime si illa poa e pnie activa,
 atq; vltas et poa pnie activa neq; libere
 arbitrium et pntm 1. parentis et amifru aut
 extrinse, ut ex Trid: II. 5. dixim, bonum
 am morale e gnaale obtum vltz: qd p
 2. Non pt dici ad qd tales special; auxiliu

regiar. n' ad hoc ut vltas sibi habili in bono
ferri, na' q'tra e' q'd ois poa naalte ferz in
sua obtum dte profitum, ad hoc em dany poa
scto n' etm ad hoc ut obtum dte pponat nam
bona morale fines oi spiali auxilio grad
e' naale obtu vltz, et pt dte poni, unde
q'ly ait: q'd gentz, illud naalte operentz.

Non deniqz ad hoc ut aite in illud ferz, hoc em
ut vltas ex sui filii d'tnase et caali sine
provia d'tnase Dei qd p'inet ad graa
gentem et quosqz Dei ordinariu: go p

3. Diligere eos q' sibi bona faciunt, e' summa
q'forme rasi et opy morltz bonu, atq' sm
verbu Dni Matth. 5. publicani hoc faciunt,
si diligitz eos inquit, q' vos diligunt, qam me-
cedem hbitz, nonne et publicani hoc faciunt:
go etm publicani peiores et infidels, pnt agere
opy aliqd morltz bonu, v: g. diligere proximu
sui amicu; dare pauperi elemosinam; et
sane gentiles p' h'c ploma fecerunt nobz
tradendo s'ia, regulas artiu, bonorum, mo-
ru norma p'scribendo; du' tn defectu fidei
Deo sui placere n' p'unt, ut ei q'ntas fa-
cienda grad auxilia ad opera eigni fa-
cienda elargiz.

Dixi tm in apert: hoim naalto et sine feali
 graa adiutorio aliqua quora moult bona
 elicere poe in statu nae corruptae, ut for
 dia nec quidem distributivè et ~~per et et hoc tenet~~
 quis qtra Durandè putantem oia eigni opera
 hoim sine feali graa elicere posse; Nas
 am nae et, qia st aliqua quora moult bona ita
 excellia ut vites infimas hoj, Cappi pœcipi
 naalt, moult excedere videant, talia st
 dilectio efficax Dei etia ut auctoris nae, quam
 sine feali graa hoim hie poe, in 3.º sect.
 icoe dicent, item alia quora heroica, fortitudis
 patia p: Cuius quidem impoe nae defunij, ex
 eo, qd velle et facere bonu n htm ptinet
 ad vltim, st etia ad alias poas, qas vltas in o-
 perando mouere, et vltas nae sufficere debet,
 à qibz poas vltas, lastiqz magnat patiz resistia
 maxie ab appetitu aali ad bonu sensibile qam
 motale propensio, parte scilt inferiori su-
 periori revelante; et hinc argui disparitaz
 ad adducta de intell gen dicitur poe oem
 veritate diripiè tam nae medi qm obli nae,
 Cognoscere em qsumaz in solo intell, nae
 nae alia poe impediunt, st potiz iuvant in-
 betioe ut patet de ex = et interiori sensibz,

et ideo S. D. loc. cit. a. 2. ad 3. ait:
magis Inna hna corrupta & peccatum gustum
ad appetitum bonum, qm gustum ad gustum verum
et ex hoc satis patet qd hoc pro statu nas
lapse suis viribus valeat, videt em ex
his satis questu, qd hoc n. pot. operari
aliquid spirituale bonum sine speciali gratia
Dei, eo qd neq. oia moralia iusto infir-
mitem suam l. distributive operari pot., dicitur
illa p. q. q. q. in potestate sui arbitrij.
Brevis q. ad obuium.

2j. Ob. 1. q. 1. am. Apert. et q. idem 1. l. xij. q. 2. loc. 3. dicentis
n. p. q. sufficientes cogitare aliquid ex nobis q. ex nobis, p.
sufficiencia nra ex Deo et 2. autoritas q. l. l. Anas-
tasi Can. 9. dicentis. Divini muneris ce cum recte cogitam,
et can. 22. neminem hie de po nisi peccatum, huius
q. sonat concilia Milvitanum Can. 4. dicens: utrumq.
Dei donum est. scire qd agere deam, et diligere ut fa-
ciam. 3. autoritas S. D. q. hie q. 1. q. a. i. ad 1.
ait: qd de Verum a quoq. dicat, sit a pro S., adeoq.
ex gratia speciali. 4. solent S. D. Pres et recte
prudenter cogitare aliquid etm naale intelligit Deo
gratias agere q. sed n. tam ex se qm ex gratia Dei
accipiant; 5. Humanis intus et p. peccatum vulneratus
go esto aliquam veritate proficere pot., n. tam om. pot.
proficere.

R: ad 1. Aptu legi de cogitare sancta, qd adve-22.
 ra iustiam et sanctitatem deducat, et ita ubiq, veru
 et qia n' sum' sufficientes, ex nobis, aliquid tale co-
 gitare, p' neq, hoc e' qd' d'ining, h'm en veru naale
 intellum h'mum sine graa speciali proficere p'c' aspe-
 rebam'. Ad 2° ex gualio Arauzi. dico 1.
 locu aq'te interpretari de cogitare ad vitam aeterna, et ve-
 ram iustiam. 2° vero locu' proferre intelli' h'm de au-
 xilio generali et quocumq' ordinario, ut sine hoc nemo heat de
 peo, nisi p'ctum, qd' etu' veru' e', qia sine illo n' h'm, nisi
 h'm deficere. Ad id qd' dicitur ex Milevi: dico, utrumq,
 donec Dei genite e' et q'adoq, special, p' nimirum
 qd' agere deam' ad vitam aeterna p' et ita patet qia
 nulla autoritas a nobis g'ria. Ad autori: S. D'iz patet
 qd' dicere velit, aut em loco id: expressu: oc veru' a q'ocq,
 dico, e' a' s'p'u S. sicut ab infundente lumine naale
 et novente ad intelligendu' et cogendu' veritatem, n'am sicut
 ab inhabitante p' graa' gratu' faciente, s' sicut lan-
 gente aliquid donec naale p' additu'. Ita S. D'iz: ex
 qo patet qd' legij de quocumq' Dei geniti n' special. Ad
 4° dico prudentes etu' agere Deo graas pro p'onaali:
 ce et p'p'ari, et ta' en hoc n' argui special' graa'
 p'gentem, adeoq, neq, ex hoc argui p'c' special' graa'
 in p'oficend' naalibz necessiam; qd' pro estu' quocumq'
 prudentes Deo, a qo totu' e' qd' hab, graas agunt. Ad 5.
 dico: illud p'p' n' probare, qm' qd' sine special' graa' n' oes verites,
 naales collectivè p'oficere p'cing' naali lumine intell', qd'
 ip'f' aperim', unde quocumq' n' intell' vulnerat' e' p' p'ctum, n' h'm
 et totu' destruat', et ideo cu' vulg' e' q' facti, intelligat'

et hoc, quod oes veritates collectivè cognoscere potest, et in
casu quo distributive intègre potest plures agere scilicet,
nisi ratio ut hoc vulgè ulterius extendatur.

23. Obj: 2. contra eandem assert: Ideo intèly hanc non potest cognoscere sine speciali gratia oes veritates naturales collectivè quia
ea sunt primum infinita, dum extra horum vitam, mortem,
et finem est, atque hoc ipso probare videtur, quod neque oes
cognoscere potest distributive et divisivè, videtur enim quod ille
qui quicquid ex omnibus intègre potest necesse est oes intègre
potest cognoscere. 2. veritates et collectiones illarum sunt singulæ
naturales et naturalem diversitatem deducta et tunc sine speciali
auxilio cognosci non potest, quod neque divisivè oes naturales veritates
sine speciali gratia non intèly cognoscere potest. 3.
veritas aequa et activa ac intèly, si veritas non potest oia opera
mortalium bona ne eisdem divisivè facere in aperi: 2.
quod neque intèly casu veritates oes cognoscere.

Q: ad 1. non arguere infinitam virtutem ex infinitis
aliis tamen pariter et finitè cognoscere, sicut patet
in aliis, quoniam enim visibilia sunt infinita, non autem
oculis finitè virtutem, tamen quod ex eis in parlari
videre potest; et huic evenit si intèly hanc oes veritates
naturaes divisivè aut distributive cognoscere
potest dicere, unde non est paritas de quibus veritatum
naturaes collectivè sumptarum et de quibus casu
distributive acceptarum, ubi enim oes in unum et simul
cognoscere, hic singulas in parlari intèly
potest aperire: unde in fra m m: ad rase
adventu d: a: videtur quod ille qui quicquid ex omnibus potest

In hac dno, et ideo absq; auxiliis gratia gratis
faventi; ut ultas hna in illud tendere, licet
n' absq; auxiliis gratia Dei p' 4° se opp' merito
bonu' prosequitur cogitacōe gaudia ggrua et ho-
nestam qe moveat vltim ad tale opp' bonu',
atq; talis cogitacōe i' gratia specialis, cum
sit oino iudata hoi: go ad se opp' bonu' re-
quirij gratia specialis. Et q' ex eo, q' d' talis
cogitacōe de' uni et n' alteri, i' mera gratia et filio
q' tot deniq; cogitacōe bona et n' pauciores i' me
libera et gratuita Dei vltas: go 5° De illud
vltas velle l. facere ut q' ei pro statu suo lapsa
et portionatu et q' hinc intra. Libera naal; p'ri
obli, atq; huiusm' se h' et se opp' merito bonum:
igij sicut in leg' ois verites gnoscere, ita vltas
se opp' merito bonu' divisive p'ri facere.
6° oia opera merito bona s' eisdem ordinis
naalis: go n' i' maior ras de uno qm de altero
atq; q' d' p'ri.

25. R: ad p'um ex scriptura petite u' l. d. q. 24. de verite
ea procedere de opere meritorio vita aeterna, et sic se
admittenda' gratiam specialem, l. ostendere q' sine operacōe
Dei nos promovente hoc nullum bonum opp' facere p'ri,
operacōe am illa Dei promovens p'ri ad quosq;
p'riorem unde nil probat. Et filio resp'nd' ad 2.
de Cone: et p'ri; l. em loquar, de opere meritorio
sup'naali, l. h'm de auxiliis genali p'ri Et par' i' p'ri

ad 3. ubi S. D. potius pro nobis dicit, qui pro adversis,
 excludit in gratia specialis, deus autem, et ideo est
 exilio gratia gratuita facientis, et ultra haec in
 illud tendere per dicit etiam necessitas esse gratia ge-
 neralem seu quosque proeiviu' et id quod addit. licet
 non est gratia auxilio gratia Dei per ex hoc facile
 intelligi ex loci: ubi de iure patris quod
 an egeat gratia specialis! Ad 4. n. m. ravel:
 talis cogitatio est omnia omnia iudicia huiusmodi individui
 et necessitate: deo nec et propositio n: volo dicere
 quod quidem attendendo dicitur individuum talis cogitatio
 bona non sub necessitate et dea, unde relata ad illud
 per quod dicitur deus specialis gratia, per de attendendo speciem
 hanc et naturam realem sic sub dea saltem respu
 aliquum individuum indeterminate, nam respu omni-
 um sub effectio naturae realis maxime generalis sicut
 in alio exemplo vivacitas visus auditus corporis, sa-
 nitas per se iudicia cuius individui naturae personae
 in multa videamus individua quae hijs effectioibus
 carent, et ideo respu eorum quae hoc habent, hoc
 dicitur in gratia specialis, per de quia sub dea solum
 saltem naturae et respu aliquo individuum sic non
 dicuntur gratia specialis, quia non dantur secundum providentiam
 specialem per generalem, Deo sicut etiam naturalia
 talenta distribuentur sicut vult. unde dicitur et
 quod talis cogitatio ratione individui sub quidem dante
 gratuita, per de naturae talenta, et posito tali co-

gitaris valentis hoiem sine alia graa peat:
naaltr operari poe. bonum morale qd pe-
tet refro ad 4. et eiq gformate.

Ad 5. dico: Vltim oc illud poe, qd ei e por-
tionate moalt et attenta sua infirmitate
ac rebellioe aliatu poarum inferioru, n am
qd e phic ei portionate, sicut infirmo n pt
ca qe hoi sano st portionata, sqa sibi
falta vase infirmit; st portionata e an
vlti oc bonu morale portionate. Itm phic n
am moalt et dixim in probae, et dicim
in seq:

Ad 6. dico qd qmoris oc bonu morale st eidm
ordini naalis, n ta st eidm raris, s unum
altero difficult, sicut lapi in lapide e eidm
generi et ordini, s ta n e eidm graviti et
raris, unde n gnius qd unu tollere pt, et
et alteru tollere.

26. Q. 4. qtra eandm Apert. Si hoc naalt
et sine speciali graa poe agere. Qd moalt
bonu, hoc naalt et sine graa speciali
pet tendere in vltimu finu, ac in qd
bonu dicit ordine ad p. et optimu bonu
hoc am n pt deo pro statu suo. Qd, et in

dubium, in ad hoc ut DEUM tanquam finem
 tibi supernalem diligamus super omnia, specialiter
 Dei gratia egeamus, ut quae supra nos habet
 nisi gratia Dei agere valeamus, unde propter
 difficultatem ad dilectionem Dei naturalem tanquam,
 quae dilectionis Dei naturalis: scilicet et duplex, efficax
 et inefficax sive perfecta et imperfecta, im-
 perfecta et inefficax Dei dilectionis scilicet
 gratia plenaria de bonitate Dei absque
 efficaciis vel omnia referendi in ipsa, et de
 hac facile gressit inter doctores, quod nos sine
 speciali gratia per solam viam generalem in statu
 naturae lapsae sic imperfecte potest DEUM dili-
 gere, cum haec dilectio ex una parte sit
 multum difficultis, ex altera autem parte Dei
 bonitas tanquam finem bonum naturalem sit a-
 mabilem. Efficax vero Dei dilectio
 illa involvit firmam et efficaciam veluti obser-
 vandi via praecipua, et hoc id quod oculis
 domini manifesti diffusetur vitandum, quod per
 DEO in omnibus ex toto corde obedendum, proin-
 et amor Dei generalitatis super omnia creata
 ex efficaciis veluti DEUM pro omnibus aliis
 diligendi. Haec efficaciam dilectionis Dei

Subdij, in affectivè, et effective effi-
caciem, illa e' q' in mente p'prij adeoq'
e' actus vltz via in Deum et fine p'u
ultimè un' acti primo iudicis adeoq'
actus et efficacia referentz; et sic
interno actu Dei oibz creatis appeten-
tis. Effective verò efficax e', q' n'
ia mente p'prij, si quere q'let, unde
involvit realem mandatum Dei adim-
pletionem: n' e' dubiu', q'm ad effective
efficaciam Dei dilectione regira p'prij
aliqua gr'as, q'ia p' eam totz actus hoo
p'prij subdij, hoi reali, q' n' e' ad-
hibendu' vitata h'nc virt' p'prij
nanti gr'as Dei, ad Deum totu' h'nc
subdijenti, at de altera dubita, unde
quæstio e', an hoo f'bi relicto in solo
genari Dei quorsu' fine alio reali
gr'as auxiliis Deum ut autorem
næ dilectione affectiva effici in
statu næ lapsæ ex sua indistincta
p'it diligere sup' via? Affirmativa
tribui, Scoti, Molina: et quibzda

Reverent
ul' q'
ho' b'
sic d'it
inlyo
Ap'cat
sua q'
p'priet
effectiv
l'as p'
h'ic p'
M: q'
v'm
ut q'
q' hoo
g'bat
v'm
si indij
novem
indijet
p'prij
h'ic n'
autem
na p'prij

Retentionibus, negativa vero tenet S. Do
 ut qd sentit qm discipulu et multi alii,
 hoc in int Thristas n genuit, an hoc Deu
 sic diligere puerit pro statu nae
 integra. Ad qd:

Aperitio: Esi hoc solo quosq generali sine 28
 alia graa specialis pro statu nae integra
 pisset DEUM ut autorem nae dilectioe
 affectiva efficaci sup oia diligere, id in
 lapsu q ptem et vulnerata nae sine spe-
 ciali graa adiutorio n p. ita cum
 S. D: qm ad 2. ptem ois Eig discipuli,
 quon vero ad 1. am qm. Ad am S. D:
 ut: q: iog. a. 3. in O in hoc vba: Dicendu:
 qd hoc in statu nae integra n indi-
 gebat dono grae sup addite naalibz
 bonis ad diligendu DEUM naalibz sup oia
 s indigeret auxilio Dei ad hoc cum
 morantibz: s in statu nae corrupta
 indiget hoc etm ad hoc auxilio grae nae
 sanantis. ita S. D: ex qd vides posita aper-
 tioe n tam ee nra, qm S. D:is adeoq, ab
 autoritate sat probatam, itaque probone
 nra speciali ultra n indigere censeny.

recta ratio nemo in creatura aliquid magis diligat
 quam seipsum, sequens generale et hoc pro parte nra
 integra Deum ut autorem et conservatorem nrae
 esse oia diligere. Deum ratio hinc l. fuit recte
 sana nra pro parte nra integra, l. n.
 si n. fuit: go nra iam n. l. nrae integra
 utpote deficiens in sua aliqua principali naturali:
 hoc go dicit n. p., igit recte sana fuit: si
 recte sana fuit: go in diligendis go ratio di-
 ligenda fuit nrae intellexit, et sequens recte
 instruit bonum primum inquam bonum partem ee di-
 ligendum pro bonum quae totius unius qd e gloria
 Dei ut autorem nrae inquam finem creatum
 naturam: id quod l. l. l. in statu nrae integra
 finem suum naturalem vel solo quod genitum
 assequi potest l. n. si potest, go hinc in l. l.
 dem in dicta naturam finis vltis in statu nrae
 integra quod ratio nrae esse oia diligere: si
 vero id n. potest, unde go defectus, nulla ibi
 inferiorum parte fuit rebellio, sed tota nra in
 suo officio constituta in ordine ad dnm finem
 et esse sana, n. l. am nrae ratio esse sana
 et integra, quod ex suis viribus cum depen-
 dentia ad eam iam sine speciali in gratia nrae
 hinc finem assequi n. p., de integritate em nrae
 e sua assequibilitate finis sui naturam: manet go
 quod in statu nrae integra hoc e solo quod dicitur

ordinarium auctore suo sup oia p[er]pet int[er]ge.
hac r[ati]o e[st] ex s[an]c[t]o: loc[us] ut: in o.

30.

P[ar]t[is] 2^a pass 1° ex eo q[uo]d q[uo] p[er]m[ission]e sua sit vel-
nerata in suis virib[us] et m[er]it[is] naalib[us], adeoq[ue] n[on] p[er]t[inet]
h[ab]ere q[ui]nta p[er]m[ission]e in statu sua integrit[is], p[er]m[ission]e is a-
tib[us], q[ui] s[un]t p[ro]stanti q[ui] p[er]m[ission]e sine graa eli-
cere p[er]m[ission]e, iam recep[er]unt graa h[ab]it[us], et am-
dilectio Dei affectiv[us] efficac[us] in o[mn]i[bus] actib[us] morib[us],
facile p[ro]stanti, et ideo ut ~~hac~~ ^{hac} r[ati]o lapsa
efficiat, recte videt[ur] argui recep[er]unt ee graa
specialem sua vulnera sanante. 2° q[uo]d
dilectio Dei efficac[us] involvit virtute observat
o[mn]i[um] mandatum et firmu[m] p[ro]p[os]itu[m] DEO in oib[us]
obsequi, tentantib[us] resistendi p[er] id am h[ab]ere in
statu sua lapsa q[uo] p[ro]p[os]it[us] suas vires sine
specialem graa n[on] p[er]t[inet] in sequentib[us] spendem[us] q[ui] p[er]t[inet].
3° Nemo affectiv[us] efficac[us] p[er] DEUM ut aucto-
re sua sup oia diligere, nisi fuerit effica-
cit[er] q[uo]d s[er]v[er]e q[ui] p[er]t[inet] ad DEUM p[er] q[ui] em amant[ur]
ad eum recep[er]unt q[ui] p[er]t[inet], adeoq[ue] q[ui] efficac[us] a-
mant[ur] ad eum recep[er]unt efficac[us] q[ui] p[er]t[inet] debemus.
Atq[ue] in statu sua lapsa nemo sine specialem
graa auxiliis efficac[us] q[uo] affectu s[er]v[er]e p[er]t[inet]
q[ui] p[er]t[inet] ad DEUM et auctorem suu[m]: q[ui] p[er]t[inet]. N. p[er]t[inet]
m: p: In statu sua lapsa h[ab]ere recep[er]unt p[er]t[inet] p[er]m[ission]e
originalem tandem e[st] avers[us] a fine suo et m[er]it[is] naalib[us], donec

f. Speale auxilium graa ipsam potm originale hanc
 taa huius eversionis fiat involvitur, quod in em in
 vltima e potu, tandem vltima e eversionis, quod em et
 quod vult caam, vult etm neupio gferja ad
 caam, qd. sicut go nemo in statu naa lapsa sine
 speali graa auxilio, a potu originali pot refurgere
 neq. f. affectu efficace vltis, ita qd. nemo in
 eodem statu sine speali graa auxilio efficaciter
 f. affectu vltis pot reverti ad DEUM ut autorem
 naa. s. et sic a. i. ad vltim nemo in statu naa lapsa
 pot efficaciter affective DEUM ut finem suum
 naalem sup oia diligere, qia in hoc statu sine speali
 graa nemo efficaciter affective ad finem suum naalem
 DEUM se pot revertere.

Obj. am i. grati. potm: Diligere DEUM sup omnia 3i.
 e. p. p. et p. p. acty charitatis, atq. charitatem
 pro nullo statu hae p. p. ex nobis, ipsa em diffusa
 e in cordibz nris f. p. p. Rom. 5. igit. neq. in statu
 naa integre hoc DEUM sup oia affective effica-
 cito p. p. diligere sine graa speali. 2o.
 Nulla naa pot p. p. vltis aliquid supra seipsum, atq.
 diligere aliquid p. p. qm se extendere in aliquid supra
 seipsum, igit. nemo pot aliquid magis diligere qm se sine
 speali graa, et ites cum f. dilectione Dei sup oia
 qis DEUM magis dicit diligere qm seipsum, videt. qd.
 sine graa speali nemo pot DEUM in qocq. statu
 diligere sup oia. 3o. hoc in statu naa lapsa pot supra
 seipsum naalem diligere p. p. parente, s. sicut em

Historia Iestany, multi gentiles pro pria aut paten-
liby mortui sūt, ut go d' hoc p'rit in eodm
statu sicut supra dixi diligere DEUM
in Iesu se p'it gnoscere et p'mu bonu s'p'ri
oia amabile? 4. Hoc in parte nra
integra s'm dicta ideo p' DEUM naalte s'p'ri
oia diligere, q'ia hoc i'p'i e' g'nale, atq' etm
e' g'nale hoi pro parte nra l'p'ra, in oia na-
alte ferat in finem s'u ultm: go s. 5. Protera
rao ut hoi d' pro parte nra l'p'ra n'q' e', et
ad affectivē efficacem dilectioē req'ri, observaa
mandatum, hoc raō am p'it n' nulla e', na d' p'p'
urgent p'cepta, i'p'i saltem aliquō s'c DEUM
s'p'ri oia diligere p'et.

32. R: ad 1. d. M. Diligere DEUM ut auctore s'p'naate
s'p'ri oia e' p'p'ri et p'p'alis atq' charitatis: M: DEUM
ut auctore naate p'cepte s'p'ri oia diligere
e' atq' charitatis s'ubd: naalt: e: Th'g'ia n. M. d. m:
atq' charitem Th'g'ia pro nullo statu h'c p'p'ri
e' nobis: e: naalem n. m: et c: distioē sic ex-
plicat S. D. cit: a: 3. ad 1. Charitas diligit DEUM
s'p'ri oia eminentiq' q'm nra, nra am diligit
DEUM prout e' p'p'ri et s'p'ri naalt boni, cha-
ritas, am s'm q'd e' obtm b'ndis
ad 2. Idem S. D. loc: cit: ad 2. op'ndit taliter:
Dicendum q'd cum dicit, quod nullo nra p' supra

scripta, n. e. intelligenda qd n. pot. fieri in aliq. obitu
 d. e. supra se, manifestu e. em, qd intus noster
 naali gnose pt aliqa gnoscere qd supra
 scriptu, ut patet in naali gnose Dei, p. idem
 intelligendu e, qd naa n. pt actu excedente por-
 tione sue virtutis, talis am. abq. n. e. diligere Deu
 p. oia, hoc em e. naale uilibet naa. uerba,
 ita s. d.:

ad 3. dicitur p. 1. qd tales morientes pro propria n.
 tam pro pria qm pro sua fama gloria d. fuerint,
 et sic exaltate sui noj sup oia diligebunt. Dico
 in 2. longe alia ee ratio de dilectione parentu
 qm Dei, ibi em diligij sensibile, et qdem tale
 a qo n. p. se e. avulsi q. p. m., extra in dilectione
 Dei diligij insensibile et qdem a qo hoc q. p. m.
 e. avulsi; item ut quis morietur pro pria aut pa-
 rentibz n. exigij observaa oim mandatum Dei,
 qam in exigij sup oia efficax dilectio Dei,
 labat qo e. disparitas, et ideo licet illud pot. n.
 in bene infij qo et Deu p. oia diligere pt, cum
 in sumulas a minori ad magis n. valet q. d. p. o.
 ad 4. c. m. d. m. atq. etiam pro salute naa lapsa
 e. gnaale obitu p. hie c. mortu n.; volo dicere
 ee qdem o. naa. gnaale auctore suo diligere,
 p. hoc n. statim ois naa pt efficaciter agere,
 sicut hoi e. gnaale racionaz, et locus moysi;

Et in legibus statim quod est efficaciter rationari,
aut moveri, cuius gratiam patet in infantibus
ante defectum alium organum, quod autem in his de-
fectibus est organum, hoc in natura lapsa defectibus
est peius, et aversio, ab ultimo fine, videtur
hoc videtur in statu natura lapsa est DEUM
inefficaciter et imperfecte per sola naturalia di-
ligere, per defectum, et efficaciter non potest, nisi gratia
DEI infirmans natura sanam, adeoque sicut in-
firmans plus et attendendo naturam praesens est ra-
tionari, id autem non potest moribus considerando eius
infirmam, sic hoc in statu natura lapsa plus
et attendendo praesens ad naturam DEUM est di-
ligere, per attendendo ad naturam quia lapsa est,
et infirmam eius, moribus DEUM sine speciali
gratia diligere non potest.

Ad 5. n. m. ad rationem adiectam dico, quod cum praecipua non sunt urgentia de
substantia, urgentia in obsequio, id est, quoniam praecipua substantia non sunt
autem obligantur in se, in ipsum solum de sibi tamen obsequio ponere efficaciter
observantia cum mandatum ad hoc, ad DEUM affectivum efficaciter potest
diligere, et sic quoniam autem et ratio non obligantur extra mentem
obligantur in ratio in mente, quoniam nemo affectivum efficaciter
DEUM diligere potest, nisi in mente firmam et efficaciter heat
vellem omnia mandata DEI observandi, sententias, iustitias, in-
condi, et gratiam in omnibus observandi ut supra dictum.
An homo autem naturaliter et sine speciali gratia hoc mandatum potest

servare? de hoc. A. Sectio 4. ta utrum homo possit
ipse sine sua voluntate sine alia speciali gratia per
legem observare

Sect: IV.

Utrum homo precise per sua voluntate sine alia
speciali gratia possit precepta legis observare?

Precepta alia diffini sunt specialia quia sunt de actibus virtutis in se
sacrum fidei spei charitati, item precepta de fidei gratia aut
administrate secundum specialia vero voluntate, quia sunt quae
ex lege naturae deducuntur, ut sunt precepta decalogi alibi de
virtutibus moralibus quae sunt ordinata naturae nemo ignorat, nec
si quis dicat ad specialia precepta implenda nec ne-
cessariam speciale gratiam, eo ipso enim quod specialia sunt, naturae
vires excedunt, adeoque voluntate sine alio adhibito vires naturae
infirmas adjuvante adimpleri non possunt, unde tota quaestio
ad precepta voluntate tenet. Sicut autem in S. D. dicitur ut. q.
a. 5. in O hoc voluntate mandata considerari. l. in specialia
solum, l. in specialia sunt et modum quo praecipitur: in specialia
considerari, si precise id quod praecipitur, non attendendo modum, quo, ut fiat
praecipitur, adimplere: in vero specialia et modum sunt con-
siderari, si quod praecipitur et in se adimplere et eo modo quo praecipitur
fiat ex charitate adimplere, modum enim quo precepta decalogi sunt
adimpleri debent, et procedant ex charitate. Sed iam istum actum
et, non enim in statu naturae integrae, neque in statu naturae cor-
ruptae, neque in statu naturae purae sine speciali gratia adiutorio
voluntate precepta implere potest in modum sunt et specialia, et
ratio patet, charitas enim sine speciali gratia non datur, illud quo
quod ex charitate debet procedere, gratia quoque debet hinc speciale,
ergo precepta in modum quo precepta sunt, sunt precepta ut ex charitate

de hoc in statu nunc lapsa, et dicant, quod hoc in
hoc statu tota legem naturalem adimplere non potest
sine gratia quia eius liberum arbitrium est infirmum
et attenuatum: hoc autem ratio non est sufficiens, si lo-
querentur de preceptis, quod ad substantiam est magis su-
pernaturalibus, in hoc precepto non solum infirmum,
sed res integrum arbitrium hanc sine speciali
gratia implere potest, eo ipso quod sic sunt supernaturalia
loquuntur, quod presertim et gratia de preceptis, quod ad
substantiam naturalibus adesse, secundum mentem nostram, proin-
opofitum videtur adhuc religiose.

36. R. 2. eadem pars ex eo quod hoc infirmum
naturaliter ea non potest, quod hoc sanum, nam hoc in sta-
tu nunc corrupta infirmum, quod ad substantiam: atque hoc
in statu nunc corrupta recte presumitur, prin-
cipale infirmum, quod ad actum morale quod est in
ipse autem actus est observata solum legi, quod ad
substantiam, quod hunc actum hanc in statu nunc
corrupta sine speciali gratia querari non potest
recte presumitur. Et hanc ipsa ratio imponit
pro hoc nunc statu benevolentis probant re-
belle istis scriptura ad partem naturalem, in ista
liberum arbitrium quod est in bonum sibi, muta-

dilitas, vltij, et ignoraa practici intell, qd
 fare si dte qfiderant, luculento moralem
 impossibilitate sine graa naa sanante adimplendi
 oia praecpta sine collective sine diuifive
 testant, It om ino hae praecpta aliqua ita
 difficilia ut n nisi integra naa aut certe
 graa naa actuante impleri pte mortis si-
 deant, i. g. graam, tentatibz resistere, Deu
 sup oia diligere qd ut pte abum ia' d.

Infer, etm ex hoc hoom in statu pccq, sine in-
 tegra sine corrupta, n pte praeci qd sua
 naturalia elicere aut meritorios vite aeterna.
 ut ait S. D. q. cit. a. 5. dicens: hoo qd sua naturalia
 n pt producere opera meritoria portionata vito
 aeterna, sed hoc exigz altior vntz qd d vntz
 gnae et ideo sine graa hoo n pt mereri vita
 aeterna, ita S. D. cuius ras ibidem insinuata
 e, qia nulla res pt producere effectus qd suam
 operationem, qd excedat vntem activam, sic em res
 ex se dret agere supra id qd e in se, qd mani-
 feste implicat: qd p. Et hoc ipse in pro-
 notat, ia' ostensum e. Jam ad praecipua obta.

Obj. 1. autoritas scripturae tu' Deuti: 30. ubi hq: 37.
 mandatu' qd ego praecius tibi hodie n spera te d.

Tu Rom. 2. ubi dicit: gentes naalte ea qd
legi st faciunt, ad qd sic urgent: qd n' e' sp
ra hoem st hoo sine graa, et scilicet ita ea
st qd naalte st, atq; praeeptu qd praee-
pit DEUS hois n' e' supra ipsum fm Tentu
Deut: et illud: gentes naalte pat: qd
2o. Quae DEUS praecipit, illa servare st pos-
sibilia, DEUS en ut ait Trid. sp. 6. c. iii.
impossibilia n' iubet, atq; qd DEUS praecipit
praecipit in statu nra corrupta, qd qd aliq
praecipit in hoc statu st servare possibilia;
3o. Posito servaret hoo ex Decalogo q. praee-
cepta, an deimū etm pot servare t. n' b. p.
pot qd st oia mandata Dei servare, si n'
pot, qd neq; displice st praeeptu Dei ser-
vare, qd falsissimū e'.
4o. Quid naalte hois vires n' excedit, hoo naalte
st, atq; praeepta oia et singula, si naalia st
eo ipso qd naalia st n' excedunt naalte hois vires;
ig; hoo ea oia idimplere st naalte.
38. R. ad 1. ab auto: en Deut: qd mandatu qd DEUS
ibi praecipit fm stntia n' e' supra hoem abso-
lute et in sua integritate nra considerate, p
tne supra illu considerando in firmite eig,

et pti inferiori, et superiore rebellive ex pto
 cauta. Et proterea illud supra te n' referz
 ad adimplem s' ad profiam, unde legij, neq
 a procul posita, neq, in celo situm p' p' iuxta
 te, et sermo valde, in ore tuo, in corde tuo ut
 tuias illu, ite go locy n' excludit graa.
 Ad textu Rom: 2. dico cum P. Wittenberger
 in suo Tr. salisburgensi de graa q. 1. a. 2. §. 2.
 ad 1. Aplum n' legi de oibz p' ttm de aliqibz ut
 explicat S. Aug: li: de serm et littera c. 16. et
 Div. Prosper q'tra Colatoru c. 22.

Ad alteru dico ea oia ee verissima pro ut sonant,
 Et utiqz oia qe DEUS precepit pro statu naa
 corrupte popblia neq, DEUS impossiblia iu-
 bet, et huic nqm q' tradiximz, id vero negomz
 qd singula aut oia sine divipie sine collective
 qe DEUS precepit pro statu naa lapsa sint
 popblia sine speciali auxilio graa, neq, in
 hoc nobiz q' trail, s' fasct Trid: dicit ait: Dey
 impossiblia n' iubet, s' iubendo movet, et fa-
 cere qd popiz et p'bere qd n' poss, et adiuvat
 ut poss.

Ad 3. c. qd Am si aliqis q. faciliora praecepta
 Dei servare pot sine speciali graa, n' spera

In domo deum difficilius servare est, neque
ex eo quod sic legimus, quod neque distribuisse omnia
precepta naturalia sine gratia servare possumus,
aliquid servare absurde, cum id ipsum in apostolo
expresse ponamus. Et tamen sic fieret
proceptum a seipso distributivum ad colubum
ubi noster bona est gulepis.

Ad 4um dico, quod precepta naturalia servare
non excedat vires naturales hominis propter mortales
Volo dicere, quod in preceptis precisi ordi-
ne naturalem considerando et respectu ad has vires
sunt et proinde sic non excedant vires, nec
ideoque sunt proinde proportionata, propter tamen
in preceptis aliquibus ubi in precepto di-
lectiois dicitur propter considerando exultant eorum
ex una parte et ex altera parte natura prolapsa
infirmitatem, continuas corporis aique passiones
vel mutabilitatem propter sic revera si tendent
iudicare velimus, dicere deam, precepta
vires natura corrupta mortales et impor-
tionata, et ideo precepta naturalia proinde quidem
naturalis vires non excedunt, propter tamen mortales, et

ides recte dicunt, sine speciali gratia impossibilia.
 Et hoc de ipsa lege observandi legem naturalem.
 S. 5. Utrum homo possit se preparare ad gratiam sine gratia
 aut sine ea resurgere à peccato, aut omnino peccatum vitare?

SECT: V.

Utrum homo possit se preparare
 ad gratiam sine gratia, aut sine
 ea resurgere à peccato, aut omni-
 no peccatum vitare?

Tria sunt recte attendenda in hac secta: inquirimus 1.º utrum 39.
 homo possit semetipsum sine alio auxilio speciali ipsam
 ad hoc movente preparare ad gratiam? alterum est, an
 si in peccato incidit, possit se sine speciali gratia & sua li-
 beri arbitrio liberare et resurgere à peccato? et
 3.º est an omnino non peccare possit homo & sua naturalia?
 circa 1.º ex S. D. loc. cit. a. 6. notandum est quod aliud
 est preparari ad Deo fruendum et hoc ad hoc signale
 bonum querendum quod fieri non potest sine speciali gratia, cum
 hoc sit primum vis generis meritorij signale, et
 de hoc non querimus, sed potius ex S. D. supponimus ibi a. 6.
 quod homo sic se non possit preparare ad gratiam. Alio modo
 homo dicitur se preparare ad gratiam ista ut vult, hanc
 disponat ad recipiendam illis gratia donum quod recipi
 potest non huiusmodi, et hoc est quod in presenti indagamus
 et cum hoc quando incidit alterum quod querimus

Sicut in fine hac gratia id quod pendo amissis hoo
p sua naturalia sibi reparari. Illud dicitur in
hoc quod prius loquor de reparacione ad gratiam,
hoc vero 2° de gratia reparacione unde magis
dicitur quod illud prius circa quod

40. Ex eodem s. Breve sciendum est de quo etiam in Tr. de
peccatis diximus, quod hoc pendo incurrit 3. plex de-
formitatis scilicet maculam, corruptionem naturalis boni,
et reatu peccati: macula quidem incurrit in
quibusdam privas decore gratia ex deformitate peccati,
bonum autem natura corrumpitur, in quibusdam natura huius deor-
dine, vultus huius Deo non subiecta, hoc enim ordine
subleato operatur est, ut tota natura huius partem in-
ordinata remaneat. Reatu vero peccati est, quod
hoc pendo mortale meretur damnatione eterna.

Item sciendum est, quia de reparacione omnium finem hac
scilicet inquirimus. Circa 3um etiam notandum est, quod
est illud quod queritur, et de statu natura integra et
corrupta, et 2° quod pendo aliud est mortale aliud
veniale et de utroque questio procedit, hoc igitur
circa statu questio notanda bene sunt: scilicet:

41. S. 1. Homo ut se prepararet ad recipiendum
Dei gratia dona, et si non indigeat antecedenti ha-
bitu gratia dono, eget tamen propter sua naturalia gratuita

auxilio Dei aiam interius moventi, aut inspiranti
 bonu profite. Regula, veritas cath: in Con: Araf:
 2° Can. 6. et in Frid: dffa sep: b. de Just: can. 1. ubi
 anathemaz, qd dixerit: hoicem suis queribz qd l. q
 haa noa l. q legi doctrina sunt affe, dua
 grae pte cora Deo iustificari, et can. 3. sic
 diuz: Si quis dixerit: sine praeveniente spij s.
 inspiraco atq; eig adiutorio hoca redere sperare
 diligere aut penitere pte sicut oportet ut ei iuf-
 tificacois grae qferat, p anathema fit. Ubi vides
 fm Frid: ad hoc ut hoc donum hllis grae assequi
 hnt receptione ee spij s. inspiratione praeveniente
 et eig adiutorio. Aperiens utrumq; membru
 expresse tradit S. D: id: q. a. b. in 0 dicens tto
 hoc qd preparat hos se ad susceptioe huius doni / ide
 grae hllis / n oportet presupponere aliqd hllis
 aliud donu in aia, via sic procedere in infinite
 s oportet presupponi aliqd auxilium gratuitu Dei in-
 feris aia moventis, pte inspirantis bonu profite
 ita S. D: qd ipsum Joan: b. claret ubi diuz: nemo
 pot venire ad me nisi Pater qd misit me traxerit
 eu: In gem locum eleganter D: Aug: a S. Dre in
 opusculo aureo sup t. Longlia ad Joannis b. relaty
 ait: magna grae gmentas, nemo venit nisi tractu,
 s tm pgit S. Aug: gem trahat et gem n trahat, quare
 ille trahat, et ille n trahat, nolli velle iudicare si

nō vñ errare, sed aujere et intēgere, si nō traheris,
ora ut traharis. In S. Aug.

42. Ps: à rāoe apertio j. q̄ia se sine grāa prepara-
re ad grāa et ea ex se sufficiente aliqd bonū
supernale cogitare q̄si ex se grāa id qd dicit
aply 2. Cor: 3. nō qd sufficiente simy cogitare
aliqd ex nobis q̄si ex nobis, s̄ sufficientia nra
ex Deo e; 2. se sine grāa preparare ad eam,
et se ex se operari velle bonū supernalē grāa id
qd dicit Philip: 2. Deus est em q̄ operat̄ in vobis
velle et efficiere. 3. si hō sine grāa pot̄ se
preparare ad eam, in itinē salutis pot̄ se ex hōie
grāa id qd in S. Aug. vis Eulia recta sentit.
4. se sine grāa ad eam preparare, et se ex se
disponere p̄prie ad id qd supra se, hoc am̄ e
impossible in oi phia cum dispo p̄prie dicta ee
deat eisdem ordinē ut fr̄a ad q̄m disponit.
5. si hō sine grāa pot̄ se preparare ad eam, pot̄
etm se sine grāa ad q̄s alios acty salutarē,
disponere, et sic iam grāa penitus eliminare,
q̄is am̄ nō videat, qd q̄i ita seferit, ut rela-
tio q̄p̄t̄iat, q̄i oia libero arbitrio et parum
se fere nihil grāa tribuebat, nō igit̄ sic bo-
nū usq̄ libero arbitrio demg, et tū ad oē opus

sine gratia adiutorio vi videtur: Cuius nemo potest
sine ut ei iustificatio gratia conferatur. Ita neque sine
sine adiutorio et gratia deo amittere obtinere
sua velis ordinem agere, et se a peccato
scatu liberare valeat.

44. Eadem aperit: Tradit ex toto S. D. loc. ut. a. 7. di.
cens: incurrit hoc plura detrimentum peccato fuit nata
corruptiolem naturae boni, et scatu peccato. et in hoc
manifeste. Nam de singulis horum scitu quod non potest re-
parari nisi per DEUM, cum enim deus gratia proveniat
ex illustratio dei luminis, et potest talis deus in via
reparari, nisi DEO deus illustrante, unde requiritur
illud donum, quod est gratia lumen. sicut ordo non
reparari non potest, ut sicut velis horum DEO subiciatur, nisi
DEO velis horum ad se trahente: sicut etiam scatu
pena aeterna remitti non potest nisi a DEO in rem
et offensa remissa, et quod a horum iudex, et ideo requi-
ritur auxilium gratia ad hoc quod hoc a peccato resurgat,
et quod ad illud donum, et quod ad interiorum
sui motionem. Ita S. D. ex quo Ap. 2. aban-
torile lat manet probata, potest nihilominus quod
pro se aperit: alius dicta sicut etiam hic applicari.
45. Eadem aperit: a hoc sicut per: 1. sicut dicta priori
aperit sine gratia Dei moventis, hoc non potest se re-
parare ad gratiam, et quidem neque in statu suo integro,
quod multo magis potest ultimum amissam gratiam reparare,

magis enim est gratia ultro amissam reparare, quam ad
 illam preparare. 2°. Gratia sine ea reparare, et
 operari ex se et naturaliter id est supra se, gratia enim est
 qualitas supernaturalis et quaedam dona naturae, pro qua participas
 ut infra docebimus de naturae gratia, ex se autem operari id
 est supra se est manifeste impossibile, cum nulla virtus
 operari possit ab actu se excedente: 3°. Hominem
 sine gratia gratiam amissam reparare et hominem ex suis
 naturalibus huiusmodi salute operari contra Tridentinum: C. ut: Caroli.
 scriptis dicit: hominem sine operibus, quae sunt huiusmodi naturae, legem
 doctrinam sicut abesse deum per Jesum Christum
 gratia potest iustificari coram Deo, anathema sit.
 4°. Hominem sine gratia eam reparare, et hominem sine
 huiusmodi gratia ad Deum efficaciter converti, contra Joannem: 6.
 Nemo potest ad me venire nisi Pater qui misit me traxerit
 eum. 5°. Hominem sine gratia gratiam reparare et
 hominem naturaliter Deum ut Autorem supernaturalem diligere
 dicitur Joanne: qui diligens manet in tenebris contra
 Iohannem apostolum: Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris, et
 hinc de. 6°. Est infinite pro infinito naturaliter sa-
 tisfacere. 7°. Est sine proprio reconciliatio, Deo
 requiritur pro quae omnia sunt impossibilia, et fidei gratia, et
 sunt innumera huiusmodi alia ostendi, quibus tu parimus.
 His satis patet hominem sine gratia peccati refrigerare et pro
 a peccato mortali, et cum quodammodo in tali peccato est, ipsa aia
 decore divina illustratio destituta et ultas eius ad ultem
 Dei deordinata regno pena aeterna mandata sunt in ma-

nifeste eia singula horu diu sine grae
dono ex puris horj naalibj reparari n' poss.

46. Afferit. 3. Quomodo in statu nae integra hoc sine
dono h'lis grae p'cipet oia p'ba sine venialia
sive mortalia solum auxilio naam in suo bono con-
servante ditare, in statu tu nae corruptae in-
diget graa h'li naam sanante ad hoc qd hoc oino
a p'ba abstinere: unde quomodo hoc neq. pro statu nae
corruptae necessitat' ad p'rium sine venialit' sine mor-
tali s' in ip'is libertate q'stat peccare, et a p'ba ab-
stinere, tu sine dono grae h'lis n' diu abstinere
a p'ba mortali, neq. cum h'lis grae dono sine alio
speciali auxilio sub speciali privilegio pro absti-
nere a p'ba veniali. Ita S. D. loc. cit. a. 8. ubi
q' q'nto sentiunt alii. S. D. Ita aut' in statu nae inte-
gra et in sine grae h'li p'at hoc n' peccare nec mortali nec veniali
q' peccare nil aliud e' q'm recedere ab eo qd e' fm nae, qd vitare
hoc p'at in statu nae integre n' tu hoc p'at sine auxilio Dei in
bono conservante, in statu am nae corruptae indiget hoc graa h'li
sanante nae ad hoc, qd hoc oino a p'ba abstinere s' et paulo infra:
antem h'is r'as, in q' a p'ba mortali, reparat' q' graa iustifican-
tem, p' singula p'ba mortalia vitare fm aliud temp' q' n' e'
necesse qd q'nto peccat in actu, s' qd diu maneat ab ip' p'ba
mortali ee n' p'at, unde et Greg. dicit sup' Ezech. qd p'bum qd
mon' q' p'ccat' n' del' p' pondere ad aliud trahit. Ita S. D.
ex q'ibj h' veritas a p'ert' q' ad ult' p'tem de vitandis venialibj
pro q' tu p'ba multa faciunt scriptura p'at et quilibet h'ctus.
na, s' in Prov. 27. dicit qd h'ctus in die cadit i'q'ty. Jacobi 3.

in multis offendimus oes: quoniam locum offendentis, quos quilibet Mike-
 ritani c. 7. sic ait sanctus et iustus erat apostolus Jacobus in diebus
 in multis offendimus oes, si quare addidit oes? nempe ut ipsi sententia
 generat. 1. Joann. 1. Ceterum si dixerimus quia peccatum non habemus ipsi
 nos seducimus et veritas in nobis non est, unde sanctus Frid. ad. 1. p. 6.
 Can. 22. ait: si quis dixerit iustificatione sine peccati auxilio
 Dei in auxilio iustis sperare posse, et in eo non posse pan-
 thema sed, et Can. seq. 23. si quis ait, hominem sine iustificatione
 dixerit amicum peccati non posse, neque gratiam amittere, atque ideo cum
 quilibet et peccat non vult fuisse iustificatus, aut gratiam, posse in
 tota vita peccata omnia committere vitare, nisi ex peccati Dei.
 privilegio gemendum de Deo: Vi feret iustitia: anathema est.
 Voluit Frid. ut psaltes dicere: non intres in iudicium cum peccato tuo
 quia non iustificabitur in spectu tuo ois vivens. pro hoc ab autoritate
 suspensus.

1. de hoc i. pars. Homo in statu nasci integre sine dono
 totius gratia potest non peccare non aliud dicit, quam hominem in die-
 to statu potest ex vi integritatis nasci sine ab eo non recedere,
 quod est in naturam, peccare enim nil aliud est, quam recedere ab eo quod
 est in natura, atque hoc hominem in predicto statu potest ipsa
 quondam nasci integritas, quae sane integra non potest nisi
 illud, quod in natura est, ex suis viribus observare potest: quod
 2. Homo in statu nasci integre sine dono totius gratia
 potest non peccare non aliud dicit, quam hominem in solo auxilio
 naturae in bono perseverantem ea potest, quae sibi sunt propria ad
 perseverandum in statu sine naturam, atque hoc ipsa nasci integritas
 quod format: quod 3. Natura in statu sine integritate, dicitur esse
 subordinata potest inferiori, et aequali ad naturam, igitur ubi

integritas sua h[ic] ibi p[ro]p[ri]a et ordinata om[ni]
p[ar]te subordinata est, ubi ea tal[is] p[ro]p[ri]a
subordinata fuerit, nullus o[mn]i[m]o imp[er]io cau-
labilis, ubi vero nullus o[mn]i[m]o imp[er]io cau-
labilis, ubi nullu[m] p[ar]te i[n]t[er]i[us]: q[uo] p[ro] p[ar]te sua
integra hoc nullus p[er]pet[ua] n[on] p[er]ire sine dono
s[an]cti[us] g[ra]t[ia]: s[ed] t[er]t[er]o ut ait S. O. cit: in illo statu hoc
indigebat ad vitanda p[ar]te auxilio D[omi]ni nam
in sua integritate p[ro]p[ri]a, ubi ea hoc auxilium
deficit, manifestu[m] e[st], q[uo]d sua p[ar]te n[on] in sua
integritate p[er]sistere p[otes]t, nisi agentia ea g[ra]t[ia]
ex q[ui]bus sua p[ro]p[ri]a facile p[er]tinet adve-
nientia unum alteri p[re]dominaret, q[uo]d s[ibi] re-
licta nullam offensio[n]em fortium ex ip[s]a in sua
g[ra]t[ia] h[ic] q[uo]d necesse erat aliq[ui]d auxilium D[omi]ni
nam in suo bono p[ro]p[ri]a et in hoc p[ro]p[ri]a D. O.

48. P[ar]te. Altera pars de statu sua corrupta. I. Cor-
rupta sua nullus n[on] p[otes]t q[uo]d p[ar]te sua integra, atq[ue]
hoc p[ar]te e[st] p[ri]vilegiu[m] sua integra nullus
ab i[is] q[ui]bus s[ibi] h[ic] n[on] n[on] recedere q[uo]d e[st] n[on] p[er]ire,
ig[itu]r sua corrupta n[on] p[otes]t nullus q[uo]d vita sua n[on] p[er]ire
re. Hic t[er]t[er]o advertendu[m] e[st], q[uo]d q[uo]d h[ic] n[on] p[otes]t n[on] recedere
n[on] p[er]ire p[er] n[on] velle inducere q[uo]d exclusio[n]e p[ar]te in
necessitate p[ar]te in sua corrupta q[uo]d h[ic] h[ic]

si statim quod velim denotare gravitate tate abstinenti
 a peccato, et mox loquendo nemo in hoc statu naa corrupta
 & longis tempore sine gratia dono deficiet a peccato, igitur ad
 hoc ut hoc in statu naa corrupta & longis tempore
 non peccet, cogat gratia dono.

2°. Naa & se inclinans ad bonum commutabile
 sine dono gratia ex se non dicitur esse sine effectu
 ad eorum bonum commutabile, atque naa corrupta
 et in statu peccati & naa inclinat ad bonum
 commutabile, et eorum quod sit corrupta & averfa ab
 alio sine: igitur mox loquendo naa corrupta
 quod non dicitur esse immuni ab effectu boni commutabilis
 et novo peccato, sine quod idem est, hoc in statu naa
 corrupta non dicitur vitabit novum peccatum. Accedit
 quod tota accendant mala sensibilia ut potest evitare
 involvitur offensa Dei, quae mala in sumptu naa
 & peccati depravata abhorret, et contra bona sensibilia
 sumptu aliciant, et sic suavi tyrannide in
 amore sui suam vitam regiant, ut adeo si pura
 hinc lapsi vires attendunt, eorum infirmitatem a curant,
 peccati non dicitur abstinere pro sine Dei gratia illi di-
 cere debent: si tu ut legator dixi neque pro statu
 naa corrupta necessitates ad peccatum, Deus enim
 etiam pro hoc statu si hoc dat sua gratia sufficiente
 ad vitanda peccata, venientia ari passioibus suavi
 gaudet et alia necessitate si regunt, ut non ulla

Solvuntur Obta.

Obj: 1.º qbra Ap: 1.º 1.º autoritas scriptura: Zach: 1.º diij 50.
 quertimini ad me et ego quertar ad vos, nos am gien-
 tim ad Deu' & preparate cordi vni ad graam
 qd Deus ad nos quertij: go fm scriptura hoc pt
 se preparare sine graa ad graa. 2.º pro-
 param ad graa q hoc, qd facim' id qd e' in nobis
 ubi dicitur e' facienti qd e' in seip' atq' id facere
 qd e' in nobis posum' ex nobis sine alio supaddito
 coipso qd sit in nobis, igit posum' preparari ad
 graa ex nobis sine graa. 3.º nisi hoc se
 ex se pot' preparare ad graa, ibij in infinito,
 qd p'p' hoc sic n' preparat' ad graa nisi q' graam,
 igit ad graa p'p' requir' graa, et sic ut' etm hoc
 graa p'p' sit graa, etm ad hanc graa requir' p'p'
 p'p' alia graa et iteru' alia ad ista, et sic
 infinite, hoc am e' ingruens, go p' 4.º p'p'p'p'
 16.º diij: hois e' aiam preparare, preparat' am ad
 graa aia, igit hois e' aia preparare ad graa,
 diij am illud hois ee qd ipse pt ex se, go hois
 e' aia ex se adeo, sine graa preparare ad
 graam.

37. R. ad 1. Cum S. D. loc. cit. a. 5. ad 1. qd hoc ibi dicitur ad
DEUM pertinet & liberum arbitrium hoc am. Nihil
gratia movente liberum arbitrium ad hoc ut se ad
DEUM convertat, quinimo liberum arbitrium ut
sit ad DEUM converti nisi DEO: ipse ad se
convertente sum illud sum. Si. quanta me
et quibus. ad 2. eodem loco S. D.
ad 2. dicitur ad dicitur hoc facere ad 1. in se
dicitur hoc ut in potestate huius in qd motu a
DEO p. unde d. M. reperimus ad gratiam
f. hoc qd a DEO nobis facimus id qd e
in nobis: M. aliter n. M. et d. m. atq.
id facere qd e in nobis in qd movemur
a DEO p. possumus ex nobis n. m. id facere
in motum arbitrium possumus ex nobis n. m.
et n. c. dicitur secundum in S. D. qd textum
citatur qm probat ex eo qd Joan. 15. tunc
sine me nihil potestis facere.

ad 2. n. legem qe solum tunc era ut si
ad gratiam aliam alia gratia huius requiritur qd
nam diximus nam si ad gratiam aliam
hunc persequitur qd motu dicitur movetur

et inspirans bonum propter hoc enim motus
sicut implet à Deo procedit sicut dispos
tio ad gratiam libere, dispositio autem non proce
dit aliam, maxime si 1.^a dispositio sit, ita
sine alio gratia auxilio à Deo actus est
imprimi.

Ad 4.^{am} R. sicut ad 1.^{am} sicut hoc, et preparare
actus non sine gratia auxilio, sine eo nil fa
cere possumus: ergo ex nobis preparare actus
ad gratiam, in quantum liberum et arbitrio non gratia
cooperari. l. n. p. etq. ex hoc patet, quod ad omnia
opera bona gratia auxilio egerit.

Th. 2. gratia ap. 2. l. Id quod ad gratiam per 52.
requiritur, sicut sine gratia, atque à peccato resurgere
ad gratiam pervenire, quem in peccato est Dei
gratia indignus est, hinc dicitur Eph. 5. Exurge
à mortuis, et illuminabit te Christus per 2.
Peccatum ad actus se habet sicut infirmitas ad sanam,
patet enim quod non sanus seipsum sine adju
mento exteriori medicina se reparat et
ad sui integritatem reducit: ergo etiam peccatum sine
mignis reparare sine adjuvamento medicina
specialis quae est auxilium gratiae.

3.º quilibet res ab aliis relicta per ab
ante gratia sua nos redire ad ante
libi convenienter, sic legi in ante
iacty descendit ad sua centum per atque
petm et aliquid ante gratia sua, peresse
em dicitur quod recedit ab eo quod est sua
igitur aia videtur, nualter refurgere per apto.

53.

R. ad 1.º d. M. Id quod ad gratiam persequitur fit sine ea
e. M. quod persequitur n. M. h. m. atque refurgere a peto
persequitur ad gratiam h. m. e. m. ad ut gratia au-
xilium exigitur, movens et inspirans bonum propositum
n. m. et e. vult quidem et quod hoc per se sua et ut libi
a peto quod persequitur in h. m. gratia, per hoc non obstante
ipso velle h. m. a peto refurgere cogitantibus et quod dicitur
gratia ad bonum movens et hoc velle inspirans,
et ad hoc gratia tunc auxilium non requiritur alia
gratia, per ut ita dicitur ipso et gratia t. et que-
rans velle liberari a peto et cooperans ad
hoc ut hoc velle persequitur. Et hoc inspirans
ut. textus expresse inquit ubi videtur vocare
dicitur et illuminabiliter hoc gratia sicut h. m.

Ad 2.º dico, quod petm maxime de quo asperitio
legi non habet ad aia sunt quod infirmitas,

etm pro statu nae. Lyssa. igit etm hoc in
hoc statu sicut p. peccare. Ita etm p. n.
peccare, adeoq. oia p. vitare.

4.° Saltem qd e. q. d. in graa p. vitare oia
p. venialia, qd p. qd e. in graa ut hae
graa p. id ad qd de graa, graa am daz
ad hoc ut vitent oia p. qd e. in graa
sine alio grae auxilio vitare p. oia p.
etm venialia.

5.° Nisi qis in graa vitare
p. oia venialia etm, ad hoc ut vitarent, ea
requirer graa ad graa, hoc diu n. p., nam
hoc graa supradicta e. est necessaria. n. p. si
n. e. necessaria qd frustra adstruunt, adeoq.
q. mentum e., si vero e. necessaria; qd qd h. l. l.
graa facit, illa certi ex se potens e. ex-
cludere o. p. q. d.

55.

Q. ad i.° no. n. qm. dixi qd hoc n. p. etm in statu
nae corrupta absolute loquendo qd ois p. vitare
vitare, p. etm qd q. d. rando. vulg. nae ex p. d.
et rebellioe part. inferiori, ad superiorē. p. h. o.
mostris loquendo p. impotens oia p. vitare
sumpta vitandi, id e. n. p. vitatur, q. d. u. n.
p. vitare sicut ait Gregor. sup. Ezech. si non p.
p. vitare n. de q. suo pondere adralunt trahit. p.

qd hoo singula pta etm in statu nae corruptae
 absolute vitare, s' a vitabit pta multitudinem
 gtorium qe moralem arguent impoaa, et
 ideo illi vitium etmonu iuste imputa; et p'lt
 Q: ad E. n. legem ex vase data.

Ad 3. pariter ofori p, qia tu in noa potesse sit
 licet peccare ita etm n' peccare, absolute
 loqudo etm pro statu nae corrupta possumq
 n' peccare, in qtu poe excludit necessitatem
 s' tu licet p'mg, id tu n' faciemq, et tanta
 e' nae corrupta infirmitas, ut p'lt eig
 labilitatem potiq dicere deamq n' poe qm poe
 vitare oia pta.

Ad 4. dico gram qitem dare ne peccemq,
 et illu q' h' gram absolute loqudo poe vitare
 q'q' venialia, s' tu respiciendo ad gditionem
 nae et extrinsum gtorium copiam facile
 deprehendemq, s' tu sine furo iudicare velimq
 qd mortis loqudo e' impossibile qd hoo etm
 iustq oia venialia actu vitet.

ad 5. dico n' ee absurdu dicere, qd potest
 bonu ablis graa cu qe possumq bonu operari
 deq aliud graa auxilium cu qe n' duntaxat
 possumq s' etm operari bonu et actu declinamq
 ta malo, hinc dicimq ad oia venialia vitanda

receptum esse specialium auxilium gratia, ut illa gratia
in gratia huius illa vitare non potest, sed gratia non vitatur
nisi specialiter à Deo profertur. hoc de potestate
in hoc statu dicta in subiectis ad melius
iudicium S. R. E. lib. 6. An sine speciali gratia dono
hoc finaliter potest in bono perseverare?

SECT. VI.

An sine speciali gratia dono homini
finaliter potest in bono perseverare?

56. Eleganter S. D. q. 109. a. 10. ait quod perseverantia specialiter
dicitur, quandoque enim significat statum mentis quod quoniam
hoc firmiter stat ne removeatur ab eo quod est
sua virtus, quod tristitia inveniuntur, ut sic se habeat
perseverantia ad tristitias, sicut continentia ad quod
piscinas et delectationes ut patet in 7. Ethicorum: alio
modo potest dici perseverantia huiusmodi quodammodo firmam quoniam hoc est
proprie perseverandi in bono usque in finem, et
utroque istorum modorum perseverantia fit in gratia
infunditur, sicut et continentia et cetera virtutes:
alio modo dicitur perseverantia quodammodo quodammodo
boni usque ad finem ita. ita S. D. Non ergo
pariter iam de perseverantia 1. et 2. modo, sic enim ut
S. D. ait infunditur in gratia, ut quae etiam infunditur
alio virtutes speciales, sed de perseverantia 3. modo.
adeoque quaeritur ad hoc longum, utrum hoc ut auctori in

gratia decedat necesse est speciale donum gratia habeat potest
 gratia. Item, an sufficiat gratia huiusmodi pro quo fit
 Aperi: Affirm. In quibus statu ad finalis p[ro]p[ri]e 57.
 tantum reijciat potest gratia. Item speciale donum
 Dei q[uo]d donum p[ro]p[ri]e dicitur tum in gratia huius
 te ab aliis auxiliis distum. Videlicet catholica veritas,
 q[uo]ia pelagios q[ui] huiusmodi soli n[on] v[er]is finalis
 in bono p[ro]p[ri]e p[ro]e docebant, et sempeloy:
 q[ui] hoc p[ro]p[ri]e donum ab aliis auxiliis n[on] dist[ri]bi
 solebant p[ro] de hoc p[ro]p[ri]e dono B. D. l. i. c. i. p[ro]
 cogit. Alio modo dicitur p[ro]p[ri]e q[ui]n[on]u[m] q[uo]dam
 boni usq[ue] ad v[er]it[ate]m f[er]re, et ad talem p[ro]p[ri]e
 h[ab]ere hos in gratia q[ui]libet n[on] q[ui]dem indiget
 aliqua alia huiusmodi gratia p[ro] dno auxilio ip[s]i di
 rigente et p[ro]tegente q[uo]ia tentaverit, et ideo
 postquam aliquis e[st] iustificatus q[uo]ia gratia necesse
 est a DEO petere predicta p[ro]p[ri]e bonu[m], ut sicut
 custodit[ur] in malo usq[ue] ad v[er]it[ate]m v[er]it[ate]m, multu[m]
 em d[icitur] gratia q[ui]b[us] n[on] d[icitur] p[ro]p[ri]e in gratia.
 ita B. D. cum q[uo] q[ui]s. et e[st] d[icitur] in Trid: s[er]m[one].
 C. Can: 22. his v[er]b[is]: Si quis dixerit iustificati l. sine
 speciali auxilio Dei in aequa iustitia p[ro]p[ri]e
 p[ro]e l. cum eo n[on] p[ro]e, anathema sit. Sicut hoc
 Con. Araugi: 2. l. c. i. s. dicunt: q[uo]d adiutoriu[m] Dei
 etm renati ac sancti s[er]v[ati] et implorandu[m], ut ad
 finem bonu[m] pervenire l. in bono p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e.

5. *6°*: à l'ave 1.º g^otinare in bono usq^{ue} ad finem
vite effecty specialis dⁿⁱ providia et infalli-
bilis excusio predestinatio, q^{ui} em hoc et ille tm
q^{ui} finaliter in bono p^{er}severat et predestinatus,
item q^{ui} unq^{ue} hoc in g^{ra}ta moria q^{ui} alia tm
male vixit, alio q^{ui} melius vixit in diff^{er}entia
moriaz; hoc sane specialis dⁿⁱ providia hunc
argumenti alteri relinquenti et adscribenda,
atq^{ue} effecty specialis dⁿⁱ providia et infal-
libilis excusio predestinatio, fm oes DD. in Tr:
de s^{an}ctis Dei et specialis dⁿⁱ Donu dⁿⁱ bonit^{er},
ab h^{ab}ili g^{ra}ta alijsq^{ue} auxilijs distⁱⁿcti. igit^{er}, g^otinare
in bono et donum huiusmodi ab alijs distⁱⁿcti.

2.º g^{ra}ta h^{ab}ili ut ordinarij auxilijs et g^{ra}tis
et sp^{irit}ualib^{us} et elect^{is}, extra p^{er}severat donu et
soli elect^{is} p^{ri}mo, igit^{er} ab ee à g^{ra}ta h^{ab}ili alijsq^{ue}
auxilijs ordinarij distⁱⁿcti.

3.º l'ave S. D. q^{ui}am 2.2. q. 137. a. 4. in C postquam
dixit fm hoc p^{er}severat donu hoc n^{on} solum indi-
get g^{ra}ta h^{ab}ili s^{ed} et^{iam} gratuitu Dei auxilijs
p^{er}severant^{er} h^{ab}entem in bono usq^{ue} ad fine vite
in hunc modu ponit: q^{uia} ut libere arbitrii
de se sit veritabile, et hoc ei n^{on} tollat^{ur} g^{ra}ta
h^{ab}entem present^{er} vite, n^{on} sibi potest^{ur} libere
arbitrii et^{iam} operati et se immobile in bono p^{er}severat

licet si in potestate eius quod hoc eligat, plerumque
 enim cadit in potestate nostra electio per executionem.
 eadem habet S. D. S. gratia quales c. 155. ubi errorem
 Pelagii refutat, quod huius referre ad licet.

Ratio pro 4. Ratione unica hominum in plures quos ponere potest S. g.
 ex S. Aug. eisdem Augustini sententia ex l. 4. de bono perseverantiae
 c. 1. defumpta ubi ait: hanc enim de qua nunc agimus perseverantiam
 usque in finem nullo homine dicendum est, quod non perseveraverit
 usque in finem, potestque hanc huiusmodi unius anni fidelibus et gratia
 intra exigentibus, ut si, donec moritur, fideliter vivit,
 quod multum annum, si enique temporis ante mortem
 in fidei stabilitate deficit, ita S. Aug. ex quo habes, quod pro
 hunc S. D. perseverantiam donec de quo loquimur, fit dictum a gratia
 habet aliis auxiliis ordinariis, proinde fit auxiliis specialibus
 providentia hominem in gratia habet assistentem exterioribus quod
 benevolentibus, ne a bono devians ad malum declinet, amodo
 praecipuas obices brevit.

Ob: gratia aperit: i. perseverantiam est quodam virtutis unius finem, quod per 60.
 verare, atque virtutis naturalis inclinatur ad suum finem: i. i.
 etiam perseverantiam naturalis inclinatur ad perseverandum, quod sequitur
 in hoc perseverantiam virtutis infunditur una in gratia. quod in gratia
 constituitur, prout naturalis perseverantiam in bono fine novo gratia
 dono. S. Id quod hoc prout fine gratia ex vi integritatis
 sua nascitur in statu naturae integrae, sed quod prout in statu
 innovatae cum gratia, hoc etiam prout in statu naturae post gratiam
 operata, donec enim gratia Christi est magis quod in statu
 ut Adam intulit, atque hoc prout quod dicitur ut ait S. Aug.

l: de correct: et graa: hoc auguit ut res finalis ppe
verare. go etm hoc faciet graa. Chri in statu nua
reparata, proin n' eas adstruendi pteat illam
alteriq auxiliu pteat.

3.º Opera pta quodaq st difficiliora qm quon virtis,
dij, em hq: si in fona impiu ambulavim via,
difficily p salu aliq pfeverant ex se ipi in que
ribz pti, go etm ex h' ipi p aliq pfeverare
in opere virti maxie si pofity e' in graa.

4.º Ad finalu pfeverandu n' alio regim, qm graa
sanctificans et mors naaly giunta, neutru am
ex h' e' donu pteat, n' graa sanctificans, go si
leel e' in feto potiq ex se pteat pfeverari qm ex
peli, n' etm mors naaly, hoc em orig ex cas
naalibz, et pterea e' potiq pona pti qm p
graa pteat: go finalu pfeverare n' e' graa pteat.

5.º Ista graa sanctificans tribuit p' ad gloriam,
adcoz hoi in graa pteato d' gloria et pteat
giunctio gloria cum graa: n' go e' ras ut
finali pfeveraa pteat graa donu adstruay.

Q. Cui libet foma e' d'z quozq ad actu f'ibi p'one
atq pfeverare in bono ad finem vite e' atq p'one
virti pfeverae, qe p'ue in graa infundi, q'z
ita ipa virt' qe e' in oibz iustz, d' ipse quozq
adcoz, hoc iustz sine alio pteati auxilio finalu
pfeverare p.

40
Ad 1. c. totum, qd aliud n' p'q'ij, qm qd n. 56. in h. D. 6j.
diximus, scilicet, qd p'p'etua i. et 2. modo n' sit donu
f'uale, n' am qd 3. modo sumpta p'p'etua n' sit tale
donu. Iq'ij, ad subsumptu n: qd p'p'etua sine f'uali
dono pit actu hoo p'p'etua in bono, qia aliud e' in-
clinare, aliud e' bonu ad qd inclinatur exeqi actu
illud f'uit h'ij p'p'etua, n' am istud, h'ij em n' f'uit
ut q'is h'is h'um immobil' ubi eo usq' ad mortem, ut
ait h. D. 2. 2. q. 137. a. 4. ad 1. Et ideo ut imblit
utq' e' grae donu f'uale p'p'etua.

Ad 2. dico Trans. qd id totu pit hoo pro statu
nae reparata qd p'uit pro statu innocia, tra
ctamur manet p'p'etua final' donu, ce donu
f'uale, n' em datu e' hoi in statu innocia ut
p'p'etua, ut Aug: eodem loco ait, p'uit p'p'etua
rara p'ia saltem remota, et hoc etm hoo h'it ex
graa h'li, verutamen, ut n' iam pit p' etm p'p'etua
actu in statu innocia sicut in statu nae re-
parata et recipim recipij donu f'uale.

Ad 3. Q' dicit h. D. loc: ut: 2. 2. hoc in v'ba:
hoo q' se p't cadere in p'tm, p' n' p't p' se resurgere
i' p'to sine auxilio grae, et ideo en hoc i'p'o
q' hoo cadit in p'tm, in q'ntm de se e', f'uit se
in p'to p'p'etua nisi grae Dei liberq', nam ex
hoc qd f'uit bonu f'uit se p'p'etua in bono, qia
de se potius e' p'p'etua, et ideo ad hoc indiget
auxilio grae: Ita h. D.

Hinc aliud addo qm qd sunt bonu ex integra
causa malum vero ex quolibet effectu, ita respici
inferi, ex eo qd hoc potest peccare et in peccato
perseverare, qd go etiam potest se in bono per
verare et illud efficere.

Ad 4. dico: qd quovis finitio perseverare nil sit aliud
qm morte ea junctam cum seculo in gratia constituto,
et rigoro ad seipsum loquens neq, morte neq, gratia
sanctificans, sed dicenda donum speciale, sit ha donum
speciale, et specialis divina predestinationis effectus morte
natalem ea cum gratia junctam, et hoc ipsum ea
junctam dicimus speciale donum, speciale univocum
et donum perseverans.

Ad 5. dicitur ista gratia sanctificans tribuitur ad
gloria amissibilem: i. e. inamissibilem et finitio
n. o. et c. quovis gratia sanctificans hoc faciat,
ut filii Dei nominemur et simus, in gratia hoc
ista gratia sanctificans multum magis est amissibile,
necessaria est donum gratia speciale ad hoc ut perseverans
finitem mortis, obta gratia sanctificans, et
gloria aeterna inamissibile junctam.

Ad 6. c. M. et d. m. perseverare in bono usq, in finem
in intentione electiva et effectu est actus proprius virtutis
perseverans qd simul cum gratia infunditur c. m.
effective, executive realiter et actu est actus proprius n. m. etc.

elegantibus. S. D. n. 58. ait plerumque cadit in potestate non
electio sed non exco. unde patet distict.

Igitur ait Frid. Sps. 6. c. 13. de ffeverae munere 62.

de quo scriptum est qui ffeveravit usque in fine hie
salvo erit, nemo sibi certi aliquid absolute
potestatem, tametsi in Dei auxilio firmam
spem ponere oes dnt, Deus enim nisi ipsi illig
gratia defuerint, sicut caput ogy bonum
ita pficiet operans velle et inspicere.

Vera nimirum verum est, S. Aug. ait in l. de bon.

ffeverae sig. ex duobus, inquit parvulis
originali potestate pariter obstricti, ut ipse
apertum ille relinquit: et ex duobus ete
iam grandibus impij, ut ipse ita vocat
ut vocantem sequat, ille autem aut non
vocat, aut non ita vocat, insensibilia sunt Judi-
cia Dei. Ex duobus autem pijs, ut hinc dicitur ffe-
verae Sps in finem, illi autem non! inprobabilia.
Et iudicia Dei, illud in fidelibus est certum
hunc esse ex predestinati, ite resp. S. Aug.
ne tu ex hoc potest occasione sumamus aut nimis
curiosi cur hunc Deus predestinavit
non illud, inquam, idem S. Aug. hinc
in c. 6. Joan. dicens: gem trahat et gem
non trahat, quare illud, et illud non

non velle iudicare si nō sis error sed auja et intellge
si nō traheris ora ut trahar, p. idud go pro certo hie
am, qd dicit de predestinacōe in Te. de DEO. qd Anst. Reg
pōda eligit ad gloriam sine prorsus aut attentis corā
meriti, nemine in usm tamē sine prorsus et actis
dementis eiq, unde quartē seqis. qd si nos deficerim pe
cara, DEUS nobis dabit in grāa p̄seruare, sic igit
DEI adiutorio q̄fidam, ut in it nra ponere n̄ negligam.
a: 2. De diuisiōe grāe maxime ea quae dicitur in suffi
cientem et efficacem

Arlus II.

De diuisiōe grāe, maxime ea quae dicitur in sufficientē et efficacem.

Quinque huius arli erunt sect: in parte 1.
tractabimus de variis grāe diuisiōibz. in 2.^a que
sunt an q̄cientē grāe distiqz in sufficientē et effi
cāem item in q̄ntā grāe sufficientē q̄sitat? in 3.^a
an DEUS unicuiqz hōi tribuat auxiliā sufficientē
ad salutem? in 4.^a An grāe efficacē sit talis
ex se ipsa, an solum q̄ cooperacōem liberam
humani arbitrii. in 5.^a denique an grāe

efficiat et promouenda convenient, et qua
rare cum in libertate arbitrii saluetur? invidetur
et alia. S. I. omnia div. di. gra.

Sect: I.

Variae divisiones Divinae gratiae.

Cum sicut priori articulo lecto: i. divinae gratiae cum 63.
S. Q. hic q. iio. bonum gratuitum spirituale a DEO
nobis nulla urgente necessitate quaeritur intelligamus,
nisi per illam divisionem gratiae, quae dicitur in increata
quae non est aliud quam aeterna Dei non propter ullis
nostris meritis dilectio, et creata de hac hinc loquimur,
quae s. dividitur in internam et externam, internam
dicitur quae a DEO homini datur illa imprimendo in
anima aut potius eius, quae reducuntur virtutes theologicas, virtutes
morales, omnes mores internae elicientes, et bonantes,
vel adjuvantes intellectum aut volentem ad actum suum
propterea et finem eius honestum, item ipsa
gratia dicitur et sanctificans, et si quid aliud est, quod
a DEO homini datur ad gratificationem eius in ordine ad
finem honestum: externa illa est, quae datur in anima
aut potius propter se habet non occasione a DEO
occasionat in propositis cogitationibus et actibus honestis, hinc
sunt praedicas ubi dicitur, lectis s. scripturas, expla

et intelligi
nostris meritis
et ad
s. I. omnia div. di. gra.
me en
centē
gratia
in 63.
sicut dicitur
habet in 63.
s. I. omnia div. di. gra.
s. I. omnia div. di. gra.
s. I. omnia div. di. gra.

Christi sum spualis dispensat, mirantur et
sibi aliud file e qd mens nra existet
aut instige ad intelligendū l. ingiendū
dna: de interna p̄cipue loqimur.
¶ 4. Est am interna graua alia acti alia
libi, actis fm infra dicenda e auxiliū
sēu motio Dei hoīem ad gnoscendū l. qu-
randa sēam salutem actu interiori existant,
et eleuari: libi vero e q̄liba, quēda sp̄ua-
litali aīa imp̄p̄a eam q. sēto sanctificans
et efficiens, amīcam Dei. De acti in hoc
ordo potmū, de libi vero in 3.º sequēte agem.
Graa si sumpta dividit in graam grati data, se-
cam sicut explicat S. D. hū q. iii. a. i. q̄ quam
unū hoc cooperat alteri ad hoc qd ad Deū reduc-
tū ex hoc grati data fm eundem S. D. q̄ia sp̄-
ra facultem naa et sp̄ua meritū p̄sona
homini quēdā ad sp̄alem p̄ximi utilitē, talis
graas q̄ly q. numerat i. Cor. 12. dicens: Un-
uiq̄ am dā, manifestas sp̄y ad utilitē
aliū videm q̄ sp̄u dā, sēmo sp̄ie, alii
am sēmo sēa fm eundem sp̄um, alteri fides
in eodm sp̄e, alii graa sanūtem in uno sp̄e,

alii operas virtut, alii prophetia, alii discretio-
 nis, alii genera linguarum, alii interpretatio-
 nis. ita qly. Convenia am huius n. ele-
 gantia tradit h. d. l. ut: qu. iii. a. 4. ex eo qd hoc
 n. p. p. m. illuminata interne sunt. P. l. p.
 b. t. m. externe, externe am ut aliq. p. p. u. d. c. a. t.
 ceptu fil qd i. h. e. a. t. p. l. n. d. n. e. q. u. i. o. r. d. n. u. m. a. d.
 q. a. f. h. i. n. e. t. v. e. r. b. i. d. o. p. r. o. p. r. i. a. q. u. e. h. y. f. f. i. d. e. m. i. n. t. l. l. y.
 i. r. i. a. p. r. o. p. t. e. r. g. e. l. i. p. s. e. s. q. d. h. y. f. p. r. o. m. o. n. e. s. a. p. i. a.
 q. a. e. q. u. i. o. d. i. n. o. r. u. m. e. t. i. t. e. r. e. a. b. u. n. d. a. n. t. i. a. e. x. p. l. i. t.
 f. q. e. m. a. n. i. f. e. s. t. e. s. t. c. a. e. e. t. h. o. c. f. a. c. i. t. p. r. o. m. o. s. f. i. o.
 q. a. e. q. u. i. o. h. u. i. m. 2. Ut qis p. p. u. d. e. a. t. n. e.
 ceptu e. qd e. t. m. p. i. d. e. a. q. a. d. i. c. i. t. p. r. o. b. a. r. e. e. t. p. l. t.
 h. o. c. p. o. r. t. i. n. e. g. r. a. t. i. a. d. a. t. a. s. g. r. a. t. i. a. s. a. n. i. t. u. s. o. p. e. r. a. s.
 v. i. r. t. u. s. p. e. m. i. r. a. c. u. l. u. s. i. t. e. m. p. r. o. p. h. e. t. i. a. e. t. d. i. s. c. r. e. t. i. o.
 p. r. o. m. o. n. i. s. f. q. u. i. a. m. a. l. f. r. o. n. d. i. t. u. m. c. o. r. d. i. s. h. o. c. e. m.
 h. o. i. e. m. p. u. n. q. u. e. a. d. a. p. t. u. m. m. o. v. e. n. t. 3. Ut qis
 p. p. u. d. e. a. t. d. t. qd d. i. c. i. t. g. r. e. n. i. e. n. t. e. p. r. o. f. e. r. r. e.
 e. t. h. o. c. u. t. h. o. c. p. d. u. c. a. t. h. o. i. e. m. a. d. D. E. U. M. p. r. o.
 c. i. p. i. e. p. r. o. f. e. r. a. t. g. r. a. t. i. a. l. i. n. g. u. a. r. u. m. e. t. i. n. t. e. r. p. r. e. t. a. t. i. o.
 p. r. o. m. o. n. i. s. h. i. s. g. o. q. m. a. n. i. f. e. s. t. e. p. a. t. e. t. h. o. i. e. p. r. a. t. i.
 m. o. v. e. r. i. a. b. h. o. i. e. a. d. D. E. U. M. qd r. e. s. p. i. c. i. t. g. r. a. t. i. a. g. r. a. t. i.
 d. a. t. a. e. t. i. d. e. o. v. e. l. e. d. i. c. u. n. t. n. o. v. e. m. g. r. a. t. i. a. g. r. a. t. i.
 d. a. t. a. G. r. a. t. i. a. a. m. g. r. a. t. i. u. m. f. e. r. i. e. n. s. qd e. a. l. t. e. r. u.

membre distincti, et donum Dei tale, quod hoc
in seipso sic exornat, ut ex hoc quod deus dno
induty placeat Deo: hinc vides quod gratia gratia
data et gratia faciens in hoc distinguitur, quod
hoc dicitur, quae propria respicit nitorem et gratia
propria ad Deum, gratia vero gratia data re-
spicit nitorem primum, quod et talis gratia
ad Deum reducitur, ait enim Dionysius in celesti
hierarchia: in hoc ordo resu efficitur, quod gratia
et alia in Deum reducuntur.

65. Dividitur itera gratia in operante et cooperante
que dividitur etiam gratia alicui quibus tribuitur, et
secundum S. D. l. ut: a. 2. Alii gratia etiam proprie
dignosque. S. D. ait: Alii gratia in quantum aiam
sanat l. iustificat l. gratia Deo facit, dicitur
gratia operans, in quantum vero et proprie operans me-
ritum, quod ex libero arbitrio procedit, dicitur
cooperans. Idem S. D. eodem loco: explicat gratia
autem, quae sive dicitur operans, et quae coo-
perans. Operans inquit alicuius effectus non attri-
buitur mobili sed moventi: in illo ergo effectu in
quo mensura est mota et non movens, solum autem
Deus movens operans Deo attribuitur, et secundum hoc

diuina gratia operans: In illo am effectu, in quo mens
 nra et movet et movez, operas ut solui attribui
 DEO, p. etm aig et fm hoc diuina gratia cooperans.
 Est am in nobis 2. pler actus, i. videm interior
 veltis, et qm ad istum actu veltas se ut ut mota
 DEUS am ut movens, et p. p. fm. um veltas
 incipit bonu velle qe p. p. malu volebat, et ideo
 fm qd DEUS movet hnam mente ad libitum hunc
 diuina gratia operans, aliy am actus exterior, qd
 um a velle impere, q. p. p. et, qd ad hunc actu
 operas attribui veltis, et qia etm ad hunc actu
 DEUS nos adiuvat, et interiori q. p. p. veltis
 et ad actu p. p. veltis, et exteriori facultate operandi
 p. p. veltis, veltis huiusmodi diuina gratia cooperans.
 ita S. D. ex his patet, qia operans gratia diuina
 qe facit, ut veltis, de qe Ap. Philip: i. qui
 cepit in nobis op. bonu; gratia vero cooperans
 ita, qe nos postq. veltis adiuvat, ut qd veltis
 bonu, operari p. p. adeoq. DEUS dat velle et
 p. p. veltis; p. p. id innuit S. Aug: de Gratia
 et lib: arb: Ut am veltis, inquit, operas, um
 am veltis, et p. p. veltis, nobis cooperas. Constat
 qe 1. cor: 15. dicens: n. ego, p. gratia Dei meum.
 Et Rom: 8. p. p. qm diligentibz DEUS oia cooperans in bonu.

Suprema pietas ait Greg. l. 26. morl. c. ii. prout
agit in nobis aliquid sine nobis, ut subsecuta
no arbitrio bonum, quod iam appetimus agat no-
biscum; ex his differencia fat liquet.

Ob. Dividit, uterque gratia ab his in excitante et adiu-
vante, item in proveniente et subsequente, quod
divisios, si in rigoroso sensu sumantur, parum dif-
ferunt a gratia cooperante et operante, gratia
em excitans dicitur excitatio illa quae homo de se ipso
non potest excitare ad volendum ~~se~~ bonum, sed quod
dicitur quod: 3. eue. Ite ad ostium et pulvis. Item
Eph. 5. surge si dormis et exurge a mortuis,
et illuminabit te Christus, scilicet etiam dicitur
gratia preveniens, quae praecedit non velle bonum
et illud operari, hanc invocamus psalms ait: mi-
sericordia eius proveniet me pro. Adjuvans vero
dicitur motus Dei hominem excitatum invocans ad
agendum bonum ad quod prout erat excitatus, et scilicet
facit gratia cooperans, neque, differt a gratia
subsequente quae dicitur gratia ad velle bonum sequens
et adjuvans ad agendum. Vides ergo quia haec
divisioes potius sunt secundum diversos effectus, quam secundum di-
versitatem substantiae gratiae: de qua ad rem S. Aug.

in Ezechy: c. 32. ait: misericordia eius prevenit,
 et misericordia eius subsequitur me, utrumque legimus
 in S. scriptura volentem prevenit ut velit, vo-
 lentem subsequitur ne frustra velit. Eff. etiam advertendum
 quod gratia operans excitans, preveniens, per alia est per
 alia movens, per alia est movens, quia per alia movens
 et applicans ultas ad bonum volendum l. faciendum:
 movens vero, quia movens per alia per alia exhorta-
 tionibus explicitis, periculis, miraculis per ultas movens
 ad agendum aut volendum. Effectus denique, quod gratia
 in nobis caat et raat quum gratia preveniens,
 et subsequens dicitur per 5. 1. ut aia sanz. 2.
 ut bonum velit. 3. ut bonum quod vult efficaciter
 querat. 4. ut in bono perseveret. 5. ut ad glo-
 riam perveniat. Ita P. Greg. Wittenbergensis in suo
 Tr: de gratia ff: 158.

Tandem gratia dividitur in sufficientem et efficacem 67.
 quae inter ceteras nobilioris divisiō est, de qua etiam
 in hoc arto praecipue agemus. Sufficientis per se
 talis est quae disponit ab efficaci et illa quae dat
 simpliciter potestatem operari, adeoque se tenet etiam
 ex parte actus 7. et ideo dicitur quod sit illa gratia
 cum quae possumus quidem operari, si nos operabimur,

quam illa dat tantum potentiam, non actum. Contra
efficax illa est motus Dei infallibilis non tan-
tum necessitante inferens quod operase, adeo-
que casus, de actu, et sic est quodammodo Dei
causa a se movem ad actum. Sicut in
infallibilis non necessitante inferens actum,
hoc enim et observat Deus ut non solum
causet actionem agentis, creati sed et observet
modum agentis, et sic libera moveat liberi,
necessaria vero necessario, sicut diximus in
prima de promotione peccata et de hac efficax
gratia summa Scholam Thomam et Mo-
linisticam et iterum controversia an in
cooperare lib: arb. sum sita media pro-
visas, an vero in promotione peccata consistat,
de quo in hoc articulo potest alia nos quoque
agere, hoc intentus de divisione gratia. 12.

Sect: II.

An convenienter gratia distingat, in suf-
ficientem et efficacem: Item in
quoniam gratia sufficiens consistat?

08. Apert. gratia ab his quoniam diffinitur insufficienti et

officium experiri nos docente, quod quidem bonum querari
 possumus nec tu queramus, quidem etiam illud queramus. Est
 quibus sententia, cuius fundamentum in Scriptura habemus, de
 suspensio in gratia dicitur peros: i. Vocari ad veniendum,
 extendi manum meam et non fuit qui respiceret. Isa: 5.
 Iuxta debui facere vinea mea et non feci: expecta-
 bari ut faceret uvas, et fecit labruscus. 2. Cor: 6.
 videte, ne in vacuum gratia Dei recipiatis. S. Aug.
 l. 83. q. 1. q. 68. sic ait: qui vocatus non venit, sicut
 dicitur merito premium ut vocatus, sic inchoat me-
 ritum supplicii ut vocatus neglexit venire. Item
 ad Simplicianum l. 1. q. 2. ait: si vocas ista def-
 fectrix bona vult, ut ex ea vocatus sequatur, quidam verum
 erit: multi vocati, pauci electi: quibus fectibus dicitur
 talis gratia peros, quia vocamus ut agamus et cum
 quae querari possumus sed tu velle vna veniente vo-
 canti gratia non queramus, quae est gratia suspensio.
 Elegans Conc. Arausiac: c. 28. ait: hoc etiam in lite
 catholica credimus, quod accepta et baptisum gratia oes
 baptisati Christo auxiliante et cooperante, quod ad
 salutem perveniant, sicut et deant, sed fideliter velint
 laborare, adimplere. Concordat Frid: sep: 6. c. ii.
 docens hominem a Deo accipere auxilia ad obser-
 vanda omnia praecepta Dei, de tu experientia quod est,
 ne quidem iustificatus sine specialibus donis hoc omnia
 praecepta observare, quod admittenda est gratia suspensio.

Suble erudim de graa efficaci. Ezech: i: 36
ait. Spiritum meum ponam in medio vris, et faciam
ut in preceptis meis ambuletis, et iudicia mea
custodiat, et operemini. ad Philip: 2. Reg
e' q' operis in nobis velle et perficere. S. August
de graa et li. arb: c. 5. ita ait, ut Paulus de
caelo vocaret et tam magna et efficacissima vo-
cave querebat, graa Dei erat sola. Et sic.
Certum e' nos facere cum facimus, si ille facit ut
faciamus probando vires efficaciam, vlt. Phil
logij. Concl: Araus: c. 9. potius, inquit, bona agimus
DEUS in nobis atq' nobiscum ut operemur opera.
Et i: 20. Multa in hunc bona sunt, q' n' facit
homo, nulla vero huc facit bona, q' n' DEUS prop
tet ut faciat huc n' go debemus dubitare, q' in
distio grae in sufficiente et efficaci sit distio
in membra realia et vere existia.

Eq. Et hoc: graa sufficiente e' ea, q' dum possumus
procipe ex ea n' operabimur, n' q' n' sumus ad ea
operari, s' q'ia ea h' m' p'oe, n' dat alibi operari:
extra graa efficacem hinc illa Dei motio, q' ac-
tibus p'oe reducit in actus, et q' vltas, q' cum
sufficiente erat quidem potius operari, s' n' erat qu-

natura, iam scilicet potest, sed etiam actus operis, atque
 experientia ducimus, multa nos per sepe bona
 operari, et tamen non operari, et videmus, etiam tunc in
 precepto suo precipimus operari, quod preceptum
 necesse arguit internam gratiam. saltem per
 dum DEUS non precipiat impossibile, et aliunde
 esset, quia sine Dei interna gratia precepta Dei
 saltem quoad ad modum implere non possumus. Igitur
 experientia ducimus, saltem dari posse in nobis
 gratiam sufficientem, quae tamen efficax non est, et quae tamen
 dat per se non am dat operari, sicut experientia
 ducimus sepe nos per se bonum operari et etiam
 actu illud operari, veluti dum actu operemur,
 DEUM diligimus, credimus, speramus, adeoque
 nos habet ex misericordia Dei talem gratiam, quae
 nostra per se etiam rediit in ipso actu, et quae ultra
 quae in sufficientem fuit tamen potens in actu sicut
 in ipso actu et actu operis boni, igitur etiam ex-
 perientia ducimus, quod gratia efficax deus data est
 sufficientem, proinde in gratia efficax, et sufficientem,
 sunt gratiae distae, eo quod differant sicut, et
 ita una deus ad per se tamen, et altera ad actu
 operari, patet quod sunt membra dividua recta
 adeoque, quoniam si gratia distae in sufficientem et efficax.

licende in qua hoc ad operandum hinc quod graa
efficax fiat, potest in bene dicitur, illud di-
ce in Leib: 4. Jam

70. Obi. 1. ad ois graa dicitur ad aligem actu, graa
am sufficientis ut dicitur ad aligem actu, potest
ad poam, adeoq, ut dicitur graa sufficientis.
- 2° quod sufficientia virtutis desumitur ex actu, l. go exi-
bit graa sufficientis in actu et si iam erit
efficax, l. n. exhibet et si nec erit sufficientis.
- 3° Si dicitur graa sufficientis l. requiritur propter illam
alia graa ad operandum actu l. n. si dicitur
erit efficax, si vero requiritur alia graa:
go qua alia requiritur ad illa, illa non erit
sufficientis.
- 4° Non videtur ex scriptis aut Conu. l. Tribus
hoc erit hanc distinctionem graa, go male adstru-
itur.
- Ad 1. quod ois graa dicitur ad aligem actu l. 1.
l. 2. ut am pro ad 2^a graa am sufficientis
qua dicitur pro iam dicitur ad actu l. neg, l. ne-
cessum quod dicitur ad actu 2^a dicitur etiam potest dari
ad actu 2^a in quantum scilicet dicitur reale pro, et
reale pro pro se et aliquid actus quoniam fit proale
refere alterius ad quod dicitur pro,
ad 2^a dicitur sufficientia dicitur ex actu in quantum exise

velle et perficere. phil. 2. nec aliquid potest
ad Christum nisi Pater traxerit eum. Et
aliunde dicitur de dante optima de seipso et
dependens a Bre. lumine Jacobi 2. Ideo
vult etiam indeliberatq. acty bono sine intell. sine
vult, et sic ipsa gratia operans et in actu s. dante
sufficiens, s. aliquid a s. gratia querente caatu
ipsa vero gratia querans s. et sufficiens, sicut
virtuoso quodam et creata notio Dei distu ab actu
quodam vitali indeliberato intell. et vult, dante
quodam modo s. operari. Quod ex textibus
citatis quod adversus nos sine absque explicare
n. prout, nisi motum quodam dante cogitatu et
vellentem eorum caatem admittunt ut fa-
cile patet, si enim manifesti sufficiens nra ia
nec ex Deo movente, s. ex nra nra subito
cogitante, neq. iste cogitatu est desuper s. per
nobis. Eadem veritas ad oculum ex propria
s. a. s. d. n. b. ubi hoc est: operas aliquid
effecty n. attribuy mobili s. moventi: in isto
quod effecty in quod mens nra e. mota et n. movens,
solum am Deus movens operas Deo attribuy,
et s. hoc dicitur gratia querans. hoc s. d. vult,
quod gratia operans a s. d. nro Dei dicitur,

et quidem propter hoc ut vltas incipiat velle.
 Rao etm d 1. qd graa 1. operans et dans suffi. 72.
 cientia et in eo gstitui raoc uig DEUS operaz
 in nobis sine nobis ut dicitur N. Pres, atq; in-
 deliberati eigni acty n' pnt elici sine nobis
 facti, bene in caalte eliciunt, em ex poa nra:
 igit potiq; graa 1. e gstituenta in ipso caalte
 elicitivo horu cogitatu, ita, ut qd decaale
 respu horu cogitatu flt sole respu graa 1.
 hoc am caale ut patet, e quaedam virtuosa
 Dei motio dista ab ipso caalto seu indelibe-
 rato actu vitali: qd p.

2. In illo facte nra sufficia ab gstitui qd poa
 activa naalis elevaz et proxime flt potens
 ad acty supernaale, eliciendos, hoc am e ipse mo-
 tio virtuosa a DEO procedens et aia tran-
 sunte in prepa elevans et deficiens ut aia
 nra proxime pit querari supernaalia: qd p
 accidit, qd postea hac mooc elarime infirmaz
 quado propim salute nra, n' e ex nobis, pex
 DEO: proterea qtra pelagros docent boes,
 qd nulla actio supernaaly et ad salute proficiat
 pt, procedere ex nobis, atq; pia cogitaoe,
 et affectioes bona etm indeliberata p actioes
 proficere ad salute, coipso qd dent nobis sufficia

iuxta adversos: igitur et illa debet fuisse
sua ex DEO, et non ex nobis, necesse ergo
est DEI virtutes nos eorum pio cogitatu
excitant, tribuen, nobis, pro eis operari, et
sua salute nostra per gratiam cooperante perficere
et operari.

73. Dicunt adversi verum eadem esse hos cogitatus
inde ex nobis, procedere non pro hoc enim
videri esse gratia fidem, sed tunc si confideremus illi
sepernales, in intellectu et seculis residentes, et
imaginemur nobis extranea assistentia DEI
nos facile intelligere pro, quando ex una parte hoc
cogitatus fuit ex DEO, ex altera vero parte
non est necesse quodam intrinseca DEI motio.

Contra est, quod illi sepernales, non infundunt, nisi
cum gratia quodammodo, per fidem in IESUM
Christum; quod ergo infidelibus, peccatoribus non habet suffici-
entiam, quodammodo an non? si non habet, sane dolendum
est necessitatem enim ad perseverandum in sua in-
fidelitate, et inde non videtur esse seruum, quod DEUS
omnes homines velis salvos fieri, et huius gratiam
in seque pluribus docet; si autem habet sufficientiam,
iam quomodo unde illam habet? illi sepernales,

n' h' q'ia fidei graa caret, et go inone gmentu
 qd in his liby i^a graa et nra sufficiencia g'istat,
 melig nos in nra sentia id salvam, dicentis
 qd DEUS unumquemq; hoieem eruet et adiu-
 vit. Ita moe ut p't. Deu p' extensa
 apost'ia Dei p'cessi nra poa in p'p'ia n' fit
 potens, et item graa i^a et querans tribui Deo
 soli, illa am actio in q' DEUS s'hm ap'istit
 creaa. n' p't tribui soli DEO, q'ia creaa et crea-
 tor in ea s'ul queranz, adeoq; ea apost'ia
 e' pot'ig graa cooperans q'm querans de q' n'
 queri: Restig go teny, q' graa i^a dans nobis
 p'oe fit moe ana virtutosa dista ab actu vitali
 indeliberato sive int'ay sive v'is et caans huiusm;
 acty vitaly sive indeliberatos sive deliberatos.
 S: 3. An DEUS unicuiq; hoi tribuat auxilia sufficientia ad salutem aia?

Sect: III.
**An DEUS unicuiq; hoi tribuat
 auxilia sufficientia ad salutem?**

Cornelij Jansenij Epus Irensis in lib. de graa p' 74.
 hois et Angelu explicans distiam int' statu pro-
 cie et nra lapsa ac reparata g'endit ea' pot'mu
 in hoc g'istere, qd in statu innocie fuerit i^a hoi
 collatu s'hm auxilia sufficientia sive q' hoi innocy

operat bene operari, ergo in statu nro
regarata n' ggera, nisi auxilium efficiat,
n' dependens à lib: arb: s' ipsum potius sibi
sufficiens nec distans se hns ad operam,
s' infalliblt' d'ctam ac phie p'cedens
ultem nra ad operam bona, et hanc sententia
diuit ea fundm'tm om' suarū opinionū: s'
haec sententia cu' aliq' 4.da eisdem Jansenii fuit
ab Innoc: 10. damnata, quam unā cu' aliq' pro
meliori s'ca Jansenistica doctrina hū appono,
s' am damnata A. 1653. die 9. Julii ut
sequuntur

1.^a Aliqua Dei praecepta hoib' iustis volentib'
et conantib' s'm presentes qas hnt vices s' im-
possibilia, de' qoz illi grae, qz possibilia s'nt.
haec grae damnata s'nt ut semeguaris, blasphemae
impiae et haereticae.

2.^a Interiori grae in statu nro lapsa non
resistit. haec damnata s'nt ut haereticae.

3.^a Ad merendum et demerendum in statu nro
lapsa n' resistit in hoie libertas à necessitate, s' suffi-
ciat libertas à coactione. Idem: ut haereticum.

4.^a Semipelagianis admittebant praevenientem graem
interioris necessitate ad singulos actus etiam ad vitium

fidei, et in hoc erant heretici qd vellent cal graā
talem ee cui potest hanc veterē resistere l. obtinere
perare. hoc e' dam: ut falsa et hor.

Quia est, Semipelagiani e' dicere Chru pro oibz
mortui ee aut sanguine fudisse. hoc repro-
bata e' tam falsa, scandalosa et esse in illa
ut Chru duntaxat pro salute predestinati
mortui set, ut gemeliosa una pietas ac ut
heretica e' declarata. Haec Jansenistis viri
capitales s' sentias, int gas praeiure 2. negat
graā sufficientē.

Ex his facile constat qm Jansenii aliqui indicant 75.
Theistas idem sentire cum Jansenio, nam et paret,
Jansenius n' admittit pro statu nae reparato et
laxa graā sufficientē t'm quam etm Pelagius
sumere exosa hnt, extra Theista ut graā
efficaci qe daz ad qerant neccipia adstruunt graā
sufficientē, qe det t'm pro; iterū Jansenius t'm
pro statu nae laxa et reparato admittit auxi-
liū efficax et praestonans, extra Theista adstruunt
id pro oi oino statu, imo etm iust; Angelis fuisse
neccipia. Itq' hūc qozs sciendū, qia questio
de oibz adult; potmū procedit, an unicuiq; Deū
tribuat sufficia auxilia ad salutē? de em de
sufficia qerim; interna graā ad qerandū in

actu 1.º requisita integre, et hinc in parvuli
nº salutem ꝛ sua opera, propter difficultas
ꝛ se ad eos nº attinet, ꝛ ad adultos, ubi pro-
cipue tua ꝛ sententia 1.ª eº Goneti et aliquam
aliam negantem eo qdº Dng dicit aliquos indu-
tare excusare, unde putant hi auctores aliquibz
adultis in pena petri etm ꝛfficia auxilia
denegari; altera vero sententia eº alie hu-
Thoistane huº Verentiuº affirmantem DEUM
oibz adultis ꝛfficia auxilia ad salute
largiri qe sententia verior eº et sequenda,
unde 2.º.

76. Apertio. Dng DEUS oibz et singulis adultis lar-
git auxilia ꝛfficia ad salutem pro tempore
et loco cui libet status proportionata, eº quia
Thlgum, cuius veritas ex scriptura colligitur, in
qa 1.º ad Rom. 2.º dicitur qdº DEUS vult oes hoies
salvos fieri, et ad agnoscere veritatem & venire.
Et 2.º Petri 3.º patienter DEUS agit volens
aliquos perire ꝛ oes ad poenitentiaº converti.
Item 1.º Tim. 4.º Chrg dicitur salvator oimº hoium,
et 1.º Joan. 2.º hº: ipse eº ꝛfficitio pro pctis nostris,
nº am pro vris hºm, ꝛ pro totis mundi, et alibz.

Ex his lex: habens DEUM velle salute omni et
 singulorum horum, et ites Chre pro oibz ea
 motum. qst. am qd vult finem etm velit
 media necesse ad fine, et si talia media hnt
 sint in potestate volentis finem, ipse qop. si ta
 finire finem voluerit, deat eigni media e-
 largiri cum qibz est n obtineat, pnt ta obti-
 neri finis, et hoc naali agite videri certum:
 igit si DEUS vult oes hoies salvos fieri, et nullz
 hoium salutem suam redum obtinebit, p neq
 obtinere pt sine auxiliis sufficientibz à solo
 DEO dandis ut qross doctem e sentia in priori
 arto satis probata naali agite et vi pta vltz
 de oium salute. Dng DEUS erit obligatz ad
 elargiendu auxilia sufficia oibz hoibz qibz
 pnt obtinere suam salutem. Et sane mani-
 feste sibi repugnant vltas oes hoies salvandi,
 et vltas negandi talia auxilia sine qibz
 salvandi tndent, n ming, qm sibi repugnant vltas
 ut captivz aufugeret, et vltas negandi auxilia
 sine qibz n soluz n aufugiet, p nec aufugere
 pt: igit si DEUS vult oes hoies salvari es ipso
 vult etm oes hoies hnt ea auxilia sine qibz
 n soluz n salvabunt, p neq pnt salvari.
 Neq dicas: sufficere ad hoc qd DEUS vult oes hoies 77.

salvos fieri, ut DEUS operat entronsa quodam
auxilia et illa preparat adeo ut si velit hoc
ea, nil sufficere et ita salvari. Nam
Contra e 1.º qd dicitur qd hoc auxilia entronsa
ta maneret qd DEUS daret sufficia auxilia
in sentia adversum, adeoq; qd ad sim. asperiti
tota verita, maneat, qtra e 2.º qd talia
auxilia entronsa preparata et oblata n
sufficiant, imo diu n pnt, na si sequer
qd preparas et initium salutis nra n tam
est ex DEO, qm ex nobis: initium em
salutis nra e sufficia ad nra ad id prostan-
du, qd e ad salutem nra, atq; sufficia nra
est ex nobis, e em fm hanc sentia auipere
l. n auipere auxilia preparata et oblata
in nra poteste, et qd auiperet, est sufficiens,
adeoq; sufficia nra est ex nobis, qsequitur et
initium salutis, qtra id qd Eulias in Eplo
docet, qia neq; sumq; sufficientes ex nobis
aliq; cogitare de salute nra, p ois sufficia
nra ex DEO est. 2. Cor: 3.
Contra e 3.º qd S. Pres qtra Pelagos qnter
docent, nulla autem ad salutem proficiam

poe ee ex nobis, et Trid: fap: 6. Can: 2. Ana-
 thematizat docentes: qd p lib: arbitrio sine
 graa vitam aeternam l. agere htm et difficult
 ping promereri. utrumq; an data respo in-
 ficiat: eo ipso em qd in nra eet poteste et id
 n' magis proveniret a DEO movente auipe-
 talia auxilia ad salutem preparata et
 oblata etm in nra eet poteste actio ad sa-
 lute proficua, q; agat et agere saltem pting
 promereri salutem nra, ipsa em hoi electio me-
 dium et acceptio auxiliium qe in nra ee
 poteste poy disponeret ad salute, adeoq; eet
 actio proficua ad salutem. Proterea hoo
 huius mde scripturam loquidi ad intrinse ee
 potens salvg fieri posse precepta, et poe
 querari salutem suam, ait em scriptura
 videte ne in q; vacui graa Dei recipiat;
 2. Cor: 6. et: expectavi ut faceret vobis fe-
 rit am labrefas Isai: 5. et patet ex hoc
 qd alias hoo n' differret, a ngtive infideli,
 adeoq; fienti huius n' imputay n' observao pra-
 cepti, ita nulli hoo transgessio n' imputarip
 atq; hoo n' fit intrinse potens q; eubona
 htm auxilia preparata et oblata, talia

em auxilia quodiam talia se nihil in ipsa
posse imitant quod igitur Deus omni hominem
volens saluum fieri et servare sua praecepta
et in omnibus hominibus ad rationem sufficientiam sua
gratia tribuere.

78. Synodus: Apsert: Autoritas: Concilium Lateranense:
c. firmiter. de summa Trinitate et fide: Cat:
ait: quod si post baptismum infidelis in
peccatum prolapsus fuerit, et verum et pro-
nitentiam reparari. Concilium Nicaenum Canon. 8. ait:
Nullum viatore esse contra salute salutem, idque
alia Concilia frequenter memorant. Audia-
mus et pres. Profig in prologia pro lib.
arbitrii libertate ita ait: mea pro hoc est fi-
delis et indubitata sententia. Deum adiutorium
suum in hominem in corpore suo quod est Euliam, et
etiam cui specialia ob credentium fidem gratia
sua dona largitur, verum etiam univrsis in hoc
mundo gentibus propter longanimitate sui eter-
namque clementiam subministrare non ubi
aperit, vel discipulo tuo celestis in suo
navali bono et lib. arbitrio genitorem univrsis

una gratia tributa p[er] speciatim cotidie
 p[er] tempa p[er] dies p[er] momenta et cunctis et
 singulis ministrari. ita Orig[en]. Nemin
 inquit Aug: in lib: ad arlos fidei falso im
 positos a:8. DEUS correctionis admittit viam,
 neq[ue] boni populi deprobat.

Ps: etm Hier: a:2. Oes hoies quib[us]q[ue] s[un]t excitati et 79.
 obdurati tenent ad observanda mandata d[omi]ni et se suo
 temp[or]e querere ad DEUM p[er] penitentiam: quor[um] l[icet] tales
 n[on] observando d[omi]ni precepta peccant, l[icet] n[on] s[un]t g[ra]tis h[ab]it[us], q[uo]d
 peccant, p[ro]p[ter] q[uo]d n[on] peccant si auxiliu[m] sufficiens ad
 ea observandu[m] n[on] h[ab]ent, ad impossibile em nemo tenet, nec
 unquam auditu[m] e[st] q[uo]d aliquis peccet in omissione eig[is] ad q[uo]d
 ponendu[m] int[er]it[us] e[st] impotens: eo ipso q[uo]d hoib[us] quib[us]q[ue]
 obduratis Transgressio mandatum DEI imput[ur] in
 peccat[um], d[icitur] h[ec] auxiliu[m] sufficiens ad observandu[m] ea
 mandata. Elegit S: Aug: li: de corr[um]p[ti]o[n]e et g[ra]tia c.ii.
 ait: si hoc auxiliu[m] id e[st] sufficiens i[n] h[oc] l[icet] Angelo
 defuisset, sua culpa n[on] evadit. ita Aug: n[on] q[uo]d
 et nos bene dicim[us], q[uo]d si hoc aliquando hoc auxiliu[m]
 loco et temp[or]i p[ro]portionatu[m] n[on] h[ab]et, sua culpa n[on] ca
 deret, q[ui]a n[on] e[st] culp[ab]ile nisi delinquat in id q[uo]d e[st] in
 alicui[us] potestate: manet q[uo]d D[omi]num DEUM eo ipso q[uo]d
 hoies velit q[uo]d ex se salvos fieri, velit etm oib[us]
 hoib[us] ad salute[m] p[er] auxiliu[m] sufficiens dare, et
 ideo ipse mortu[us] e[st], et fact[us] p[ro]p[ri]etas pro peccatis
 n[ost]ris n[on] iam pro vris s[ed] p[ro] v[er]is p[ro] v[er]is tot[us] mundi,
 unde S: P[etrus] in Ep[istola] ad Rom: c. v. ait: i[n] iustificatione

transit in iustificatione omni hominum gratiam ad sufficientiam,
licet gratiam ad efficaciam procedat ad solos fideles.
80. Quamvis autem diximus quod interiori gratia auxilium
sufficientem potest adultis deus, utpote gratia quae in
in gratia Dei gerari suam salutem, prole tamen
etiam iudicamus parvulis quoque ad suscipiendum bap-
tisma et educationem in vera religione credit au-
xilia sufficientia non quidem propter mortuos id est ge-
di parentibus intuitu parvulum, aliosque sub gratia
vera parvuli existunt quaedam auxilia quibus spectat
ad veram parvulum salutemque eorum prole et
completum ordinem. Cuius ratio ex una parte
quod DEUS DEUS reminem velit perire propter oib
sine exceptione mortuis, oib quoque sufficientia ad
salutem auxilia fuerit promeritis, et ideo in
in hos oes etiam sint parvuli, parvuli tamen, a
quibus huiusmodi auxilium non deant excludi, ex altera
vero parte non querere videtur, ut ipsi parvuli, qui pro
arbitratu neque possunt talia auxilia imitari
deus, si potius deire, ea dari parentibus eorum,
et quod sub gratia cura tales parvuli sui neque
potentes existunt, utpote in quo parvulum ultas
mortuo translata censetur. Elegans de hac re
S. Prosperus lib. 2. de vocacione gentium c. 23. ait: postea
etiam paucorum dierum homines ad illam stinere gratiam
ptem, quae pro uniusmodi imperia est gentibus, quia utique
si bene uterentur, parentes eorum, etiam ipsi quod eandem
vivarent, huiusmodi enim neque pro arbitratu possent,

sufficiencia salutis illis tribuij quod ab arbitrio
alieno scilicet seu auctore suorum ita s. Prosper.
Quod am de parvulis parvum dicitur dicitur id est
quod hinc videri ad parvulos nondum natos, s. et non
aiatos in utero matris existentes.

Obj. contra Apert. 1.º quod in s. scriptura legimus, 81.
Deus plures excusaverit, induraveritque
tantum, unum tamen locum adducimus Joan. 12. ex Isai-
a Lirij de Judaeis: excusavit oculos eorum, et in-
duravit cor eorum, ut non videant oculos et non
intendant corde et quae sunt in eis non am videri quod
taliter indurati habeant sufficiencia auxilia ad
salutem corporis quod indurati sunt: quod.

2.º Qui peccat mortale avertit, tollit ab ult.
fine: quod etiam avertit a mediis quod ducunt ad ult.
finem in eo quod media tamen propter e sufficiencia ad sa-
lutem, igitur qui mortale peccat, ille avertit a
sufficiencia auxiliis quod quod ea amplius non habet.

3.º Qui peccat mortale suum et ei qui est mortuus
in corpore, atque mortuus corpore amittit in,
et sufficiencia suam ad vitam corpoream, igitur etiam
qui mortale peccat, amittit in, et sufficiencia sua
ad vitam supernam.

4.º Sicut diximus in T. de Petri, peccatum mortale tollit
omnem omnino gratiam, et ideo est malitia suum in
finite, atque sufficiencia nostra est vera gratia sicut
est dictum, igitur mortale peccatum tollit sufficiencia hominis,
et qui in mortale est ex quod sufficiencia gratia auxilia non habet.

5. Non minus de hoc in statu potest mortaliter usque
ratio, quam auxiliū ad salutem sufficiens, atque
DEUS potest in potestate potest alicui regere usque
ratio, quod est auxiliū sufficiens.

C. secundum gratiam obsequium daturus negative infidelis,
atque hoc non est si oes habent sufficiens auxilia
ad salutem, quod patet, quia potest credere et tenere ve-
dere et tamen non credit, ipse scilicet est privative
et non tamen negative infidelis, atque si oes hoc
habent sufficiens auxilia et sequitur illud etiam
habent eorum infidelis, et sic iam potest cre-
dere et tamen tenere credere, ut patet, et tamen
non credunt: adeoque iam non erunt negative se-
privative infidelis.

7. DEUS pro hoc statu solet et potest aliquos
reformare in gratiam, ita ut amplius non possunt,
quod etiam potest aliquos si reformare in statu ut
resurgere non valent.

82. R. ad 1. Et est generalis regula ad solvendum eorum
sive scripturae sive potest tunc, quod est
potest distingi sufficiens, una quae datur tamen et potest
potest, sine alio auxilio existante et adiu-
vante vultem, ut sepe promittit reddat idoneam
ad accipiendam gratiam efficacem, et de hac est
intelligi quod DEUS cum omnibus et singulis hominibus tri-

Quat. altera e' qua n' h'm dat p'oe, p' p'ia
 fereat h't annexa alia auxilia exstantia
 et adiuvantia vltim, et hoc sufficia n' oibz
 doz, p' h'a oibz offerz, si p' p' motiorem dolam,
 ex q'a imp'et' p'nt, dignos fuerint, et de
 hac veru' e' q'ia p' h'a duritia cordis et men-
 tis pigritia aliq'ibz negz, hoc q'o p'posito di-
 cimy. Deu' dici in ducare p' n' q' sufficiam
 intrinsecam negaret, p' q'ia extrinsecam sufficiam
 id e' auxilia exstantia et adiuvantia eis
 p' h'a eoru' p'ba denegat, q' em oes vult saluos
 fieri, ad hoc ut p'ea vltas verificet, n' opo-
 tet q'd det auxilia extrinsecam ad sufficiam
 internam, p' h'm q'd interna sufficia nemini
 denegat, et sic patet v'p'ro ad 1.

ad 2. dico, q'd illud q'idem veru' p'p'ri-
 cando nau' p'bi mortali, et abstrahendo ab
 eo q'd D'ng dicit, nolo morte impiu' p'ut
 gusty et rivat Ez: 33. p' hoc attendendo
 illud mime cogit, ipse em D'ng q' vult oes
 hoies saluos fieri, etm impiu' in impieta
 p'ea vocat ad graa, sicut patet in historia
 Sauli q' p'irans minaturu' in discipulos D'ni
 subito vocante D'no mutaty e' in Paulu' ac: 9.

ad 3. dico: Rede dei mortali' p'atem mortuo
 ee p'ilem et n' aq'lem o' em p'ilitudo claudicat,

et fultis hic quos in multis sit paritas in hoc
tu gravis et disparitas, quod mortuus compellit
et morte per se extra statum via, ut cum
qui mortuus perat sic ponit, et ideo et
quod licet mortuus compellat amittat ius et suffi-
cientiam ad vitam tu petos ut amittat sufficientiam
quod oibus viatoribus et promissa, per tu amittat
vita et gratiam iustificante, quod oibus quod
offerit per se dicitur.

Ad 4^{am} dico quod in S. de Petri diximus per mortem
quodam de se tollere omnem gratiam adeo et ipsam suffi-
cientiam, nam quod id est actu fuerit: tollit ergo per
mortem omnem gratiam habitam et actam item reliquam
locum motioni dicitur danti etiam petori sufficientiam,
et quod et id quod ob vitam dicitur ois viatoris ad
salutem venire volentem, et ideo etiam petores
ad servanda mandata obligante, reus tripliciter
ipsum iubente.

Ad 5^{am} dico quod de absoluto quodam voto, per arguit
quod sicut carens usu vocis ad precepta non tenet,
ita reus ille qui non habet auxilium sufficientem, in et
hic aequalis ratio urget, sicut quod ad impossibile
nemo tenet.

83. Ad 6^{am} dico cum S. D. max. 14. de veritate q. ii. ad 1.
quod hoc ad divina providentiam pertinet, ut cuilibet pro-

videant de necessitate ad salutem: et hinc n̄ debet
 talis rigore infidelis, q̄ absolute n̄ heat, p̄ce
 goerti ad fidem, docet em L. D. Lou. ut: de ali
 go in filio, exheredito, q̄ ne necessaria ad credendum
 ignoraret. Dicit ipsum s̄ interna inspirare illu
 minaret, l̄ q̄ angelu' aut predicatore' ad eū
 missu' de necessitate ad salutem edoceret, sicut q̄ Be
 tra' edocuit Corneliu' Act. ii. dan go rigore in
 fidelis s̄u' Thegor in hoc s̄u, q̄ sicut est heat
 simplr p̄ce, n̄ t̄n hat auxilia ablt̄ adiuua
 et existua ad hoc p̄ce aduentia, qua au
 xilia n̄ s̄t oibz dta, s̄p aliq̄ibz in dta h̄ p̄ce
 abtem ex p̄rio p̄cto cautam indignitatem, h̄
 p̄ce p̄rovisam ablt̄a eorū ad ea sententia:
 et h̄i patet q̄ neq̄ h̄i sufficiens auxilium desit.

Ad 7. n̄c: disparitas est, q̄ ex tali ḡformase in graa
 quidam s̄t in via, n̄ ḡformati n̄ tolli, p̄ca p̄ndi,
 s̄ h̄m s̄it ut alic̄ et defacto n̄ peccant; extra
 h̄i n̄i n̄q̄q̄ auxilium sufficiens ad salutem,
 tollere ipsa p̄ca ad salutem q̄ stante vlt̄e
 Dei de oīum salute implicat: en go q̄nta Dei
 ga hoies s̄it miserat, h̄m p̄rende, et ea de
 nra sufficiat dicta sufficiant. s̄c̄l: 4. ^{ta} An
 gratia efficax s̄it talis ex seipsa, an tan
 tum per cooperationem liberam humani
 arbitrii?

Sect: IV.
An gratia efficax sit talis
ex seipsa, an tantum per coope-
rationem liberam humani ar-
bitrij?

84. Haec difficillima inter omnes Theologas difficultas, quae
Sic ab initio clausi saeculi 1600. mi coram Clemente
8. et Paulo 5. in praesentia plurimum Cardinalium
et Doctorum virorum, quibus ordo S. Primi et S. S. per integri
decennium agitata, ubi tamen aliud cautum non est, protulit
quod neutri parti licite sit altera sententia haeretica appel-
lare, aut eius patronos diceris inuocari, et censeri
laeserunt. Et multi quae haec difficultas vix ea exa-
minare omittunt, dicentes, de ea non licite am-
plius disputare, cui tamen per omnes orbis universitates gradibus
et factis et obis, dum haec questio non est tamen ubique
tractata, et merito quoniam. Sic tandem per plures ex-
plicationem et elucidationem quod in veritate tenendum sit
sistimus, quae intentione tamen nos calamitatem movemus,
pro tenuitate nostra etiam circa hanc difficultatem
in gaspulatione veritate, minime aliquid miseri-
uam diceris, aut malis passivibus quod nos
laeserunt.

Episcopus am integritas solvitur, circa hanc materiam
 ponere totum id quod Theop. et in Tr. de Deo circa verum
 futuritione et gitionale futurum Dei quoniam longo pe-
 more dicunt, si sit nec charta et patris. quare precipua
 factum quod in Tr. de Deo circa hoc docent, hinc suppo-
 nemus. In hoc autem 1.º est, quod Theop. suam Dei
 ad apta divisione dividant in suam simpliciter intelligit
 et suam visiois, prior antecedit de liberum decreto
 Dei, unde etiam dicitur solent fieri naturaliter Dei, et talis
 quoniam Dei, quod Deus proficit omnes creatas possibili pra-
 cise ut possibile, proficundo ab existia earum in aliqua
 tempore, diffia ponenda: suam vero visiois et quoniam
 Dei, quod Deus proficit creatas etiam ut possibile, si sunt
 quod ex lib. decreto Dei ab eterno et ad existendum
 in tempore, hanc quoque suam visiois antecedit decreto
 de rerum futurorum futuritione, hinc etiam hoc suam
 dicitur suam libera, eo quod liberum Dei decreto sufficit.
 Vides quoque quia secundum Theophas DEUS ab eterno 1.º omnia possibiliter
 vidit quia possibiliter proficundo à futuritione eorum in
 tempore et hoc visio seu quoniam dicitur suam simpliciter in-
 telligit, quia per hanc suam nihil caat nihil agit in
 actu 2.º DEUS, si simpliciter agibilia intelligit, postea
 Idem DEUS facit sua decreta et quodlibet ex necessitate
 si ille ex sua ultis bonitate et ideo illa decreta
 sunt et dicitur libera, per hoc decreta libera in omnia
 possibiliter decernit DEUS taliter et tot talia et taliter
 ea futura, et ex his futuris in creatas naturaliter eli-
 git quosdam et praecipuis rebus attentis, earum meritum

Atm ex sua velle ad gloria et hoc electio diu
predestinatio huius. Postquam autem DEUS sic sua
decreta libero formavit in his decretis, a se
formatis, seu in sua certia et tali decreto li-
bero et efficaci modificata res a se abstratas,
certo et infallibiter et inhuere, et quod DEUS,
quod quia sua visio, diu ita huius.

86. Utramque hanc in DEO sua admittunt etiam Reven.
Atm hanc sua DEI divisione adagata se ne-
gant, idque ex eaa diversis futurum et dispari-
tate decretum DEI profatum, et proterea
dicunt proter suam simplicis intelligie que
et sua necessia et sua visiois que et sua
libera, dari. B. suam in utramque mediam
quam quingente DEO dicunt, unde etiam nomen
tenuit, et illa sua media appellare quereit
quomodo alij alij evolvantes dicerent eam esse
vocatam media, quia est mediis dicitur eventus
ad evolvendas hereses Galazii, Masulicorum
Lutheri, et Calvini, et ad salvanda huius arbi-
trii libertate cum diu decretis, quod usque adhuc non
ita sit et me in suo valere finis relictum,
quod iam quod dicant, a quod sententiam diu; prople-
niori huius sua media intellu
87. Notanda est quod decreta alia sunt absolute, alia

gdonata, absoluta scilicet, quibus sine ulla appofita gdonae
 decernitur aliquid, v.g. decerno cras petrum moriturum.
 gdonata vero et potest 2. quibus diffinitio, alia enim potest
 et gdonata ex parte facti seu actus, quando scilicet gdo
 magis officit actum quam obtinere, cuiusmodi inclinatio
 impedita in actu si gditio ponatur, v.g. dico vellem
 apertiori sciam media si illam veram scirem.
 in qua potest et tunc vellem et sciam, actibus gfer, s
 impedita inclinatio et voluntas in actum, atque
 apertior ex parte facti et mei et gdonata. Alia vero
 et potest gdonata ex parte obtinere v.g. decerno
 sciam media apertior si illa mihi vera probata
 fuerit. in qua potest vides, quod gditio non cadit super
 actum volendi, sed ille est absolutus et tunc cadit
 super obtinere. Recentiores admittunt ex parte Dei
 decreta tam ex parte facti quam obtinere gdonata ad hoc
 ut salvare possint sciam media, contra Thomam
 ut 11. q. 1. dicimus admittunt tamen gdonata decreta
 ex parte obtinere et sic dicunt absoluta ex parte Dei.

688.

Notandum est 2. quod inter futura alia sunt necessaria
 alia sunt libera v.g. si hoc scilicet futurum est necessarium
 est inevitabilitas tamen primum horum, sed tamen libera
 est eius deus tamen aliquid gferens: quod dicitur 1. q. 1.
 etiam Recent. saltem aliquid sciam media non est
 et se necessaria ad futura necessaria sed libera
 futura. unde dicunt DEUM 1. q. 1. sciam simpliciter in
 illis via proficere prohibet, et quidem eo modo,

sicut sit probata, et in hoc conveniunt in Theophrasto,
dein dicunt DEUM decernere quod sit absolute
futurum, ubi autem DEUS pervenit ad effectus fu-
tuos contingentes et liberos, quos iuxta Theophrastum
omnes DEUS certo et infallibiliter ab aeterno novit,
hinc dicunt DEUM nil necesse ex se per se absolute
decernere, sed explorare prius quod li-
beri arbitrii esse futurum si in talibus et
talibus circumstantiis ponere, et hanc notitiam
exploratoricam dicunt esse scientiam mediam,
et DEO contingente vel libera libertate exer-
citur quia nullum decretum liberum supponit,
postquam autem DEUS si hanc electionem explo-
rasset, tunc dicunt DEUM primum decernere
taliter vel talia auxilia quibus hoc certo perducatur
in finem salutis, ut adeo decretum DEI
fiat secundum electionem huius arbitrii et scientiam ex-
ploratoricam provisam, unde dicunt quod est
cardo totius difficultatis DEUM ante se decretum
certe de futuris contingentibus liberis et scientiam ex-
ploratoricam et media donatione proficere
omnia futura conditionata et contingencia in seipsis.
89. Hoc vero agant Theophrasti esse possibile, et aiant
quod nihil antecedat ad se decretum DEI iuxta

futurizans n' d'z aliqd d'ronale futurū ut docet
 L. D: i. p. q. 16. a. 7. ad 3. ita pop. antecedē ad oc
 decretum DEi nihil s' d'ronale verū, iū aliqd
 n' p'it magis bre de veritate, qm heat de futuritive,
 unde cum Thristi in Lya nra circa fine
 douering n' dari d'ronata veritē de quabz
 q'atoriz futuriz q'ingentibz antecedē ad oc
 decretū DEi libere i q' ta q'itōe scia me-
 dia fere tota dependet: proin iūm nil certū
 explorari valeat circa id qd d'ronale d'certū
 verū n' e dicunt Thristi, n' ee possibile, qd DEi
 p'rogm ipse q' sui decretū futurizans res in ce
 futuri d'ronet, circa eas explorare valeat
 certo et infallib' q'dnam lib. arbitriū factū
 eet, adeoq' ee hanc sciam exploratricem 1.
 q'uitū q'dem illustre inventum, s' in veritate n'
 nisi inane q'uentum, unde ee tūq' inutili et
 s'm inoprobatoem aduersūm imp'itū et in ipsa
 resū futuritive errante explorā

Docent Thristi n' dari in DEO decreta tam ex pte q's.
 sui et actū qm ex pte obli q'dronata, q'bz de-
 cretis tū scia media tūq' basi innitū, s' oia
 decreta eiz ee ex pte sui et actū absoluta, adeoq'
 n' dari in DEO tū vellem, s' solo, iū vellem s'it
 imp'itū inclinās q' in DEO ee n' p't, ista tū decreta
 docent Thristi auomodare DEi obli et hinc aliq'
 ea ex pte obli etm absoluta, v. g. volo hōie, volo n' p'itē

aliqui vero se ex se obti q̄dionata, v.g. tabo gr̄a
gtinendi si huius p̄uella q̄stionum vitarit. Et
hoc q̄dem decreta s̄m eod̄m th̄oip̄as DEUS ab
aeterno formavit circa oia q̄a in tempo, aut
aeternitate erunt futura, adeoq̄, s̄m DEUS ab
aeterno decrevit oibz hoibz dare auxilia ad
salutem q̄ia ab aeterno voluit oes hoies saluos
fieri, q̄a q̄dem auxilia ut ex supradictis
patet alia dant pot. et dicunt sufficiant,
alia vero operari et noivari, efficaciam.
de sufficientibz iam diximus de efficacibz
hic indagamus ex q̄onam efficaciam suam
habeant. Recentiore, ut ex N. 88. patet arbi-
trary nullum auxilium esse ex se ipso efficac,
s̄t ut ^{sufficiens} fieri efficac p̄ hoc, q̄d ei h̄a vltas
cooperari, q̄d a se vltas h̄a tali auxilio q̄su-
tiat et n̄ alii dicunt inde provenire, q̄d
DEUS p̄ suam suam mediam anteq̄m tale
auxilium decerneret, explorasset vltam
in talibz et talibz circumst̄is posita tali
auxilio et n̄ minori q̄sura, unde tale au-
xilium potibz dedit q̄m minus sufficientis.
Extra th̄oip̄as dicunt dari auxilia DEI ex
seip̄is et intrinse efficaciam et tale auxilium

ea Dei gratiam efficacem, et huic auxilium
 ab aeterno & decretum ex parte Dei absolutum
 & conditionatum ex parte obiecti sibi hominibus pro-
 parat, quod dum illam conditionem implere & suffi-
 cientes auxilium sibi absolute decretum per-
 vocanti gratia Dei ad eum implem cooperantur,
 adeoque quod tale efficax auxilium à Deo non
 rejiciamus, provenire ex nobis, ut am ex Deo,
 de qua supra iuncta Recens. videat, supra refundi
 magis in Deum pro oibus circumstantiis quod agerem
 explorante, neque tamen pro oibus circumstantiis ad hoc
 ut opereremur tantem, quam in hominem, ut fa-
 cile consideranti patebit. *fil*

Assertio gratia Dei efficax sua efficaciam non habet ex
 cooperacione liberi arbitrii sed ex se ipsa *gri*
 & sententia cum Thorstano cum suo S. D. contra omnes
 recentiores. S. D. hic q. 102. a. 3. in arg: contra
 ait: quod hoc cooperatur ad Deum sicut lutum ad
 figulum sicut illud Jerem. 18. sicut lutum in ma-
 nu figuli, sic vos in manu mea figit S. D. sed
 lutum non ex necessitate augetur formam à figulo
 quatenus, *fil* preparatum: ergo neque hoc recipit ex
 necessitate gratiam esse à Deo quatenus, se preparat
 ita S. D. ubi tria docet 1. quod sicut figulus se habet
 ad lutum ita Deus se habet ad hominem, adeoque

Sicut figulus lutu potest movere inflexibile ex seip-
so, ita etiam DEUS potest movere hominem inflexibilem
ex seipso et in hoc legitur in scriptura Isa:
14. Dux exercituum decessit et quis potest in-
firmare? 2° docet etiam hominem non gratia se
ad gratiam potest preparare et in hoc dicit Tertul-
lus anathema sit qui dixerit lib. arbit. a DEO
motum nihil cooperari gratia vocanti in
ordine ad iustificationem 1° Cor: 4. 3°
docet, quod in quantum homo se preparat, DEUS non
necessitate ad danda gratia sicut neque figulus
ad danda formam. Lutus quatenus illud fecerit
preparatus: et hoc est quod quidam volunt Theopha-
si Recentioris gratia non intelligunt quod Theopha-
si velint persimile habere, quando dicunt, quod pro-
donaem, quia et ipsum gratia auxilium
efficiat ut sequenti scribit: dicemus, hinc l. n. hinc
non lib. in potestate libera hominis sed in voluntate DEI non
ex necessitate sed ex bonitate sua nobis ea dantur,
deus in hoc ipsum velit Apollonius dicens quod non filii vo-
luntis, neque currentis, sed miserationis, quem locum
interpretatur S. Augustinus in Enchiridion: c. 399 ipse gratiam
media reiecit, denique ita dicit, potest si nullus

Christians dicere audebit n' miserentis i' Dei pro
centis ne q'lo apertine q'radicat, restat et p'te-
rea recte dicitur int'eg' n' volenti, neq' cur-
renti, s' miserentis i' Dei; ut NB. totu' Deo
des q' hois bonā vltim et preparat' adiuvandā
et adiuvat preparatā. Ita Aug.

Loco supra ut: in Oail S.O. preparat' hois ad 92.
grām p' q'fidere fm q'd e' à Deo movente, et
tunc h' necessitatem s' homo. ad id ad q'd ordinat'
à Deo n' q'dem coactionis s' infallibilit'. Ita S.O.
q' dicitur pro ponendo efficaci Dei auxilio n'
videt' testam': en dicit em: preparat' hois ad
grām s' q'fidere, fm q'd e' à Deo movente
h' necessitates hoim n' h' cogendo s' infallibiliter
inferendo id ad q'd h' h' tale auxilium ordinat':
d' q' ex mte S.O. auxilium grāe ex seip-
so seu ex ipso Deo movente efficac' et in-
fallibilitans leglam ad id ad q'd à Deo d' h'z,
n' expectans cooperat' hois, s' necessitates id
i' infallibilitans hoim ad id, q'd DEUS vult.
Et hoc ipse innumeris scriptura testimoniis proba-
Isai: 46. Concilium meū stabit et ois vlti, mea-
fict. Gen. 50. Num Dei possum resistere vlti?
Ephes 13. Non e' q' p' h' tua resistere vlti. Isai: 14.

Dns exercituum decrevit et qd p̄it infirmare.
His et aliis de scripturae h̄i p̄t̄i testimoniis
nra apositio p̄t̄i p̄t̄i, p̄t̄i temp̄i deficiat
remitto vos ad Helgiam Scholast. S. Ludovici
Banzel q̄ Tom. 5. Fo. 4. de graa. q. 2. a. 1.
à f. 351. q̄ ad 385. hanc nra sentia 50ta
argum̄t̄i ab auctoritate et rase p̄t̄i ex in-
stituto solidit̄e probat, et q̄t̄i text̄i an
argum̄ta q̄t̄i, p̄t̄i solutes clamas ex toto
infirmat. Ego am unū h̄m text̄i in
D. Fulgentio Augustini in p̄t̄i adducis q̄
ait in l. de Inca: et gra: c. 29. in loc̄i v̄o: q̄nd̄o
DEUS oia q̄ vult facit, si vult h̄m saluum
fieri, unq̄ salū n̄ nisi à bona incipit velle, ip̄t̄i
velle n̄ in h̄m inchoat, p̄t̄i ut ab h̄m nascat̄
expectat? o q̄m p̄t̄i nefas aperit̄, dum
graa DEI q̄t̄i regnat̄. et h̄m q̄re
DEI se in bonum mutari negant, q̄ h̄m n̄
eent nisi bonit̄e DEI q̄t̄i existant̄.
ita S. Fulgentii q̄t̄i Medit̄as, p̄t̄i ad em in-
t̄i q̄t̄i n̄. 30. dicta s̄t̄, facile deprendet̄i q̄
cum p̄t̄i Medit̄as DEUS p̄t̄i media p̄t̄i
velle bonū in nra velle inchoat, explorat̄
q̄t̄i nos facerem̄, adeoq̄ n̄ DEUS in nob̄i velle

inchoat, si hoc qd nos velle & sua explorata
 tricem quovis, ipse sua tunc gratia adjuvat, et re-
 vera et velle ab hoie nasci, expectat, ut ipse
 velle dicitur, gratia hoc inquit. Fulgentij hoc
 pessimum nefas appellat, hoc dicit gratia Dei
 glutinante regnare, si hoc est. Meditate ce
 nolunt, gratia em Dei glutinante regnare
 neutriam cogitamus.

Dei a tunc 1. gratiam fieri efficacem ex nostra cooperatione 93.
 lib. arbitrij supponit suam mediam et decretum huius
 Dei tum ex se obti. quod dicitur, etiam in ipso hoc
 sua media ex N. 89. et talia decreta in Deo dari
 ut patet quia in ipso involunt ex N. 90. igitur neq.
 gratia efficacem ex se & cooperatione nri arbitrij tunc.
 N. patet ex N. 90. et ostendunt oes Recens. m. carta
 h. ex ill. N. 90.

Σ. DEUS ut huius cordium inclinandum omnipotentem
 potestatem, cum ipse sit ita ex sua sua oia, ut oia
 creata dicitur ipse am a nullo potest ex necessitate
 dicitur, atq. DEUS ut huius talem potestatem nisi ipse
 efficaciter quom ex se movere potest, si em hoc ut patet
 & creata dicitur ois eiq. motio facile eludere,
 90 DEUS efficaciter inclinare potest contra huius quom
 ex se et independe a ipse creata, et hoc patet
 ex N. 92. atq. DEUM efficaciter quom ex se et inde-
 pende a ipse creata inclinare corda creaturarum

manifeste involvit auxilium ex se ipso efficax,
ut go DEUS dare auxilium ab intrinseco et ex
se ipso efficax, adeoque sententia recentiorum in
substantia, docens eigni auxilium in DEO re-
pugnare resu actum gtingentiu liberoru.

94. 3. Q. id qd Eulia in suis orauibz rogat an
fieri pot an n? utiq, dicent Recent: id fieri pot
Eulia em pro impossibili n rogat: atq, Eulia
rogat in suis orauibz pro graa ex se efficaci:
go ut dari huic graa qd fit ex se ipso effi-
cax. p. m. Eulia in pereta Dico 4. m. ipso
posse pnt: et alibi rogat ita: et nras etm
rebellis, qdella pntiq, vltis; ad qd sic uoges,
Eulia rogat DEUM ut etm rebelles vltis ad se
trahat, hoc am fieri n pot nisi qd graa ex se
ipsa efficacem, nam qd rebellem qdella vltis,
renitentem etm ad se efficaciter trahit vltis,
renitente am qd ad se trahere vltis qd aliud e,
qm etm n qd renitentem n cooperante vltis
in pietis actum mouere, et qd hoc aliud, qm
qd proprium ex se efficax sine qdne pro ipso
crea creatam efficaciter gventere ad DEUM!
iqz du' Eulia rogat ut DEUS etm nras rebelles,
qdella vltis, Eulia rogat pro graa et auxilio

ex se efficiant, ad qd fm Eulias dari graa ex se
ipsa efficax et actu invalidabilidans etm indegit
a spm ueaa;

4° S. Augny l. 4. ad Bonifa. c. 6. et q. ail: oramg
pro reugnantibz et opugnantibz, et petimz ut
fiant ex nolenti bz volentes, et ex reug-
nantibz gsentientes, a qo nisi ab illo de quo
hriptom e. proparaz, vltas a Dno? Idem
S. Aug. Ep. 107. ad Vitalem ail: prosq n oramus,
s nos orare fingimz, si nos ipsos, n' ite ere-
dimz facere qd oramz. Ex qibz ita argntol:
qdo oramz credimz Deum q graa facere id
qd postulat, s oramz n' ut illi q graa hnt
eam dtrahat ad bonum, s potiz ut ipsa graa
etm reugnante, et rebelles, vltas gvertat, et
dtrahat ad bonu: qo credimz graa ee tale,
ut n' expectet spm et dtrahoe nra vltis,
s ut potiz ipsa proveniat et prodtrahat nra
vltem.

5° Pz: Nisi graa ex se ipsa foret efficiant, s 95.
etm q cooperacem libera hnt arbitrij sua
exploratrice prorsam, graa Dei dret ee ex
se indifons, s hoc dici n' pt: qo s Mem quadant
Recent: m. p. si ois graa Dei act. indifons, non
DEUS, s hool operary, sui velle et efficiere graa id,

quod tota Ecclesia dicit Philip. 2. quia DEUS ope-
rat in vobis, velle et perficere, hoc am dicitur
A: gop. p. seqla: illa dicitur velle fuit operari
licet et perficere, quia indifferens velle reducit in actu
et: illud fuit efficax velle et fuit et de ope-
rari, atque si gratia est indifferens a DEUS q
suum gratiam s. hoc q. sua electioe tu in-
differens velle fuit, tu ipsam etiam indifferens
gratia de indifferens reducere in actu, et
tum velle tum gratia faceret efficax: go
etiam ipse hoc et a DEUS operari, suum
velle et perficere, hoc in prospectu sufficienti
pro probare, tu ex prenotatis veritas apertis
facile colligi et in oibus auctoribus Theisti
namque Pra. Banzel prima. rae, quincens,
et ab auctoritate et a rae papim pind in-
veniri, restaret ut gratias rae etiam solverem,
s. cum illa potuerit in hoc consistant, quod cum
tali decreto et auxilio efficaciam huius arbi-
trij libertas salvari nequeat, cuius in
gloriam proxima fectioe superimponi probandi
eas quoque in altera stat: rprosum. l. 5. A. et
quod gratia efficaciam et promoo ptea geriant, et q. rae
cum in libertas arbitrij salvetur.

Sectio V.

An et qm̄do graa efficax et præ-
motio phca convenient, et qd
raoe cum iis libertas arbitrij salvetz.

Quod graa sufficiens det pœ, graa verò efficax 96.
generari, adeoq̄ illa deq̄ ad actū 1.º hœc verò pœ
efficax ad actum. 2.º ex dictis patet; sicut
etiam ex priori patet: facile ostendit, qd̄ Deus
Deus volens oes hoies salvos fieri ex aeterno
suo decreto det oibz pœ, et præterea decer-
nat ut ex necessitate, s̄ veltis sua bonitate de-
creto ex pœ atq̄ absolute oibz hoibz graa
etm̄ efficaciam quibzdam quidem absolute, quibzdam
sub q̄d̄o indispõniti, si fuerit s̄ idoneos fe-
cerint, neq̄ tñ ex hoc in nra potestate simplt̄
sit, s̄ in Dei bonitate hœc talem graa l. n. hœ.
Item ex ibi dictis liquet, qd̄ hœc graa Dei
efficax n̄ recipiet s̄ invalibilidat actū:
q̄o h̄i dubitaz qm̄do ut h̄i oibz salutis nra
facultas, et h̄i arbitrij libertas salvetz?
pro q̄o s̄ quædam notanda et quida
Notanda est 1.º Libertatem recte descripti qd̄ sit facultas, 97.

dativa in prius acty, ita quod ut ferri potest
in oppositu. In hanc descriptione liberu di-
citur quod positivu oibz ad agendum respicitur, ex se
potest agere l. n. agere, l. n. n. g. n. agere,
unde distinguitur libertas alia specificatio, seu
generali, et hanc dicitur liber, quod ferri potest
in obitu actibus generis v. g. potest amare, l. o.
disse. Alia vero dicitur libertas exercitii l.
etiam generis, hanc liber dicitur, quod potest ferri ad
actus generis oppositos v. g. potest agere l. n. agere
amare l. n. amare, et ex hoc dicitur liber-
tas exercitii quia agere respicit l. n. agere.

Circa hanc libertatem

Notandum 2° quod ad eum centum phisicali si-
multas potest, etiam am potest similitudinis, sive
quod idem est, ut aliquis sit potens pro eodem in-
stanti ad utrumque diversimodum etiam quatuor
ponenda.

3° Notandum: quod indifferens ultimus sit 2plex una
potestatis et privativa, quae in hoc fundatur,
quod ultimas ita indifferens se habeat ad utrumque
ponendum etiam magis sit inclinata ad unum
quam ad alterum, adeoque hoc respicit hanc videtur

ex libertate posimus abstrahendo à positioe
 * aliusq; acti; alia diu, acti; et negatiua
 qe in eo consistit qd vultas du' actu vult ee-
 tincat poam ad n' volendu' l. etm volendu'
 gratium in sensu diuiso id e' diuisim n' am
 in sensu pposito id e' giunctim quasi p
 hanc indiffia' hoc pot' pponere velle et n'
 velle, aut velle et nolle, qd implicat.

Not. 4°. qd di' dicunt Thrista cum pcedonae aut
 graa efficaci nos ee liberos in sensu diuiso n' am
 in sensu pposito n' facere hunc sensum qm recantes
 somniant nos ee liberos absente pcedonae
 hac vero pcedente nos n' ee liberos, neq; em
 hoc Thrista ulq; unqm cogitauit dicere, s' sic
 ee intagendu' nos etm dum sumus pcedonati et
 stante pcedonae ee liberos ad actu grato-
 riu' l. gratium diuisim n' am giunctim ponen-
 du', siue nos feruare poam ad odium etm du' sumus
 pcedonati ad amore, n' quidem talem poam ut
 cum amore ad qm sumus pcedonati piny pponere
 odium s' qd piny du' amang ab amore cessare
 et odire.

Not. 5. qd cu' ois ppositio caa 2°. deat depende- qd.
 re à caa 1^a et quidem pny qny ppositio; et caalita;

ferri
 bene
 ex p
 ager
 p
 ferri
 re, h
 nihil
 ferri
 legere
 i libe
 legere
 iud p
 his, sic
 eum vi
 giunctim
 pta un
 fundat
 utamq;
 ta ad un
 hanc p

sua adeoq; effectio p̄ha deat p̄h̄c dependere
 à j̄o effecto DEO, d̄onao am nra vltis q̄a d̄icij
 filis s̄it p̄ha d̄onao et effectio, ipsa q̄oq; deat
 p̄ha dependere à j̄o d̄onante et caante q̄d̄
 DEUS, et cum ubi dependentia ē unig ab altero
 t̄nqm̄ à caa, ~~id̄e~~ etm̄ d̄onao caa d̄t ee p̄ior
 saltm̄ n̄a et p̄oria ad d̄onaoē caatam,
 hinc q̄oq; d̄onao caa j̄a deat ee p̄oria ad d̄ona-
 tioem caa 2a adeoq; illam caa j̄a d̄onaoē
 de d̄icij p̄ham p̄d̄onaoē, et h̄c multib; ^{ca}
 r̄oib; necessium ee ostendi in nra p̄ha
 in fine ex q̄a p̄d̄onaoē d̄nam ee ne-
 cessiam h̄c sup̄ono: ē am p̄d̄onaoē fm̄
 ibi dicta p̄ha et realis motio à solo DEO
 procedens caa creata transeunt imp̄pa
 p̄iorite n̄a procedens ipsiḡ operosem,
 et q̄am caa creata efficaciter excitat et
 applicat ad operosem q̄firmat̄ sua n̄a eli-
 ciendam. Et circa hanc moxem DEI ante-
 q̄a dicam̄ q̄ndo cum graa efficaci libertas
 h̄c arbitrii salvet̄, querim; an et q̄ndo in
 graa efficaci q̄reniat̄.

99. Ultimo notanda ē q̄d̄ si d̄icij s̄it ois effectio creata
 à DEO dependet, ita etm̄ dependet ipsa h̄c arbitrii
 libertas, adeoq; d̄ylx d̄z, radix nra libertatis alia ee

mota et extrinseca altera vero, intrinseca et proxima:
 proxima et intrinseca est quia indifferens quia obta prout
 ab intellectu sub indifferencia sed agendum s. n. agendum, et hoc
 est oino necessitas ad libertatem, unum enim veritas sit
 ipsa coeca sequens ductu et dictamen ratio ut in
 suis generibus sit libera et indifferens, ut ab
 intellectu obta indifferente prout, et hinc quia in
 visiva officia DEUS representat, ut simul bonum sine
 ulla indifferencia, amor obsequi dicitur, neque n. liber;
 Extrinseca et remota radix libertatis est infinita effi-
 cacia duae veritas, quia n. totum attingit substantiam,
 sed etiam modo hinc adioris, unum enim duae veritas sit uniusmodi
 indefectibilis et efficacissima causa omnis effectus veritate,
 n. totum facit ut res fiat, sed etiam ut per medium naturalem
 agentis fiat, sicut libere b. necessitas, DEUS quippe
 n. et totum dicitur necessarium, sed etiam liberum, unde
 Aug. de correctioe et gratia c. 14. ait: magis DEUS
 est in potestate sua veritas hominis, quam ipsi suam
 unde sicut hoc in sua potestate habet se donare ad
 aliquid sine lapsione sua libertatis, ita quoque, DEUS
 potest donare hominem ad aliquid sine eius libertatis la-
 psione donacione caeli, unum quia ut ex S. B. diximus
 n. 92. hoc n. cogit, sed etiam invaliditatem. His
 ita notatis sit

Apertis: Efficacia gratia facta in praedonacione propria 100.
 consistit, neque est aliud gratia efficax, quam ipsum auxilium
 praedonans a solo DEO procedens creata caeli

transcuntur in profu perinde nra procedens
ijug operacionem, & qd eaa creata efficaciter
erunt, et applica ad operandu supraale. sic
intelligis veru sine volendo bonum qd fit
tu nra reali eliciendu. Est qm thomam
ex S. D. multi locis eruta, quois hoc S. Prem
docere recentres qdmcq, int inficiant. Unum
t'm ego adduco textum qm h' hic q: iii.
a. r. ad 2. qo qm affirmo indubite tenebim
S. Prem nobisui persipere. ait am: Dicendum
qd Deus n sine nobis nos iustificat, qia p mo-
tum liberi arbitrii du iustificamur, Dei
iustia qsentim. Nulle tu motu n' eaa
graa p effecty, unde tota operao qfinit ad
graa. Ita S. D. qd respoe solvit obicem
sibi ex S. Aug: factam p illud qd S. Augustus
dicit sup illud Ioan: 14. opera qo ego facio
et ipse faciet p qd creavit te sine te, n
iustificabit te sine te. qo t'ntu Augustini
S. Thoa adversu volebant inferre, qd n deo
graa simplt operans. Igit S. D. 1. hac sua
respoe qfendit dari graa simplt querante,
et u' graa simplt querans sed sine dubio graa
ex se ipsa efficax, hoc respoe qfendit S. Pr
dari graa ex se ipsa efficacem, et hoc intendit

2.º et loci cit: insufficienti e' man' fessum.
 Dein S. Ar explicat obiecti S. Augustini et
 prosequitur illud qd' vana deat cooperari ad
 sua iustificacoe et qe creata e' sine ipsa
 n' saloy sine se ipsa, et diuit hoc ce ita
 intelligendu, qd' n' iustificam, nisi p' motu
 liberi arbitrii iustia seu graa Dei gfen-
 tiam: ne tu hoc male intelligerem, et pu-
 taremy nos iustificari qia gferim' qd' fuit
 efficacia graa a vna gferu' tuqm a caa de-
 penderet qd' aient recentioru, et n' magi,
 qd' ipsum qoqz hoc gferire nri arbitrii cae,
 a graa et aient thrista, statim protestay
 S. Ar et ait, ille tu motu f. fuit lib. arbitrii
 gferu' S. Ar. n' e' caa graa pfecta, id e' graa
 caat' gferum tuqm caa fuit effectus, unde
 pergit S. Ar: tota operas p'inet ad gratiam.
 Quid claris p' vna sententia gtra d'cent:
 S. Ar dicere p'isret, tota operas, inquit, n'
 h'm pars, n' h'm officia operas, n' h'm actio
 aut effectus, s' tota, tota inquit, id e' et gferu'
 ad graam et officia ad operas boni l. veri
 supraacti, tota hoc operas p'inet ad graam, et
 videm tuqm ad caa fimplet operantem.
 Qz: a' hoc q' inquit' autoriti citata S. Doctri: 101.

Gracia simpliciter operans est efficax et auxiliium
causans motum libere arbitrii, quod dum iustifici-
camur iustitiam Dei querimus, ut patet ex
istis: Aut: S. Dicitur, atque iuxta Thomam, sic
probatum ad volendum libere intelligere signa
nil aliud est, quam auxiliium seu motus causans
aspirum actum vocantur gratia Dei in hoc ar-
bitrio: igitur secundum Thomam et S. Dicitur auxiliium
gratia efficax est auxiliium probans attra-
tivum creatum ad appetendum verum libere su-
pernaturali; et hoc uterque patet ex eo, quod tota
divina probatio, prout posita 11. 98. venit
gratia efficax: gratia enim efficax est motus à
solo Deo procedens, solum quippe Dei est dare
gratiam supernaturalem, causam creatam, prout vult
homo transiens impropra, id est non querens
causam creatam per motum quilibet et propriam ma-
nentis, quod se teneat ex se actu, nisi per
motum virtuosam motus pro imito tunc re-
spondenti operam et pertinenti ad actu 2.
priorile nam procedens operam quia in se
teneat tunc ex se actu 2. ut pote causalitas
causa 1. et applicas vult activa creatam in actu
1. et gratiam sufficientem quilibet ad operandum

signante, deesse seu temere pro e' fuit cum
 operose utpote invaliditatem actum, proin
 solum causalitate et non procedit operose
 signantelem, q' qam caa creata efficaciter
exiitq' et applicat' ad quocumq', eo ipso qd hoc
graa sit ex se ipso efficax, et ex hoc debet
a DEO ut q' illam hoc invalidit' operose,
 adeoq' cum a suo p'oe efficaciter reducat in
 actum 2° n' t'n quocumq', p' q'formit' suo non
eliciendum, cum em DEUS sicut diximus
moveat n' t'n attendo ad s'p'stam acty, p'
 etn observando modum agentium, adeoq' ne-
 cessaria moveat necessitatem, libera vero mo-
 veat s'm modu' agendi liberum, ipse sua' graa
 efficaciter sic vltim' noa ad actum 2° applicat,
 sicut nos ipsi facim' d' aliquid ex noa poteste
 operam' relinquens in nobis indistincti p'oe et
 hoc indistincti p'oe t'n reducens in actu et
 faciens t'n et q'ntum n' quocumq' actu, n'
 am qd actu q'ntum operari n' possim'.

Insuper auxilium hoc efficaciter graa n' tollere 102.
 p' caare noam libertatem. qd sic probo In auxi-
 liu' ex se ipso efficaciter n' tollit libertatem p' caat
 eam quia n' dat ad actum 1° in q' t'n s'p'to libertas
 et indistincti q'ntum, p' t'n ad actum 2° et q'dm s'm
 modu' agentis, na necessitatem, neq' sine coactione agentem

ut operari, s. h. m. et invaliditatem et fa-
ciens ut operari atq; hoc facit auxiliu
ex se efficiat et praestans p. h. a. n. em
loy, ad hoc, s. h. m. ad operari, et q. d. m. h. u. g. m.
ut m. d. u. agentis, cui advenit offerret, ut
adeo nil aliud faciat q. m. creacione applicat
et exiit officiat ut ipsa in actu 2. p. e.
d. t. n. e. t. et ideo cum d. t. n. e. a. o. 2. p. e. p. e. n. e. r.
itru libertis creata, et hanc d. t. n. e. o. e. D. E. g.
f. s. u. i. a. u. x. i. l. i. u. m. e. f. f. i. c. i. a. t. u. m. g. r. a. t. i. a. s. i. c. u. t. s. i. c. u. t.
patet ex autoritate S. D. i. s. r. e. l. a. t. a. n. o. 100, a. u.
x. i. l. i. u. m. g. r. a. t. i. a. s. p. r. a. e. s. t. a. n. s. n. o. l. u. i. t. n. o. l. l. i. t.
s. i. c. u. t. l. i. b. e. r. t. e. m. u. t. p. o. t. e. c. a. n. s. c. r. e. a. t. i. o. n. e.
l. i. b. e. r. t. i. s. c. r. e. a. t. a. . H. o. c. u. t. p. a. t. e. t.

103. sciendum est DEUM cum f. centiam sicut 1. caa
ita etm fil. 1. liberum dans unicuiq; hoi sicut
caare, ita etm liberè caare, h. e. in sua po-
tente. vlt. h. o. m. magis q. m. h. e. a. n. t. i. p. s. i. f. u. a. s. u. t.
dicit S. Aug. lib. de corr. et g. r. a. t. i. a. i. q. a. d. e. o. q.
p. o. e. a. t. t. i. n. g. e. r. e. a. c. t. i. o. e. s. h. o. i. e. n. o. t. h. m. s. m. s. s. t. a. a. m.
s. e. t. m. s. m. m. d. e. m. l. i. b. e. r. t. i. s. ; i. t. a. u. t. p. i. t. c. a. a. r. e.
i. n. h. o. i. e. n. o. l. o. l. i. m. q. d. a. g. a. t. , s. e. t. m. q. d. l. i. b. e. r. e. a. g. a. t.
e. t. c. u. t. h. o. c. n. o. l. i. t. o. i. p. o. t. e. n. s. , q. i. t. a. c. r. e. a. t. i. o. n. e. u. t. r. u. m. q.
d. e. d. i. t. e. t. a. g. e. r. e. e. t. l. i. b. e. r. e. a. g. e. r. e. , e. t. q. i. d. e. m. s. m. m. e. n.
s. u. a. m. p. a. r. t. i. c. i. p. a. r. i. s. p. l. e. n. i. t. u. n. i. s. s. u. a. ? q. d. i. d. D. E. U. S.

creata dedit sine dubio, ut daret, nihil negotio
 dando amittit, proinde quod dedit creatura ut se se felter
 liberè donaret, adhuc id dare potest: DEUS ergo ut
 creatura liberè se donet facere potest, et quidem ex vi
 sua propria, quod cum DEUS ex propria sua potest, id ut
 efficaciter et infallibiliter fiat sine dubio facere
 potest: dum ergo DEUS ex vi sua propria facere potest
 et caare, ut ultas liberè se donet, facere
 etiam potest, ut ultas liberè quidem se infallibiliter se
 donet, atque facere ut id, quod fit, liberè et in-
 fallibiliter fiat, non est tollere, sed caare libertatem
 ut patet, id verò quod DEUS hoc agit ut creatura
 liberè et efficaciter donet, est auxiliū gratiæ
 efficax et ideo præstans quia est illud DEUS
 creaturæ donat efficaciter, ad hoc ut se liberè
 donet: igitur auxiliū gratiæ efficax et præstans
 non solum non minuit, sed etiam caat libertatem ultis
 creaturae.

Sic ergo salvas libertatem huius arbitrii cum præstans efficacia 104.
 et gratiæ efficax quod DEUS efficaciter movendo
 ultem naturam non solum agit ut prima et univulsa causa,
 sed etiam ut prima liberum, adeoque et suam motum præ-
 viam non solum attingat actum ut quæramus, sed
 etiam medium naturalem agentis, five ut liberè ope-
 remur, sed tamen ista motus solum dicitur ad bonum non vero
 ad malum loquendo de malo felter, cum malum
 solum non fit atque se defectu, non quæramus sed privas, præstans

am fil. h. ad actum 2. agentium in vase
 actus et line etm patet qd DEUS n. sit
 auctor pot. facti sumpti quov. nos grad
 auxilio efficaci p. d. h. n. e. t. p. o. i. n. r. e. t. e.
 dixit Evangelista in ipso facta s. o. i. a.
 et sine ipso factum e. n. i. h. i. l. i. d. e. p. t. o. m.
 qd factu e. p. l. a. c. e. s. e. t. q. u. i. d. e. m. s. t. h. i. c. r. a. n. i. b. y.
 alii p. r. o. d. u. c. t. i. o. n. i. s. p. h. i. a. n. e. c. e. s. s. i. t. e. m. p. r. o. b. a. r. e.
 s. q. u. i. a. t. e. m. p. o. r. e. b. r. e. v. e. e. s. t. e. t. i. n. p. h. i. a. n. r. a. h. u. i. q.
 n. e. c. e. s. s. i. t. a. s. f. a. c. t. u. s. f. u. e. r. i. t. p. r. o. b. a. t. a. i. n. T. r. : q. o. r.
 de DEO de ea dicat. illud h. i. c. e. x. i. n. s. t. i. t. u. t. o.
 a. g. e. n. d. u. n. p. r. o. s. u. m. p. t. i. o. p. o. t. e. s. t. i. n. e. i. d. e. m. a. p. p. l. i. c. a. r. i.
 r. a. o. e. s. s. e. t. i. o. e. p. r. i. o. r. i. p. r. o. e. f. f. i. c. a. c. i. s. a. u. x. i. l. i. u.
 n. e. c. e. s. s. i. t. e. a. s. u. m. p. t. a. p. r. a. t. e. r. a. l. i. a. s. q. u. a. s. i. n.
 p. h. i. a. p. o. s. u. i. m. y. u. n. d. e. a. l. i. i. s. m. i. s. i. s. p. r. o. s. u. m. p. t. i. o. n. i. b.
 o. b. i. e. c. t. i. s. s. o. l. v. e. m. u. s. l. o. l. : o. b.

Solvuntur Obta.

105. Ob. 1. q. tra. apert. sect. 4. ubi diximus dari
 auxilium gratis ex seipso efficax: Vide qd
 sententia Theologica de auxiliis efficaci inducat
 l. in desperaem, l. in temerariam presumptione

sua salutis: p[ro]t em unq[ui]sq[ue] quod se ita dicere:
 O DEUS mihi q[ue]retur auxiliu[m] efficax l. n[on] e[st]
 si ita, infelice salvabor; si n[on], infelice
 damnabor, sicut em impossibile e[st] sine graa effi-
 caci aligem actu salvari, ita q[ui]q[ue] indubie[m] e[st]
 aligem cu[m] graa efficaci salvari, hoc am n[on]
 negat in sentia Molinistarum, du[m] sm eam sit
 in poteste hois graam facere efficacem l. re-
 linquere inefficacem, in sentia am Thomam
 id n[on] sit in poteste hois, s[ed] t[ame]n in bonitate
 DEI largientis l. n[on] largientis.

R[es]p[on]d[et] n[on] q[uo]d hoc nra sentia inducat aut in
 desperacionem aut in presumptioem, q[uo]d ut in-
 tergas sitis, ita misericordem ee DEUM,
 et q[ui]q[ue] auxiliu[m] efficax donet aliquib[us]
 sine ip[s]um meritis, illud t[ame]n nulli negat
 nisi demeritis, et proterea ut unq[ui]sq[ue]
 medeas, det oib[us] auxiliu[m] ex seip[s]o suffi-
 cians: hinc affi[rm]at intra se ita discurrere
 p[ro]t, si DEUS dederit salvabor, si n[on], dam-
 nabor, p[ro]terea In luiti nemo desperat, s[ed]
 unq[ui]sq[ue] d[icit] seire, q[ui]a ip[s]e dabit n[on] q[ui]dem ex
 necessitate. s[ed] ex sua indispensabili bonitate
 si me dato ad hoc mihi auxilio sufficienti,

in ran
 ad p[er]
 nos graa
 rebe
 a p[er]na
 d[icit] ip[s]u[m]
 l[icit] m[er]it[is]
 vobis,
 re hui[us]
 a d[icit] ip[s]u[m]
 ip[s]u[m] h[ab]ere
 p[er]fici
 auxili
 q[ui] in
 p[er]cipi
 ing d[icit]
 videri
 i[n]d[uc]at
 p[er]cipi

fali auxilio efficaci fecero dignū; nunquā
vides eam potius in hostia sentia firmiter
operandi ea, quā desperandi aut profumendi:
certe si nō magis, saltem sicut in sentia
recentiorum quōs ita dicere videt, l. Deo
dabit mihi auxilium cui ego infirmus
operabor, l. nō dabit tale auxilium. si
primū certū operabor et salvabor, si 2.
nō operabor: cur talis in hac sentia non
desperabit? nō ideo quia tale sperat, et
sperando rogat auxilium ut quere, idem
a fortiori in nra e sentia. Elegante s.
augustinus ad hanc obicem sibi ab heret. Pela-
giano, et semper: formata ait c. 22. de dono
perseverantiae: an timendum est, ne tunc de se hō
desperet, quōd spes eius dea ponenda demon-
strat, in nō, nō am desperaret, si eam in
seipso superbissimū et infelissimū po-
neret. Et lib: de prodest: Num c. ii. sane
inquit, cum apud dicat ideo ex fide, et sū gra-
tiam firma sū promissio, minor, hōies
infirmi sua se male committere, quā fir-
mitati promissionis Divinae: si incerta est

mibi inq; de meijso vltas DEI: qd go?
 tuane tibi vltas de deijso certa e, nec
 times? cum igi utraq; incerta snt, ut
 n' hca firmiori, qm infirmiori fidem
 suam ssem charitemq; qmittit! et de-
 nique geludid, tutiores go fidimq; si totu
 DEO damq; nam nos illi ex se, et nobis ex
 parte qmittimq. ita s: Augtng qtra posita
 obicem cum qd oes fere alia coincidunt.
 Ob: 2o qd hoc nra sentia saltm inducat job.
 in ai languorem, tum raoc sui tum raoc
 zeli qd alios, unq; qd em cogitabit qd
 faciam, n' e in mea poteste ut salves
 neq; ut p meas corpis maceracoes aut mihi
 aut alteri graam promerco, si DEUS
 me. et pximu meu vult saluare, iam
 faciat, ipse em alias dt facere si me
 aut illu saluare vult, si sane infinita
 bona qra insmittere, qd tu mente
 zelosa alias fecissent, hoc modo fere
 oes instituunt, obicem qtra aserbioem
 de auxilio grae ex se eficiant.
 R: n: Zelum salubis aut raoc nri aut pximi
 ex nra sentia induci in languorem, qm potiq; zely

spes exitus et promissio, nam quovis nō sit
in hoīs poteste actu salvari, aut actu hae
graa, et nō id in bonitate DEi graa promi-
tentis et salutem, cui boniti sine temeritate
neutiqm possumus diffidere, et propterea
saltem in ara poteste nos reddere ido-
neos cum sufficienti graa DEi, ut DEus
nobis efficacē quoq; graam largiatur, et ex hoc
ipso debem; excitari et ad praestanda opera
bona altius inclinari cogitantes, qd ex
una pte à DEO ad querandū sufficiam
accipim; ex altera verò pte DEUSq; oēs
hoīs vult salvos fieri sicut misericors et
benignus, et si fecerim; qd possum; ipse
quoq; dabit qd nō possum; adeoq; p illū et in
illo nrām salutem querari pimg; vides
qo qd sentia thoiria nō sit caa tædii aut
langoris spiritalis, qm etm hoc potig recen-
tium sentia querit, hoc em qia hoīm pū
viriū fidere facit, à DEi graa petenda
qse quib; defleat, adeoq; in mimose psem
ga dnām bonitatem traducit. hoc p que de graa
ex se efficacē obici solent.

Ob: 3. graa aperiend sed: 5.^a Graa efficax ut diximus
tollit libertatem, praedonatio p^hea um tollit li: 107. 73
bertem: go graa efficax et praedonatio p^hea n
pot venire. m. p. 1.º de rase liberti; e, ut caa
p^hiti; ubi ad agendum requisiti; p^h agere. l. n. agere,
atq; p^hita praedonatio p^hea ad aligem actum
caa illa praedonata n p^h n agere: go p
2.º Ois necessitas antecedens tollit libertatem
ut docet S. Anselmus li: 2. ut DEUS hoc et
L. D. 2.º p^hum Cad: 11.º p^h motio p^hvia efficax
e talis necessitas, ut ex ipsa eiq; d^hioe patet,
go p.

3.º Necessitas antecedens, cuius caam vltas im-
pedire n p^h, tollit libertatem, p^h necessitas agendi
v^h p^h ex moae efficaxi est talis, go p.

4.º Ille atq; e p^hta necessitas qⁱ ori; ex sup^hoe
necessaria et a libera vltate independenta, si-
cut si ex sup^hoe euclidi; v. g. sego, moae p^hti;
hae moae regni petri e necessaria, qⁱ illa sup^hoe
n sube vlti petri, nec in eiq; poteste eam
tollere l. impedire, atq; data moae p^hea da;
et ori; ois acty ex eiq; sup^hoe, i^u sicut
cum qⁱ Thoisland diximus, n s^h in poteste hois
praedonacem h^h l. n. h^h: go p.

5.º Tridentina sepr. C. 11. 5. et can. 4. ex p^hpe
graa haecicos docet, q^d hoc graam dei, et loqⁱz

de efficaci, abicere potest, ei resistere et dispen-
sare, ita, ut qui contradixerit anathema sit,
atque auxilium providens hoc abicere non potest
neque ei resistere, cum ex una parte illud hinc
s. d. hinc non sit in potestate hominis, ex altera
vero parte ipsum ex se ipso sit efficax adeoque
necessarius: ergo potest subsistere una doctrina
de auxiliis ex se ipso efficaci. Sed et alia
obvia, quae recentioribus obviunt, quae quia cum
his s. coincidunt, et plerumque in prima parte circa
finem ubi ex instituto hanc materiam tractantibus
satis sunt resolute, quod hic de novo ponam, necesse
non estimo.

108. Q: ad i. n. m. neque enim gratia neque providentia
haec minuit, sed utraque potius causet libertatem.
unde ad i. prob. c. M. n. m. in enim providentia
non deus ad posse, sed ad actu operari et quidem secundum
modum agentis, etiam stante praesentia manet
libera potestas et salubri providentia potest d'agere
divisive seu pro se divisio ex facultate potest
quod pro se profecto et quasi potestas facultatis non potest
non agere, ne autem dicas hunc esse eundem
eundem Thomisticum de nomine non de re, relegas
igitur n. m. 70.

ad 2°. prob: n: m: praedonias em phea ficut et
 effican graa n' necepsitat cogendo, s' ttm infal-
 libllat actu movendo in q' qidem moe fctas
 attendij acty et mdy agentij, ut proin potius
 libertem caet, qm vcltem necepsitet, s' tn in
 fse latiori fm qd fiet ce illud pt dici ne-
 cepitas antecedas, qd alteru fm praecedit, ut illud
 infaliblt subleqaz, praedonias phea appellari
 necepsitas antecedens, s' hanc n' intellit loc: ut:
 S: Anselmz, q' solum locuty e' de necepsite co-
 actiois, et q' e' q' mdy nas se tenens ex pte
 acty i', at fm n: M: et dicit, qd n' ce id, ad qd
 certo p'ij acty tollat libertem, ficut patet
 qd ad r'ra d'raasem certo movere, p'edemangs
 nemo tn dicat id fieri ex necepsite.

ad 3°. n: m: tao p'ij ex dictij ad 2° una
 ad 4°. d: M: ille acty e' fupltor necepsigiorij 109.
 ex fuproe necepsia necepsitante, et mdy d-
 gentij liberi p'otegrediente c: M: q' orige
 fuproe necepsia n' tn necepsitante, qm potij
 libertem r'ra coante, et mdy r'ra agendi
 observante n: M: p' e' am praedonias phea fup-
 proo qidem ad oerandu necepsia, s' tn n' necepsitans
 qm potij libertem caans, et indifia gniois ex

ple obli manente vltim galicam ad sua
dtonasem hngm caalitas i. cae et i. liberi
morem R. caa, et R. libere, unde de
paribus, de eulijfi, eulijfi em in posito cae
e hngm recepitans, unde hoc obis videtur
pat. Eulijfir.

Ad 5. dico etm Thoisas sententia quili Trident.
fuma hie reueriam et catholicie in illo p.
tore, hoc am ut recte intelligas, fito quili aliud
n' velle, qm hominem pce dissentire abicere et
resistere grae efficaci respiciendo ad pce
eig indifrentem et fitendo pce in pce.
Nam velle, qd hoc etm hoc pce suum actu
R. exercere sic valeat, qd de e. pcedonaty
auxilio efficaci ad bonu, cum boni pcedonae
malu agit, sic em tale auxilium foret efficax
et n', qd implicat, foret efficax ut poy, et
n' foret, qia de rase auxiliu efficaci e
ut infallibile actum ponat, sic am acty in-
falle iat ponere, eo ipso qd pcedonaty
ad bonum, v. g. ad amorem odipet: go p cum
go iuxta Thoisas, pcedonae pcea n' de ad pce

l. ante 1° p^o eu plane relinquit in sua indiffia
 obtra et tunc faciat autu ad indiffion p^o
 infleble legi, fati, videz, manifestu, cor ex
 una p^o graa efficaciam, clare fati, et
 velle explicare, neq, tu ex altera p^o doc-
 trina gentili l. ad latu ungem gtraise.
 plures obices in ura p^o videri pot, ha no-
 bis sufficiunt ta' de graa qm de aliis qua pro-
 bare promissimus. A. B. de naa d^o a graa.

ARTICULUS III.
De naa Divinae grae.

Agebam in 1° arto ne necepsite graa d^o a, cuius
 divisionem dabam in arto 2° dicentes, qd ge-
 neratim alia graa sit abli, altera d^o a,
 et in eodm arto de graa abli fati, mul-
 ta et quovz, proujui explicavimz, sapere
 ut etm de naa grae d^o a gam d^o a diximus,
 agamus, qd hoc arto facere intendimus: in
 q^o 4° quaerentul, 1° qd sit graa d^o a seu an
 sit q^o a inter se nobis inherens? 2°.

An et q^uis sit partinjas nae dnoe, utrum
sit filius alij creati, et an ipsa creetur
jure ej. 3. An et q^uando ea nos reddat filius
Dei adoptivus? 4. An et q^uando ea ab h^uo cha-
ritis distat? haec q^uae, incidenter in et alia
resolvens, respondebunt iam h^uis q^uestioⁿib^us, praesert.
Sed. i. An graa h^uis seu sanctificans sit q^ualitas nobis
intrinsece inherens.

Sect. I.
An graa habitualis seu sanctificans
sit qualitas nobis intrinsece in-
herens?

110. Maa de q^ua in hoc arto, et maxime in hac sectioe
tractantur ea e, in q^ua Lutherani Calvinista et
alii oes nos temporis haeretici q^uis noctua in die
habuina, et ausu errant temerario, ne-
gant nobis inae graa h^ulem et sanctifi-
cantem, q^uis ta dum se ipsos iustificare p^oe
infidels, hypocrisis negare n^o audent di-
cunt nos iustificari n^o ee aliud q^uam nobis p^ote
nru n^o imputari, p^ote sola extensa Chri d.
iustia, et graa q^ua nobis imputa, et nos extensi

denominat gratis et gratis: quia nos quoque hanc
 sententiam dicimus: gratia autem de qua agimus à catho-
 licis et alijs nuncijs, et sanctificans, quodque
 etiam per antonomasiam fignificat gratia quælibet, et
 sumitur pro dono et beneficio exhibitivo supernali.
 quod est radix et conjunctio omnium aliorum donorum su-
 pernaturalium: et de hac gratia queritur, quæ etiam gra-
 tite faciens dicitur, an sit solum denominatio
 extrinseca à benevolentia et favore extrinseco
 Dei quod dicunt hæretici moderni oes, an verò
 sit quædam quedam anima rationalis intrinsece inherens,
 quod dicunt catholici? in quibus sit

Assert: gratia sanctificans non est solum extrinseca. III.
 denominatio sed verum et intrinsecum Dei donum
 inherens anime iusti; Ita S. D. et in eo oes
 catholici contra hæreticos modernos. Breviter
 S. D. hic q. 110. ubi de hoc ex instituto tractat
 in argum. sed gratia autem. Lux potest aliquid in illu-
 minato, sed gratia est quedam lux anime ergo gratia
 potest aliquid in anima. Ita S. D. Hieronimus Augustinus
 talia dicit, et ipse etiam Calving lib. 3. instit. c. 11.
 lect. 15. dicit: nec Augustini quidem sententia saltem
 loquendi ratio. et omnia recipienda est, tametsi con-
 trariam omnia iustitia laude solict, ac totum Dei

brun
 eejan
 t filio
 lla cha
 abilia
 lla p
 r, r
 cians
 lla
 llic
 lla et
 in die
 no, re
 difi-
 cione p
 int di
 ed p
 Chrid
 entia

gracia transferibat, gratia in ad sanctificatione
refert, quia in vita novitatem et spiritu regeneratum.
Est ergo ex ore adversus etiam haec nostra sententia
divi Augustini scilicet quod gratia Dei sit verum Dei
donum nobis intrinsece et inherens. Et hoc
ipsum scriptura plurimisque locis insinuat. 1. Tim.
4. dicitur: nolite negligere gratiam quae in te est, et
2. Thimot. 1. admones te ut resuscites gratiam
Dei, quae est in te per Rom. 5. gratia Dei diffusa
est in cordibus nostris. 1. Joan. 1. quod natus est ex Deo
spiritum et factum quoniam semen ipsius in eo mansit
ergo loco et semen intelligitur gratia. Et hoc alibi
pluries insinuat, sed cum innumeris, et in
primum autoribus alia scripturae loca hic
transpos. Auctoritates quilibet hic adducere
inveniet, sed prae aperiorem a ratione probis
ut sic melius pateat ut quilibet quod
damnaverint.

112. Quod aperiens. Exordium ex S. D. 3. gratia gentis c. 110
desumptis ubi hanc nostram aperiorem gratia eundem
errorem haereticum etiam antequam haeretici illi
docuerunt, suo ante tempore iam gliscebant, ex
instituta huius: oportet inquit S. D. loc. citato

hanc gratia aliquid in hanc gratificatio ee qsi qanda
 form et pfectioem ipsiq: qd em in aliquem fine
 dirigij oportet qd heat qtinuu ordinem in ipse
 nam movens qtinuē mutat qussq: mobile q motu
 finem sortiaz: cum go auxilio dno grae hoo
 dirigaz in ultim finem ut ostente e, oportet
 qd qtinuē hoo isto auxilio potiaz qussq: ad
 finem pveniat, hoc am n' eet, si predictu
 auxilium hoo participaret fm aliquem motu
 et passioem, et n' fm aliquam form manente
 et qsi quiescentem in ipse, motu em et passio
 talis n' eet in hanc nisi qndo ee actu verte
 rez in finem, qd n' qtinuē ab hanc agij, ut
 pproprie patet in dormientibz, e go grae
 gratu' faciens aliqa forma et pfectio in
 hanc manens et m qndo n' qerz; hoc e
 ja ras S. Oris: eam go qertigie pono:

Hoo qndia e in via sicut pro perat sua bea
 tidnem, ita oportet qd pro dirigaz in illam
 tnam pnt finem, et id e qd huiusmi dirigij
 I auxilii grae sicut supra dictu, atq: q
 qd hoo qtinuo qd dirigaz oportet, illud n' ee
 ee motio e. passio, s' ee forma et pfectio,

Seu hinc quod ex se p[ro]p[ri]e g[ra]tis em et
suo dirigi supponit ea se g[ra]tis et p[ro]p[ri]e
directionis p[ro]p[ri]e; go cum oporteat qd hoc ex
se g[ra]tis ordinet in suo ult[im]o fine p[ro]p[ri]a
gratia d[icit]ur h[ic] ad intra recipit et ex se
p[ro]p[ri]e, et n[on] solum extrinseca denominas,
extrinseca em denominas n[on] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
realis et g[ra]tis tendentia in Deu[m], sicut
sunt hoc tendentia ad intra p[ro]p[ri]e
et manifeste p[ro]p[ri]e ad intra recipit.

113. Altera ratio: Oris ex eodem loco est, quia unumq[ue] or-
dine in finem sibi convenientem sicut rationem p[ro]p[ri]e
formae, diversitate em p[ro]p[ri]e diversi s[un]t fines,
sicut finis in quem hoc dirigitur et auxilium d[icit]ur gratia
et supra naturam h[ic]am: go oportet qd hoc super-
addat aliqua signa sicut forma et p[ro]p[ri]e qd
hoc convenienter ordine in finem p[ro]p[ri]e.
3a. Ratio est, quia oportet qd hoc ad ult[im]o fine
et p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e, unumq[ue] p[ro]p[ri]e am p[ro]p[ri]e
sicut sicut p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e: oportet go ad hoc qd
hoc p[ro]p[ri]e in p[ro]p[ri]e ult[im]o fine et p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
qd superaddat ei aliqua sicut ex p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e

aliqua efficacia auxiliant promerendū ultm
 finem: Et hoc forma à nobis diuina graa dñs.
 4a. Ratio est, quia dñs providia oibz providet
 sibi mudi sue. nam ut ex dictis patet, et am
 huc mdy pñy hoibz, qd ad effectum suatū operatū
 oportet eis incoe. supernaaly poas qñdam efe-
 ctioes et dñy, qibz qñi gñatūto fauile et de-
 lectūto et bene operay: qñ auxiliū graa
 qd hoo à DEO gñit ad pñiendū in ultm
 finem aliquam formā et effectioem hoi incoe
 designat. Usq; huc fere ad vltū s. d.

5a. Ratio desumit ex disparate dilectioes in-
 creata, et creata, qe in hoc gñit, qd di-
 lectio increata n' est creata à bono nro,
 s' creata boni qd est in nobis, extra dilectio
 creata caq; à bono qd alicui inco n' vero
 caat, et hinc dilectio DEi diuina effectiva n'
 affectiva, creata vero dilectio diuina affectiva,
 n' am effectiva saltm q' ser. Unde ad s. d.
 dilectio DEi est creata boni qd est in nobis,
 sicut dilectio hois provocay, et caq; ex
 aliqo bono qd in dilecto est, s' hoo provocay ad
 sreatū aliqem diligendū pñs aliqd sreatū bonū
 in dilecto pñexisten, qñ ubi ponit sreatū

dilectio Dei ad hominem, quodlibet quod operante
ponat aliquid speciale bonum homini a Deo colatum:
cum quo secundum predicta gratia gratis faciemus
designet specialem dilectionem Dei ad hominem
oportet, quod aliqua specialis bonitas et effectus
et hoc homini in ea designet illa S. D. et S. R. 5.
apud ipsum vero ordine 2. hoc hoc hoc 5.
raones quas S. D. in malis hereticum seu
3. contra gentes c. 150. iam suo tempore cen-
nos aliquot ante annos contra modernos here-
ticos posuit.

104. His rationibus motis pro Concilio Tridentino illustrante gratia
sepius S. Can. II. definitum quod si quis dixerit homines iusti-
ficari sola imputatione iustitiae Christi (sola peccatum
semper excludit gratia et charitate, qua in cor-
dibus eorum et spiritu S. dependet, atque illi inhæret,
aut etiam gratia qua iustificamur, esse solum favorem
Dei, anathema sit, idem S. Iulianus eodem loco c. 7.
ait: quod unica solus iustificationis causa est iustitia Dei
et quod ipse iustus est, pro qua nos iustos facit, quia videlicet
ab eo donati renouamur, spiritu mentis nostrae, et non
modo reputamur, sed vere iusti nominamur, et sumus
iustitiam in nobis recipientes unquam, sua secundum
mentem quam per se partibus singulis prout vult,

ro: adveniens q' mdu' rae ad gnaalt' fupnalta que
 randa, qd' am n' e' pmanens, n' e' stabile, et ideo cum
 fm cathedra Rom: iuxta Con: Trid: graa fupnalta
 fit q'libet, et ex ipf' nra fine et munere dignofca,
 qd' fit d' deat ee pmanens, verig' d' q' q'libet n'
 tm obit d'fire d' fit q'libet, fed etm qd' fit pmanens
 q'libet, utpote ex fine et munere fco q'libet ipf' q'libet:
 adeoq' utruq' ad fidem p'f'nebit, et qd' fit q'libet, et
 ad fit pmanens, q'libet fm d'by, n' item operatioq'
 ad extra p' p' mdu' additi naali' prop' d'pofitioq'
 ad intra in ordine fupnalta ficut nra d'pofit
 in ordine naali', unde etm ficut nra e' radice
 hui' naali', ita graa e' radice hui' fupnalta,
 unde cathedra Rom: ad locu' p'avit: ftatim addit
 huc am addit' nobil' oia virtut' q'libet q' in aia
 ut graa d'it' infundunt.

Sic obftant q'braia adverfus rae, f'videm p' 117.
 d'fire autoritas Cathedra Rom: ut explicet ex impu
 Pontif' qd' Trid: intendere obit, unde neq' audiend'
 Soby, du' dicit Concilium ex indiff'ria retiniffe
 nomen d'by, ne videt' d'fire fub hac f'fite, non
 em obftat cit: autoriti Cathedra: qd' am ait Medina
 negat Salvaia ad p'oe qd' Trid: ait q' f'f'ol' auxi-
 liu' art'le, loq' em Concil: h' de adelt' h'um
 de parvul', parvuli am n' ft' equae, art'ly interna
 maia, ut h'oc d'by ad operari, parvuli am q'vari n' p'nt'
 et q'nt' Tridm illo can: ex p'prio fine obit damnare

errore hereticum moderni, sicut tu explicare
quod gratia sit, et ideo dicit loqui tu in ordine
ad parvulos, tu ad adultos.

118. Obiciunt Heretici 1.º Iud. 2. Cor. 5. quod quod
noscebat pete pro nobis pete fecit, ut nos epi-
ceram iustia Dei in ipso. ad quod Calvinus:
videt ut in nobis spiritus Christi et iustia nostra, nobis
hinc eo iure quere, quia Christus sumus participes.
2.º Et gratia et dilectio DEO non expedit gratia in-
trafus in hinc dilectio, atque quod tribuit gratia, quam
dicimus hinc, et quod faciat hinc dilectio et gratia
DEO: quod non expedit quod sit gratia intrafus si sufficit quod
sit favor aliquis intrafus DEI. M: p: et gratia
et dilectio DEO et hinc deo intrafus ab actu
dilectio et amicia DEI quod patet a pari et em
gratia et amicitia hinc et nisi deo intrafus,
atque deo intrafus non expedit gratia intrafus
ut patet ex phis. quod.
3.º Deus est odia hinc petere quod in eo caet aliud
intrafus: quod potest et diligere hinc nil caendo
in eo.
4.º Cuius hinc diligere a DEO alia gratia et amicitia
DEO atque in illo priori gratia non potest intelligi producta
ad intrafus quod em charitas dicitur a gratia, tu
et indivisibilis eius comes: at quod dari gratia gratia fa-

ciens qd n'auisqz intonfu p' h'm entonfu denoich.
Et p'adestinas includit f'alem fauore et dilectioe
Dei qz hoies, et tu n' p'oit aliq'd intonfu in hoie
cu' n'ois p'adestinaty p' p' in graa, igit ce
p'ratu et dilectu DEO q' se n' p'oit aliq'd inton-
fu in hoie.

6.º ad Rom: p' illud graa nobz et pan diuit
glopa: graa id e' remissio p'ctum, p' remissio
p'ctum n' p'oit in aia aliq'd p' soltu in DEO
n' imputante p'ctum, sm illud p'f: beaty vir
cui n' imputauit Dng p'ctum, qz nec graa p'oit
aliq'd in aia. hic

R: ad 1.º cum Joan: Chrylost: nos appellari iustia ^{119.} ^{119.}
p'ctem sanctit; qz nobz auersit ex fide n' attendo ad ipse.
graam q'ra' in seipsa p'f. 2.º el 2.º nos diu fieri
iustia Dei q'ia graa interna ex qz iusti sumy n' h'bemz
ex nobz p' ex DEO, unde recte dicit Aug: Coniue 1.
in Gal: 30. Ideo Dei iustia diu, ne hoo se putet a
seipsa h'c iustiam. C. 3º Vocari iustiam Deip'to
redemptioem noa, q'ia fuit Chry ad noa sanctificoe
p'p'ry et iustiam seu interna graa nobz fuit pro
merit; singula ho reprob; fut explicant tentu
ait: sm doctrina cath.

Ad 2.º n. M: cum M: p'ia prof: ad aspumptu diu n'ce carite
int amore h'u et dnu, q'ia dng cast n' caly, extra
h'ny cast n' cast, unde ipse affect; diu, et sup'oit
aliq'd bonu in dilecto p'acrispens, dng vero diu,

effectus carnis bonae in dilecto vide saepe 5^a

N. 113.

Ad 3. n. c. Cuius separatae, quod hoc iam desinere
vere ipsi est naturale et se ipse ob hoc portionate
dum nam amor, quia ex se non potest esse gratia et
auctus DEO quod in ipso quod est.

Ad 4. n. M. aale gratia in hoc DEO ut auctus,
se efficit et gratia auctus, sicut aet ante
solum quod cum illuminat ut illuminatur, se
illuminae, ita ut illuminans sua prior dig-
nositas.

ad 5. Adet P. Wittenbergae hic q. 2. a. i. predesti-
natio involvere efficaciter dilectione pro tempore,
se ipse pro eo quod statuit hoc predestinato gratia
gratia.

Ad 6. deis remissionem peccati fieri non potest sine
infusione aut hypostasi interna gratia, et sic
hoc deus ob hoc hominem sui non imputabit. Sed potest
unde dicitur verum, quod remissionem peccati saltem carnis
non ponat aliquid in anima ipsa enim carnis et gratia ut
ait Trident. relatu N. 114. unde S. D. hic q. 110. a. i. ad 3.
ait: remissionem peccati non fit sine aliquo effectu divinitus in no-
bis carnis, sed quod potest respondere ad obiectum unde hoc pro
veritate apostoli catholici. lect. 2. n. gratia et hinc
et quod partem pro se non dicitur.

Sect II.

An graa htalis et qlis parti- cipao dnae naturae sit?

Voluit benignus Deus miseris nos vltim oiu terrenum
 pones gstitueret, sicut in pte hie prima sua de 120.
 na qibz nam exornavit naa ipfz qozs dnae nae
 gfortes et participes fieri, magna em ingi dplam
 pons in sua 2a. c. i. et pte hie nobi promissa
 donavit, et dnae efficeremur gfortes nae: addit Joan.
 c. i. dedit eis potestem filios Dei fieri et iteru in
 i. a sua c. 3. ut filiu Dei noinemus et simus, huc
 etm respiciens psall: ps. 81. ait: ego dixi dicitis,
 et filiu exulsi oes, in quem locu Augstus hoies,
 inquit, dicit DEOS ex graa sua deificatos, vlt
 sstaa sua nato et iteru si filiu Dei facti sumz,
 et Dei facti sumz, s hoc e grae adoptantiz, v
 nae generantiz. his p motu Thysi qia q graam
 filiu Dei gstituiuz, filias an q gnicaoem nae
 licaz, asserunt, qd graa de ga loquimur e qdam
 dnae nae gnicaoem et participes veruntu cum
 participes hoc fieri vid. l. phie l. noo lta, qlis nae
 participes graa fil dubitaz.
 Notadu e participaoem dnae nae alia ce phca 121.

alia moralis, motus participatio dicitur
nascitur in rebus. Dicitur moralis, quia in hoc
est spiritus, ut sicut Deus ex sua natura per se
greditur inquam ad summum bonum, et aversus
ab omni iniqua consuetudine ad bonum immutabile,
ad eum per motum rectum in suis operibus,
ita etiam per gratiam hanc reddat motum rectum
ad Deum id est gressus ad Deum, et aversus
a bono commutabili. rectitudinem autem motum
pertransientem, proinde pertransientem inclinatum ad
suum ultimum finem. Et de hac participatione
quod de hac proveniat gratia ob facile pro-
venit, et videtur res motus certa, ex hac
enim motum nam et actum nostrum rectitudinem
superioralem sine dubio habent. Quia autem
participatio nascitur dicitur, quando a se habent
rectitudinem motus participatio nascitur, per se
motus et quietis, et quoniam nam de quod per se
per se motus et quietis: tunc ergo dicitur gratia per se
participatio nascitur dicitur, quando a se habent
motum hunc actibus tribuit, per se ipsa

et h. et radicale proprium quod a se draco et
 symmetrical in hinc, uti et in tegre, videtur
 et am hoc participio iterum dividi in virum
 et filium, filius et quod ^{int} infertur quod participio
 participio, et quod participio a quod participio, ut
 cedat quod filius generis saltem analogo
 ut int finit creatura quod participio, et in
 creatura a quod participio, incedit filius ge-
 neris in ipso analogo quod finit, sic quod
 verba notitia quod casus. Virgili extra par-
 ticipio dicit, quod int quod participio quod participio,
 et ea a quod participio ne quidem aliqua
 generis filius ne quidem analogo, quod finit in
 una in altera hinc in viri: sic corpus
 et aliqua participio p^hca sⁱ entis, quod est hinc
 ut in filius, sⁱ virilis, quod int hinc et corpus
 ne quodam filius generis, sⁱ hinc corpus quod finit
 eminenti in Deo hinc hinc in viri: et
 filius et de hinc, in quod quod in viri quod finit
 quod ex eo generis, in quod finit in filius, ana-
 logie generis, Jam quod: An quod sit

Intra participas nae dno moral. qd putat
Scotus cum suis, an vero sit phia qd te-
net S. D. qm sicut Amicus, hinc disp: 28. set:
cuplrmis aliis, et sicut participas, phia an
sit felix an vitilis? pro qd qo sit:

122. Apud: grae sanctissimae e' felix et phia dno
nae participas e' qui dicitur in alio
plrmis, et sicut in scriptura
testoij N. 120. etate relati, ubi sine
limitate dicitur nos participes fieri nae
dno, qd ut in qd dicitur de phia pas-
sive sicut qm, nae dno ut intelligat
hinc de morali, colligit etm S. D. q. 110. ubi
grae esse hinc qd dicitur nae, dicitur qd hinc
nae e' radice et sicut hinc agendum
ita grae infusum hinc, qd dicitur an qd nae
esse hinc agendum se ut hinc hinc morali
p' phie, igitur etm grae esse hinc et actum
sup' naturaliam se ut hinc hinc morali p' phie.

123. Et radicale propin' operatione dno qm

fuit et dilectio, ipsa Dei, atque gratia sancti
 et sanctissimi spiritus et participatio naturae divinae
 secundum quod est proprium operatum divinarum gratiarum et
 dilectionis Dei, quae sunt operatio et per se. I. soli Deo
 propria: quod M. docet in Tr. de Deo m. p. gratia sancti
 spiritus sive summa, in via sive in patria et proprium
 radicale actum supernaturalium gratiarum et dilectionis
 Dei super omnia, ab ipsa enim emanant in via
 habitus fidei et charitatis, ipsa enim est semen gloriae
 unde ab ea in patria pullulat lumen gloriae
 ipsa enim est proprium nostrae vitae supernaturalis in
 Christo: quod

Cogit. Operatio est proportionari forma à qua venit,
 secundum illud operari sequitur ad ea, forma autem à qua
 operatio venit, est natura, ipsa enim est proprium
 motus, seu i. a radicale operari proprium,
 igitur operatio est proportionari naturae, adeoque, cum
 gratia se habeat inquam naturae ad operatio di-
 vinas in homine, debemus dicere, quod sunt o-
 peratioes divinas participatio, ita enim partici-
 pant gratia, unde subsumitur, atque per gratia
 participatio et ad hunc modum participatio operatio
 operatio Dei, uti est videre Deum in actu
 puro, amare illum per se, operari indefectibile

et quide haec oia n' habent nisi p' gratia, qd
At qd qd ipsa gratia ee p'ha participas naa
dne, et n' s'm moralis.

124. Q: 2. Participare idem e' ac plerum capere et p' se
linquere, atq; gratia sanctificans f'ct' et p'he
stem caput et plerum relinquit de naa dne. qd p' M: patet
m: p. Eentia et naa dne duo s' f'ct' et p'he, unu
qd s' oib; n'z infinita, et alteru, qd s' radicale
p'p'iu' q'no; et amor; Dei prout e' in se, et
utrumq; ipi' q'no; f'ct' et p'he ut q'no;ant DD.
gratia am sanctificans relinquit illa oimiam infinite
qa n' p' q'no;re creae iam s' p'p'io p'ria Dei
q'nt' in indivisibili et q'no;e, auq; p' im-
portans aliqd' dnu' inq'nicibile etm in seo explicito
q'nt' creatu' em q'nt' in seo q'nt' dicit ee ab
alio atq; n' oimiam infinitum. hanc qd infinitam
gratia sanctificans relinquit et p'mit' r'cem p'p'iu'
radicali; ta' amor; q'no; q'no; Dei prout e' in se,
na' gratia sanctificans s' f'ct' et p'he qd s' ra-
dicale p'p'iu' virt; fidei in via et virt; bea-
tifica in p'ria et virt; charit; in utroq; p'ate,
et quide' sub q'nt' analogice q'no; p'p'iu' radicali;
q'no;ent; naa Dei et gratia sanctificanti, sicut em
naa Dei p'he e' p'p'iu' radicale amor; Dni
et e' in se, et q'no; sui ut f'ct' e' in se, ita etm

in nobis, gratia. substantiam et proprium radicale amoris
 Dei ut est in se et gratia, Dei ut est in se saltem
 in patria et adveniente lumine gloriae, adeoque
 generantur in rase analogae proprii radicali:
 igitur à 1.º ad ultimum gratia substantiam, ex in se
 attinent namque deus per se quiddam assumit, et
 quiddam relinquit, et quidem sub quodam genere ana-
 loga, quae sequitur et participat filii et per se nam
 deus, ex hi infer.

Infer 1.º gratiam substantiam et participat namque 125.
 deus univoce per analogiam, id est et sub propria et
 aliter per similitudinem, gratia enim est donum aliquid Dei
 creatum, adeoque à parte arte finitum, de namque deus parte
 assumens et partem relinquit: extra namque deus non est
 donum per proprium Dei centum in creatum simpliciter
 et totale: quod generant quod analogiam et per quod
 et namque deus et gratia substantiam et proprium radicale
 operatione deus namque quidem deus per centum et gratia
 et participat eum verè modo sicut genere diximus
 in apud n.º 23.

2.º gratiam substantiam et participat namque
 deus et namque et seu per similitudinem namque. Namque per namque
 infinitum per namque et quia gratia substantiam participat
 namque per quod eam exprimit in suo genere filii, atque

exprimit ea' fm qd' naa' e' su' fm qd' e' radice
propin' operatu' d'na' n' am' fm qd' i' d'p'ri-
ta' e' go' p'otecia' qd' q' graa' f'ultu' g'p-
tium' filii' adoptivi' Dei, adoptio' am' p'p'etua'
in unita' naa' g'f'it' go'p

126. Ob' 1. si centia' et naa' d'na' p'nt' participari,
p'nt' etm' participari oia' attributa' Dei q'ia' n'
e' maior' naa' de' p'p'ietib' q'ia' s'c' ista' attributa
qm' de' centia' et naa', s'c' e' falsu' q'p'p'ns, nam
immutabilitas, o'p'p'ia, et aeternitas participari n'
p'nt' go'p 2°. Ex ut: t'ntib' nil p't' p'bari, is
em' aliud n' vincit, qm' qd' graa' f'ultu' nos red-
dat filios adoptivos Dei, atq' e' filiu' adopti-
vu' Dei n' arguit p't' naa' participat' s'
tatu' morale, dicit em' Mat: 12. q'icq' fecerit
velte' p'p'ri' mei q' in cael' e', ipse neg' f'at' qd'
e' am' fr'at' Chri' e' e' filiu' adoptivu' Dei
p'p'um' go' fieri filiu' adoptivi' Dei q' hoc solu'
qd' faciam' v'lt' Dei qd' e' morale. go'p
- 3°. Filii' adoptati n' au'p'it' naa' ab adoptante
alia' e' filii' naali' et n' adoptivi', go' licet
hoc q' graa' adopt' in filiu' Dei, n' t'm' ex hoc d't'
participare p't' naa' Dei.

4. Etiam illud 2. Debit. ut & hoc efficiuntur duo
 quodlibet naa s. Pres exponunt de participatioe mo-
 rali a phca. gop

5. Nulla potest dari spes creata quae forte repre-
 sentet infinita Dei certia et naa, go reg, potestari
 graa quae est forte participet.

6. Graa dua in s. Litteris vocat, sicut in 1. Joan:
 3. atq; sicut a participat forte naa generantis,
 s. hinc virtute, go forte graa.

R: ad 1. d: M: si certia et naa dua sunt parti-^{127.}
 cipari univoce et adaeque etiam sunt participari
 oia tributa Dei transtat M: si hinc pat analogi-
 que participari, pat etiam participari oia attri-
 buta n. M: l. sub: pat participari obbre c: forte n:
 naa dua sicut dicta phca participat, ut quaedam ana-
 logia et cum univoce adaeque, et in toto sicut
 pat forte sicut sicut e radicale querandi proprium, unde
 ut dicit participari sicut attributa nisi forte obbre
 id e sicut obbre querant v.g. quia si graa diligit
 Deum ut e in se dicit & seipsum attingere oia
 attributa Dei sicut quibus Deus ut e in se diligit
 ut pat p.

ad 2. n. m. ad tentu dico, eum quidem probare morale
 ad optice sicut tunc ex hoc non negare participatorem
 phca, adeoque ut fat probat iusta adversarios

ipsi enim quodammodo gratia Dei moralem parti-
cipare quam tenet, probat, sed additum ei par-
ticipare per se, contra quam tenet, nihil probat.

Ad 3. dico adoptate non auipere naturam ab adop-
tante effective in hanc, sed in affectiva, quoniam
amor carnis adoptionem est affectiva, dico tenet
eam auipere et in effective ubi adoptans est
DEUS, quia dilectio Dei non tenet est affectiva sed
effective carnis in dilecto bonum et non
illud in eo presupponens, sicut dilectio hanc.

Ad 4. dico, quoniam aliqui S. Pres. Lou. et the. D.
Petri explicarunt de participatione moralis,
eos tenet non negare participationem per se, ut ge-
nerati quod admittit minus non excludat quod plus
est magis, in quo per tenore ubi in de per se
participatione explicari vult, non est ut non est
hanc propter illam admittam.

Ad 5. c. a. nego c. disparitas est, quod spiritus in-
tegrus se tenet ex se obti. gratia vero
sanctificans ex se sibi et vni, et ideo cum
natura divina ex se ipsa non sibi in materialiter
se sibi esse integrus, non potest dari spiritus creatura,

grae illa reddat intelligibile sicut lux n' pot fieri
lucida q' alia lucem, quia am substantiam uim
se tenent ex se sibi n' Deum, s' hoiem facit
Deo filium et dno g'ortem nae.

Ad 6. dico graa diu semen in eo q'ia fuit
semen nae h'c p'hibet g'orsare spem generantibz,
ita etm graa p'hibet nae h'c g'orsare iustiam
Dei et excludere p'ba, ut patet ex textu,
nam q' si idem est ndy caandi semini, et graa
unde q'm'z semen etm sit uirtz agentis, et si etm
graa sit q'damdo uirtz Dei, si t'n in ipso ee graa
aliqua folz g'onia ad ee nae Dei reperit,
n' obstat q'd semen dicat, t'n q'd folz par-
ticipat fil, rede aperit. S. 3. An d' g'ndog'raa n' reddat
filiu adoptiuu Dei, item an sit p'hibitor alio' creatis, et
an ipse alio' aut g'neret?

Sect: III.

An et quomodo graa nos reddat filios
adoptiuos Dei? item an sit perfectior
aliis creatis, et an ipsa creetur, an con-
creetur?

Des hoies iustos filios Dei ee adoptiuos g'nerant 128.
Doctores id dare testante scriptura Rom. 8.
accepisti pro adoptione. Galat. 4. Ut adoptione

part.
ei grae
il p'ba
ab aliq'
h'ic q'm
h'ic t'n
h'ic et
h'ic p'
et n'
h'ic h'ic
h'ic D.
moralis
et, ut q'
let q'd p'
in de p'
et n' d'
q' p'ba in
graa v'z
et ides in
in imitatio
p'ba v'z

Sciendum est ad adoptionem, quod aliud non est quam gratuita entranca persona assumptio ad suam hereditatem et omnium filii possidenda secundum Deum. 3^{ia} reperiuntur, 1° ut persona entranca gratuita assumptio, nullum huiusmodi successorem, 2° ut sit assumptio gratuita, id est nullo titulo data, et 3° ut tali persona assumpta affective saltem gratia, non ab adoptante, ita ut si possibile esset eandem illi etiam effective tribuere vellet. id est sic.

Apertio: sola gratia sufficiens sine alio facto 129. aut favore entranca Dei est ratio constitutiva filiaris adoptiva et iuris ad hereditatem gloriae caelestis, ita ut neque de potestate absoluta et favore entranca sine gratia vera adoptio accipi possit. Est quia Theophrastus contra Stoicos et alios. Colligitur in veritate aperta in Spiritibus, in qua sapientia gratia attribuitur, quod per eam regeneramus in semetipsum 1. Petri 1. fiamus heredes Dei et Christi, Colossis 3. et alibi; Et ex Trinitate, Ipsi: 6. Spiritus: 7. docente, quod unica iustificatio nostra causa est iustitia Dei in qua ipse iustus est, pro qua nos iustos facit, id est gratia a Deo nobis donata, id

am in idem Trid: eadm fclto raa nra in fci
fiao; et iuri; ad gloria Dei, igit in hoc
iure filias adoptiva gfitat, vide qd fm
Trid: unica adoptiva filiaris raa in graa
gfituat.

130. Qz à raa. 1. Per sola infufioe graa fine ullo alio
facto l. favore extrinfe Dei via hñ qd ad filiaoe
adoptivam ftinent, extra ubi graa n' intelligit,
qatmep ad fid favore extrinfe, qd e pople
requifit, n' hñ: go in fola graa ita filiaoe
gfitat, ut neq; de prefenti nec de pofpbi fci ca
dari pñ: c. patet. a. p. 3. tria ft ad filiaoe adop
tiva neceffia 1. et pople fcltm affectiva quicq;
naa, hoc am n' fcltm affectiva p'ctm affectiva quic
cao f graa hñ, ut patet ex dicti; 2. ut fit afum
ptio gratuita, et 3. ut fit ffona extranea, hoc
am duo qd f infufioe graa hñ, nullo mdo am
bigi pñ hoo em ficut e aliqd create; ita e aliqd
Deo extraneu, et itera in nulli crea ex fe
quetat hereditas eterna gloria, p' Deo n' dñy
dat ficut vult, n' ex neceffite, p' ex bonite
alt; dicente qlo via n' e volent; nec ur
tent; p' miferent; e graa quicq; mere gra
tuita ffona extranea afumptio ad pat.

huiusmodi dicitur nati, et q' huiusmodi in
 hanc filii Dei ad hereditate celeste. q'o.
 Extra sola gratia n' gratuita d' q' d' huiusmodi
 recipitur in adoptione filiali deficit, sicut
 gratia nati, ubi am n' e' gratia nati, ibi n'
 potest esse adoptio, q' q' in fili in hac gratia
 g' huiusmodi; igitur gratia n' posita et quatenus posita
 extrinseco favore n' h' adoptio, q'o neq' de
 presenti nec de possibili sive gratia huiusmodi
 adoptio in filios Dei.

Obi: apert. q' illud factu huiusmodi filii adop. 131.
 huiusmodi Dei, q' q' persona extranea in gratia factu
 participat nati Dei, atq' q' sola gratia
 substantem in hoc recipitur huiusmodi persona
 extranea mere gratuito factu participat nati
 Dei: q'o 2° q' q' huiusmodi factu huiusmodi
 et in Deo genit' et vivens ita sicut, q' id
 sortit' etiam factu in ad hereditate Dei huiusmodi
 filii Dei, atq' q' sola gratia huiusmodi factu
 in Deo genit' et vivens ita sicut, et quidem
 sine n' favore extrinseco, extra quatenus, talis
 favor quibus, et interna gratia neq' q'm
 ita sicut in huiusmodi recte intelligit: q'o
 Igitur a 1° ad ultm q' implicat filias, ubi n' d' q'

nae gruas, nae vero dno gruas qd fit
fctis in infusioe grae qd cu dictis
et pta et foli participas nae dno, sive
de presenti sive de possibili dicamy, ne cepti
vide, qd foli grae ee rari foli huius adop-
tioe filiaris, a qd vocamus filii D E I,
nam parts alium extraneo tribuamy. et
hac pte i. Tit. p:

132. Apud. 2. graa sancta, simplex legendo,
et qdiderando ee eiy et nobilior qualibet re-
creata. Est S. Aug. et S. Thoas et qm s.
Pg: i. autoritate utriusq, S. Pabris S. Aug. l. 2. ad
Bonif. c. 6. sic ait: graa n' sola oia fidera et
oes calos vtu etm oes Angelos suppledy.
Et l. de S. Virginitate c. 4. ait: beatius fuit
Maria faciendo fidem Chri, qm quipiendo
Carne Chri. et infra: Materna pinqitas
nil Maria profuisset nisi felicis Chri cor-
de qm carne gestasset. S. Thoas vero pro
nostra aper: i. 2. q. iij. a. g. ad 2. ait: Ba-
nu' graa uny mag e, qm bonu totiq uny,
et in corpe eiydem arti. Donu grae inju

maternitate Christi, quae in ino dona Dei
creata videtur, propria quaeque ipsa oibz
alijs creatis, et nobilitior simpliciter legendo et
provisi ad ee eis respiciendo. et hoc pro
2: T: n:

137. Super diare an graa crees an greez, an ex
poa aia obediati educaz, sicut videtur in hoc
varia sentia, quam in libro huius de noie
videtur, oes em in hoc conveniunt, quod graa sit
aliquid accidentis separabile dependens, an pro ee
et fieri ab aia tunc sicut, item fatentur,
oes, quod propter sicut, propter, in poa obe-
diali aia, et tunc differre his quae quae, an
crees, an greez, an educaz, quod aliud quae
nisi videtur, nisi an actio grae productiva deat
dici creas, an greeas, an educaz, ad quod dicitur.
Denique, videtur in rigore recte dici greeari, na
greaari dicitur, quod cum aliquo l. ab aliquo de-
pendet videtur, sicut n. e. in positiva tunc
eis, sicut huius in n. quae eis, extra creati
dicitur, quod a nullo sicut ullatenus dependet, adeoque
sicut se greeat huius: ad cuius versum quod ex alio

in eo qd in positiva ad illud hodie ghiberay
 l. actu l. poa, extrahij, atq; actio pro-
 ductiva graa videt, ita ex poa hois obediat,
 graa producere, et quidem ex hoie qd modo
 dependeat, ta scilicet qd sine eo hinc scto
 n' creet, ta in eig positiva hodie n' existat,
 n' em videt hoie v.g. hie intrinsecam capaci-
 tate recipiendi participatōe nas dno fctō
 et pnciam: go verij tenendū e, actioem eigmi
 ca creativa, n' vero creativa l. educiva
 saltem in rigore legendo dicenda.

Obj. gra Apost. 1. 1. illud script: 1. Joan: 3. Vi-135.
 de te qlem charitem dedit nobis, Pater ut filij
 Dei nominemus et ping; go inferunt n' hntm
 q graa sctm q charitem possumus qstitui
 filij Dei adoptivi: 2. n' videt poe in vclij adop-
 tione nra in filios Dei sine pntu aut
 favore Dei extrinsecis dtonante graa ut
 hunc nobis effectū proffet: quia em iustum
 licet heant q dignitem ad gloria, In fine
 ordinave Dei extrinsecā n' hnt in ad illam
 qm graa sctm dat q dignitem, Nam in: go p
 3. pet Deus hois hnt in graa deciden hnt denegare

Di
 aily
 gndit
 hoie
 p
 anee
 in ho
 de noie
 isa fil
 poe
 fetur
 sa obe-
 ppi
 ad posse
 hie hnt
 ad qd hnt
 creari p
 b alijs de
 hie hnt
 gtra vnti
 det, ad
 ex alio

gloria, talis qd. l. hret. in l. n, si hret. p.
qz DUM fore in iustu, qia agit qtra in
allego, p. hoc implicat, si a. h. in, qia
go p. in qraa decepte, neq. p. e.
dicere qd. qraa fact. fians n. tradit. in
ad gloria, adeoq. nec e. rae fact. qti-
fiva adoptiva filioz, nra qd. DUM.

136. R: ad j. in ilo. tate n. intell. charite nra qd.
e. vobz. th. qia, p. charite. Dri. in creatu
ut. faciat. hunc. sum, videte. q. tm. di-
cent. nos. Pater. ut. filii. Dri. no. in em.
et. sim. et. hinc. qia. dilectio. D. effec-
tiva. qrae, ea. dilectio. facit. ut. q. eat.
qrae. filii. Dri. p. in q.

Ad 2. n. ar. ad. rae. ad. ita. deo. e. d. p. ar. ite.
int. q. ra. iustu. et. qraa, q. ra. em. imp.
tore. n. st. participas. dno. nra. nisi. in.
fuo. p. in. p. is. fuit. qraa. e. q. ra. qraa. sanc-
t. fians. ipa. rae. sui. e. participas. dno.
nra, unde. q. m. v. q. ra. iustu. p. se. et.
qa. st. q. ra. horum. n. hant. in. ad. gloria.

In manet qd illud leant in suo proprio, illud
 vero factu leant proprio, ius em ad hereditate
 qd fit in qformite sua qe hz f graa.
 l. aliter dicitur qd opera iustum n leant
 ius ad gloria tngm ad mercedem sine a-
 lica promissione aut pacto, c: tngm ad
 hereditate n: veru e, si promissio aut
 pactu extrinsecu Dei n attenda qd n intelligi
 qndo gloria p dta titulu mercedis cu
 opera iustum aliaq find obstricta DEO,
 p tñ veru n e qd n intelligi sine tali facto
 dta titulu hereditis, cum ius hereditis qd fit
 fit in qnitate sua, hoc em qnitate f graa
 unde cu qari de adoptiva filiae gloria
 respiciat ut hereditas n ut merces, et sic
 factu intelligi sine alio facto extrinsecu
 qndo f solam graa pfitmo nro filii
 adoptivi Dei qstitam.

ad 3. n: qd DEUS decedenti in graa gloria
 regari pot, et qidem de poa absoluta cum
 rego de poa absoluta DEUS suu ius unq
 dare n pot, nec dica, istud ius n qlesse reao

habet
 gta in
 qis qis
 apud
 ad ius
 et qti
 DEUM
 atq
 ius
 di
 in em
 qst
 qst
 de pante
 ra em q
 nisi in
 gnae p
 as d
 t p et
 gloria

absolute, s. h. m. ex supposito quicquid, nam
na' dico qd ex hoc, qia suppositio quicquid
nae finalis, ut ex supposito per fi-
nale qd DEUS dicit violare qd impli-
cat.

Dico igitur necessitatem DEUS ad me salvan-
dum, qd si in gratia dispenses, ut quidem
necessitate absoluta, s. necessitate stantis
suppositi a DEO libere quicquid nae.
igitur a i. adultis gratia sola tribuit in
ad gloria huius ad hereditatem, illud qd
sola tribuit, unde etiam qd eam solam
conferunt filii adoptionis Dei.

137. Ob. 2. q. 2. p. 1. autor: S. Dicit
i. p. q. 2. 5. a. 6. ad 4. ubi ait: unitas Christi
ex hoc qd est unita DEO, et Mater crea-
ta ex hoc qd est fructus Dei et beata Virgo
ex hoc qd est Mater Dei habet quandam dig-
nitatem infinitam ex bono infinito qd est
DEUS et ex hac parte non potest aliquid fieri me-
lius eius, sicut non potest esse aliquid melius DEO. ita: D.

en quo infirmit. 2° gratia ut inno creata
nobilior, p^o cam excedunt h^oritas & Chri
v^orio oba et maternitas virginis.

2° Idud e' inno creata nobilior q^o nos
magis unit Deo, p^o v^orio oba et h^oritas,
q^o illa em facit ut perenniter Deu g^otem-
pleny p^o extra g^otem gratia Dei fere q^oti-
nus patiz distractioe ab amore Dei
et q^ondop^o am tot lem sustinet e^ofectu

3° Idud e' nobilior q^o pro albero e' eli-
gibile, taliz e' gloria caelestiz, q^o p^o
4° substia e' nobilior audente, atq^o gratia e'
h^oritas audente, h^oritas Chri vero e' substia, q^o p^o
N: ad i. s. Prem: la tria dicere talia q^oby meliz e'
n^o p^oit rae toni q^o e' DEUS, unde dicit: h^orit gan-
da infinitem ex bono infinito q^o e' DEUS et
ex hac p^ote n^o p^oit ee aliq^od meliz ei. ita s. d. nos am
q^o p^oidera m^o gratia rae sui, et n^o rae toni, unde
nil g^ota nos. Possum^o etm dicere am Postrem
hec tria q^o p^oidera varia q^oby meliz n^o p^oit fieri ex
s^oposito gratia, ita ut talia p^ont q^o p^ota gratia n^o aliunde
s^oltm p^o se q^o p^oiderata.

Ad 2. dico: illud eius creata nobiliter nobiliter
suis quod nos magis unius DEO n. nobiliter tunc c: ra-
bilitas, sicut alium rei non desunt, a tunc
ad rem tendit. l. circa rem quod, ipse partem.
pate per se a quo hinc se fuerit, et ideo quod si.
suis officia nos magis unius DEO, tunc n. se quod
nisi quod sit nobiliter oblat et tunc tunc seu
in querando circa tunc, sic em n. e parti-
cipas dno nra sunt e graa: unde nand
quod graa rae sui quod rae sit officior visio
quia in eando nos reddit DEO # quod rae, visio
am tunc in querando.

Ad 3. n. m. et dico, potius oportere quod aliquid eli-
gat graa sine gloria, quam gloria sine graa,
nec obstat quod sit medium, nam tunc se bit graa
rae merito rae oblat, oblat quod e d. m. s.,
n. vero rae oblat, sicut, rae e visio, e quod
graa visio radicale primum et ideo visio
nobiliter quia primum et caa eiq, sane facien-
ter, quod daz electio de iure daz possidendo, l. de
possidendo sine iure rectis eligent in, quod possi-
sionem sine iure, graam am eligere sine
gloria e eligere in, ad gloria, extra gloria

eligere sine gratia et postposito eligere sine iure
videtur, quod ut potius eligenda sunt gratia sine gloria
quam gloria sine gratia.

94

ad 7. d. M. Gratia est nobilior accidentis in linea
proadmitti: in ea participati à 1.º f. feto n. M.
et c. m. d. C. quod omnino non est in creatura nobilior
in eo omni genere: non est nobilior in ea fuit et
in ea participati non est patet ex dictis, unde hæc
Sed: 1.º 4.º de secundo gratia inferius à charitate distinguitur.

Sect: IV.

An et quomodo gratia sanctificans
à charitate distinguatur?

139.

Aperit: gratia sanctificans et videtur charitati, realiter abin-
vicem distinguuntur. et S. Th. ff. q. 100. a. 2. et de
veritate q. 27. a. 2. ubi hanc q. ex instituto
tractat et in 0 ita ait: Dicunt alii quod cha-
ritas et gratia se centiam differunt, et hæc opi-
nio probabilior videtur, ita Ille, ut quod oes discipuli
eius, et alii gratia scotistas docentes gratiam et
charitate quidem distingui se non re verum hoc rase et
falsum gratia quod

Pro: Ap. rariis ex S. D. cit. loc. desumptis. 1.º
Nihil provenit seipso, sed gratia provenit charitate

ei prout, et ideo nec sibi se charitati gerit:
 qd est sibi aliquid que sibi et nobis virtutibus gerit:
 sicut autem meritorie et a gratia: qd gratia datur aliquid
 que charitati, et aliis virtutibus, sicut que se pro
 dicationem, quia sic cent tot gratia qd virtutibus,
 qd non admittit, qd que se in dno caso, et sic gratia
 et aliud se sentit a charitate. **C.** Charitas
 se sicut aia in ordine ad obtemperabile, se gratia
 non importat respectu ad aliquid obtemperabile, quia nec ad
 altem sicut ad quoddam se sicut se gratia **DEO:** qd
 gratia non est charitas. **de gratia, ex: D. se de sumpta**
 quibus **7mo** ex **S. D.** eodem loco explicata addo:

Pr: 7mo: **S. D.** loc: ut: de veritate ait: qd ad operum 140.
 nem aliquid finis tria requirunt, sicut nec pro-
 portionata ad finem inclinans in finem, qd est na-
 turalis appetitus finis, et 3° motus in finem: et hoc
 tria in naturalibus bonis habet si finis sit naturalis, qd
 si vero finis fuerit supernaturalis, ut est gloria
 celestis, a Deo datur a quo hoc in talem finem
 preparatur, et ideo inquit **S. D.** qd in homine se finem
 supernaturalem operatur aliquid se se in dno caso
 et qd se certis propinquit, quia ut ait Dionysius
2. c. celestis hierarchia non potest aliquid hunc partem
 operatur, nisi prius se parte auferat.

Sicut nec operatur aliquid nisi per gratiam
et in illa gratia per et hoc cendi per gratiam
dicitur et gratia quae in ordine supernaturali per
est hoc in viam gratia: et deinde operatur quod
aliquid heat per motum inclinationis, et ad hunc ef-
fectum ait S. P. de gratia charitatis ad exequendum am-
opera et in viam motus, dicitur alia virtus
unde geludat S. P. et ideo sicut in rebus na-
turalibus et aliud gratia ipsa, per inclinationem gratia
et eius motus et operatur, ita in gratuitis
et aliud gratia est charitas et aliis virtutibus
141. Per idem pluribus probari, ut ad cendi et que-
randa per gratiam realiter distans, gratia am-
plius cendi, charitas vero operatur per gratiam
per se. 2. ad quod per se distans realiter dis-
tans, gratia enim et charitas sic distans,
gratia enim in motu per se, in anima, charitas
vero in velle per se ab anima realiter distans per
dicta in pluribus ubi diximus eam ad suam per se
realiter distans. per se per his modis id est ex uno
et altero simpliciter ostendimus. Dicitur autem
2. Corin: 13. gratia Dei Nati: Christi et charitas
Dei et gratia per se per se in omnibus nobis.

i. Thom: i. superabundavit gratia Dei. Nri cum
 fide et dilectione p ubi pro de charite
 Inqum de aliquo disto et qidem exlt a de
 fide, qd sine dubio a gratia realte distij
 facer texty loqiz: sicut quiliam
 Vicenense relatu in Clementina unica
 de sum: Trin: dicit: infund: parvuly in
 Baptis gratia et virtz. ide ait Sord.
 Sep: 6. C. 7. de homi iustificase ubi vidz
 qd gratia distij a virtibz, et ad virtes
 am ptinet charitas: qd gratia distij a
 charite, et ideo S. D. hic q. 110. n. 7. in arg:
 s. qd gratia a: si gra a virtz mome vidz qd sit
 aliqua virtū thesaurū virtū, s. qd gratia nulla carū
 e, qd he pot ea sine gratia gratū faciente
 ita S. Doctor.

Ob: 1. gratia gratum faciens in nobis e illud Dei donum 142.
 per quod Deo sumus aucti, hoc am facit Charitas sicut
 Prov: 8. Ego diligentes me diligo. qd gratia gratū faciens
 et charitas n distijunt, realte.

2. gratia gratū faciens e id qd digni reddim ad vita
 eternam alqz hoc gtingit q charitem, dicit em Joam:
 14. si quis diligit me diligit a patre meo et ego diliga
 eam, et manifestabo me ipsi p in hac am manifestabo
 vita eterna qst: qd.

3. Duo int ag: q charitas facere, sicut et nos simy Deo

origi
 in ju
 cali se
 ubi q
 hanc q
 qd am
 vites
 qd na
 as nas
 virtis
 vites
 i qd
 a am
 p qd
 realte d
 q distij
 charitas
 distij
 qd
 id hanc
 Dicit
 et charitas
 vites

chari et nos deum. Quia chari, illud am et proius
effectus gratia: igitur gratia effectus chariti gemit,
adeoque à charitate n' distigij.

4.º Augustinus ait: qd sola charitas dividit in filios
regni et qd ditionis, s; hoc ipsum dicitur ee effectus
gratia, qd utriusq; idem e' effectus, qd gunt ab invice
realtè n' distiguunt.

5.º s; supra dicta gratia gratis faciens e' talis gl'ia,
et videm p'vincens ad p'alm spem gl'itè, sicut h'it:
adeoque e' l. fia l. virtutè, n' am fia ut quiti bene:
qd e' virtutè, atq; n' p' ee alia virtutè, qd qd e' regina
sicut charitas: qd qd.

6. Charitas tribuit eodem effectus qd gratia. Tribuit
fia 1.º facit filios Dei adoptivos / Joan: 3. vi-
deles qlem charitem dedit nobis pater, ut filii
Dei noinemur et simus, 2.º facit hoc in Deo
gratis et dilectè, s; illud Joan: 14. qd diligit me
diliget à pre meo. 3.º Tribuit vitam spem ait,
iuxta Joan: 3. qd n' diligit manet in morte. 4.º
Sanctificat et emundat à peccatè, qia i. Petri 4. cha-
ritas querit multitudine peccatè, et sic de aliis: n' qd
e' ras ius charitas distigat à gratia.

7.º Si gratia separata à charitate non potest conservari,
hoc in tali statu moriens n' potest salvari s; solum
i. Cor: 3. si charitate n' h'et nil mihi prodest: id e' qd
de tali quæro, l. ut ius ad gloria l. n' h'et? si h'et qd sal-
vari potest sine charitate, qd e' gratia solum ait: si vero

ut h[ab]et cur n[on] h[ab]et? n[on] q[ui]a charitem n[on] h[ab]et dicitur am
I supra q[uo]d graa tribuitur in ad gloria, du[er]go in
tali casu charitas tribueret in ad gloria, vi-
de eidente nobis q[ui]a graa et charitas realit[er]
n[on] distiguuntur.

R[ati]o ad 1. Cui[us] S[ententia] de verite loc[us] cit[us] ad 1. q[uo]d D[omi]n[u]s
diligat se diligente, n[on] t[ame]n ita, q[uo]d dilectio se diligentia¹⁴³
sed r[ati]o q[ui]a ipse diligat, s[ed] pot[est] e[ss]e gressu. ita S[ententia] d[icit]
unde n[on] m[er]it[us] illud em effect[us] e[st] graa sine q[ui]a charitas ca
n[on] p[otes]t, n[on] am ip[s]i[us] charit[er], unde etm ad textu ex p[ro]p[ter]
dicit, q[uo]d loq[ui]t[ur] de diligentib[us] p[ro]p[ter] graa a D[omi]no dilect[us]
n[on] am p[ro]p[ter] charitem, neq[ue] em aliud e[st] m[er]it[us] charit[er]
q[uo]m ut ho[mo]m D[omi]n[u]m diligere faciat, ho[mo]m vero a
D[omi]no diligi hoc p[ro]b[at] sol[us] ad graa.

ad 2. loc[us] cit[us] ad 4. S[ententia] d[icit] q[uo]d charitas n[on]
sufficeret ad merendu[m] bonu[m] aternu[m], nisi pro-
sufficita idoneite merenti, q[ui]a e[st] q[ui]a graa,
ita S[ententia] d[icit] unde d[icit] m[er]it[us] atq[ue] hoc g[er]it q[uo]d cha-
ritem sufficita graa id f[aci]t dante c[on]m[un]i f[aci]t cha-
ritem se sola n[on] m[er]it[us] et c[on]t[ra] d[icit] loq[ui]t[ur] de charite
fundata in graa, ita ut q[uo]d graa inq[ui]t n[on] p[otes]t
et f[aci]t p[ro]p[ter] q[ui]a chariti tribu[er]e inq[ui]t notiori effect[us];
sicut ho[mo]m q[ui]d[em] dicimus d[omi]n[u]m agere p[ro]p[ter] q[ui]a
e[st] videm[us] videre, q[uo]d p[ro]p[ter] e[st] ho[mo]m id[em] pot[est] q[ui]a
p[otes]t r[ati]onem q[ui]a e[st] p[ro]p[ter] in[vis]ibilitatem emanans,
It[em] his facit[ur] r[ati]o ad 3. loq[ui]t[ur] em de charite
in graa et sic r[ati]o q[ui]dem dicit charitem int[er] duo
facere, n[on] am r[ati]o infer[re] q[ui]a p[ro]p[ter] a charite n[on] dist[ig]u[er]e,

quum uterq; effectus n' in idem referri potest.
Et sic referri ad 4^u. qd Aug: loquitur de cha-
rite qd n' potest esse infirmus, adeoque sicut et in gratia,
unde charitati tribuit illi effectus n' potest esse sicut
gratia cui charitas innititur, et explicat S. D.
Loc: cit: de veritate ad 6.

144. Ad 5°. dico qd gratia quidem est in 1^a specie quibus, sicut
quomodo n' potest dici finis, neque recte dicitur virtus, virtus
em f. se de, ad querendum pro, dicitur autem gratiam
esse habitum n' in operativum ad extra, sicut habitus dispo-
sitionem ad intra, eleganter S. D. 1. 2. q. iii. a. 3. ad 3.
dicendum aut, qd gratia reduitur ad 1^{am} speciem quibus, nec
ita est idem qd virtus, sicut habitus quaedam qd supponit
virtutibus infirmis, sicut carnis principium et radix ita
S. D. qd ipsum queri de veritate loc: cit: ad 7. et ex
hoc patet responsum.

Ad 6°. dico qd charitas quidem illos effectus tribuit,
sed n' sicut in seipsa sicut tamen ex gratia quae
tamen radice ad charitatem supponit, unde facile ad
singulas instans patet solutio.

Ad 7°. dico, qd gratia et charitas ex una ordi-
nate sic ab invicem dependent sicut veritas
ab certitudine, visibilitas v. g. potest a realitate adeoque
saltem realiter una sine altera esse non
valeat, sicut tamen respondendo ad illam hypothesei casu

90. Dicitur gratia concedit charitate vero nescit
 dico, talem fore filium filias a patre eodem
 dilecto s. prem n. diligente, unde sicut talis fi-
 lius a patre dilecto p. necesse q. a. prem n. diligit
 n. ex hereditate a iure fundendi q. d. si gnicato
 nae accepit, ita etiam filius adoptivus Dei p. necesse
 n. amitteret ius hereditatis coelestis q. d. fundat in
 gnicatoe nae d. nae p. necesse participata p. gratia
 q. a. D. n. diligit, q. m. p. necesse a. ita hereditate
 nullatenus am. a. tota cessare probare. Igitur
 nego talem. falsari n. p. necesse, nec urget textus Ap. l.
 ipse em. Ap. l. n. loq. hypotheticus s. p. m. decretum
 Dei modernum, et sic patet respo.

Pro quanto huius i. q. q. data inferunt: i. q. d. adoptio i. 4. 5.
 ara in filios Dei, vivere n. necesse p. necesse et his
 filia redundat in gratia t. q. m. p. necesse p. necesse, s. q. d.
 ex dictis, q. a. gratia e. p. necesse Dei participatio nobis in-
 cens p. necesse p. necesse n. necesse, seu nae ad supernales
 gerandis, sicut q. d. vitalitas n. necesse p. necesse, n. necesse filias
 h. nae p. necesse adferibis, sicut dicendum e. de hoc in
 ordine supernali.

2. q. q. m. p. necesse plures sint ee in hoie uno gratia gratia
 data. v. g. gratia prophetia, virtus, sicut p. necesse in
 uno q. d. in hoie n. fil. nisi una gratia gratia faciens
 s. d. de verba loc. cit. a. 5. in Op. sic aut. accipiendos
 p. gratia. 2. modo s. id e. pro dono gratia facientis
 possibile e. ee in hoie uno nisi unam gratia, unig

rao e' via graa da, fm qd' hoc q' ea' ordi-
naz in vitam aeterna' sufficiente, diuiz em
graty q' augty a DEO, ut heat vita a-
eterna, illud go qd' sufficiente poiz l. pt ordi-
nare ad aliqd' unu, oportet ee unu atm
via nisi multa eent, neutru' sufficeret, l. alteru'
sufflueret ita S. D. qd' sic explicat: dicit S. D.
de raoc graa gratu' facientis ee, ut reddat
hoiem idoneu' ad vitam aeterna' et q'ide' suffi-
ciente, si em sufficiente id n' faceret, palam
e' q'ia graa gratu' n' faceret, unde urget ubi
sufficit unu' sufflue' e' ponere plura, sufficit
am una graa gratu' faciens ad totu' illu'
actu' ad gem graa' ad da, q' e' dignitas
ad vita' aeterna', hoc em graa' ordinat ho-
mine' sufficiente ad vita' aeterna', et ideo n' e'
ponenda plures graa, sicut in uno hoie n'
e' ponenda plures nae, ha' em ut patet
suffluerent.

146. 3. Infer: qd' graa gratu' faciens inq'm in s'cto i' m' d'be
subley in aia fm suam centiam n' am in aliqua ex
eig' poiz e' S. D. is, q' loc: ut: de verite a. b. in
o' ait, alia vero opinio, q'm sustinemus, e' qd' graa
et vity n' st' idem q' centiam, et fm hoc ne-
cesse e' dicere, qd' graa' s'nt in centia aia si-
cut in s'cto et n' in poiz, et paulo post: oportet

dicere qd graa fit in centia aia p ficiens i fca aia
 in qntu dat ei qd dca ee fiale, et ficut ea q qan-
 da afimilaem gformem dca naa, ita S.O. uing
 rae e, qia idem creatu n p t ee in diverfi pois, p
 graa e qd creatu go n p ee in diverfi pois. p
 cum graa fe extendat ad out pntu ady in qntu
 pnt ee meritoru, l. e' in centia aia l. e' in oibz
 pois: p n' e' in oibz pois ficut in fcto: go e' in centia
 aia ficut in fcto. Et iteru: caa 2'ria p puz
 recipit influentia caa 1. a, qm effecty caa 2'ria
 p centia aia e' p puz poarum et fit e' caa
 2'ria poarum, qaru 1. caa e' D.E.U.S.; go centia
 aia q puz recipit influentia' graa qm paa.
 ita S.O. de veritate: p hoc illato, et p adtonaoe p hca
 elegante. Cum go graa fan ficans feu qratu
 ficiens de q mdu naa ad ee fupnaale, et fe
 extendat fua virle ad oes pois ficut fe extendit
 ifta vity aia, ita ut ficut hoc e' radicale
 n' veru p puz puz qvaoe naatu ficut
 et graa fit htm radicale, nam puz puz
 ad oves fupnaales, n' pnt in aliqua poaru.
 imdte fubiedari, p htm in ifta aia centia
 unde pater graa hty fupnaals operativu
 infunduz q' in pois fubiedanz, et fic fubcant
 vices puz puz fupnaals qvandi, unde
 etu evenit, qd fuz in qvellaee foles graa

effectus - his libris tribuatur Inqum per riu ma-
gis notis. p hoc de graa recepta dicitur et
raa. 2. de caa et effecti graa. id de iusti-
ficia et merito.

Quaestio II.

De Caa et effectis gratiae

id est

De Iustificatione et Meri- to.

Satis ut quinqz hactenqz de graa fm se et us qe ad
eam sic attinent dicitur, sicut ut de caa et ef-
fectis eius iustificatione sicut et merito quoda di-
cam, qd hic supponit agere, unde eam in 3. arto
dividim. in 1. de dno graa caa, in 2. de iustificatione
impri. in 3. de merito tractabim. a. i.

Artus I.

De caa Divinae gratiae

147. Cum de dispoce ad nra sanctificationem praecipue iuret caam
graa dno resine, de qua caa Tridentinu sesh: 6. c. 7. sic
ait: huius Iustificationis caa est finalis quidem gloria Dei

ad Christi ac vita aeterna, efficiens vero misericors DEUS
 qd gratuito abluat et subleuet signans et ungens pro
 promissione. Ita qd e pignus hereditatis nos, meritoria
 am dilectus unigenitus suus Dns n'r IESUS CHRIS
 qd in semet inimici p'pter nimiam charitem qd dilexit
 nos sua sanctima passioe in ligno crucis nobis
 iustificacionem meruit, et pro nobis DEO Patri sa-
 tisfecit. Instans vero sacramtu bap'tis'mi p'ita Tr:
 ex qo facile patet, qd de aliis excepta caa efficiente
 in aliis locis tractat, de finali q'dam in Tract. de
 vel. sine. de meritoria in Tr. de Incas. et etn hic
 in. arto de merito, de instrum'ti vero in tract.
 de sacrom't. unde etn manet, qd p se huius arti n'
 nisi unicum scilicet distigere debeamus in qd hoc indagans
 an solus DEUS sit caa p'ncipalis efficiens gratiae? sed: unica

Sec: Unica.

An solus DEUS sit caa principalis efficiens gratiae?

Ante apert. notandum e, qd caa efficiens distig' in p'ncipale 148.
 et instrum'tem, p'ncipalis dicitur qd sua virte p'pria p'por-
 tionate sibi producit effectum instrum'tis vero qd p'pria
 sua virte sola si in virte p'ncipalis agentis et ab eo
 mota caat effectum p'pria virte improp'ionate et
 excedentem: quare in p'ncipali qd se solum de caa
 p'ncipali, n' de instrum'ti, nemini em catholico videri
 ac dubium, qm Chrg etn qd hoc sit caa instrum'tis

ratic
 Meri
 qd ad
 de et qd
 dea di
 D. arto
 iustificacoe

ratia
 caa mot caa
 p'ncipalis
 in p'ncipali

actu dñm et filio facta nova legis
sint eaa informant; divina quae proinde
quodlibet q se hñm procedit de eaa popli.

Item NB: qd via Choy licet unam hñm hypostasim
et personalem hñt, in uno supposito tñ naa dñi
et hñi uniebant, adeoq; fuerit rex DEUS et rex
hoo etm Choy intelli pit l. qd DEUS l. qd hoo qd
DEUS eadem via n̄ defuit ac qd fuit, p. hñm qd n̄
erat assumptis, patet, qia eandem planit dñem
potestis hñt, qam DEUS n̄ hoo: qd hoo verò p. l. d.
3. p. q. 64. a. 3. et 4. hñt respu graa et remissiois pe-
ccatim potestem ministerii popli seu excellis, pñ
qd hñt eig hñdas d'informtm giuncte divinitati
in psona, et sic sortita e' pñplitem aliquam
et excellis respu aliud informtm extrinsecum
et hyperatum ab eam pñplitem subdit l. d.
loc: ubi pte hanc Choy excellis potestem etm no-
minari auctoritem. Item fit

149. Aparentio: Solg DEUS qd DEUS d' eaa popli
efficiens graa iustificantis, Choy verò qd DEUS
nam qd hoo, qmvis sic fuit eaa popli informantis
sue excellens, Informta verò eaa ming popli in-
formtis q' q'legis nulla creaa p' ce eaa popli

et qd se agens gratia factuam. Epist. Tris hic q.
 112. a. l. ubi in O ita ait: Dicendum qd nulla res pot
 agere ultra sua speciem, quia hoc oportet qd sua
 potior sit effectui, donec a se gratia excedit oem
 facultatem naturae creatae, cum nil aliud sit, qm
 quaedam participatio divina naturae quae excedit oem
 aliam naturam, et ideo impossibile est qd aliqua creatura
 gratiam caeteris, sic enim necesse est qd solum DEUS
 deificet quiescendo quiescentia divina naturae quaedam
 similitudinis participationem, sicut impossibile est, qd aliquis
 ignis nisi solum ignis. ita S. B. qd ipse ait: loc.
 de veritate a: 3. sicut l. etiam maiori claritate monstrat,
 dicens: Dicendum est simpliciter, qd gratia effective nulla
 creatura creata potest, quomodo aliqua creatura potest aliquo
 ministerio adhibere ordinatum ad gratiam suscipi-
 tionem. ita S. B. qd etiam multae scripturae testantur,
 potest confirmari, ut Jobi 14. Quis potest facere mundum
 sicut immundo conceptu semine, sicut tu qui solus es.
 Isaia 43. Ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter
 me. Rom: 13. Num verus est DEUS qui iustificat.
 Marc: 2. quis potest remittere peccata nisi solum DEUS!
 Item in ps: gratia et gloria dabit Dominus et alibi
 quod ipse etiam testatur. Trident: supra n. 147. relata
 quod causa gratiae distans dicitur, efficiens verus est mi-
 sericors DEUS.

170. *Qz: Afectio; 1^a pass^a a cae: De rase cae
propolis e' producere effectu p'pria virtute ei-
dem proportionate, atq; graa iustificans e' i' hna
virtuti q' excessu' improporata exi'go q' fit donu'
supernale: q' nulla hna virtuti p' ee huius cae
propolis et fite e' de alia virtute creata.*
*2°. Eius solig e' quicere naa alteri: Inqm
cae propolis, cuius naa e', nemo em dat q' n'
h' q' m'oe cae propolis, atq; graa effective
producere Inqm cae propolis, e' q' m'oe cae
propolis quicere naa Ina qua n' e' alteri
nisi solig Dei: q' Am solig Dei e' Inqm cae
propolis efficiens producere graa. 3°. Ille solig
Inqm cae propolis efficiens p' graa producere,
q' Inqm cae propolis p' h'rum s' dare, q'ppe cum
graa p' de, h'og s' p' illud Rom: 5. Charitas
Dei diffusa e' in cordib; n'is q' h'at s' q' datu'
e' nobis, atq; p' August. 15. de Trin: c. 26.
dare h'at s' e' solig Dei, sicut Am m'p'io p'p'
s' e' solig Dei: q' q' 4°. Nemo p' ee p'pria
virtute efficiente dare graam, nisi q' p' effi-
cienti in filio Dei adoptare creatu' et ius
dare ad gloria, hi em s' effectus graa et a-*

hinc dicitur, quod eadem est causa causa quae est causa causa,
 atque adoptare in filios Dei, in dare ad gloriam
 gratia virtute et per medium causa propria et solius Dei
 gratia Dei: igitur etiam esse causam propriam efficientem
 gratia et solius Dei gratia Dei. plures rases H.S.D.
 loccit: de veritate huius in O tu in argm: supra.

Alia pars aperienda quae ex instituto alibi probabatur ad 157.
 pleniora sic bene pervenire: 1. videtur
 quod Chrysolomus de causa efficiens gratia quae Deus ex eo
 liquet, quod hinc, Deitatis videtur neque in minus
 diminuit adeoque Chrysolomus quae Deus habet id est, quod
 potest Deus in hoc, quod sequitur etiam effective producere
 gratia inquam causa propria, et hoc suadent rases
 positae pro 1. parte: quod vero Chrysolomus id est, quod habet
 etiam patet ex istis rases, Chrysolomus enim quae hoc fuit
 vera creatura, nulla autem creatura inquam causa propria
 potest esse causa efficiens gratia, tum quia nulla creatura
 quae talis potest effective generare naturam deam, et cum
 hoc creatura excedat activitatem, sed quia nulla creatura
 propria videtur potest dare fructum si adoptare in filios
 Dei, dare inquam ad gloriam, inquam causa propria, hoc
 enim via est effectus dei, et hinc aut alteri creatura
 absolute inproportionati, sequuntur per: quod
 Quod autem Chrysolomus sit causa propria instrumentalis et videtur
 quae hoc videtur certum, illa enim dicitur causa propria instrumentalis,

ga à populi agente assumit ad producendum
effectum gratias vires excedentem. ita, ut alia
ga sic assumat, ad hoc tamen ad populi motu
et assumptu ordinem dicant, utq; sic respu
salutis totiq; unifi se h't Chry ga hoo, ipse
em à Deo assumptu ad hoc, ut in eis naa
huc, salq; hna agere, quo salq; d' q' gratia, ga et
effectu gratias hoi's vires excedens, passu dem
Deus pro ora salute et redemptione, p' n' passu
et ga Deus, p' q' DEUS passu d' ga hoo, et hinc
in DEUS in sua naa sit absolute impossibilis
ipse naa passibilem assumptu et mortalem
ut in ea foret passibilis et mortalis, vides
ga q' Chry ga hoo seu hna Chri naa à filio
Dei fuit assumpta, ut q' suam passivem et
sua vulneraphno generi amissa reparare gra
et quidem ita ut Sacramta et alia ga eas
instructa, huius grae ee dignosunt, ex huius
passive et latere diffluxione affluunt, proin
ad Chri hntem ordinem dicant tamen ad motu
populi, sic ga Chry ga hoo et caa populi instructa,
et excellentia in rase hna reparatiois et salutis.
152. Hoc ipsu cum pla sequente de Sacramtis P. D. tra-

dit et probat loc. cit. de Veritate a. 4. in O circa
 finem ubi inquit: dicendum est ergo quod nec sacramenta nec
 alia creata potest gratiam conferre nisi per se agentia,
 quia hoc solum dicitur de virtute. Sed sacramenta ad
 gratiam operantur instrumentales quod sic patet. Damascenus
 in 3. li. dicit: quod hinc nunc in Christo erat
 velut idolum organum divinitatis, et ideo hinc nunc
 aliquid operabatur in operante virtute divina, sicut quod
 Chrysostomus tangens quod mundavit, sic enim ipse
 factus Christi creabat instrumentales salutem operans.
 sicut igitur hinc nunc in Christo operabatur ad effec-
 tum virtutis instrumentales in corporalibus effectibus,
 ita etiam in spiritualibus, unde sanguis Christi pro
 nobis effusus hinc virtutem ablutivam petrum apoc.
 1. lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo. et Rom. 3.
 iustificati in sanguine ipsius. Et sic unitas Christi est
 instrumentalis causa iustificationis, que eadem causa nobis quod
 plura, solum quod fidem et corpus et sacramenta, quia
 unitas Christi est spiritus et corpus est: ad hoc etiam et
 effectus sanctificationis, que est per Christum in nobis
 recipiatur, unde illud est effectum sacramentum in quo corpus
 Christi realiter continetur sicut Eucharistia, et est virtus oper-
 ativum ut dicit Dionysius in celesti Hierarchia
 alia vero sacramenta participant aliquid de virtute illa
 que unitas Christi instrumentales ad iustificationem operans:
 et sic sacramenta nove legis sunt causa gratie quasi instrumentales

operam ad gratiam. ita S. D. & qd utraq. pars
confirmata et probata est, de sacramento in alibi
id probabimus fusius. Ultima pars apostolice scripturæ
ex prioribus, resp. speciali probatione indiget.

153. Obi. Varia autoritas scripturæ et Math: 9.
filius hominis potestatem in terra dimittere potest
Joan: 1. gratia et veritas est IESUM Christum facta est;
Item autoritas S. Petri in 4. d. 5. 7. 2. a. 2. ad q.
2. ubi ait: agens pro populo in baptizando est ipse
DEUS & autoritatem, et ipse Christus per hoc
cuius merito operam in baptismo, ipse etiam iuxta
S. D. Christus quod hoc est causa populi gratia. Et

2.º. Dignitas ipse. celestis Hierarchia dicitur: quod si
ut corpora soli propinquiora lumen à DEO recipiunt
et in alia corpora transfundunt, ita scriptura
DEO propinquiora, eius lumen plenius recipiunt
et alii tradunt per alios lumen. Illi autem nisi
sua gratia, quod verecundam plenius gratia
recipientes, potest eam aliis tradere.

3.º. Hoc potest esse causa populi respe. actu. per gratiam
officis officia charitatis, gloriosis per quod etiam gratia sanc-
tificanti.

4.º. Ille potest esse causa efficiens gratia, quod potest dare per
S. Petrum, alii hoc potest dare per S. Petrum. et hoc ait: 8. impone-
bant manus super illos et audiverunt per S. Petrum.

ne dicas DEU dedisse sicut ad impositione ma-
nuum, et ante hominem: nam gratia est, quod eadem est
causa causa est causa causae, sed hoc est causa impositionis
manuum ergo etiam sicut.

5. Magis est expellere popule quam auctoritate, sicut
augustinus est DEO potestatem expellendi
demonas qui sunt nobis causa malitiae ut patet
Luc: 10. et Marc: ult: ergo etiam hominibus data est potestas
expellendi peccata et quae frequenter gerendi gratia.

6. Hoc est et causa populi aliorum huiusmodi signa
et virtus infusarum: ergo etiam huiusmodi gratia. per a.
quia hoc est actus naturalis effective causat sicut aegiptos
et virtus naturalis; ergo etiam quod actus supernaturalis per phi
causa sicut supernaturalis et virtus infusarum.

7. Chry est caput novum secundum hanc naturam, sed capitis
est et secundum et motu in membra diffundere: ergo id
chry secundum naturam hanc diffundit sicut secundum et motu
et quod gratia integuntur secundum Augustinum in membra
corporis mystici. Neque dicas Chry est per se
natura inam sicut quod in die ministerii; nam gratia
est Chry per se virtus alia simpliciter est caput ecclesiae
sed quod in die ministerii orisari ad gratia collationem
venit etiam alia ecclesiae ministeris secundum illud scriptura
tura: amplexus sicut: si gratia remiseritis peccata
remittentur eis per quod ad rationem capitis et sufficit quod
gratia infundat quod in die ministerii.

3° gra. 1° q^o dat ee et vivere et nobilit
qualibet forma accidenti, atq; aliqd agen
creatu p^o h^oq^o caa p^opl^o dare fra' sub.
Italem ee dat ee et vivere, sicut vege-
table et sibile, q^o etm p^oit aliqd agen
creatu dare form accidentlem.

154. R: ad 1. et q^odem ad autorite scriptura, hoc et
p^oter textu p^oq^o n^o probare, q^om q^o Chry. q^o Deus
caet graam autoritariam, sicut p^o m^odem
p^oplis agentis, q^o hoc am ministerialiter
ministerio q^odem excellit, et hoc noa etm
ap^ost^o dicit. Ad autorite S. D^ois dico: q^o
n^o loq^o de caa efficiente, s^o de caa meritoria,
unde addidit, cui^o merito q^oera, in bapt^o,
et sic bene q^oedim^o, q^o etm Chry. q^o hoc
sit caa p^opl^o meritoria q^orae s^o de hoc
n^o agit ap^ost^o.

Ad 2. dico ee S. D^o de veritate q. 17. n. 13. ad 2.
q^o d^o p^oter textu loq^o de transfusione d^oni lumi-
nis p^o m^odem doctrine, n^o am de transfusione
grae adeoq; nihil probat, utro em q^o
d^o q^o p^oter a Deo ei^o lumen recipiunt,
alio^o ubiq; valeant erudire.

Ad 3. n. c: disparitas e, q^o aliud supposito in-

Dico in 2°. Quos auferre potest expulsi-
di demones n^o quodam, neq^{ue} suo nomine p^{ro} nomine
Chri et Dei, unde dicitur ibidem in nomine
nostrum demonia eiciunt: adeo, quia neq^{ue} huius
effe huius eiciuntur, et eae p^{ro} p^{ro}.

Ad 6. n. a. ad p. c. a. n. c. et pariter, disparitas
et q^{uod} huius naturalis n^o dicitur simpliciter p^{ro} sicut huius.
fugnales, p^{ro} huius s^{ed} huius p^{ro} facilius p^{ro}, unde
huius naturales via supponunt in s^{ed} p^{ro} p^{ro}
ab actibus naturalibus p^{ro} caari et iis a^u creatura
agiri; n^o am huius fugnales q^{uod} hi d^u dant
simpliciter p^{ro} n^o supponunt ullum p^{ro} in s^{ed}.

Ad 7. De veritate loci: id. a. 3. ad 6. S. D. ita loquitur:
Dicendum, quod ideo dicitur s^{ed} huius n^o p^{ro} aliis minist-
tris caput Eulie dicitur, q^{uod} p^{ro} ceteris aliis mi-
nistria huius, in q^{uod}tm q^{uod} fidem ip^{ro} iustificamus
et q^{uod} invocarem nomine eius sacramentis imbuimus,
et virtute papialis tota huius n^o a^u p^{ro} parentis
purgat, et multa alia s^{ed} huius q^{uod} Chro
singulariter q^{uod}venit. ita S. D. unde patet p^{ro}.

Ad 8. d. M. fra s^{ed} huius q^{uod} dat ee et vivere e^o
nobilior q^{uod}libet fra accidenti eiusdem ordinis
et generis, c. M. e^o nobilior q^{uod}libet fra acci-
denti sive eiusdem sive diversi generis et ordinis,

id est, forma spiritualis naturalis et materialis et nobilior
 forma accidentali ordinis, supernaturalis et spiritualis
 nisi: materia vegetabilis et sensibilis ut ait S. D. de
 Veri. loc. cit. ad 8. n. excedunt statum naturae creatae
 sicut nec alia forma materialis, et ideo agen-
 tes, naturae, propriissima pars quae est in natura potest
 respectu huiusmodi formarum aliquo modo in eam in-
 ductioem prodire per autem non est simile de gratia
 quae ut diximus excedit statum naturae creatae,
 et naturalem partem, utpote quae est participatio divina
 participatio naturae. Et potesterea ipsa gratia
 est sicut forma accidentalis fungitur in officio
 huiusmodi in quantum ipsa in ordine supernaturali
 subicit naturam naturae et ipsa eandem participat,
 quae gratia alias potest obici potest sicut huiusmodi ini-
 dentes soluta veniunt sicut quomodocumque ad aliam
 tractat: differunt.

Inferre in ex dictis quod sicut nulla creatura potest
 esse causa propria efficiens gratia ita neque huiusmodi
 supernaturalium eisdem enim est dare formam et ipse
 gratia autem forma sicut in dictis, sicut in dictis
 supernaturalis quod est gratia, quae cum quae sunt in-
 fundunt: quod per quod sicut nulla creatura
 sua actione aut gratia sustentem, aut

libum supernalem q̄ m̄dū caa p̄p̄t̄; inten-
dere l̄. augere p̄t̄. Q̄as ē, q̄ia unaḡ
caa q̄e p̄t̄ p̄p̄t̄ augere et intendere
effectum, hunc effectum et̄m p̄p̄t̄ p̄t̄
producere, nisi cum iam sup̄poner̄ pro-
ducte; cū q̄o gr̄a p̄t̄ntem nulla crean-
p̄t̄ t̄ngm caa p̄p̄t̄ p̄p̄t̄ p̄ducere,
req̄ et̄m effective p̄p̄t̄ p̄t̄ eam augere
et p̄t̄ ē de h̄ib̄y sup̄naturalib̄, unde cū
Eul̄ia oram̄ in orate q̄e dicit̄ D̄ca
13. p̄p̄t̄ p̄t̄. Da nob̄ D̄e fidei sp̄i
et̄ charit̄; auḡmtum. Et̄ hoc de caa gr̄a
sit d̄. 2. de multiplicac̄e impij.

Artus II. De justificatione impij.

Ea q̄e de iustificac̄e impij D̄es tractare solent ad 5.
capita reducimus q̄ib̄ singulis q̄ tot p̄t̄. respondent. In 1.
agem̄ an sola gr̄a s̄t̄ forma iustificac̄o; in 2. an
p̄t̄ p̄p̄t̄ iustificac̄o q̄ q̄donac̄em merē ext̄n̄ta
in 3. Ut̄m ad iustificac̄em lib̄. arb̄. requir̄. in 4.
ut̄m infusio gr̄a recep̄io s̄t̄ exclusio ul̄tra mot̄.

ialis. In 5.^a alia de iustificacoe explicabunt, et
sic multa immiserens sit. scilicet an sola gratia sit forma iustificacoe?

SECT. I. An sola gratia sit forma iusti- ficationis?

hortat nos aply Coloss: 1.º et ambulamus gratias agen-
tes Deo patri qui dignos nos fecit in ptem sortis 157.
Stum in lumine, qui eripuit nos de potestate tene-
brarum, et transfudit in regnum filii dilectionis sue
in quo habemus redemptionem et sanguinem eius remis-
sionem peccatorum pro quibus vobis inquit Paulus. Sep: 6. c. 4. iusti-
ficacoe impii descriptio infirmitas, ut sit trans-
latio ab eo statu, in quo nos nascimur filii i. ad-
in statu gratie et adoptiois filium Dei et 2.
adam IESUM Chru salvatorem nru. ita Paulus.
Et hoc ipse iam docuit: O. hic q: 113. a. i. in Cir-
fine dicens: transmutas quia aliquis transmutat
a statu iniusticie et remissionem peccati sortis no-
men a turo ad gem, et vocat iustificacoe impii.
ita Paulus: pro beneficiendo est, quod iustificacoe im-
pii se descriptio, nam iustificacoe glificat: iustificacoe
em procipe nomen quod considerando idem est quod iustifac-
tio, iustifacoe am de se n' requirit peccatum antecedens,
quod ex se act noty a gratia in gratia, ut patet

ly inter
ia unq
alendee
pet
nuel pro
ulla crea
induce
com auge
und cu
Inca
i spri
ca grae
imp
e libet
pfectio
no re
ma car
re p
ly iust

in Ad. B. V. Chri hinc p qibz utiqz iustifi-
ca gveriebat, qm in C. mmo pcti nascunt
depravati. Cogno de Adam pto statu inno-
centia, unde reale S. O. cit. q. 113. a. 1. in Qait.
Iustia interna in hoie pt fieri duplto, uno mdo
p mdum simplicis generacois qe d' ex privatae
ad form et hoc mdo iustificaco pt abm ge-
tere si qd n' act in pcto dum huigmi iustia
a DEO auigeret, sicut Adam aueripedi-
singulam iustiam; alio mdo pt fieri iustia
in hoie fm vocem moty qd e de g'rio in
g'rium, et fm hoc iustificaco importat
transmutacoem g'nam de statu iniustia
ad statu iustia p'cedite, et hoc mdo lo-
qumz hu de iustificacoie impij. S. O.
ex qibz patet de qe iustificacoie sermo fit, et
qd illa fit transibz seu moty de statu in-
iustia et pcti ad statum iustia et grae.

158. Suppono am circa hanc iustificacoie seu pcti
remissioem q'ra modernos hereticos p'ba
mortalia a solū tegi p' entropia Chri
iustiam in iustificacoie impij, qd si illa ea
p'ba remaneant, p' abm n' imputen, nobz ad
penam p', p' dico extra ea. verū solū p'

graa Chri prout Trident: de pctis originali definit
 scilicet: 5. Calm: 5. dicens, si quis dixerit peccatum
 originale n' vere tolli q' graam Chri, p' thm
 radi et n' amplig imputari. anathema sit.
 Et enifim de pctis multy locis insinuat
 scriptura ut 1. Paral: 2. obsecro Dne asper
 iniquitem serui tui, Isaia 44. Deleui et nu-
 bent iniquitates tuas et qsi nubeculam peccata tua
 ps: 102. Intm distat orbz ab occidente longe
 fecit a nobis iniquitates nostras. et ps: 9. quere
 peccatum illig et n' inuenies. Ezech: 36. Effundam
 sup vos aquam mundam et mundabimini ab oibz ini-
 quitate vris, p' hoc ipse longo sermone ex Tribz pro-
 bari pot, si qia supra ia. de hac maca diximus
 in supradem aduocandis, et interim Inqm catholica
 sentia syroim, e' an illud int. Tres g'tiores
 an n' q' acty g'tioris et charitis hoc pot' f'ret
 iustificari, an vero unica caa filis nra iustifi-
 catiois s'it graa sanctifians? pro cuius difficultate
 soluoce s'it

Aserbis unica iustificatiois nra de pctis nris 159.
 s'it caa et graa sanctifians cuius dispoes acty
 s'it charitis et g'tioris. Colligij Rapertio ex
 clarmis v'bis Tridentini qd' scilicet: 6. c. 7. ita ait
 demum unica iustificatiois filis caa e' iustia Dei

is iustifia
 rascunt
 h' inno-
 in dult
 t, uno mo
 priore
 et d' qe
 i iustie
 apud d'ij
 i iustia
 tris in
 p'portat
 iustia
 mo lo.
 iustia
 loms s'it
 h' in
 et p'ces
 iustia
 h' in
 iustia
 iustia
 iustia

n' q' i' se iust' e', s' q' nos iustos facit, q' videt ab eo donati reosam, sine mentis, no et n' mdo repetamus s' vere iusti nominamus et sum' iustia in nobis recipientibz unguis suam s'm mensura, qm s'rog. s' partibz singulz prout vult, et s'm priam cuiqz dispoem et cooperasem ita Trid: qibz ubi sub noie iustia q' DEUS nos iustos facit, s'm quem Thelgum suum graa intelligit iustificantem prout iuxta Triden: unica solis caa noe iustificaois e' graa sanctificans.

160. P'g: a' rase i. pers: atq' gl'iois et charit' s' ultima dispoem ad formam iustificantem, atq' nulla dispoem ad formam e' ipsa fra, cu' nihil sit dispoem ad se ipsu', et ino dispoem a' fra neccesio inveniat aliqua castitas ut dicitur in phis: go etm atq' gl'iois et charit' n' s' fra iustificaois. m. patet ex rase adiecta M: p: ex Trid: s'ep: 14. c. 4. ubi ita ait: fuit am q'oris tempe ad impetrandam veniam petum hu' gl'iois motu neccesius et in hoie post bapt'mu lapsu ita demu, preparat ad omnipioem petum si in fiducia

Dnae misericordiae et vobis praestandi reliqua
 quibus fit ita Tri: ex qz, patet qd acty
 gloriois et charit; preparant hoiem ad res
 iustificacem, atq; preparas se hnt ut dispo
 st qd acty profati dispoos ad forma iuf
 significantem n vero ipsa fra iustificans.

2o: eadm pars 2. si acty gloriois et cha- 161.
 ritis eent fra iustificacis, nqm pot dari
 iustificas sine ijsis, implicat em dari
 effectū formē sine fra sua, atq; sequela
 e quere falsa, na in primis parvuli iusti
 ficant, à pcto originali, qm eigni acty eliciant
 ut pote qz eorum plane st incapaces, ite
 rum adulti sine iis iustificacem accipiunt
 in sacramento penitiae utpote ad qd valide
 suscipiendum sufficit attritio, qd acty gloriois
 et charitatis n st fra iustificacis et q gtra
 e graa sine qd nqm gtingit iustificas.

3o: Illud e fra nra iustificacis sola q
 uing soliq; privacem gstituium facte pctores
 et iniusti, atq; q soliq; graa privacem
 gstituium facte pctores, pctum em facte qst
 sit in sola graa privacem fm dicta in Tra:
 de pctz: qd etm q solam graa facte iustificam.

opposita em p oppositu eadm et ras. 4.
eadm e fra qd factu gstituium filii
adoptivi DEI, et qd iustificam, atq sola
graa gstituium factu filii adoptivi DEI
sicut supra habuim qd pateres fra
nre iustificaoi et ee aliqd stabile et
f manens, atq am charit, et glorioi n.
st aliqd stabile et f manens ut patet.

762. ^{gop} 2^a pars qd atq glorioi et charit, sint dis-
pooes ad fram iustificantem patet in Tri-
dent. relato, ubi dicit qd glorioi pparet
doiem ad iustificaoe p iteru ea tradit. l. d.
hic q. 113. a. 8. in O ubi dicit qd in qolibet
motu naturalis p e moe iustig moventis, fa-
2^a am e dispo mae sine motu iustig mobilis,
et deim addit: motu am l. dispo mobilis
e qdem duplex motu liberi arbitrii scilicet
motu in DEUM qd e atq dilectiois
et motu in pte qd e atq glect delectaoi
et glorioi p igi p l. d. atq glorioi et cha-
ritis st dispoes ad iustificaoem. Clarius
idipsum ostendit l. d. eodem loco ad 2^a ubi ad

hanc obisē sibi factā: dispoō procedit
 naturalit. fram ad qam dispoōit, s. moty li-
 beri arbitrii e' qōdam dispoō ad susceptiōē
 graa q. naturalit. procedit in fusiōem graa p
 sic Kdel: ad 2^m dicendū: qd dispoō sibi pra-
 cedat susceptiōem fra ordine naa, s. qd
 in actiōem agentis, s. qam etm ipsem solum
 dispoō, et ideo moty lib. arbitrii naa ordine
 procedit qfusiōem graa. Ia. S. D.

Cum sentis id pres guili Trid: testam. s. p. 163.
 b. c. 5. 6. et 7. ubi ita clarit. moty hor lib. arbitrii
 appellat dispoōes ad iustificatiōē, ut prope de
 fide tenendū videat, qd in apert: dixim
 qd eadem libenter opponerem nisi qfultig
 ibi legenda eēt, auctorit. q. supposita rae
 S. D. is defumpta ex q. ii 2. a. 3. eandem apert.
 partem probō, qd in hoc qfistit: qd DEUS
 unumq. q. moveat s. m. mdu s. m. et naa
 cum qd DEUS moveat aduētū de p. s. ad
 s. b. t. iustia, s. iud. etm movet lib. arbitria
 ad dispoōes ponendas pro iustia, et eadem
 qfornit ad mdu lib. arbitrii cuius e' s. p. p.
 movere: dein sicut in naturalib. indipen-
 sabilib. reijon. dispoōes ad fra. s. b. t. a. l.

• quia et se 1.° intendunt et se long' ultimus
 generatiois substantia, ita etiam generaliter
 contingit in generacione spiritali, ut proprii
 ponere, quodam dispoos in ordine ad gratiam
 tunc tunc ultimam generacionis spiritalis,
 et quia se habet quasi forma substantia in ordine
 spirituali, prostat enim hoc ipsum in ordine
 spirituali, ut forma substantia in ordine naturali
 prostat solet, unde pro. 16. dicitur hinc
 et preparare animam, et S. Aug. sermone 15.
 c. ii. de orb. Dei ait: qui fecit te sine te,
 et iustificavit te sine te, et sic negligentem
 fecit, iustificat volentem, unde etiam Trinitas
 loc. cit. definit tunc de fide, in adultis et
 necessitas dispoos ad gratiam et remissionem
 peccati: actus quo charitatis et gloriosus est
 forma nostra iustificacionis, sed ultima dispoos
 ad illam, et hinc

164. Inferri quod necesse est absolutam Deum personam actus charitatis
 et gloriosus potest simul esse forma iustificacionis impii
 et ignis Trinitatis, ratio est, quia id quod ex se et sua
 natura est tunc dispoos ad gratiam, est ex se et sua natura

insufficientis ad tribuendum effectum solum, atque ad
 charitatis et gloriositatis se et sua natura
 dispositio ad formam iustificantem quod etiam se ex
 se et sua natura insufficientis ad tribuendum effectum
 solum et per consequens ad eandem ipsam formam iustifi-
 cationis. manifestum patet ex dictis. III. p. nisi dispositio ex
 sua natura est insufficientis ad tribuendum effectum
 solum, eadem est virtus dispositio ad formam, et
 ipsa forma, imo ipsa dispositio iam non est dispositio
 ad formam, forma enim est quae per sui gratiam tribuit
 effectum solum: sicut quod iuncta oes implicat,
 quod dispositio ad formam sed ipsa forma ita quoque, ne-
 cessum est quod dispositio ex se et sua natura sit
 insufficientis ad solum tribuendum effectum solum
 unde sub ad i. sequitur: atque quod ex sua natura est
 insufficientis ad solum tribuendum effectum solum,
 neque de absoluta Dei potestate potest esse forma: quod ad
 gloriositatis et charitatis neque de absoluta Dei potestate
 potest esse forma iustificationis. Consequenter patet,
 a. p. si quod ex se et sua natura est insufficientis ad
 tribuendum effectum solum l. etiam de absoluta Dei
 potestate potest esse forma, id potest tamen fieri ex supposito
 quia Deus insufficientis potest tollere et facere quod
 de insufficienti sit sufficientis.

atq; hoc DEUS facere n' potest, nam si inefficacia non
suppleret, l. eam supleret q' se ipsum l. q' aliqd
sua supaddiderit: neutra dicitur, l. n' potest id q' se
ipsi, q'ia si DEUS q' se ipsum defectu suppleret,
ipse DEUS iustificaret, n' vero acty gratior aut
charit, et sic in seipsis vi acty manerent ineffi-
cientib, q'ia sed neq; altera dicitur q' illi de-
fectu suppleat q' aliqd sua supaddit, ilud
em supaddit l. est eisdem speciei vel actib; cha-
rit, et gratior l. diversa, n' p' q'ia sic est
eisdem virt, gratior, nec potest facere pro-
dictos acty potentiores, ad tribuendu effectum
solum, q'm su se tribuere n' possunt: n'
etm 2^a q'ia sic n' ipsi acty charit, et
gratior est causa solis iustificatiois, si illa
nova supaddita virt, quod causa solis dat certis tribuere effectum
solum q' suipij gratior: ergo impossibile,
ut q' aliqd aliud distu' tribuat effectum solum
q'm q' se tribuere n' potest, et ideo recte videt
q' etm de absoluta DEI pota sit impossibile
q' acty gratior, et charit, sint sua nos iusti-
ficatiois.

165. Colligi ex dictis hos acty ce dispoas p'cas, etm

moralis solum, seu ex ipsa natura rei et non solum ex
 ordinatione divina disponere ad gratiam seu suam ius-
 tificationem. Cuius ratio est, quia illud quod philosophia et
 naturalis dispositio et coaptat solum ad suam et dispo-
 sitionem, atque actus liberi arbitrii sunt gratiosus et
 charitativus, philosophia et naturalis disponunt et coaptant
 autem ad gratiam: ergo sunt dispositio philosophiae. m. p. quia illi
 actus recipiunt in bonis in homine et sunt eiusdem
 ordinis, cum gratia habet, necessaria quoniam existit
 ut illa cum se sint actus solum supernaturalis
 charitativus et penitentia, quod sunt gratiosus, gratia et
 habet saltem indirectam operationem in rebus quod
 est gratia operationem, plura autem non recipiunt, ad
 dispositionem philosophiae, ut patet in calore ut est
 resque sine ignis, ergo hi actus philosophiae et naturalis
 disponunt et coaptant autem ad gratiam.

Obij: sicut in ordine naturali natura est philosophia 166.
 emanativa suorum principum, quia est natura gratia
 philosophiae, ita etiam in ordine supernaturali gratia est
 philosophiae emanativa suorum principum quia est
 natura philosophiae in ordine supernaturali: ergo sicut
 dispositio requisita ad productionem naturae in
 ordine naturali est philosophia, ita etiam in ordine
 supernaturali dispositio requisita ad productionem

gracia dnt ee phia, propterea ordo rei
videt exigere, ut qd f motu prout graa
amiffa et a Deo averfa e, fe iteru f motu
prout ad Deu revertat, et fca graa qd qdaz, neq
taliter cenfer ad graa difpofit, qd recte iu-
dicaz, qd talis motu liberi arbit: e difpo-
phia et ex naa rei in adult; requifita.

167. Ob: 1. Autoritas fcripturae ubi folis effectus
iuffificationis gloriofe et charitati adferibit, ut
Luc: 7. remittunt ei peccata multa quoniam diligens
multum. Ioa: 14. Si quis diligit me, pater meus
diliget eum. Provs: 10. Univerfa delicta operat
charitas, 1. Pet: 4. Charitas operat multitudinem
peccatorum.
2. Autoritas Trident: et S. Augu: illud fep: b. c. 7.
dicit: id tu in hac impu iuffificatione fit, tu
eigdem fcripturae papiois merito f fpe: S.
charitas Dei difundit in cordib; eorum
q; iuffificant, S. Augu: c. ult: de naa
et graa aut: charitas inchoata, inchoata
iuffia e, profo charitas prosecta, pro-
secta iuffia e, magna etus talis p ipis
fm Aug: et Trident: charitas Dei fpa naa iuffia;

3°. Id est quod tollit se id quod est in peto, et causa foli
 iustificacionis, atque et actus gloriois et charitatis
 tollit se id quod est in peto, et in in peto aversio
 à Deo et questio ad creaturam, et actu vero
 gloriois aversio à creatura et et actu dilectionis
 questio ad Deum, et licet actus per hi non
 durent, manet tamen et ipsos hoc. Alter questio
 ad Deum, sicut quicquid peto manet Alter
 questio ad creaturam et aversio à Deo.

R: ad autoritatem in 1. et 2^a. instans earum loqui
 de charitate ut fundata in gratia ista, ut cha-
 ritati inquam notiori appellative effectus foli non
 iustificacionis tribuat, l. loqui tamen de dispositiva
 causalitate quod actus charitatis sit propius dispositio
 ad gratiam et iustificacionem et sic nil gloriois
 prosequitur.

ad 3. d: M id est quod dicitur: Id tollit per de causa est M.
 et quod tollit tamen indirecte per n. M: actus charitatis
 et gloriois non tollunt petum Alter directe et
 foli per tamen indirecte et dispositive, ut patet.
 Obj. 2. gloria illata et colligenda i. Deum per 168.
 absoluta potest et actus charitatis et gloriois ex-
 pellere petum de causa nulla tamen positiva gratia, atque
 expellere petum et iustificacionem, ergo tamen et absoluta

Dei poa sine graa acty chariti, et gtriois pot
folto iustificare.

2°. si neq, q absoluta Dei poa sine graa popu-
my iustificari q acty chariti, et gtriois impli-
caa l. cet ex pte Dei et hoc dici n pot, in
DEUS pot oportens, et ex pte isty nil pot
implicare, l. ex pte actuali, p nec hoc sub-
sistit, na etm naute hnt qd gtribuant
ad iustificasem, qd et am naute pot gtri-
buere ad alij illud etm tale alij id pu-
fnaute pot tribuere simplt, qia naalis
capacitas ad aliqd pot infinite augeri a
DEO, l. deniq, et implicaa ex pte impij
iustificandi, p nec hoc dici pot, DEUS em de
volentibz etm pot facere volentes. Itz
nullo modo hoc fieri implicat: go de
absoluta Dei poa acty chariti, et gtriois
pot ea fra nra iustificaois.

3°. Contra Colligndu: Si actus gtriois et
chariti, cent dispoes phis, cent p ad fra
iustificante requisite, atq, hoc n e, infund
em parvuly graa sine oi eigni actu, go n
p dispoes phis.

4. ad fra' qe creay nulla p'p'et'ij dispo
p'ha et ex naa rei, p' graa a Deo crea
iuxta illud ad Eph: 2. Creati in Chro Vesu
ad Galat: 6. nova creatura p' g'p.

5. p'ha dispo d' ee in eodm s'cto ut fra atq'
atq' charit' et g'ficiois n' p' in eodm s'cto cum
graa na' graa s'biectay in aia, atq' vero
p'fati in aia pois: g'p.

R: ad i. n. M. si procedat de ultione s'cti, hoc quidem fieri i' 69.
p' qd Deus q' dictos atq' disponat ad expulsioem
p'cti, n' am qd q' illos s'cti expellat p'ctm, p'vocat
em n' pot' tolli nisi q' fra' qe p'vocat, p'ctm am
e' p'vocat graa, et ideo n' p' tolli nisi q' in-
fusioem graa.

Ad 2. dico: implicat ee ex se ipsum actuum
fm hoc qd ipse p' dispoes t'm adeoq' aliqd
ipse iustificari extraneu, du' e'bra fra d' ee.
qd' s'mple' int'nsuam utpote caans q' sui ipse
gnitioem, p'vocat q' hos atq' nos s'cti iustificari
fieri n' pot' nisi cum mutase ipse nas et
eentia qd' implicat. Neq' urget qd' dicit, qd' illud
qd' e' naaltr capax ad aliqd' g'fribuere aliqd' ipse
p'it sup'naaltr illud totu' tribuere, hoc em t'm procedit

Si maneamus in illo ipso et quomodo naturaliter potest
glorificari, potest autem aliter probati naturaliter glori-
ficari. Item ut dispositor ad iustificandum non
ut forma et ideo plus non probat, quoniam illi soli pro-
fuerunt potest sufficere ad disponendum ut
forma recipiat, non autem quod ipsi forma esse queant.
Ad 3.^m n. M. quia idem in diverso statu confi-
datur et haec diversas dispositor potest, ut patet
in vita humana quae in uno homine ab hac in alio
ab alia plenius dependet, et sicut et de sa-
nitate in eodem homine pro diverso statu quod plu-
rimis aliter potest ostendi.

Ad 4.^m dico quod sicut supra dicta gratia non proprie
creatur, sed generatur, et sic bene potest haec
dispositor potest, et deinde etiam forma creata potest
haec dispositor potest in statu ut patet in anima
hominis quae non infunditur nisi corpore sufficienti
et prius disposito.

Ad 5.^m dico quod dispositor potest datur forma esse in
eodem statu remoto non autem in proximo quod patet
ex potest forma esse subtilis recipit in ipsa materia
et tunc auidia disponentia recipiunt in
quibus potest de eo quod gratia sola sit forma iustificans potest.

115
Scot: II.
An sit possibilis iustificatio per
meram condonacionem extrinsecam?

Naturæ questionis posita distinctè est, an DEUS q̄
solum extrinsecum favorem, q̄ nos vult n̄ esse 170.
iniustos sine infusione gr̄ae sanctificantis
nos p̄ se iustificare et de statu p̄ti ad statu
sue dilectionis adducere, quæ questio ab ea
dependet, de qua diximus in Tr̄: de p̄ti p̄t̄
in p̄nam p̄ti t̄le p̄t̄ q̄st̄at, Scotista
em q̄ia ibidem docent q̄ transunte p̄ti aut̄
nil de illo remaneat q̄ obligat ad p̄nam,
q̄s ex aliis p̄cipiis sequuntur convenientiores,
hic etiam docet, q̄ si DEUS q̄ extrinsecum
quendam favorem donaret hanc obligat̄
ad p̄nam sine ulliḡ gr̄ae infusione, hoc
ex iniusto in reddere p̄t̄ iustq̄, unde
etiam q̄ia hæc donat̄ n̄ supponit aliquam fra
intrinsecam gr̄am, s̄ t̄m extrinsecum DEI
favorem, q̄ donat̄ mere extrinsecam vocat̄,
ita sentiunt Scotista q̄ibz In gratiis p̄ Thō
cu. p̄ Ore. et aliis contra nos, iuxta q̄s p̄tm

Dei solus effectus in p[ro]p[ri]o gradu, cum
ordine ad p[er]m[issionem] p[ro]p[ri]etate t[er]m[in]i ad suam
causam cum q[ui]bus sit

171. Apertio: Et de absoluta Dei p[ro]p[ri]e n[on] p[otes]t fieri
iustificatio imp[er]ii sine graa & p[ro]donationem
extrinsecam p[ro] hoc statu. Sciz apertio
a p[ro]p[ri]o ex dictis p[ro]p[ri]o facta: et colligi
ex Frid: ibidem cit: dicente q[uo]d unice p[ro]p[ri]e
causa n[ost]ra iustificatio sit iustia Dei
n[on] q[uia] ipse iustus e[st], s[ed] q[uia] nos iustos facit
id e[st] graa. Eam q[ui]q[ue] tradit S: De
De Veritate q. 28. a. 2. in Q[ui]da[m] ait: Dicendu[m]
q[uo]d remissio p[er]m[issionem] nullo m[od]o sine graa
gratiam faciente ee p[otes]t. Quod etiam ibi-
dem aliis textib[us] ostendit, dicens ad sa-
nandu[m] aver[si]vum in p[er]to requir[er]i graa
et charit[er]i infusio sicut ad sanationem co-
citis requir[er]i restitutio p[ro]p[ri]e r[ati]o[n]is.
offensa etiam q[ui] ex p[er]to sciz sine graa
abolere n[on] p[otes]t sine auispiat[ur] offensa ex
hois p[er] se in q[ui]ntu[m] hoc p[er]to Deu[m] offendi-
t h[ic] ex p[er]te Dei s[ed] q[uo]d ad p[er]to[n]i offensa.

lilito dicit hic q. 113. a. 2. in fin. O Et ideo
 n' pot' intelli remissio culpa, si n' adesset
 infusio gratiae ad qd S. D. Ovis testimonia sic
 urgeo, id sine qd remissio culpa n' pot' in-
 telligi sine qd ea nullo mdo ee. Et ad re-
 missionem culpa ita requirij, ut neq, naturaliter
 neq, supernaturaliter sine eo hoc remissio pot'
 obtineri, eo ipso, qd nullo mdo aliter ee pot'
 aut intelli, illud vero qd supernaturaliter aliter
 ee pot' saltem aliquo mdo ee. et intelli sine
 eo Et ut patet consideranti, atq, sine gratia
 remissio peccati in qd iustificatio consistit per
 S. D. nullo mdo ee, nec intelli pot' igitur per
 S. D. gratia ad iustificationem tu' de poa or-
 dinaria tu' de extraordinaria requirij
 proin qd donacionem mere extraneam
 neq, de absoluta Dei poa pot' remitti
 aut iustificas fieri Et pro hoc statu
 ubi pot' prois morte gratia sanctorum
 amittit.

P. Ap. a. Eae. Iustificas impii, esse 172
 transitu a statu peccati ad statu gratiae, atq,
 absolute implicat hic transitu sine gratia

a. non
 id p. non
 d' p. p. p.
 racionem
 a p. p. p.
 colligi
 racionem
 Ovi
 fait
 S. D.
 Dicant
 ia gratia
 p. p. p.
 ad fa-
 rionem ee.
 infusa
 sine gra-
 tiae ee
 p. p. p.

go implicat iustificas impi sine graa,
spqnto qia qd absolute implicat neq,
absolute Dei poa fieri pt, manet
qd neq absolute Dei poa iustificas
fieri pt q sola m qdonase exten-
sa sine graa. M: e definitio à Brig
recepta, neq om iustificas impi
aliud aliquis unqm intellit. m. patet
sicut em implicat motu à gtrio in gtrio
qin deq tng à go et tng ad gem, ita em
implicat absolute dari motu à tali
gtrio ad tale gtrium sine tali tno àt
go et tali ad gem: in go iustificas impi
centet et transit à pcto tngm à tno à go
ad statu graa tngm tno ad gem, ab-
solute implicat dari hunc transitu sine
graa.

173. Pfy prior rae: Est absolute impossibile
dari iustificasem impi nisi etm tollaz
impietas et pctm, atq; pro hoc statu e
imppble tolli pctm sine infufide graa
sanctificanti. go etm e absolute imppble

dari iustificacionem impi sine infusione gratie
 sanctificantis. M. e nota quod in em pte in
 aia e, iustificacio exulat qd m. p. qd absolute
 impossibile tolli potum nisi tollat privacio gratie
 in ee privaciois gratie vltie cauta, atq;
 etm e absolute impossibile tolli privacionem
 gratie in ee privaciois gratie sine infusione
 gratie: qd e absolute impossibile tolli potum
 nisi qd infusioem gratie. M. suadet enco qd
 e absolute impossibile tolli potum, nisi tollat id in
 quo potum forte existit, hoc am e vltia pri-
 vacio gratie in ee privaciois gratie, ut patet
 ex Trac: de pte: qd p. m. e absolute im-
 possibile tolli privacionem fra nisi qd pteem
 frae, qd tuncq; em fra n' ponit, cuius t' sub-
 iectum e aptum, subiectum frae privaciois
 sequitur qd tuncq; fra n' ponit, fra privacio
 manet, qd etm qd tuncq; gratia n' infundit, pri-
 vacio gratie manet sequitur et potum, qd in
 hac privacioe pro hoc statu existit, adeoq; a
 si ad vltm e absolute impossibile dari iusti-
 ficacionem impi sine mera qd onas extrinsecas sine
 gratia.

174. Idem ad hanc rae adversi duplex
dari privacem, una pcham qe fit ca-
rentia fca scto ex naa rei dta, al-
tera moralem qe fit carentia fca
scto n ex naa rei, sctm ex dna
ordinaoe dta, qlis e privas graa san-
ctificantis, graa em sanctificans n' fca
hoi v.g. ex naa rei dta, du' p'cipit hoo
in statu nae pure sine graa creari
unde etm graa graa e, qlis n' est, si
ex dto naa hoi veniet, facta go hae
privacem distioe dicunt hanc ins utraq
ee diffiam, qd DEUM in p'his privacibz
privacem de scto tollere ne qide' f
absoluta' poam p'it sine p'fioe fmo
privata, cum hoc ex naa rei scto
veniat: et vero in privacibz morlibz
dicunt DEUM privacem tollere p'oe
sine p'fioe fca privata ex hoc p'oe
cise qd nutez ordinao dna, ex qa mu-
taoe gtingit, ut qd p'ig erat privas
ia' n' fit privas s' pura negao, et f

gregorius si de peccato loquimur tunc deficiat ratio
 peccati, quia huius ratio est privatio non negatio gratiae.
 Contra hanc responsionem est 1.º quod iustificatio de qua loquimur 175.
 est iustificatio impiorum et motus de gloria in gloriam
 unde stante hac sententia et soli septuaginta centesimae
 duo saltem privative gloria scilicet peccati et gratiae
 privatio dicitur mutari ipse septuaginta iustificationis,
 de qua loquimur quod fieri non potest quia filii sancti septuaginta
 sunt quasi centesimae quae sunt aeternae et immutabiles.
 Contra est 2.º quod etiam si daretur ordinatio divina
 et sic gratia iam non esset alia substantia. In maneret
 quod talis esset iniustus et in peccato, sicut patet
 in exemplo de hominibus et angelis damnatis quibus
 factum est quod damnati sunt gratia non debet, et hoc non obstante
 tamen manent in peccato ex hoc proinde quia deus
 gratia ipsi debet, eam ultro amiserunt et
 illa semetipsos privaverunt. Sic ergo quomodo
 Deus postquam aliquis semetipsum gratia pri-
 vavit ex mutacione ordinacionis divinae gratia definit
 esse divina, quia tamen antea fuit divina quoad se ipsam
 malitia fuerat amissa et redum reparata
 manet quod talis sit ultro privatus gratia tamen sibi
 divina, et cum in hac privacione sola peccati consistat
 talis maneret peccator gregorius iniustus adeoque

sive ordinat illa dicitur mutetur, sive n, ille qd
ultimè privatè e' gratia tandem manet p' hoc
et iniuste q' p' gratia infundat.

176. Q. i. p' DEUS q' p' donarem merè ext'nsa
hoiem p'ctorem adducere ad statu nae p'ra
atq; hoc in statu nae p'ra neq; p' p'ctm
neq; gratiam: q' p' DEUS absoluta sua p'ra
hoiam liberare à p'cto q' n' ei det gratiam
si an liberare à p'cto e' p'ctm ext'nsie
donare: q' p'

2.º Contra p'cta n' p'ct' sicut in ea eadem,
s' aliquis q' fuit in p'cto p' transire ad con-
trarium e' seipsum sicut q' fuit avary p' p'
seipsum fieri prodig: q' aliquis p' p' seipsum
exire à p'cto in q' fuit, et sic ad remissio-
nem p'ctm n' requirit gratia.

3.º Item DEUS absolute p' producere hoiam
talem etm p' absolute reparare p'ct' p'ctm, s'
DEUS absolute p' producere hoiem q' nec sit
in gratia nec in p'cto: q' etm p' p'ct' p'ctm
reparare hoiam q' nec sit in gratia nec in p'cto.

4.º *Deus* annihilare hominem peccatorem, postea iterum reintrodere sine gratia, atque sic peccatum foret sublatum sine gratia, *q. d.*

5.º *Peccatum absolute Dei* potest gratia auferri sine peccato *q. d.* *peccatum sine gratia.*

6.º *Peccatum in statu nasci* pure *quasi* potest tolli et solam gratiam exsternam: *q. d.* *peccatum in statu elevationis. p. c. q. d.* *peccatum v. g. furti in statu nasci pure quasi potest tolli et eisdem raris cum peccato furti in hoc statu quasi, et em ablatio rei aliena invito Dno: q. d.*

7.º *Quia Deus ab aeterno statuerit legem, ut si homines elevati ad ea superna gratia peccarent in penam peccati redirent ad statu nasci pure, atque hoc modo peccatum tollere sine gratia, n. q. d.* *ad remissionem peccati absolute recipere gratia.*

8.º *Deus* regitur ut homo sit amicus et filius adoptivus Dei, quoniam ut n. sit inimicus et invidiosus Deo, *q. d.* licet sine gratia n. potest fieri amicus et potest saltem fieri n. inimicus.

9.º *Peccatum postquam actu transiit deus, remanere recte secundum Augustinum: in peccatum autem peccati potestatem imputat ad penam, q. d.* *si gratia deus remittit.*

In qd n' impu'tat ad p'one fm illud p'f'mi: beaty
vix cui n' imputavit. Inq' p'ctm: si imputare
l. n' imputare ponit aliquid in Deo impu-
tante l. n' imputante, qd ad remp'ioe
p'cti n' req'it' grae, in es cui p'cti re-
mittit'.

177. Q: ad 1. n. M: ras e, qd statz naa pura n' p'p'atiz
p'ioacem v'ctriam grae p' h'm eig ne-
gacem q' g'onaem am mere enton'ca
n' p't t'oli v'ctria grae p'ioac ficut n.
175: dixim' q'atmeq' etm ordinao dra me-
teq; qd p'

ad 2. d. M: g'oria p'cta et fm qd p' g'oria n'
pat' p'iel inee eidm, transeat, g'oria p'cti
et fm qd aut' g'entiam n' p't pat' p'iel
inee eidm n. M: g'entietas p'ctum ex dic-
tis de p'cti' d'f'miz ex p'te g'entiois aut' etm
ex p'te p'cti g'entiz, n' am ex p'te av'fiois et
p'cti f'cto abstracte sumpti, unde eleganter
L. D. de verite loc: ill: ad 2. ait: p'cta hnt
g'entietem ex p'te g'entiois ex q'a n' attendiz
remp'io p'ctum, ex p'te am av'fiois et eoru

quae avaritiam sequuntur, habet gratiam, unde nihil prohibet gratiam actu. praecedentem fuisse reatum in alia maniera, ut enim qui ex avaritia in prodigalitatem mutatur, reatu avaritia hinc definit, per solutum actu l. huiusmodi l. d. unde patet R.:

Ad 3. dico, quod DEUS hominem quem absolute potest creare, talem etiam potest reparare post peccatum, per eundem modo ibi potest creare imitabilem hominem in statu naturae purae, hinc autem non potest imitabilem peccati privacem solvere factam gratia, potest tamen hoc imitabile potest sicut reparare hominem in gratia et sic tollere privacem eius et deinde hominem reparato gratiam gratiam tollere sine eius culpa, et tunc erit in statu naturae purae, hoc potest, aliud non potest neque de absolute DEUS, ut patet ex N. 175.

Ad 4. dicunt aliqui, quod eo casu quando DEUS 178. eundem hominem annihilatum reproduceret, pro illo ut peccato rediret, ut ita quasi DEUS aut ita peccati aut creans, ut hominem peccati, per quia eadem veritas quae et delinquentis producere, unde ad ipsam veritatem creatam statim spequetur peccati fere sicut contingit in peccato originali. per quod

fit nra aperiatio n loqij de casu anihilatiois
p salvo lito, unde hoc rae p se nite
proh;

ad 5. n. c. et parite, disp. et qd graa pt
tollit b. q. negaem l. q. private adeoq,
cum pto l. sine pto, at vero private n
pt tolli nisi q. fram privatam, unde ad
hoc et pto qd et private graa tollat p
e necessaria graa.

Ad 6. Transit a: n. c. ad prob. dico factum
in statu nra pure, et statu hoc qd diu
graa ee eisdem rae qm ad qresioem
et actum, nam qm ad qresioem
et file pti, in hoc em statu averfo con-
sistit in private grae in qe pro statu
nra pure n pti pti.

ad 7. dico d. u. m. p. u. i. p. e. ab eterno statuere
et hoies q. p. e. t. e. n. t. i. d. i. s. e. n. t. i. n. s. t. a. t. u. m.
nra pure n im dte p. m. d. t. e. p. i. e. n. t. o. b. i. i. n. g.
ad 3. tum qia ex p. a. c. e. p. t. i. a. d. e. f. o. r. m. i. t. a. s. p. t. i.
pro hoc statu ht, qd fit private grae qe
proxi p. i. g. q. grae in p. u. s. i. o. e. m. t. o. l. l. i. d. t. q. m.
hoc in statu nra pure rediret.

Ad 8. dico qd quidem absolute et abstracte ab
 hoc statu et jure in eo proprio plg requirj ad
 ee amicum qm n inimicum, qia absolute jct
 hoc in puris naturalibz creati, s attendendo ad
 hunc statum et stum in eo proprio nil am-
 plij requirj ad ee amicum qm ee n inimicum
 cum jctm in private graa forte qstbat.

Ad 9. dico qd jctm pobi actu transeunte diuiz
 remanere jctm n solum reatu pona, pctm
 reatu usq et sic e illud pctm intelligendu,
 usq am qia dicit vltiam private pona
 etm in ipsa aia aliquid qd dt solum priusq
 reaty pona dimittat, et ideo sicut impu-
 tare profupuit usqam, ita n imputase
 pascquiri graa pte qam solum usq remitti
 pt. plura h. d. de veri: q. 28. a. 2. qm hic pona
 charta n patij h. d. vlt ad iustificati liberu arbi: requirj an sola fides
 sufficiat.

Sect: III.

**Utrum ad iustificaoem liberu ar-
 bitrium, requiratur, an sola fides sufficiat!**

Quaestio n d de parvulis, neq de pou Dei absoluta 179.
 Jct de ordinaria sctm an ad iustificaoem liberu
 arbitriu requirj, parvuli em qia usq rari, st desti-
 tuti ad eoz libez exercitiu n hnt unde pnt qventj

chilari
 h. nite
 vac pt
 adlog
 h. vad
 ac ad
 lly p
 factum
 diuiz
 hoem
 respicem
 expfo con-
 no statu
 no pntice
 in statu
 hnt diuiz
 nite pbi
 a pte qd
 hnt ad qd

ad eam iustificante virtute divina passiois pro-
fuerunt & suscipiunt baptizati, in quo una cum
virtutibus illius eam iustificationis seu gratia quoque
in fundit, et sic quod in 1° Adam sine peccato
velis motu iustitiam originalem amiserunt
in 2° Adam Christo Iesu sine eorum quoque
peccato arbitrii motu iustificant, et sicut et
de adultis peccatis amentibus, qui parvulis a-
cipiuntur quod iustitia recte non peccaverunt.
De peccato absolute impium adultum sine
motu liberi arbitrii posse iustificari scilicet
ex eo quod propria Dei nulla ratione implicet
formam creare aut creatam ponere in se
sine aliqua peccato. dispo. sua eisdem
peccato etiam gratia sine peccato dispo.
in fundere valeat, et hoc ipse exprimit
quod parvuli sine omni peccato arbitrii motu gratiam
recipiunt, igitur de ordinario peccato per se
questio est, in qua difficile dicitur et sentitur
una hereticum modernum dicentium, hanc
sola fide ad iustificationem disponi, charitatem
vero et bona opera solum esse signa ac testimo-
nia iustificationis etiam disponi recipias ad ipso
altera catholici dicentium, ad sufficere solum

placere. sed desunt alia scripturae id.
ipsum demonstrantia, ad em. Glyn. Ouid.
Chor. 97. Si habueris fidem ita ut montes
transferas charitem aut non habueris, nihil prosum
ad quod subdit. Non est nihil in ordine su-
pernaturali quod a iustificatione, atque quod semper fi-
dem habet sine charitate, nihil est pro quod
quod semper eundem quodammodo quod omnem fidem. Ad ista
ritem non habet, iustificatione s. d. praeterquam quod
quis credere et non diligere, sed quod diligere
manet in morte. Ioh. 3. quod quis non credit
et non manere in morte, quod vero manet
in morte non a iustificatione, inscripta enim
mors est aie. quod tunc quod sola fides a iusti-
ficationem sufficere dicit. Addit Glyn. 4.
Galat. In Christo circumcisio aliquid
valet nec proputium, sed fides et charitem querat,
ex his quod liquet quod 2. Apul. nec circumcisio
nec proputium id est sola fides aliquid valet,
sed fides quod et charitem querat, proin
sola fides disprobat a iustificationem, ut
volunt heretici. praeterquam requiritur charitate quod

volunt heretici
plura scripturae

Concilio et prae testimonio, id ostendit Concilij 1581
 Trid. Sess. 6. can. 9. ait: si quis dixerit sola
 fide impij iustificari, ita ut intelligat
 nil aliud requiri qd ad iustificand. gratia
 operanda conuenit, et nulla ex parte necessie
 se, ut sua vltz. motu preparari atq. sic
 sponi, anathema sit. ex quibus iste canon
 hic sufficit ut qia alia desunt testimonia
 hanc rem tota bene explicat. Eandem
 veridem S. Aug. prosequatur, in Lib. de fid. et
 operibz c. 14 dicens, ipse Paulus et quilibet
 fidem qe in Deum redit, p. ea salubre
 et plane euangelica definit, cuius opera
 ex dilectioe procedunt, fides inquit
 qe p. dilectioe operat, unde illam fidem
 qe sufficere ad salutem quibzdam videt
 ita nil prodesse apparet, ut dicat si
 hanc omem fides, habitus am n, nil
 su, nqd clauum hoc S. definiti testimoniu.
 Et plane quod dicit Aug. Disseronij, expo-
 nens illa vba qli ad Rom. 3. arbitramur
 iustificari hominem q. fides. Ubi ait abe-
 trum quida hoc loco ad destructionem operu
 in fide, solum fidei p. sufficere aptos.

Cetero alibi dicit quod si hucro sem
fidem, ita ut p. charitem am n' hucro,
nihil mihi prodest. Ita D. Hieron:
q. 12. hereticos. Utique Eulie Pectori
sumo alii pres q. 12. res q. 12. triant
q. 12. sui aduere. f. 12. arduu, im ipse
Eulie d. 12. em heamq, ui oes pres q. 12.
nec humilts. q. 12. ferunt.

182. Pro recepta motu liberi arbit. ad iusti-
ficacionem de veritate, q. 12. arto 3. di-
cendum est, ad nullu. has. q. 12. sum. liberi
arbit. et iustificari sine usu li-
beri arbitrii. Et in sum. hui. q. 12.
a. 3. In eo q. 12. ut usum liberi arbitrii n' sit
motus a Deo ad iustiam absq, motu li-
beri arbitrii, p. ita infundit donu
grae iustificanti, q. 12. et simul ut hoc
mouet librum arbit. Et donu. grae
accipienda. in h. q. 12. hui. motu, ca-
paces. ita S. P. cuius. r. 12. a, q. 12. ad re-
ceptionem grae naaltr. requir. aliqua dispos.
in recipiente, nem. q. 12. libet. grae in q. 12. libet

mau recipi, s. acty lib. arbitrii se ut ut
dispos ad graa, go naalto ad receptioem
graa usq. lib. arbitrii recipi.

2.° Iustificas impiu et q. mdu spual; matrimonii
de go diuiz. Ope 2.° sponsabo se mibi in iustia,
atq; in matrimonio hoc e. reale et inevi-
table, ut mutus q. se sese sibi spondeant
iuges: igit. etm in hoc spual; matrimonio
sese impiu iustificase inest, ut aia go
de luto peti apumiz in sponsa Dei per
graa, sese usu sui lib. arbitrii preparat
dignificet, et sicut DEUS se aia q. graam
spondet, ita aia se DEO q. bona opera
spondeat.

3.° DEUS hoieem movet ad iustia d'eu. nec
aspitando s. sm. liberu. eig. arbitriu. ut em
ait. S. D. hu. loc. ut: DEUS unumq. d'p. movet
sm. mdu. suu. et naam: inest go ut hoo
graa Dei cooperet, et sese ad hoc. h'le do-
nu. preparat, et

4.° Docet, ut q. q. lib. arbitriu. graa a
mifit et sua culpa DEO facty. i. ofensy
eam n. alit. a DEO auiziat nisi q. esse

lib. arbitri a Deo excitati et moti:
debet ergo huiusmodi n' iustificari q' solam
fidem sine operibus, s' q' fidem q' o-
pera, q' charitem. plures raris poem
adducere. propria rari huiusmodi et prevalere
auctoritas, qm' i' al' p'p'osim' h' q' tra
hereticos sufficiant.

183. Ad q' igit' q' ad nra iustificat' dispoim' q' Trid.
s'p' 6. c. 6. Et sequit' fides ex auditu q' q' q' aue-
dant ad Deum s' m' l'ud' Hab' ii. au'dente' ad Deu'
quodlet credere sine fide q' p'p' imp'p'le. e' plure
Deo et idem q' q' test' 2.° spes, q' a' morem, in
firmam fiduciam venie q' q' q' da et future a' a'
regulatiois cum Deo hinc dicit' Mari' 10. q' fide
fili remittunt' tibi p'p' tua. 3.° Charitas, extra
sacram'ta. penit'ia sine q' q' p'p' q' a' morem
ad detestandi' p'p' et sup' oia amandum Deum
e' em via ordinaria imp'p'le. h'orem adultum
de p'p' iustificari, nisi p'p' p'p' p'p' p'p' p'p' p'p' p'p'
dolore et filiali timore. q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q'
detest' q' h' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q'
ergo e' neq' p'p' p'p' p'p' p'p' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q'
o' p'p' detest' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q'
p'p' dolor una cu' huiusmodi p'p' p'p' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q' q'

leade pntu n' requirij, qd' hoc factum est in
 voto suscepto exigij. idq' pnt' efficacia factum
 iustig. et etn cum delectate pnt' proteriti ne-
 cessis q' pnt' profutum firmitu de emendate
 vite et de n' amplig pnto, q'ndic em firmu
 de n' amplig pnto pntu n' h' b' em, liquet qd'
 pntu p'ram factum verdu recte odim, naale
 em. It' ut qd' veracite odim, q'ntm'q', pospu-
 ms fugiendo declinem. p' de hoc in Tract:
 de p'antia plura.

Ob ab hereticis s' varia scriptura testantia; 1. 184.
 idem act. 13. in hoc ois q' credit iustificat p' 2.
 ad Rom. c: 3. Arbitram' hoim iustificari q' fidem
 sine operib' legis. 3. ad Galat. 2. scientes q'm n'
 iustificat' h'c ex operib' legis. 4. Job: 2. graa
 estis salvati q' fidem n' ex operib' s' p' plura
 huiusmi scriptura testantia q'ib' iustificas facte;
 tribuij et n' operib', unde heretici r'ferunt: q'o
 sola fide iustificat' h'c et n' ex operib'. 2.
 dispo ad form q' exigij in recipiente fra
 n' e' ab ipso recipiente fra, p' ab alio, sicut
 calor q' in lignis procedit ut dispo ad fra
 ignis, ab ipsis lignis n' e', p' usq' liberi arbitrij
 e' ab hoie iustificato: q'o n' requirij ut dispo ad
 graa h'ndam. 3. Iustificas impri d' infirmem.

grae et iustis, s. p. Aug: virtutem soly. Quid
ni nobis sine nobis operaz: go ad iustificacoe
operas nra qe d. f. usu liberi arbitrii, n
requirij.

4.º Secundu hylu Rom: 4. Et qz operatur
merces n' imputaz, s. p. graa, s. p. dno, usus
an liberi arbitrii e' qdam operas; si go usus
lib: arbitrii qz e' ab hoie, ad iustificacoe requirij,
iustificas n' eris ex graa s. p. ex dno, qd e' ho
obtinu.

5.º Augstin dicit 12. sup Gen: ad littera qd
Deus hoc mdo operaz, iustia in hoie, sicut sol
lumen in aere qd deficit deficiente solis
influxe, n' sicut artifex qz operaz arcam
in qe postqum facta e' nihil operaz. p. s. eodm
mdo sol operaz in aere cu' i.º illuminaz aer,
et cum lumen in eo ghuaz: go Deus eodm
mdo iustiam operaz in hoie cum i.º iustificaz,
et cum iustia in eo gferaz: s. iustia gferaz
in hoie usu lib: arbitrii cessante sicut
patet in dormiente: go hoc pt. a proprio
iustificari absq. oi mote liberi arbitrii.
6.º Dispo qe requirij ad de necessitate ad
introducitioc alicuiq. fore, ita se h't, qd sine
ea sibi s. fta remanere n' pt, sicut de ca-

love et fca ignis patet, sp sine usu lib: arbitrii
 iustia pt remanere ut patet in dormiente go uff
 lib: arbitrii n' e' necessaria dispo ad iustificacem
 q' sequitur sola fide hoo pt iustificari.

R: ad textu scriptura qibz horetur plom fidem / 85.
 1. plim solutioe: 1. Illos et filis textu loqi de
 fide ut necessaria dispo ad iustificacem n' am
 ut de unica dispo ad ilam unde Trid: sess:
 6. c. 8. dicit, in veri apli dicit iustificari horem
 f' fidem et gratis ea vba in eo s'ne intelligita
 s' gem p'p'at' iulio catholica q' s'us exp'essit,
 et s'unt f' fidem ides iustificari dicam, q'ia
 fides e' h'ua salutis initium fundamentum et radix
 ois iustificacis sine q' impossibile e' placere Deo.
 2. Quod scriptura si dicat nos iustificari ex
 fide sine operibz, sine ordinariè addat sine
 operibz legis qibz p'oin liquat, ap'um illis
 textibz n' excludere opera bona q' alibi in
 charite s'nt g'mendat, s' s'nt opera legis antiqua
 qibz utiqz n' iustificam, imo pleraqz eorum
 opera p'nt ee dispendio salutis noa sicut patet
 ex Trid: de legibz.

3. Quod apli loqat de fide formata, n' de infomi,
 adeoqz q' hoc qd dicat nos iustificari ex fide s'nt
 etm includat in necessitate fidei necessitate charit'z

et operum bonum sacra em scriptura nihil
reputat nisi quod in charitate fundatur.
fi. Denique si quis dicit nos non iustificari
ex operibus si tamen pretendat legem de operibus
bonis et non solum de quibus legis antiquae,
plene vellet, quoniam nobis ostendere hoc ipsum esse
Dei merito et gratiam ascribendam quod bene
agimus, adeoque nos non iustificari ex operibus
nostris quae nostris praeiunguntur, sed ex illis, ut dona
et adhaerentia Dei gratiam libere non arbitria
movere et excitare solentur, unde
dicit, quod gloria in Domino gloria est illius
quod habes quod non accipisti sed et his adscriptis
textibus ab haec illi obtos potest solutio.

186. Ad 2^{am} dico quod dispar est res de solo libere
disponendo et de solo necessario dispo-
nendo ad formam dispoones ad formam ne-
cessariam aut a solo necessario suscipien-
da adeoque quae in eis est aliqua vis videlicet,
non dant ea a recipiente, sed introducente:
verumtamen a recipiente dant ea et ea dispoones,
quae dant solum disponere ad formam liberam
libere suscipienda ex vi ipsius libertatis, unde

ut iustificatio sit fra vlti libera et qitem
 liberè perficienda, oportet qd dispoos ad ipsam
 et à iustificante et à iustificato suel proce-
 dant: et hoc videt in finuare s. D. de resite
 loci cit: ad 16. ubi ait. dicendum qd res natale
 qd quada violia pat dispoi ad fram, ut suelt
 propium disponens sit extra nihil qferente
 vim paco, unde in eis dispo ad fram n' e'
 ab alio propio intruso s' ab extra, vlti
 am violiam pati n' pot, et ideo n' e' filis raa.
 ita s. D.

Ad 3. Idem Rdel s. D. loci cit. ad 17. in hoc sban. Di-
 cendum, qd Deus in nobis qeraz virly sine nobis
 virly, caantibz n' tu sine nobis qferentibz.
 ita s. D. igit, DEUS sine nobis in qm cas o-
 peraz virly, s' tu exigid à nobis dispoos pro-
 vias qd usum liberi arbitrii ut liberi liberè
 in virly moveamus.

Ad 4. d. M. ei qd qeraz meritorie et qitem ita operaz
 ad aliqd merces in ee mercedis n' e' sm graa s' sm
 mer d'um ee qlo c. M. ei qd qeraz dispositive
 t'um ad ipsam mercedi propiu, illi hoc propiu qd
 n' e' merces p'rie s' potiq fra merendi, n' imputaz
 sm graa s' sm d'um n. M. et d. m. usq am lib. arbitrii
 qd qudam operaz dispositive ad fra iustificante e' m. meritoriam.

et d. c. si ergo usque liberi arbitrii quod est ab homine
ad iustificationem requiritur inquam dispositio tunc, iustificatio
non erit ex gratia n. c. si requiritur inquam operatio
meritoria ipsius hominis iustificationis, c. c. usque
lib. arbitrii ad tunc iustificationis se non potest habere
ut merita, sed se habet ut dispositio tunc secundum quod ait
S. D. loc. cit. ad 18. Ad ipsam vero iustificationis
augmentum usque lib. arbitrii se non tunc habet ut dispositio
sed etiam ut merita, quia per 1. actu gratia inchoata
hinc meriti domini auxiliatur. sic ergo ait S. D. loc. cit.
iustitia non redditur hinc operibus ipsi merces, sed iustitia
augmentum et gratias aliquo modo habet rationem mer-
cedis in operibus ad actus praecedentes meritorios.
Ad 5. Illa similitudo si dicitur nihil aliud intendit,
quam quod sicut sol est causa luminis in solis quantum ad
esse per etiam quantum ad fieri ita etiam factus Deus
sit causa gratiae quantum ad esse et fieri, nam
quod aliqua dispositio non potest requiri ad fieri, quae non
requiritur ad esse et operari, imo ipse aer
cum sit lumen in eo se habet sicut alio respectu
quam ante, quod fit per motum solis. sine ergo tunc potest
esse operari luminis in aere sole per praesentem
unde nihil prohibet quam etiam ad fieri gratias aliquid, se-
quens, quod in eis operari non potest recipere.

Ab die
si dicitur
et calor
et ad fieri
loc. cit. ad
et requiritur
aialia
dispositio
nihil in
motu lo
et iustitia
potest quod
sed aliter

Utrum
sario e

si dicitur
et calor
et ad fieri
loc. cit. ad
et requiritur
aialia
dispositio
nihil in
motu lo
et iustitia
potest quod
sed aliter

Ad 6. dico qd dispositio alia sit necessaria vel ad fieri
vel ad conservari, et hoc sit qsi p[ro]p[ri]e, fr[act]io et sic p[er]
ut calor r[ati]o fr[act]io ignis: Et iterum alia dispositio
q[ui]e ad fieri s[er]v[ati]o requirunt. unde ait S. D. de verit.
loc: ut: ad 12. Alia dispositio requiritur ad fieri rei q[ui]
n[on] requiritur ad ee, sicut patet p[ro]cipue in generase
animalium et plantarum unde nil prohibet talibus
dispositioibus cessantibus postquam res iam facta est cum
nilomin[us] in se se conservari, et sic cessante
motu lib[er]i arbitrii q[ui] erat necessarius ad iustitiam
et iustitia s[er]v[ati]o remanere. plura et q[ui] ut dicitur
patet apud S. D. de Verit. q. 28. a. 3. nobis haec satis ee videantur.
Sed et utroq[ue] infusio grae sit necessaria vel pro culpa mortali.

Sect: IV.

Utrum infusio grae sit neces-
sario exclusio culpae mortalis?

Sicut in eo D[omi]n[u]s catholici conveniunt, qd grae p[er] ee cu-
p[er]to veniali in eod[em] s[er]v[ati]o, q[ui]a p[er]m veniale n[on] est q[ui]a 157.
charitatem s[er]v[ati]o diminitio fervoris extensivi sicut
de p[er]tis diximus, ita iidem unanimiter conveniunt, qd
de p[er]ta ordinaria grae sufficiens p[er]m mortali
s[er]v[ati]o n[on] q[ui]a, sicut neq[ue] p[er]m mortali grae suffinet,
unde ista questio n[on] e[st] de p[er]ta ordinaria s[ed] absoluta,

an fuit infusio grae ita fit exclusio usque et
peti mortali, ut neq. de absoluta Dei poa. fuit
sare valeant? pluri locis in quibusdam Re-
centioribus putant id fieri pos. ut in eodm
libro de absoluto, simul et graa. et culpa mor-
talis, s. negat D. Thoas et eius discipuli et alii
pleriq. etiam extra schola D. Thoas, ut his fit
1888. Avertis: etiam de poa Dei absoluta n. pot. fuit
et fuit in eodm libro de graa sanctificans et
pot. mortali. sive actus sive habitus. adeoq. in-
fusio grae a. necessio et absolute exclusiva
peti mortalis. Est S. D. et eius discipuli et colligi
ex Frid. S. 6. c. 7. ubi dicitur: iustificatio n. est solum
petum remissionem s. et sanctificatio et renovationem
interioris hois s.

Quia hoc: 1. de peto h. q. d. manifeste implicat
neq. de absoluta Dei poa. et, atq. graa. substantem
et pot. mortali. in eodm libro fuit gliffere abso-
lute implicat, q. d. p. m. fuit et fuit in eodm
libro et fram iustificantem et in eodm n. ce fra
iustificante manifeste implicat, implicat em
idem ea et n. ce s. m. idem, atq. hoc manifeste
sequere, et ostendo: in primis in libro est fra
iustificans seu graa. substantem et pot., et n. ce

in eodm scto et p. implicat graa gñfere cum
 naali et adqta sui pivaac, atq; naali et a-
 daqta graa pivaac e' p'bm mortle hlla. ut de
 p'bz dixim; go implicat graa gñfere ce in eodm
 scto ubi e' p'bm mortle, gñfere graa gñfere in
 tali scto cet et n' cet. 2º. Implicat etm de
 absoluta poa suil et seel ce lumen et adqta
 p'vasem lucis tenobras in eodm scto, atq; graa
 le ut ut lumen. p'bm vero mortle. hlla. ut tenobras
 ut diuj. i. Petri. 2. de tenobris, nos vocavit in admi-
 rabile lumen suum: go etm implicat de admis
 absoluta poa suil et seel in eodm scto ce graam
 et p'bm mortle. 3º. Graa e' certlta p'prium
 vita supnaalis, e' p'bm mortle certlta mort
 et p'vas totalis vita supnaalis, unde etm mot-
 tale diuj. implicat am de absoluta poa suil et
 seel in eodm scto p'prium vita et mort: go etm
 p'bm mortle et graa.

Bz: etm de pcto a'li. implicat etm de absoluta Dei 189.
 poa idem sctum suil ac seel. ce filium adoptivum
 Dei hre ius ad gloriam finale ce amicum DEO, et
 in suil etm actu ce inimicum DEO digna pena
 aeterna et p'vasu iure adoptionis p' atq; hoc ma-
 nifesti sequerem, 1º. em h' effecty filis graa 2º.
 vero effecty p'bi mortli: go etm de absoluto
 implicat graa gñfere actu gñfere cu' pcto mortli a'li.

2. graa sanctitatem et peccata dno nae participas
ut supra est huius, atque implicat etiam de absoluto
cum peccata dno nae participas consistere potum
mortale siue actus siue habitus: quod si in p. peccata dno
nae participas involvit dno nae sanctitatem
sibi participatam, atque ut dno nae sanctitate
simplex et absolute implicat et potum siue ac-
tus siue habitus; quod etiam cum peccata dno nae par-
ticipas simplex et absolute implicat et potum
siue actus siue habitus, quod est alicuius factus quod est
et certiam, hoc ipsum factus participas quod est
et participasem, participas am hoc est dno graa.

190. ^{90. p.} Debet tamen hoc ratio in recto se intelligi ne nimium
probare videatur, potest enim ex ea alicuius inferre quod
sicut sanctitas dno nae et certiam excludit et potum
etiam veniale, ita etiam excludit sanctitas dno
nae et participas et solum mortale sed etiam veniale,
quod est quod siue est iustificatus et potum siue alio dono
sicut alio amplius neque veniale potum, quod tamen in p.
et fuerat negatum, et solum sicut graa destruit
quod potum mortale, ita etiam destruit, quod potum ve-
niale, quia cum utroque oppositum dicitur. plerumque quod probare
nolumus quod quod sicut dno nae sanctitas et certiam
excludit potum mortale, ita etiam sanctitas graa et parti-

cipsoi excludat mortale, qd vero graa sit compo-
 sibilis vel venialis, n vero vel mortali e i.º qia mortale
 e privas graa fm ea suum, n am veniale qd btm
 e diminutio fervoris charitatis 2.º qd sit parti-
 cipas fm expulsiorem pcti mortalis n venialis, DEUS
 em nobis indidit graa ut sit conjun vita super-
 naalis pto hac via alterabile e pctm fm ordine
 nae sicut go in naa tanq alterases qe mortem
 n inferunt pta disponunt remote ad id qd successu
 tempis mortem caare p, ita etm in vita supernaali
 qmisit DEUS in nobis fieri alterases graa, qe
 e naa in ordine supernaali, qibz ipsa p se non
 expellit, solum ta successu tempis ita disposi pit,
 ut alterasem gravissem scilicet pctm mortale qe
 mors aia legat n ipis decreta p nro genere
 delicto, eigni am lexes naa a alterases graa
 sicut pcta venialia, et ideo pat in eodm scto nolum
 de absoluto pctm ta ordinaria cum graa iusti-
 ficante ee pcta venialia, n ta mortale.

Rg: utraq pars apert. Non pt graa subfiansigi-
 de poa ordinaria effibere sicut ac sicut vel pcto
 mortali sive abli sive abli in eodm scto. go
 neq hoc pt de poa absoluta. n e quis oium
 solum yseria p ex ea, qd si aliqd de poa extra-
 ordinaria fieri pt qd de ordinaria implicat, hoc
 fieri popte n tribui, rebz, neq agenti in s extrinso,

ut pluribus exemplis liquet consideranti, adeoque etiam
si peccatum mortale vel gratia substantiale potest differe
et de gratia Dei absoluta hoc diffinitio completa
non tribuere, ipsos rebus peccato et gratia, neque, hoc
in se peccatum et gratiam sustinenti, sed Deo peccatum
cum gratia de sua absoluta potestate conservanti:
implicat enim etiam de absoluto Deum esse con-
plem autorem vel conservatorem peccati mortalis, quia
sic peccatum tribuere, Deo tamen penitus agenti: ergo
etiam implicat peccatum mortale sive ad se sive
ad alium et quidem de potestate Dei absolute suam et
seculi in eodem subiecto vel gratia substantiale potest differe
tunc eo ipso quia naturaliter sicut se implicat
ant. Hinc eleganter pro veritate nostri asserti ait
Joan: 1. c. 3. omnis qui natus est ex Deo peccatum non facit, quoniam
semen ipsum in eo manet, et non potest peccare, quoniam ex
Deo natus est, in hoc manifesti sunt filii Dei, quod locus
apostolus duo ponit 1. quod qui natus est ex Deo peccatum non facit
quia semen Dei id est gratia substantiale in se habet, et
ergo non potest sub hoc ostendere quod gratia necessitate ab-
soluta ad non peccandum quasi sicut qui seculi est iustificatus
non potest amplius ex suo arbitrio peccare, quod de gratia
doctrinam eisdem apostoli in eadem epistola c. ii. ubi ait:
quod si dixerimus quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus
imo totius Ecclesiae unde Trid: S. 6. can. 23. ait: si quis

dixerit hominem beati iustificati amplius remanere in
 hoc aetate. fit. hoc ergo docet quod gratia fit in-
 propolis cupito, et deinde ut hanc impossibilitatem non solum
 de ordinario, sed etiam de absoluto esse sine eius addit
 et non potest peccare quoniam ex Deo natus est, ubi negat ipsam
 peccam potest quoniam ex Deo natus est, et ideo si se peccaverit,
 eo ipso non potest, quia gratia adesse, adeoque vult docere quod ab-
 solute fit impossibile peccatum cum gratia. et hoc pro
 ratione aperta.

Obj. 1. peccatum non expellit gratiam per se. Item mortale et de 1982.
 meritorie tenetur facit ut hoc iustus in penam peccati pri-
 ves gratia Dei est enim peccatum aliud mortale: ergo saltem de peccato
 Dei absoluta potest esse sine gratia et peccatum mortale
 quia Deus potest condonare penam peccati, hoc eam mereatur.
 Et. peccatum saltem actus non expellit necessitudo gratia de ab-
 soluto, quia neque privative neque gratie nec gratatorie
 ad indicem opponuntur, non privative, quia peccatum actus mortale
 non privatio sed est actus carnis privationem, non gratie quia
 gratia dicitur dicitur recipi in eodem subiecto, gratia autem et
 peccatum non recipiuntur in eodem subiecto, gratia enim subiecto in
 anima, peccatum vero actus in velle per se non est gratatorie
 quia peccatum per se dicitur quoniam negationem gratia autem non esse in
 gratia, sed enim de absoluto aliquis esse sine gratia
 et tamen non esse in peccato ut patet de homine creabili in
 statu naturae pure, ergo ad 3. ad remissionem peccati
 mortalis non sufficit inclusio gratia, sed requiritur pra-
 terea contrita auctoritas et condonatio Dei remittit

sentis iniuria & pctm iudata, pt am Deu
graa infundere et tñ favore illu extra se
augtaoz et qdonaoz pro pcto n' qedere, sic
vero conuenit, qd graa cum pcto qfihet: qop

143. R: ad 1. qd sm dicta de pctis pctm n' tñm facit
ut hoc in penam pcti iuste priuez graa Dei,
h' ipsum in sua naa e' etm q' seipfu' priuas
graa Dei, et ideo qntm q' Deu penam
pcti remitteret, si ta pctm solto manere po-
neret, e' impossibile qd ut eo graa qponat, qia
e' impossibile ut priuas solto graa sol' p'ul cum
graa, deui licet admittat, qd pctm qntm ad
sui file p'auise sol' aliqd morale, qia ta
ex pte naa et in q'eto diuul' abt' p'uum,
ut patet ex dictis de pctis, ideo n' d' solto aliqd
morale h' d' aliqd p'io morale.

Ad 2^a dico pctm mortle abt' etm qponi graa
privatiua n' vitem solto et imde h' mortle et
caalto in qntm caat. priuacem graa ad po-
sitionem abt' degeneri, ad regulas motu. Pt etm
dici qd qponant, q'rie qia bonu' et malu' qponant
q'rie sic am se h' graa qe e' solto bonu'
et pctm qd e' solto malu'. Et proterea

quoniam ad finem peti etiam potest, potest in anima quoniam ipsa
 anima gratia. potest. Dicitur quod potest opponi gratia
 ut videtur explicita per implicitam et videtur, in quibus
 sunt gratia importat quiescentem ad Deum vel ultimum
 finem, potest vero aversivam ab ultimo: fine, ubi autem
 involvitur, ad gratia aversio ab ultimo: fine, ibi se invicem
 defectus quiescentis in ultimo: finem, et hinc cum potest mor-
 tale ex dicto de peti, fit tollis aversio, gratia autem
 infans, fit quiescentis, patet quod gratia et potest ante
 hanc modum et implicitam opponantur, gratia
 dicitur, ex omni parte impossibile potest mortale et ante
 cum gratia sancta.

ad 3. Ex antecedentibus patet, quod ad remissionem peti
 mortalis propter gratia et rationem favor aliquis ex-
 tenditur, ut ipsa gratia fit sine omni alio intellectu et
 quod se ipsam impossibile, ut potest mortali et in
 ipsa infusione hanc gratia per se. d. includat una
 vltas remittendi potest: ergo infusio gratia, sicut
 hinc de ordinario hinc de absoluto legam, necesse
 exclusio culpa mortalis. S. d. explicat, alia quodam de iustitia impij.

Sect: V. Explicantur alia quædam de iustificatione impij.

Sunt propter ea quod de iustificatione impij habemus
 diximus alia quodam quod. S. d. hic quod 113. examinatur.

pa pro sua integritate huiusmodi explenda,
quae sit sequentia 1.º an ultima dispoſitio ad gratiam ius-
tificante[m] sicut actus charitatis et glorioſis procedant
effective a gratia acti. seu moveat dea, an vero
a gratia huiusmodi seu subsistente? 2.º An iustificatio
impii sit merita[m] op[er]is Dei. 3.º An iustificatio
impii sit miraculosa. 4.º An fiat in instanti
an successive, et 5.º an quis possit esse certus se esse
iustificatum? haec ergo huiusmodi resolvemus.

194. Ad 1.º An procedant ea dispoſitio ab auxiliis et
gratia acti, an vero a gratia subsistente et huiusmodi di-
cimus eas verisimiliter procedere a gratia subsistente et
huiusmodi. Ratio est, quod actus meritorius vitae aeternae
et vitalis vitae supernae effectus procedit effective
a radice omnis meriti, et a vita radicali supernae,
atque actus glorioſis et charitatis sunt actus merito-
rii vitae aeternae iuxta Tridentinum S. 6. de Iustif.
Can. 22. Et sunt vitales vitae supernae effectus
eiusdem quod sunt praesentium actus in ordine su-
pernae et meritorii vitae aeternae, nullum
enim op[er]is meritorii vitae aeternae nisi pro-
cedat a imperio a gratia subsistente ut S. 6.
charnis obis testatur, hic q. 112. a. 7. ad 1. ubi ait:

Dicendum est preparatio huius ad gratiam hanc sedam
 et simul cum ipsa infusio gratiae, et talis operari
 quidem meritoria sed non gratia quae iam est per gloriam
 videtur huius, et cum alia preparatio gratiae infusa
 quae aliquando procedit donec gratia operari facientis
 quae tunc est a Deo movente, ipsa non sufficit ad me-
 ritum ad hanc gratiam et gratiam iustificatio quia nullo
 merito potest esse nisi ex gratia. Ita sicut dicitur: igitur cum
 sine dubio actus charitatis et gloriois sunt meritorij
 gloriae neque secundum sicut dicitur: meritum gloriae ulterius
 potest nisi ex gratia factuale necesse sequitur in doc-
 trina sicut dicitur: actus charitatis et gloriois effective
 procedere a gratia huius et factuale non autem
 ab huius.

Obz: Actus charitatis et gloriois sunt inclinatio actus videtur igitur.
 talis in Deum, quod dicit effective procedere a gratia
 huius a. patet c. p. omnis inclinatio vitalis in bonum
 alius nam supponit illam nam in se et ab ea
 effective procedit, hinc secundum theologos ultas Dei
 non est ipsa nam Dei sed supponit nam Dei quia
 ultas et inclinans vitalis potest: quod est in incli-
 natione actus in bonum Dei supponit in hanc dnam
 nam participata atque ab ea effective procedit
 ut igitur hanc participata nam sit gratia factuale,
 et non solum gratia actus quae non est nam sed motio a Deo

capitula
 gratia inf
 procedunt
 et non nisi
 la infusio
 infusio
 in operari
 obz
 actus et
 huius
 factuale
 actus
 et factuale
 factuale
 obz merito
 de factuale
 factuale
 obz
 factuale
 obz
 factuale
 obz

creas imprepa, atq; profati dnt pro-
cedere a graa hlli et ut hllm a graa ailli.
196. Difficultas hllm d in explicando qm do a graa
hlli hi atq; procedere pnt du'ta sint dispoos,
ad ista pro qo sciendum e ex ptea qd caa
in diverso genere caandi pnt sibi ee mutuo
caa ad eop, unum in uno genere caandi ee p'ig
altero et in alio genere caandi eodm ee
p'osterig hoc notato in 4. sen: dist: 17. q. 1. a. 4
gla 2. S. l. 2. ait: Dicendum e, qd aliqo modo grae
infusio et cupre remipio procedunt aliqo am-
modo predicti moty qd patet ex sili in ge-
nerave naali qe e long alteraiois in eodm
em instanti t'naq; alteras ad dispoos qe e
necessitas et generas ad form, et tu sm or-
dinem nae utrumq; e p'ig altero aliqo modo
qia dispoos qe e necessitas procedit fra' sm or-
dinem cae maalis, s' fra' e prior sm ordine
cae solis p' et ideo cum isti moty s' int'lege
atq; charitis et gl'iois q' s' in ista iustificaa
impu' sint q'li dispoos ulti' ad graa suscipioe,
procedunt qidem in via cae maalis s' p' p'ig
in via cae solis, et ideo nil prohibet eos ee for-

orig. e' qd infundat, graa et charitas, qm qd mor-
tale p'bm expella, s' ex p'la hois iustificandi orig
e' qd amor tali p'bo purget, qm qd graa et charite
fecundat: illud e' orig in genere casu efficienti, qia
p'rogat graa et charite infundat effective p'bm
expellit, s' istud e' orig in genere casu maalis
dispositiva, qia p' hoc qd hos purget a mortali
p'bo disponit ad graa iustificantem et charitem
motu am qo hos detesta, efficaciter p'bm et Deu
diligat adeoq, qo p'bm mortali dispositive expellit
e' effective folter p' graa iustificante, qe p'oin
2 p'lt' d' q'fiderari sicut in fieri et statu q'p
imp'feto et in facto ce ac statu p'feto in fieri
q'fiderata. Ipsa motio Dei mouentis p'ouet hic
q. 113. a. 7. ad 2. Dicens: ipse igitur Deus i. mouendo
motio e' graa infusio et ideo DEUS i. mouendo
noiem in bonam infundit graam, dein in p'teriori
nae mouet p' graa in acty g'tioris et dilectionis,
et deniq, p' hos acty disposito s'cto graa iustifi-
cans p' modum h'ij et f're p' mouentis recipit in
s'cto, et sic facile patet q'ndo acty p'afati
et a graa s'ctitate procedant effective et t'o
ad eis receptioem s'ctm disponant.

198. Ad 2. qd q'orig an iustificas impi p' maximum opus Dei

ita dicitur. *De his q. ut. a. g. i. s. d. dicendum qd. op. aliqd.*
 pot. dici magis delectat, uno modo ex se mdr. agendi, et
 sic maxime q. uis et creatio in q. ex nihilo fit aliqd.,
 alio modo pot. dici op. magne p. magnitudinem ei qd.
 fit, et sic hoc magis op. et iustificatio impii, q. t. n. q.
 ad bonum eternum d. participatio, qm. creatio caeli et
 terra q. t. n. ad bonum n. mutabilis, et ideo Aug.
 uim dicit qd. magis et qd. ex impio fiat iust. qm.
 creare caelum et terram, subiungit: caelum em. et terra
 transibunt, praedestinatum au. s. et iustificatio
 p. manebit; s. sciendum e. qd. aliqd. magne dicitur q. p.
 uno modo sic q. t. n. absolute, et hoc modo donum
 gloriae e. magis qm. donum grae iustificanti, im-
 pia, et sic hoc glorificatio iustum e. magis qm. iusti-
 ficatio impii, alio modo dicitur aliqd. magnum q. t. n.
 p. p. h. o. i. s., sicut dicitur mons p. et milia magne
 et hoc modo donum grae impio iustificanti e. magis
 qm. donum gloriae obfanti iustum, q. p. p. excedit
 donum grae dignitatem impii q. erat dign. p. n. qm.
 donum gloriae dignitatem iusti, q. ex hoc ipso qd. e. ius-
 tificati e. digni gloriae, et ideo Aug. dicit ibidem
 iudicet q. p. utru. magis fit iustus Angelos creare
 qm. impio iustificare, certe si aequis utrumque
 p. e. hoc maior e. misericordia ita. *De q. t. n.*
 ita clare patet qd. fit respond. ad 2. ut dicitur videre

videt, sufflante, defum ipse am S. D. hoc ex eo qd
in ps. diuini miserat eis sup oia opera eis unde
etm in gada collecta dicit Eulia, Deus qd oi-
potentia tua parendo muni et miserando ma-
nifestas p d ipse quendat qd reas tota fuerit
queta p unicum fiat, extra iustificas impi
generis hui p etiam eteri ubi papios p tot
cruciaty et mortem ipsa fuerit qumata.
p his ia potet qdus ad.

199. ad 3. qd qeriz an iustificas impi qia qubite pro-
portiois int oia opera Dei d' qd maximum
sit miraculosa? Idem S. D. bene explanat
ait: q. 4. 10. dicens: Dicendum, qd in operibz mira-
culozis tria quereuntur inueniri, oportet unum
et ex se p se agentis qia sola dicitur velle
fieri pot, et ideo sit simple mira qd habita
causa occultam, et et fm hoc tam iustificas
impi qm reas mundi, et unillto eis se qd qd
a solo Deo fieri pot, miraculose dicitur p. 2.
in qd qd miraculozis operibz inueniri, qd p se
inducta e supra naturae p se talz mag, p uilin

suscitatio morbi vita. e supra naturalem psam ta-
 lis corporis et quatenus ad hoc iustificatio impij n
 e miraculosa, quia naturalis aia e quae capax
 esem ipso qd fuerit e ad inu imagine. Principium
 e ei qd graa ut Aug: dicit: 3o modo in operibz
 miraculosis invenit aliquid proter solidu et con-
 suctu ordine caandi effectu, sicut in aliquis
 infirmis sanitate pfecta operij subito proter
 solidu corpore sanior, quae fit a natura l. arte,
 et quatenus ad hoc iustificatio impij quodq, e mira-
 culosa quodq, n, e em ipse quis et effectus
 curij iustificatiois, ut DEO movente. interij
 aia hoc querebat ad DEUM i. quidem gratia
 impfeta, et postmodum ad pfectam desinat, quia
 charitas inchoata merez augeti, et aucta merez
 pfici, et pfecta coronari. quodq, vero tal vehe-
 menter DEUS aia movet, ut statim quandam
 pfectisem iusticiae assequat, sicut fuit in gressioe
 Pauli adhibita etiam entioz miraculosa pro-
 stratioe et ideo gressio Pauli tam miraculosa
 in Eulia gmentoz, celebris Na. P. D. ex qibz
 patet, qd iustificatio impij n e opz Dignae miraculose,
 qm a sua caa ordinaria DEO Licit procedit,

et quidem in ratione et capacitate aia. unde
patet 8. ad 3.

200. Ad 4° An iustificatio impii fiat in instanti an suc-
cessiva? Respondetur cum S. D. huius a. 7. et de veritate
q. 28. a. 9. quod fiat in instanti. s. p. m. S. D. scien-
dum est, quod quando dicitur aliqua mutatio esse in instanti,
non intelligitur quod huius termini eius fiat in instanti, hoc
enim est impossibile, in omni mutatio fit inter terminos op-
positos se se loquendo: sed intelligitur quod transitus de uno
termino in alium est de instanti, quod quidem in aliquibus
oppositis contingit in aliquibus non; quodcumque enim ait S. D.
loci ut: a. 9. in motu terminus est auferre aliquid me-
dium, oportet quod transitus de uno termino in alium
fit successivus, quia medium est, in quo fit mutatio, quod mo-
tus continetur quomodo in ultimo. Et intelligitur ait S. D.
medium se quomodo distans ab extremis sive fit
distans in situ sicut in motu locali, sive fit distans
in ratione quomodo sicut in motu augendi et dimi-
nuendi, sive in ratione forma ut in alteracione, et hoc
sive illud medium sit alterius speciei sicut pallidum
inter nigrum et album sive eiusdem speciei sicut mi-
nus calidum inter magis calidum et frigidum, quod-
cumque vero inter duos terminos motus est mutacionis non est
esse medium aliquo predictum medium, tunc transitus

de uno trano in aliu n' e' in tempo s'p in
instanti, hoc am g'ingit, q'ndocq' duo trani s'p moty
s'p affras et negas sive privas et fra, n' in
affrasem et negasem nullo mdo e' mediu' nec in
privasem et fra' icia p'riu' susp'ctibile. ita: S. D.

Prober hoc am etm ficandū e', q'ia s'p q'eri, an mu-
tas s'p instantanea n' e' questio an ex p'ca caa p'it
poi aliqua dispo' ad introducentū trau' ad gem, q'p
dispo' s'p q'ri mediu' ino' trau' a q'o et trau' ad gem,
s'p questio p'cedit imd'ic' de trais an s'p'it trau'
a q'o et trau' ad gem ad hoc ut fiat mutas de
uno ad aliū necessū heant mediu' rase sui, et
si hoc n' hnt, dicit, mutas instantanea; h'c ia

Co: respoo: Justificas e' transitū a privasē ad fra'
privata, s'p transitū talis respiciendo mutasē s'p
prioris trau' n' sit in tempo s'p in instanti ut ait: S. D.
ante relatū et rae dicitur realis, q'ia ino' privasē
et fraem privata n' p'it int'q'i mediu' s'p trais mu-
tuas p'rios: q'o justificas imp'ū n' sit in tempo s'p
in instanti respiciendo trais p'rios et p'p'ndendo
a dispo'ib' caare de q'ib' ait S. D. loc: cit: acci-
piendo verū eas p' mutasē instantaneas / q'ntm ad caa,
s'p'one trau' p' in eis g'fiderari s'p'cep'io sicut patet
in illuminasē, na' q'm'is aēr s'p'bitō transeat de te-
nebr' ad lumen, tū caa tenebr' s'p' s'p'cep'io tolli,

de uno
s'p' p'ca
la rante
S. D. s'p'ca
in bank
bank, hoc
trai op'
s'p' de uno
in aliq'it
ait S. D.
aliq' m'
in aliū
ut q' p'ca
ait S. D.
s'p' s'p'
s'p' d'p'ca
i et d'ca
rae, et h'
ut p'ca
s'p' s'p'ca
s'p'ca
s'p'ca

si ad absentiam solus qui est motus localem suscipere
sibi profertur. Ita S. D. M. patet ex dictis. Sem
iustificatio et hic de ea loquimur, transitus à statu in
iustitia ad statum gratiae, iniustitia autem intelligitur primum
quod secundum suum finem in pura privata gratia consistit,
igitur iustificatio est transitus de statu peccati ad statum
gratiae, adeoque à privata ad formam privatam.
hac ratione motus geludil S. D. loquitur: taliter: dico
igitur quod extrema iustificatio est gratia et privata
gratiae in qua non cadit medium circa primum suscep-
tibile, unde oportet quod transitus de uno in alterum
sit in instanti quomodo etiam huiusmodi privata suscipere
tollat. l. in quod hoc cogitando disposuit se ad gratiam, l.
saltem secundum quod tempus posterius, postquam Deus gratiam
se daturam praedestinavit, est in gratia in se ipso sit
in instanti, et quia expulsi expulsi culpa sit solus
effectus gratiae infusa, unde et quod tota iustificatio
implet et in instanti ita S. D. et quod h. R. ad 4.

202. Ad 5. de certitudine nostra iustificationis advertendum est,
quod ex quo Theologum quod possumus et gratia nostra testi-
monium huiusmodi certitudinem moralem de nostra iustifi-
catione, et de eo quod sumus in statu gratiae. V. g. quia in
examine gratiae facimus quod possumus, primum de se ipso
solum praeferimus quomodo valuing Deum diligere secundum

vires nostras corabamus, via p̄ta noa q̄ora me-
 moria huius et sicut huius specificae ac nu-
 mericæ, ea verò q̄a ignoravimus sub genericâ
 clausula p̄fessi sumus, et tandem ad duas gradus
 cooperandum firmiter proficimus, ut adeo aliquis
 raabilis iudicare valeat se esse in statu gratiæ,
 sicut certe est, q̄d aliquis q̄ revelatæ dicit facta
 de sua iustificatōe sit esse absolutè certus, id q̄d
 pluribus sanctis, q̄tissime historia et vita beatorum
 testatur, s̄ hac ordinaria naturali et extraor-
 dinaria absoluta certitudinē hereticis n̄ p̄stanti-
 bus de sua recta iustificatōe omnimodam certitudinē
 tribuentes aut potius asserentes, q̄a n̄ iam raabilis
 presumere s̄ absolutè asserere audeant se esse
 iustificatos, hinc enim videtur erroris fundamentum
 esse illud erroneum propium q̄ supra recusamus
 q̄ dicunt hominem sola fide iustificari. Contra
 hos q̄

Dicimus: reminem de via ordinaria et sine speciali 203.
 revelatōe desuper accepta p̄ce esse certè certitudinē
 p̄ta et absoluta scilicet fidei se esse iustificatū q̄mvis.
 si fecerit q̄d est in se de hac sui iustificatōe
 nemo raabilis dubitet, et catholica veritas in
 Tridentina sess. 6. cap. 9. ubi sic ait: sicut nemo n̄
 de Dei misericordia de Christi merito de q̄ sacrosancti

virtute et efficacia debitare debet, sic quod libet
de seipso suamque propria infirmitate et indige-
ntiam respicit, se sua gratia timere potest, cum
nullus scire valeat certitudine fidei nisi a se sub-
esse fulsum, se gratiam Dei esse gesserit. In
eodem capite haec fiducia haereticum vocat
vana et ab omni pietate remota. Et relegendum
quia ipsi scriptura gratia, dicitur enim Ecclesiasticus 1:9
sunt iusti atque sapientes, et opera eorum in manu
Dei, et tu respicit hoc utrum odio vel amore dignum
sit, si omnia in futuro servantur incerta, eo quod
omnia eveniunt iusto et impio per quam
eleganter Salomon dicat, quod etiam si sint iusti
et sapientes et opera eorum in manu Dei
sint, hoc tu respicit an odio an amore dignum
sit, quando autem hoc respicit, si hoc de sua iusti-
ficatione ordinario pro certum est, deum impossibile
sit ex dictis aliquem esse iustificatum et nec
amore dignum.

204. Sicut dicitur testimonium catholicae veritati tribuit
apostolus Paulus 1. Cor. 4. de seipso testatur incertitudine
iustificationis suae quando dixit neque mihi iudico,
nihil enim mihi gloriosum, sed N.B. in hoc iustificatus per

si am iudicat me Deus et, noli ante tempus
 iudicare. ita Aplg. Hinc nos etiam scriptura hor-
 taz ut cum timore salute nra queramus, et
 testania longe efficacie et qsi ad oculu' gria-
 unt offidia hereticu' desua vana fiducia.
 Populi nra Deo infinitis sru' testimoniis probari, s
 eto in quavis pagina inveniri valent. deducij
 veritas etiam ex eo, qd ut heretici dicunt certido
 hoi' absoluta h' f fidem in Chre Dno, s in-
 primis Aplg dicit qd fides sine charite nil
 prodest, charitem am se hre, nemo absoluta
 certidne sibi promittere pot, cum etiam David
 pro ignorantis suis oravit sollicitz ne f p'p'm
 ignorante qm'p'm graa amiserat et charitem
 et dein pl'mi s' q' putant vinciblt' se
 hre veram fidem in Chre, qm' t' n' hab, et
 huiusm' s' oes heretici qia diferedentes unistm
 arlo amittunt tota' fidem: fallunt qo deformat
 heretici t'm fidentes inanito l. in ipsa fiducia
 sua inanis proprio, qd qo miru' si ipsa qo qo
 hoc fiducia falsa sit et erronea?

Obj: heretici qtra hoc ultm gelup' dupl'm p'cipue 205.
 l'oud ex Aplg ad Rom. 1. ex c: 8. ubi dicit ipse s'p'q
 testaniam reddit s'ru' nro qd sum' filii Dei unde

dicunt, atq; testimoniū hōg. s. e infallibile et
credendū de fide: igitur si credimus, de fide
etiam nobis erit nos esse iustificatos. Alter
locus petij ex eadem Ep̄la c. q. Ubi dicitur, ideo
ex fide ut sū gratiam certa sūt promissio.
Unde inferunt hoc loco Ap̄tum docere nos ideo
iustificari ex fide ut certi simus nos esse in
state gratia.

R: ad 1.º locū Ap̄li: qd ibi loq; q̄dionale et
in qui, sicut hōg. s. testimoniū reddit sū
nos qd tūc simus filii Dei si fecerimus oia
q̄a nobis mandata sūt et hoc e verū q̄ia
si certi absolute ee possumus qd oia fecerimus,
eemus sine dubio etiam absolute certi de
nra iustificacoe, s; q̄ia nemo certidne ab-
soluta exigit qd hoc didicit q̄ revelacōem
h̄realem, sicut p̄t, se oia q̄a p̄cepta sūt
sū p̄cepta et sū m̄dū q̄a p̄cepta sūt scire
ideo etiam nemo absolute certus ee p̄t de sua
iustificacoe, q̄ia ipse hōg nemini in par-
tiali reddidit testimoniū nisi q̄ revelacōe he-
realem se oia fecisse: unde dicant mihi

haret si oia fecerint, et si hoc absolute
 fiant, et tunc admittit qd absolute fiant, s.
 ee iustificatos s. qis erit ille qd hoc dicere pot
 obstante pro defectu potiano et infirmitate
 hna qia am hoc dicere n. pot falsu e qd se
 iustificatos absolute fiant: s. lito ad
 2. locum dico Aplum legi de fide ut qbra
 distigij a lege ut patet exet legant, s.
 neq. de fide legi quodocq. s. de iustia fidei seu
 de fide viva, dicit em: n. em q. legem promissio
 abrahe aut semini eij ut haeres eet mundi
 s. q. iustia fidei, si em qd ex lege, haeres
 st, exinanita e fides abolita e promissio
 ideo ex fide ut sm graa firma s. promissio
 oi semini. ita Apl. Concedim. am libento
 qd qd de sua fide ut viva absolute certi st,
 etm absolute certi sint de sua iustificacoe
 qia fides e viva q. charitem unde fra, sicut
 dixim. de fide: s. qia nemo e, qd fidem vivam
 et in charite frabam se hre absolute certi-
 dne fiat, cum nemo etru amore s. odio dignu
 s. absolute certidne sm scriptura sibi pro-
 mittere valeat, ideo neq. sm Aplu qis abso-
 lute certidne iustificacoe sua nisi vana et

ab omni pietate remota fiducia se hinc fingat
Optimo quoque hic per haereticum error sat
refutatus, et veritas catholica luculenti de
monstrata in unig professione magis de inf
tificare gularo. A: 3. de merito altero d: gratia efflu

Art. III. DE MERITO.

Ultimus iste de gratia Art. merito inscribitur, quia quae
generalia sunt de merito altero de gratia effecta
in eo tractantur, pariter enim ut de merito An
D: V. in Tr: de incarnatione docent. Exunt autem huius
arti sectiones 5. in 1. An et quando operis bona
sint meritoria iura eterna. in 2. quae
sunt merita et quae quodvis ad meritum requiruntur
in 3. quodnam sit meriti supernaturalis principium
et an aliquis sibi l. alteri 1. gratia aut re-
paracionem post lapsum mereri possit. in 4.
Utrum aliquis sibi l. alteri possit mereri 2. gratiam
seu augmentum gratiae l. charitatis, aut etiam donum

flerera finalis: in 5. Utu bona temporalia
cadant sub merito: hoc q se, incidenti et alia
solventur. l. i.

Sect: I.
**An et quomodo opera nra sint
meritoria vite aeternae.**

Sicut in prioribz artis, ita et hic statim ab ini-
tijs contra pertinacem hereticu' perfidia' nobz edaganda, 206.
veniunt em heretici nri tempz verè unifi ex fal-
laci et mendaci illo pncipio qd sola fides sufficiat
ad salutem et n' fiat necessitas ad iustificand' opera
bona, qd nulla req' iustim opera sint meritoria vite
aeterna aut promii alicuius supernaalz qem errorem
in hac sect: refutabimz. ad huij claritatem
sciendū e, qd meritū sit affectio et proicta
qda' acty hui' moralt' boni, sicut demeritū
acty moralt' mali, meritū igit in abstracto
e ius qdā sive dignitas ad promiū l. mer-
cedem, in concreto verò e opz promiū l. mercede
dignū. Qua rāe am hoc meritū dividz
et qd ad illud respiz in altera sect: dicemz.
hic generatim' obijz agimz an et qmōdo opera
nra sint meritoria promii supernaalz et vite aeternae!

ubi in rebus e' supponenda q' r' p' p' r' e'
diff'ij, merito unu' de q' digno alteru' de
q' g' r' o: merito de q' digno e', q' in se h' valore
et equitatem u' p' r' e' m' i' o, merito am de q' g' r' o
q' in valore excedit, a p' r' e' m' i' o decens t' n'
et q' g' r' o e' et ei p' r' e' m' i' u' t' r' i' b' u' e' y: ex p' t' e'
q' u' e' u' b' r' i' g' g' p' o' i' z' in milite u' i' p' r' i' u' s' t' i'
p' e' n' d' i' u' e' x' h' i' b' e' y' de q' digno aliud vero bene-
f' i' u' u' v. g. q' d' e' l' e' v' e' z' in statu nobilit' aq' u'
t' a' t' y' p' h' o' e' q' de q' g' r' o e' et sic patet q' i' a
n' e' p' r' i' e' m' e' r' i' t' u' , s' p' s' m' p' l' t' e' g' r' a' a, d' i' u' i' t' u'
m' e' r' i' t' u' q' i' a' s' a' l' t' e' m' d' e' c' e' n' s' e' t' q' g' r' o' u' e' s' u' b' t' a'
l' i' a' c' t' i' o' i' p' r' e' m' i' u' t' r' i' b' u' e' y, q' u' i' s' a' d' t' a' l' e'
e' t' t' h' m' p' r' e' m' i' u' n' s' i' l' a' c' t' i' o' q' d' i' g' n' a, m' e'
r' i' t' u' v' e' r' o' d' e' q' d' i' g' n' o' e' p' r' i' e' m' e' r' i' t' u' . h' o' c'
p' o' s' s' i' b' i' l' i' t' :

207. Apeatio: Opera ho'ie iustum s' vera merito-
ria ita abona, aut p' r' e' m' i' u' s' u' p' n' a' s' t' i' , e' t'
q' u' i' d' e' m' r' e' s' p' i' c' i' e' n' d' o' a' d' m' o' d' u' a' g' e' n' d' i' e' t' n' s' o' l' u' t' e' a' d'
a' u' t' y' s' o' l' u' t' a' a' m' s' t' m' e' r' i' t' o' r' i' a' n' t' h' m' d' e' q' g' r' o' u'
s' e' t' h' m' d' e' q' d' i' g' n' o' . E' s' t' q' u' i' s' c' a' t' h' l' i' c' u' s' s' a' l' t' e' m'
q' u' o' a' d' i' a' p' t' e' m' d' i' s' t' a' i' n' T' r' i' d' : q' u' o' h' e' r' e' t' i' c' o' s' p' e' o' r' ,

his ubi S. G. q. 16. Bene querantibus esse in finem et
 in Deo sperantibus ponenda est vita aeterna, et
 tanquam gratia filius Dei per Christum IESUM miseri-
 corditer promissa, et tanquam merces ex ipsius Dei
 promissione bonis operibus et meritis fideliter red-
 denda: hoc enim est illa corona iustitia, quam post
 hunc certamen et iustum reposita sibi aiebat
 Apulus a iusto Iudice sibi reddenda, et solum
 am sibi, sed et omnibus qui diligunt adventum eius.
 Est et paulo post, ut ipsi iustificati amplius dece-
 credendum est, quod minus plene illis quidem operibus
 quae in Deo sunt facta dona legi pro huius vite
 statu satisfecisse, et vitam aeternam pro etiam tem-
 pore sita in gratia decesserint, quaedam vere
 promeruisse censentur. hinc idem Tridentinus: glori-
 dit ibidem Can. 32. si quis dixerit horum iusti-
 ficati bona opera ita esse dona Dei, ut non sint
 etiam ipsius iustificati bona merita, aut ipsi ius-
 tificate bonis operibus, quae ab Deo per Dei gratiam
 et IESU Christi meritis unius membrum est, fuerint,
 ut veram mereri augmentum gratiae, vitam aeternam,
 et ipsius vitam aeternam, si tamen in gratia decesserint,
 quae omnem, atque etiam gloriae augmentum anathema sit.
 Autoritate Tridentini suffragae S. scripturae Eubis 16. 208.

ubi dicitur: misericordia faul ubiq, locu fm
meriti opere suum, et gen: 15. ubi Dns ad Ab-
ram dicit: ego merces tua sum magna ni-
mis. nota merces qd n' dat, nisi merito. Aply
etm ait ad Colos. c. j. gratias agentes q' dignos
nos fecit in ptem facty sum in lumine. Et
2. ad thim: q. In religo reposita d' miki coro-
na iusticie qm reddet miki Dns in illa die
iusty Judex, n' solum am miki, s' et is q'
diligent adventu eig. Tandem in Evangelio
Math: 5. dicitur: merces v'ra copiosa d' in cae-
lis. hoc ipse Dnm testimoniu sat probari
pat, s' ut temp' parcam sufficiet autorita,
S: Dns: Ex his interit existimam' q' o-
pera iustim sint meritoria alicui' p' m' p-
p'ualy et ip'it' vita aeterna, sicut in graa
deceperit. Dico am opera iustim, q' est em
hna sine Dni graa ea vitalitate in ordine
sup'naali n' s' ex se meritoria vita aeterna,
ut patet ex 1. q: qm sic s' destituta p'prio
meriti sup'naali.

209.

Op: 2. pars, auctore S: Dns hic q: 114. a. 3. dicitur,
op' meritoriu hor' 2. p'lt' q' fiderari s' t, uno mdo fm

quod procedit ex lib: arbitrio, alio modo scilicet quod pro-
 cedat ex gratia hoc scilicet, si quis dicitur, in seipsum
 operis, et scilicet quod procedit ex lib: arbitrio,
 sic ut patet ibi ex dignitate ipsius munus in aequitate
 per ipsam dignitatem, ipsius gratia aequitate prosequitur,
 videlicet enim gratia ut hoc querant scilicet sua virtutem
 Deus recompenfit in sua excellentia sua virtutis,
 siam loquens de quere merito scilicet quod procedit
 ex gratia hoc scilicet si est meritorium vita aeterna
 ex digno, sic enim salus meriti attendi in vir-
 tem hoc scilicet, morantibus in vita aeterna, in
 idem Ioa. 4. factus fuit in es fons aye sa-
 licentibus, in vita aeterna, attendi, etiam pretium
 operis, in dignitatem gratia, et quia hoc operis, factus
 das nos adopta in filium Dei in dicitur ho-
 redibus, ex ipso iure adopta, in Rom. 8. si
 filii, et heredes. ita I. P. loci: ut: quod ipse sentit
 P. Aug. de bonis operibus in Ep: 105. dicens quod
 idem est merces operanti, quod stipendium militanti, et
 atque stipendium militanti dicitur ex indigno, igitur
 etiam merces boni operis, quod est vita aeterna o-
 peranti eorum bona opera ex Dei gratia li-
 bere arbitrio morante et adiuvante dicitur ea

g digno, qd etm eimul ras a S. O. infinuatu
qd fult in opere prudente ex gnaa hory
Si: valor meriti attendi, fm intempe vite
poy S. movent, adit hoia in vita e-
terna, hoc em vitu poul dubio ex
g digno meqz vita aterna: go et opper
graa poy S. elicitu, et fite d de altero
qd ibidem diuit S. O. qia attendi, pectiu
qer, fm dignite graa p graa em in fit
participao nae dna, cui p ceatua dly
aeterna gloria, fult p participaoem
eadm gloria de g digno dly, atqz edes ipi
etm qer ex graa elicto: It go opera in-
fum hoia qateng procedunt ex graa poy
S. meritoria pami fupnaali, et vita e-
terna etm de g digno.

iii. Ob 1. Quod oia opera hoia fint pta mortua
et ideo cu opera pminosa n' fint ee me-
ritoria vite aeterna, nulla opera hoia
huigni meritoria ee fint.

2. Quod faciama iniuria meriti, si alia
merita pater ilig admittamg.

3° Quid qly Rom: 6. dicat: gratia Dei vita
aeterna.

144

4° Quid idem Rom: 8. aperat, qia n' p' q' digno
passioes huius temp' ad futura gloria.

5° Quid sup' praesentato textu Rom: 6. gratia Dei
vita aeterna: q' dicitur q' dicitur: potest recte di-
cere s'p' iudicium in p'ia vita aeterna, s' ma-
huit dicere gratia Dei vita aeterna, ut in-
telligem' Deum ad aeterna vita pro sua mi-
seratione nos p'ducere, n' merito' n'ri. hinc
inferunt, si merito' n'ri n' p'ducim' ad vita
aeterna q' rase q' d'icem' opera n'ra ee
meritoria vita aeterna, unde videt' q' dicitur
legi, q' dicitur vita aeterna e' s'lm Dei gratia, q' p-
p'nter illis n'ra opera n' p' meritoria s'alm
de q' digno, q' em s'lm de' pro miseratione Dei
et n' ex n'ri merito' palam e' q' d' illud n' de' de
de q' digno s'ad summum de q' d'icem'.

6° Illud merito' e' q' dignum q' dicitur q' dicitur mercedi
s' nulli' alic' praesentis vitae p' aqari vita
aeterna q' dicitur q' dicitur et desiderium non excedit,
excedit s'lm charitate et dilectione via sicut ex-
cedit naa, q' d' hoo n' p' mereri q' dicitur gratiam
vita aeterna ex q' digno.

gloria nra aperta. Ad 5. de autoritate glosa
 dico, d. illa non fit nobis gloria in expresso dicat
 per se de dicere stipendium iustia vita eterna
 ut em recte dicit stipendium qd n de qdigno dicit
 maluit an dicere gratia, n qd meret ad meritum
 qdignu n fit, s. qia s. a vita eterna e
 dna miserat gratia nobis clargiens, ut fit opo-
 sui operibus nris, ita vita qdigne mereri possit
 s. qo idem obu glosa intelligende qm ad i. em
 caa, et sic nre dicit gloria aperta.

Ad 6. s. loci: illi: ad 3. sic dicit: Dicendum
 qd s. q. gratia qd in presenti habent est n
 fit aqis gloria, in actu, et tunc aqis in actu
 sunt et sicut arborum in qd dicitur ad tota
 arborum, et sicut s. q. gratia inhabitat
 hanc s. q. d. s. q. gratia iustia vita eterna
 eade et dicit ea p. q. h. d. n. 2. loci: i.
 ita d. unde infra notat p. d. M. Merito
 illud e qdignus qd aq. mercedi in actu
 s. q. n. d. s. q. mercedi in actu s. i.
 vita e. illi: et d. n. atq. nulli actu presentis
 vita p. aq. in actu vita eterna, neq. in actu

naali & meritorij pramiū, naali glorie hae 146
l. stipendij parati, de hoc merito hinc
sequitur ubi sibi qd ducunt ad vitam eternā
t se respiciunt, meritū em spondate illud
e, cui ob moralium honestam ordinis spondate
correspondet pramiū spondate, adeoq, abis
huic meritoria, ordinis l. directe l. in-
directe in vitam eternā.

2o. dividit in meritum de merito et merito de con-
digno, hoc e qd hō dignitatem ad tale et tale pra-
miam, qd ei reddat, adeoq, qd pensatis oibz iuxta
pudentem estimasem dignū e ut tale pramiū
ei reddat: Meritū de merito illud e, qd in sui
valore ad pramiū a premio excedit qdam, s
tū decens et merito e, qd tale ei pramiū
reddat, ab eo qd pot dare pramiū. v.g. miles in
bello generose bellans mere suum stipendium,
et hoc qdam de condigno, iustum em e titulo iustie
distributive, qd miles sui sibi stipendium accipiat
qtingit am frequit talem militem proter so-
lido stipendium accipere aliqd speciale donativū
v.g. cleve in altiore statu, fiat nobilis p et hoc
speciale donativum militi n'gredit de condigno, s de merito,

quo n' e' d'hem q' se, neq. fil' ei iniustia p'p
n' aujil, s' t'n q'p'ua e' et deicns, ut q'i
pro aliis generosis pro patria pugnavit,
uberiq' a rege promiebur.

213. Sciendū nilomin' fm S. D. priori feli: relatu
meriti nri q'dignitatem et aqlitem ad premiū
supernale n' respicere males atq' nos et q'a
s' duntaxat nri seu ex libero nro arbitrio
procedentes, s' filis et q'a eidem nri s' s'
t'n procedunt ex graa Dei eorū a feli
supnaali felizante.

Iteum sciendū e', q'd si premiū actibz nris
moralit' bonis in aeterna vita preparatum
q'fiderz in saec' anti' et phie, premiū illud
supnaale utiq' excedat atq' nos, n' em p't
ee, q'd atq' viatoris supnaalis q'idm s' mo-
mentaneus in aet' entis s'it totel' aqlis
et q'dignus vita aeterna, et ideo damaata
e' p'oo Regis Baij ordine 15. a Pio 5.: q'era
bona in floru' n' aujilant in die iudicii ex-
tremi maiorem mercedem, q'm iusto Dei iu-
dicio mereant aujilare. p' illa q'o q'dignitas
actus nriū supnaalium ad premiū supnaale

felix et morator in ea pramii qfideranda
 et, licet qd qdignu et iustum fit, ut actu
 à charite elicitu sine imperato, et in graa
 Infante, qe vult qhnet gloria patria,
 unde etm gloria innovata dicitur radicata
 gloria et vita à DEO tribuq, aterna: qd
 am ad talem qdignitem p'ria requir, hic in
 dagamus. p.:

Apartio. ad meritul de qdignu vita aterna
 aut pramii fup'nalit b. qd'ies requiruntur, 217.
 dua ex pte p'fona qe merez, licet qd fit
 viator, et qd fit in ftatu grae. 2. ex pte
 qerit meritore, licet qd fit bonu et liberum.
 et 2. ex pte DEi pramiantis, licet qd opus
 meritore fit in ip'f' gloria factu, et qd DEus
 illud auget ad remuneravem.

Expliciq apartio: ubi dt invenire meritul ad
 pramii, oportet etm afignari ex pte pra-
 miandi certu temp' et ftatu, in qo fi atq' ali-
 qis elinq' illa digna attimez ad pramii eigni,
 fic qo etm d'na providia dicitur ftabilire tempora
 merito et pramio deftinata, ut am vidz q'ientiq
 hoc tempa diftgi, qm qd hoc viator merez, et
 de via tranflatq pramiatq, ut ficut via et motu

ad bonum fuit patria, Ita quoque merite fit
dando via ad premium in patria daudem.
et hinc etiam scriptura quod dicit Eule dicente.
c. 9. mortui nil nocuerunt amplius, nec habent ultra
mercedem. in gen locum D. Ayero. ait: mortui
nil valent ad id adiuuare, sed sicut fuit tele-
runt est vita. ibidem c. 11. legimus, si ceciderit
lignum ad austrum, aut ad aquilonem, in quoque
loco ceciderit, ibi erit sicut ubi fuit roia ligni intus;
hoc, ita ut si in morte ceciderit ad austrum id est
gloria caelestis, meridiam, siue ad aquilonem
id est, ad infernum, ibi erit, sicut si amplius habet
unde mercedem, gloria, s. demercedem, s. ditioem.
sic quoque ex sua providentia destinata est tempus,
ut hic in via s. mercedem, s. demercedem, ibi vero
extra viam constituti operum nostrum finalem re-
ciperemus mercedem, unde nos scriptura hortatur:
operamini bonum dum lux est, ne tenebrae vos com-
prehendant.

215. 2a. Pars de statu gratiae sic explicatur, nullus autem
potest esse proprie meritorius vita aeterna aut premium
alterius supernaturalis, nisi ipse fuerit in ordine supernaturali

atq; nullq; atq; p̄ ee supnaalis facte, ni fuerit
 in graa fundatus, graa em sufficiens e' pro-
 pium radicale, et qsi naa totiq; ordinis
 supnaalis fm supra dicta: qo nullq; atq; p̄ ee
 meritoriq; vita aeterna aut premiū alicuiq;
 supnaalis, ni fuerit in graa sufficiente
 elicitq;. M. vides. C. ex hnis nota, premiū
 em supnaale munē de qdigno indispensabē
 qntm de se arguit atq; supnaalib; honeste.
 Eleganter hoc innuit S. Q. nū q. 114. c. 2. in 0
 hoc n' p̄t mereri atq; graa vitā aeternā p̄ pura
 naalia, qia factū meriti hois dependet ex praor-
 dinatōe dñe, atq; em cuiq; rei n' ordinē dñitq;
 ad aliqd excedens p̄portione virtis, qo e' propriū
 atq; hoc em e' ex institutōe dñe prudentia, ut nil
 agat ultra suā virtē, vita em aeterna e' yddam
 bonū excedens p̄portione nra creatā, qia e' em excedit
 grāem et desideria eiq; fm illud 1. Cor: 2. nec oculi
 vidit p̄ et inde e' qd nulla creatā nra e' suffas p̄prie
 atq; meritorū vita aeterna, ni superaddq; supnaale
 aliqd donū qd graa dicit. Ibidem ait, nullq; in statu peccati

existens ad vitam aeternam mereri, si pro eo regulis
dimisso peto, quod fit per gratiam et tradit rationem in hoc oba.
petori enim ut dicitur vita, sed mors pro illud Rom. 6. Suspendia peti
mors, ita S. D. ad 2a. Frid: Si B. C. 8. ait: quia nil eorum
216. quae iustificatione procedunt sine fidei sine opera ipsa ius-
tificationis gratiam promerentur, sed consequuntur nec gloria. ~~Quodlibet~~
Conditiones ex parte operis meritorii requiritur scilicet quod
operis eorum sit bonum et sit liberum, scilicet deducitur ex dic-
tis ubi gratia Janfenius docuimus, quia fundantur mo-
raliter in libertate spontaneitatis, sed indiffere et gratia-
dionis. Et praeterea liquet ex qua Deus ad promerenda
merita per se pro ordinatum veluti sua decreto, adeoque
et quod solum, quod bonum est, et quod malum est. neque pro-
merita nisi actu humani, de cuius certitia est libertas
hinc differt actio veluti libera per se, et actu meritorii
et ea libera per bene S. D. q. 6. de malo a. unico: ut
enim videtur, ea meritoria autem, s. demeritoria, quod aliquis
sine ea necessitate agit, quod vitare non potest. Concordat
Aug. lib: 2. gratia Iovis: alicui ubi necessitas
nec corona, nec damna est. Clarig S. Bern: serm:
81. in Cant: ubi. ait: ut libertas nec merita: hanc
libertatem etiam scriptura commendat Eccl: 31. dicens: beatus
qui nihil transgreditur et nihil transgreditur. et sic 2. pass. patet.

1
Ordines deniq. ex pte promianib; se tenentur sicut ut 217. 149
opz meritoriu fit in ipsiq gloria factu et ut pra
mians illud auspet ad remuneratōe sic probanz;
ad hoc ut opz aliqd a dōnata psona merica, premiū
ante manifeste qd opz eiqndi dōnati ad talem
psonā attinet et referat. Item promia qis qd
sibi n' est facta s' alteri: igit oportet qd opz
meritorie premiū dñi spūali; aut vita e-
terna fiat in obsequiū Dei promianib;. Ita
sciendū e; qd n' regim; s'p' explicita veluo eigni
operi; in obsequiū Dei s' sufficiat iudicis ut alibi
ia' dixim; de actu in individuo iudiciale.
Altera pars suadet; ex eo; qd opera nra sint
innumer; tituli; Ita Deo promianib; ut titulo
creatori; pseruari; redempt; unde si Deus sub
his tituli; ea vellet exigere nil superet ei; ad
raoē meriti; igit necesse e; qd Deus n' obstanti-
b; aliis tituli; qib; pet opera nra sibi Ita exi-
gere velit ex bonitate et misericordia sua ea
augere titulo meriti ad hoc sicut ut sint
meritoria gloria aut alteriq premiū spūali;.
Sciendū etm e; qd Sancti Dei in cael; amfi nec 218.
sibi nec aliis ampliq aliquid mereri pnt quia ita
s' qd dōnati extra statuē via; sint tñ nobis

his intercessionibus impetrare peius necessaria
ante a se peioris quodammodo viatores,
neque vanum est eos in subsidium vocare. quia
quod in viatoribus habet ratione meriti, hoc in ipsi
habet ratione impetratoris, et quod per quosdam quod
DEUM merentur viatores, hoc sancti DEI suis
intercessionibus nobis impetrant, ut eorum sub-
sidium tam aulicum magis Regni firme fi-
ducia imploremus. Dubitari hinc etiam potest,
an acceptio illa se tenens ex parte DEI pro-
mittenti in ordinare quodam extentio illud
in promissione data aut pacto in ratione
meriti acceptandi ea fundat, an vero illa
acceptio in ipsa data veluti offerendi
gratia tam proprie merito radice? atque
autem aliis quod DEUM meritorie legem et
pro tali acceptio ex hoc ipso quod DEUS hoc
viatori gratia largiatur. de quo sic:

219. Sentio quod autem in gratia eligenti a viatore libet
et longum in honore DEI abstrahendo ab ex-
tensionem promissione data et pacto id est quod digni-
tatem et quantum de se meritorie vitae aeterna
aut alterius boni supernaturalis, nilominus
quia autem eorum de se quod dignum est ut ita dicam

in actu 1° meritoꝝ vite aeterna p̄ infinitis
 titulis et dñi et D̄o et eodem maxime titulo
 creatioꝝ et redemptionis, arbitror ad hoc ut in
 actu 2° sit et hec meritoꝝ apud D̄m vite
 aeterna aut alteriꝝ doni supernaliꝝ se recipiat
 ordinatioe dñā extrinsecā seu promissioe
 dñā, q̄a talis actus in n̄ repletur, ut dñs. p̄
 acceptus à D̄o ut obligans ut operanti tale
 actu de sua miserose vita reddat aeterna.
 Et hoc pars posterior videt̄ d̄cta in Trid: S: 6.
 cp: 16. ubi ait. bene operantibꝝ proponenda e
 vite aeterna et hanc gratiā filius Dei et Chri
 IESUM misericorditer promissa et hanc merces
 N. ex ipsiꝝ Dei promissioe bonis ipsiꝝ quibꝝ
 et meritoꝝ fideliter reddenda. Sicut q̄
 lū benonense in decretis fidei cp: 6. ait qd̄ opera
 iustū hanc ratiōe meritū ex dñā promissioe
 adeoq; dñā promissio requirit ad meritū saltem
 hanc q̄d̄. Et scady ex data caali in ap̄to
 hūll q̄ia actus eigni elicit etm ex gratiā
 sine extrinsecā ordinatioe seu dñā promif
 sioe sit alio titulo dñi, qd̄ go de q̄dignis
 etm actu hoc promissū supernale mereant
 necesse e qd̄ aliqd̄ auerdat ex go respiciant
 n̄ iā ut dñi s̄nt obligantes, hoc s̄m aliud

ee n' p' t' p'm d'na p'romissio. go p' tebe
ait S. O. in 2. Sent. d. 27. q. i. a. 3. ad 4. P' q'
n' effiuz d'cor nobis nisi forte ex p'romisso,
q'ia ipse bona garantibz p'romissu p'romittit
igij et'na. Qu' regnauit q'd meritu' n'ru'
go aut'ba mereamus vita' aeterna' n' sit
aliunde nisi ex p'romisso d'no sic go
q'stat q'ia p'romissu' d'ni e' necessarium.
pro i. p' te sic p' t' r'as p'ri: Acty ex q'ua in
stata' via in honore et obsequiu' Dei li-
bere facty At et'na independe ad p'romissu'
d'na oes ad meritu' de q'digno requisitas q'dios
f' hoc soltu' q'd Deus g'ra' largiq' f' m'ru'
p'ropi' meriti et n' f' ea' hoo mereq' vita'
aeterna: go n' e' absolute' necessaria p'romissio
d'na. Et arbitror q'd p' hunc dicendi'ndu'
Autore' g'ra' sentia' facile p'nt' g'binari:
obies et'na' t'ba n' p' t' et n' p'rio' Maste' p'nt'
dilu'i, unde eas p'ostere. Sed 3. q'dnam sit
meriti' s'p'ra'aturalis p'ri'ncipi'!
et an' aliq'is s'ibi l. alteri' g'ra'
l. reparare' p'nt' cap'it' meriti' sit.

Quodna
principiu
teri pri
nem post
p'fect. i. i.
e' g'ra' f' p'
aut'ba ali
f' q' in
vita' aet
ad alie'
i' obsequ
n' i' aut'
licentis:
Et q' i'it
viam n'ru'
nisi p' p'
h'ing:
p'nt' n'ru'
n' p'na
p'nt' n'ru'
aeterna

Sect: III.

151

Quodnam sit meriti supernaturalis principium, et an aliquis sibi vel alteri primam gratiam vel reparationem post lapsum mereri possit?

Spert. i. i.^o et radicale principium meriti supernaturalis 220.
 et gratia subsistens proxima cum et sola est charitas
 atque alia virtus sit principium meriti supernaturalis
 sicut quod imperantur a charitate proxima merito
 vite aeternae i. pertinet ad gratiam et charitatem
 ad alias autem virtutes 2° sicut quod imperantur
 a charitate. Ita S. D. et alii quibus: 1^a pars
 per 1° auctoritate S. Doctoris hic q: 112. a. 2. ad 1. un
 dicentis: Nullum meritum est nisi ex gratia.
 Et q. 114. a. 2. in 0 Nulla ratio vera est suffi-
 cienter principium actus meritorii vite aeternae
 nisi supradicta aliquid supernaturale donum est gratia
 diuina. Ibidem ad 1° autem DEUS ordinavit
 hanc naturam ad finem vite aeternae quod quidem
 ad ipsam virtutem per se auxiliatur gratia et
 hoc modo eius actus est meritorius vite
 aeternae. Ita S. D.

Et eam rati eadem pars. Graa in ordine
personali in hoc idem et qd naa in ordine
naali atq; naa in ordine naali et qd de fe
-cendi p. h. m. primum et radicale querendi
propria fm p. h. m. de caa efficiente: ego
legi, proterea proterea eam pars ex iis
dictis.

227. 2^a. Pars qd primum et sola acty meritorii
propria fit charitas ex illo imprimis deducit,
qd aply ait i. Cor. 13. si lingis hoie loqar
et Angelum et si hucro prophetia p. chari-
tem am n hucro al. nihil sum, et si tra-
didero corpus meum ita ut ardeat, nihil nil
michi prodeat: sane nisi i. ois meriti p. h. m. q;
et sola propria qdus charite agnovisset
n. h. m. ea extulisset, ut p. enumerave
singulas virtz nil prodeat diceret nisi ea
ex charite procederet: et go i. vata
q. l. sentiam sola propria acty meritorii
charitas et p. charitem alie virtz. Hoc
etm bene tradidit S. D. his q. i. i. 4. a. 3. in 8
dicens: hinc acty et rati merendi ex duobz 1.
ex dno ordinare fm qd acty diu et meritoria

denique haec sit virtus relicta ab actu charitatis
precedente per quam ab ipso actu pro-
cedente charitatis subsequens actus profumit
virtute procedere, et inquam ad hoc ut actus
aliquis sit meritorius vita aeterna per aliquid
per imperium fidei charitatis, hoc enim hoc tunc
miseris et infirmis distracto moribus est
impossibile ut explicitè oes suos actus quibus vita
promerere aeterna referret in Deum per impe-
riū fidei charitatis: sufficit ergo imperium virtute,
et hoc imperium virtute ad actus virtute aequi-
fitare in ordine ad merendum premium su-
pernaale videlicet oīno necessarium, quia actus virtute
moralium aequifitare nisi tunc influentia reci-
pant, sed et manent naturalis, adeoque impar-
tionati ad premium supernaale, cum nullus actus
naturalis de se sit meritorius premium supernaali,
sed tunc premium temporalis et naturalis: tunc ergo actus
eigens virtute moralium aequifitare sunt actus
creati et naturalis nisi saltem à charitate
imperer, et tunc sine imperio charitatis virtute
non potest a meritorii vita aeterna, aut premium

Supraque, ino qia si impereat à charitate n
 fiant intrinsece supnaales s' s'lm extrinsece
 et denominative p'ro impereat virtute cha-
 ritate, ideo etm s' s'lm extrinsece meritorie
 vite aeterna, sicut p'ro dicta virtute impe-
 rit charitate.

Aliud e' de virtute actibz per se infusarum, 223.
 q'are actz s' p' se virtute adeoq, abstran-
 hendo ab influxu acti charitate, i' p' pot-
 tionati premio supnaali: et ideo in q'ni theo-
 sare iudicamz, q'd et hi actz sint meritorie
 vite aeterna, aut alteriq, premio supnaali
 sufficiat impereat charitate, h'le, sive q'd
 s'lm efficiens actz benigni sit in graa
 q'stitute; deducit ex 'Frid: relato. 11. 219.
 ubi ait: bonis operibz et premio supnaali et
 vite aeterna promissa si bn ex graa sint
 facta, unde Gn: 152. d'finit: iustificatu
 bonis operibz ex graa factis veri meriti
 augmentu' grae vite aeterna' et gloriae
 augmentu' ubi n' meminit influxu' charitate
 s'lm s' virtute s' s'lm p' se actz operibz ex graa factis;

in h. aliunde talibus actibus ex gratia
factis, nec ex natura rei, nec ex lege divina
quidam deest ad meritum quod dignum vitae aeternae,
sed in proportionati gratia est supernaturalis et ex
hoc ipso est naturaliter ordinati ad gloriam
Dei, sed etiam aliter a viatore in statu
gratia constituto: 30 p et hoc de 1. tituli pte.

Ad reliqua in eadem resolutione pro 2. tituli
pte notandum est quod fit meritum de quod digno, quod de
generis, et quod meritum de generis fit 2. tituli ac-
cipi, sed per se et simpliciter et sic ut ea eisdem
ordini cum premio, alio modo late et sim
quod, et sic si oportet quod fit eisdem ordini, sed
per ea ordinis diversi cum premio. fit

224. A. pte 2. Nemo potest sibi mereri de quod digno i.
gratia, imo nec de generis simpliciter, sed de
generis simpliciter quod: alteri vero licet nemo potest me-
rereri i. gratia de quod digno excepto Christo,
bene tamen id fieri potest de generis simpliciter
tali ita s. d. cum qui fuit 1117. a. ubi dicitur.
manifestum est quod nullus potest mereri i. gratia
et articulo 6. eadem questione patet aliter quod

merito qd digni melius et alteri mereri. ja graa
 nisi solus Chri, qia unigique non mo-
 veq a Deo q donu graa, ut ipse ad vita
 aeterna perveniat, et deo merito qd dig-
 ni ultra hanc mrosem n h extendit,
 paia Chri mota eia Deo q graa n
 volu et ipse perveniret ad gloria vita
 aeterna, s bon ut alios ad ead co-
 dueret in qntu a cogit Eula et
 actos salutis hno. s merito qd qd
 alijs mereri alteri ja graa, qia em hno
 in graa qstituty implet Dei vete qd qd
 e sm amicitia postquam, ut Deus impleat
 hois vete in salvare alteri, licet quidam
 sit hie impedimtu ex pte illi, cui alijs
 huius significare desiderat. Ita s. d.

De: asperiti ja pass. vno et qd digni mereri 225.
 qd digna graa nisi qd i qstituty in graa, sm
 qstituty supra posita, et qd vno bi dret me-
 reri s graa, ille ponere n ee qstituty in
 graa, ja em graa piove n h, et d ipse
 eantia graa et n bon augatu qd diu graa e.

Igitur patet quia nemo sibi potest mereri gratiam.
Cf. si quis sibi mereretur si gratiam licet si fieret
ret per opera antecedentia gratiam, licet per
mittantur licet sublegetur? et per opera ante-
cedentia, illa enim sunt facta in statu inimicitiae
cum Deo, adeoque sunt destituta naturali proprio
merito supernaturali, quod est gratia. Non per opera
operantia ad gratiam hoc enim est per se via
quia sunt iam in statu gratiae. supponunt
adeoque non possunt esse eius meritoria, nisi darentur
permittantur quia in medio et promittuntur
necessaria et prioritas, et quidem ut quibus
tenet tempus, unde non datur meritum nisi in via
et tempore, quia ergo in statu gratiae opera et gratia
haec temporis prioritas non potest inveniri, ma-
gis quia nec ipsa potest esse meritoria gratiae.
denique esto non requiritur prioritas temporis, quod tamen
et quibus tamen tenent, saltem necessaria et
prioritas naturae, et quibus tamen naturae prioritas et proprio
merito quod est gratia, quoniam meritum, igitur ad hoc opera
meritoria proprie gratiam. igitur sibi ea nemo
meret.

hinc Trid: ad J: 6. cp. 8. explicans illud Rom. 3.
 iustificati gratis, & gratia ipfius ait gratis, iusti-
 ficari ideo dicim, qia nil eorum qd iustifi-
 catione procedunt sine fide, sine opera ipfa
 iustificationis gratia promerent, et recte quide,
 nam ait aply Rom. 4. ei qd operatur, opera
 merces n' imputatur, sed gratia sed pro dno.
 Et cp: 10. si autem gratia iam n' ex operibus, adeoque
 gratia iam n' est gratia.

Altera vero pars qd negat de qdus merito sumpto sibi qis
 pot' mereri 1.^a gratia eadem fere rae monstrat: ad hoc
 ut actus aliquis sit de qdus sumpto meritorius gratia ut
 ee eisdem ordinis, ut gratia accipienda q' n' me-
 riti, atq' nullus actus procedens a s'cto 1.^a gratia destitutus
 pot' ee eisdem ordinis ut gratia ut patet, in aperto
 am, poiz tale s'ctm gratia destitutum eozp qd sermo
 sit de merito ad 1.^a gratia: qd p'

Obse: si actus aliquis est de qdus sumpto meritorius
 1.^a gratia, l. est ille q' antecederet, et hoc dicit n'
 pot', qia sic est actus in p'cto p'petratus, l. talis q' gratiam
 gemitaret, et talis l. procederet ex gratia l. al' p'
 n', qd est diversi ordinis, adeoque improprie, si
 vero procederet ex gratia: qd etm gratia presuppo-
 neret, adeoque iam n' est meritorius 1.^a s'ctm 2.^a gratia,

Si denique est ille actus qui sequitur ad gratiam per gratiam
et quod merito debet antecedere premium, quia ergo
gratia sic foret instar premium, actus eius merito-
rius dicitur procedere ad gratiam et non subsequi:
manet ergo gratia neque de indigno neque de indigno
simpliciter potest aliquis sibi mereri i. gratiam: potest tamen
de indigno sibi quod in quantum per actus naturales potest
hominem operari, et DEUS de sua miseratione pa-
uienti quod est in se largiri i. gratiam, sic enim ubi
peccatores per opera misericordiae redemerunt animas
suas et veniam obtenta gratia, gratiam auferunt,
sed tamen hoc gratia non est adscribenda hoc merito nisi
sibi quod simpliciter am sibi debet dari miseratione plus
promittenti actus eius quoniam etiam de indigno fuerint
simpliciter promeriti, et sic etiam 3. pars distat.

227. ^{gratia} 4. Pars quod nemo alteri potest mereri i. gratiam de
indigno hoc excepto suadet autoritate S. Augustini supra
relata, et distat ex eo, quod ut aliquis alteri me-
reatur i. gratiam de indigno debet ad hoc esse ordinatus a Deo
DEO per gratiam factam, in merito de indigno
quocumque per ordinem naturam, atque defacto potest
Christus Deum nulli alii hoc esse ordinatus a Deo DEO
ad promerenda alii i. gratiam, sed gratia factam
puri hominis tamen est ordinata ad satisfaciendum proinde

in quo et solus: go p hac raso defumij, ex S. D.
 suade, etm ex S. Scriptura, dicit, em Jerem: 15.
 Si steterit Moyses, et Samuel, coram me n' e' aa mea
 ad populu istu, unde S. D. geludil. Co: vit. hi bn
 fuerint maxij meriti quid Dm, videri go qd
 nullz sit alteri mereri i. graa ita S. D. Ep: hoc
 in legende de via ordinaria et statu presentis
 n' de absoluto, n' em videri implicare. qm hoiem
 pure Dm asumere valeat q' alteri hoi puro
 luery graa i. a, sicut etm Adam hoc purg fuit
 g'hibitus elector graa oibz suis posteris. Quod
 de Chro e' dictu in T. de Incar: pluribz diez.
 5. Pass, qd unq hoo alteri de g'grus etm fuplt 228.
 dicto sit mereri i. graa patet ex auctoritate S. D.
 Ep: relata ubi dicti rason posit. proterea opera
 iustum et orares eoru videri hie ius q'dam
 fundatu in lege amicitia, qe. exigit ut amiq
 amico morem gerat et prece, eij exaudiat,
 qd e' mereri de g'grus stricte sumpto. Itq, actq
 isti qe, pro primo oramq supnaale, si in graa
 femp g'hibitus, et ex virte dilectionis p' mi
 facimq qd facimq, adeoq, eijem raso, vel graa.
 Et fm hoc interpretam. Aud Jacobi c: ult: orate
 pro invicem et salvemini: multu em valet de-
 precas vestri apud eum, et qd Augsting ait: Si

Stephanus a' oraspet Eulia Paulu' n' hret,
sic go qd de i. graa circa nos et proximi
p'ing' p'atet.

229. Quid am in titulo ulterius q'oriz utru' hoo' iustiz
sibi l. alteri p'it mereri reparatōe post lapsu'
dixim' sicut supra de i. graa promerenda
dixim' qd nemo sibi neq' de q'digno neq' de
q'gruo s'icte sumpto s' s'lm de q'gruo late
sumpto et s'm qd p'it mereri reparatōe post lap-
sum proximo am n' de q'digno s' de q'gruo
s'lm s'icte sumpto. Seqz ex dictis, nam
reparatōe post lapsu' promereri et i. graa pro-
mereri: Idem go dicendū de merito i. graa
et de reparatōe post lapsu'. Eleganti' N.D.
tit: q. a. 7. in 3 ait: nullz p'it sibi mereri re-
paratōe post lapsu' futurū neq' merito q'digni
neq' merito q'grui.

230. Dices ee in hoc disparitate in merito i. graa
et reparatōis post lapsu', qd in s'cto ante lapsu'
p'osponaz graa adeoz, atq' meritori sup-
naals, q' n' p'nt sup'oi ante i. graa, et hinc
ee qd aliquis sibi p'it mereri de q'digno aut saltem
de q'gruo s'icte sumpto reparatōe post lapsu'

fecerit iniquitate oes iusticie eius oblivioni tradent. Si 4. an alius potest sibi mereri augmentum gratie l. charitatis, aut etiam donum perseverantiae finalis.

SECT. IV.

An aliquis potest sibi mereri augmentum gratie l. charitatis, aut etiam donum perseverantiae finalis.

Gratia propter divisiones in 1. q. datur dividitur, et in gratiam 1. et gratiam 2. 1. q. datur solum de infinito facit solum iustitiam, 2. q. vero dicitur augmentum gratie 1. adeo, ea 1. q. datur solum. Distinguitur in priori sed. et circa 1. gratiam nobis et proximo mereri potest, in hac quo de 2. gratia merito augentur, tunc etiam de perseverantiae dono dicemus, an quia speciale donum ex dictis apparet, illud nostris operibus nobis mereri potest? de 1. q. datur.

231. Aprob. 1. Potest hoc sibi de digno mereri gratiam 2. seu augmentum gratie 1. et charitatis, proximo autem id non potest de digno sed de proprio etiam sicut dicitur sumptis, et sicut dicitur: quod dicitur a. v. gem. quod sicut sicut. Sicut dicitur: ita dicitur dicendum quod illud cadit sub merito quod digni ad quod motus gratie se extendit, motus autem

proie sicut hinc ex ordinare dicitur et ideo
ex hac gratia n' dicitur dignitas nisi ad pro-
mie sicut sicut n' am alieni sed in respu huius
dicitur dignitas sicut sicut in rae supra
asignata q'ia hoc e' ius amicitiae, ut si in
amicos uny altery implevit vltre, ille alit
sicut huius vltre adimpleat, et hoc q' dicitur
sicut sicut sicut.

232. Aperi. 2. Nullq' hoo pot sibi de digno me-
reori donu s'p'eraae finalis, bene tu de g'ra
e' sentia s' dicitur q' a. g. qem q'is s'p'it. s' dicitur
in argumto s' g'ra loc: it: ita ait. ce, q' dicitur
meret a DEO q' s'p'it, nisi impedit q' p'ctm, s'
multi hnt opera meritoria, q' n' g'sequunt s'p'
veraam nec pot dici q' hoc fit p'pter impeditam
p'cti, q'ia hoc ipse q' e' peccare oppoiz s'p'e-
raae, ita, q' si aligis s'p'eraae mereret,
DEUS n' p' mitteret aliq' cadere in p'ctm:
n' igit s'p'eraae cadit sub merito. ex hoc
hoc rae s'p'it: si aligis ex digno pot sibi
mereri s'p'eraam, pot etm de digno sibi
mereri impublitem, q'm donu s'p'eraae in
bono arguit impublitem, atq' nullq' hoo de con-
digno pot sibi mereri impublit' q'm dicitur e' in

statu via hae em sicut et effectus gloria
 et gratia consumata quae non datur in hac via: quod per
 C. 6. 1600 quod dicitur in statu via naturalis huius
 bene arbitria flexibilia ad bonum et malum,
 neque hanc flexibilitatem tollere et effectus gratiae
 iustificantis, alias scilicet iustificati non possunt am-
 plius peccare, aut quae peccarent non suspenderent iustificati.
 quod in Tridentino: damnatur S. 6. C. 23. Atque in sub-
 latione huius flexibilitatis donum perseverantiae consistit,
 quod donum perseverantiae non est effectus gratiae iustificantis,
 quaequidem neque est gratia iustificans quia hoc donum
 perseverantiae de quod digno mereri potest.

Est alia ratio eisdem S. 2. D. 1. C. 1. ut. S. 1. 233.
 quod si habet ut proprium meriti non potest cadere sub me-
 rito, atque donum perseverantiae in gratia usque ad fine
 se habet ut proprium meriti, quod non cadit sub merito
 de quod digno. M. Supponit, et videtur nota. m. p. perseverantiae
 aliquid fore pertinet ad productionem fore ut do-
 cet S. 2. D. 1. p. 7. 104. a. i. ad 4. Atque donum perseverantiae
 est donum perseverantiae gratiae: quod pertinet ad productionem
 gratiae: quaequidem se habet ut proprium meriti. Prae-
 terea ad meritum de quod digno requiritur promissio
 divina seu ordinatio aliquid autem ad premium, atque
 non consistat in illa creatura aliquid autem ordinata
 ad donum perseverantiae, quia ex partibus gratiae consistat,

ut videtur ex autoritate S. Patris cui etiam S.
Aug: general in lib. de dono perspe: c: 19.
13. dicens; satis lucide ostendit et incho-
andi et usque in fine perseverandi gratia Dei
nisi pro nostra merita dari sed donari pro ipsius
secretam, ac iustam, beneficentiam
sympliciter. Hoc ipsum innuit Trid:
S. 6. c. 13. de dono perseveras dicens quod quidem
aliunde: huius non potest nisi ab eo qui potens est
qui stat statueret, et eum qui cadit restituere,
ubi specialiter notandum est, quod Trid: ex parte loquitur
de dono perseveras et de restitutione seu re-
paracione post lapsus, igitur pro Trid: sicut nemo
sibi de digno potest mereri reparacione post lapsus,
ita neque perseveras donum, sed hoc ut ait S. P.
cit: a: 9. DEUS gratis largitur, unquam illud
largitur.

234. Altera pars de merito grati facile patet,
cum enim hoc est constitutum in gratia per ipsam gratiam
quoniam fortiter usque ad gloria finalem, ad quam
autem ex gratia et charitate elicitur. Sed per gratiam
proportionati, quoniam gratia est, ut si hoc his artibus
perseverantia a DEO rogarit DEUS illud eidem
tamen amicus pro largitur: interim tamen si hoc donum

etiam nos, orationibus in gratiam factis, denegavit
 propterea ut erit iniustus, quia ad illud dandum
 nemini tenetur, nec ulli se obligabit, si oibus
 ut prosperare possent et salvi fieri si vellet
 sufficienti auxilium dedit, unde perditio ara
 in nos redundat.

Superius ut etiam de merito glorie quaedam dicamus: 235.
 Aperiuntur quoque quod hoc sit pro de digno et merito
 i. gloria. Ita S. D. hic q. 112. a. 2. ad 1. ubi ait:
 preparatio hominis ad gratiam hanc quaedam est in re
 sine gratia et talis operatio est quidem meritoria, sed
 gratia quae iam habet per glorie quae dicitur habere, ita S. D. atque
 gloria quae dicitur habere dicitur gloria i. gratia. Ratio est quod
 1° gloria non est proprium meriti sicut i. gratia adeoque
 potest cadere sub merito, aliunde autem actus hominis in
 gratia et charitate elicitur non habet requisita ut di-
 carum proprie meritorii: q. 112. p. s. sciendum, quod i. gloria
 potest dupliciter accipi scilicet pro hereditate et sic non
 cadit sub merito sed pertinet ad i. gratiam quae tri-
 buitur hoc in adeoque sic reduci ad proprium
 meriti hinc parvulus baptizatus ante usum rationis
 et dicitur per veritatem mercedis, sed hereditatis, 2°
 accipi pro mercede et merito, et sic non pertinet

ad l. gratia, et patet in parvulis, quibus, esse
deant l. gratia gloria in n. c. d. t. a. titulo
mercedis via opera n. h. n. t. q. q. a. meru-
de p. meriti fuerunt. Item sciendum
est, quod quovis actus gloriois et charitatis in genere
causae materialis et dispositive sunt causa prioris
ipsa gratia et gloria, et sub hoc respectu n. sunt
meritori nec gratia nec gloria, in alio tamen
genere sicut efficiente. l. filii sunt posterioris
gratia adeo, verè filii actus filii Dei essent
meritori gloria, quae et dicitur s. d. supra
relatus ad h. h. His notatis, obiter facile
solventur, n. 5. An bona temporalia cadant sub merito?

Sect. V.

An bona temporalia cadant sub merito?

Tandem ad laborem nostrum auxiliante gratia
ultima sed: inchoamus in qua pro coronide
an bona temporalia cadant sub merito huius
visi indagamus pro quae unig. resolutio. fil
236. Objectio: Hoc videtur bona temporalia quae g. deunt

ad gloriam boni dñi et vita eterna et
 mereri de g digno, ea an fm se g fideratur
 et n ordinata ad g fiderat boni dñi hñde
 g gne late sumpto qñdo etm hoc pctor ea
 mereri et. Et dicitur: Quis gem quis se g
 S. dicitur: eidi q. a. g. ait: si tempra bona g fiderent
 prout st utilia ad opera virtutum qibz g ducimur
 in vita eterna, fm hoc directe et fm pte
 cadunt sub merito sicut et augmenta gras et
 oia illa qibz hoc adiuvant ad pvenienda in
 eadem post i. grā p. si an g fiderent
 huiusmodi tempra bona fm se sic nō st fm pte
 bona hois sō fm qd, et ita nō fm pte cadunt
 sub merito. ita S. dicitur: cuius rasem reddidit in
 arg: sō gtra ibid: dicens: illa que cadunt sub
 merito nō sō hñt se hñt ad oes, si bona tem-
 pra et mala sicut se hñt ad bonos et ma-
 los fm Eulis g. Unisfa aq, eveniunt iusto
 et impio, bono et malo p.
 Eo am predictum e qia ad meritu de g digno 237.
 requiritur et meritu et pmiu sicut eiqdm
 ratio et ordinis atq; acty hoz iusti sō ordinis
 sōn aaly; bona am tempra sō ordinis naaly; g p

Eodem raso militat q̄tra meritū de ḡgros
strictē sumpto. 2. si iusti de con-
digno mereant bona templa s̄m
se etm iusti s̄m drent plura bona
templa possidere q̄m iniusti, iustis
em e' d̄ng et fidelit̄ reddidit q̄ de con-
digno mereant, hoc am e' q̄tra experia:
q̄ bona templa s̄m se sumpta n' cadunt
sub merito de q̄digno hois iusti. Cadunt
t̄n s̄m q̄d s̄t q̄duentia ad bonū d̄nū,
q̄ia eodm merito q̄ q̄is mereat finem p̄t
etm mereri media ad finem, s̄m igr̄ s̄m
dicta q̄is de q̄digno p̄t mereri s̄ta etes-
nā et bonū d̄nū, necessiū e' q̄d etm p̄t
mereri bona templa de q̄digno s̄m q̄d s̄t
q̄duentia et proficua ad illud bonū d̄nū.
q̄d vero eadem bona s̄m se spectata hoc iustis p̄t
mereri de ḡgros late sumpto, videt̄ ex sup̄
certū, q̄m̄z em bona templa n' sint ordi-
nata s̄m q̄m̄ premiū actū ex ḡrao elicitū,
n' t̄n e' iudicans et amici amici maiora mereant

in maioribus bonis etiam tribuat maiora, quod
 benigni dicitur de hoc potest ex eo liquere
 quod potest fieri offensa et inimici DEO
 adeoque destituti proprio aliquid quod DEO
 merendi sive de indigno sive de proprio
 sumptis sumptis quia non est amicus DEI.
 et nihilominus ita benignus sum ut licet
 non mereamur tamen etiam nos potest operari
 nostra meritis bona et sum quod meritoria
 de proprio tamen late sumptis abundantius ab
 eo promeremus, sic, ut docet S. De
 lib. 3. de Regim. proprium, Romani nonstante
 quod fuerint gentiles et idololatra mundo
 subiugarunt unicum hoc DEO donante
 propter eorum amore proia zelus iusticie
 ac singularem pietatem et benivolentiam
 civilem, ideo etiam ut ait idem S. De
 in 2. sent. d. 27. q. 1. a. 4. frequenter
 ut Gregorius dicit DEUS in hoc mundo
 remunerat eum quia promerit futura gloria
 non meretur, et sic nullum bonum irremuneratum inveniri.

quod et igitur et gratiam in nobis et id to-
tu ad DEI gloria referamus, quibus
misericordie et, ut gratius pro
mie, et magis puniat in nos, atque
meremur, Illi igitur fideliter dicamus
gratias, quod sua misericordia nos ad
sua agnitionem prorsus, nam parti-
cipasem dnam Gratiam soluit pre-
vire, ego am in Eydem honore, cum
humili subiectione, omni dictu. meo
ad iudicium infallibile Sanctae Romano
Catholicae Ecclesiae hoc de gratia, Justifi-
catione et merito dicta et dictata a
eo auctori refero, qui solus fuit et gratia
largitor, et iustificationis et actor, ita et
omnis merito primum et et finis.

Abolimus scribendo
9.ºo Maij 1716.